KUR'ÂN'A GÖRE
DİN-SÜNNET-ŞERÎÂT

İSMAİL DİNÇER

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ / 5
İNANÇ-İMAN İNCELİĞİ / 11
AKIL-KÂLB-GÖNÜL / 40
İLMEL YAKÎN- AYNEL YAKÎN- HAKKÂL YAKÎN / 59
DİN NEDİR / 71
SÜNNETULLAH / 88
ŞERÎÂT NEDİR / 104
ŞERÎÂT / 125
DİNİ ANLAYAN "İSLÂM-TESLİM" OLUR / 127
MANEVİ YOLDA ÜCRET / 143
LÂ İKRAHE FİD DÎN / 156
LEKÜM DÎNİ KÜM VELİYE DÎN / 167
KİTÂB-ÂYET-SÛRE-HADİS / 181
KUR'ÂN'DA DİN-SÜNNET-ŞERÎÂT ÂYETLERİ / 224
ÇOCUK SAFLIĞI / 256
SON DEĞERLENDİRME / 263

GİRİŞ

"Senin dinin-benim dinim" kavgasına girdik.

"Allah'ın dini" nedir bilemedik.

Dinli-dinsiz dedik.

Dinin aslı nedir düşünmedik.

Kur'ân'da "Lehu ed dîni-din Allah'a aittir" âyeti vardı, ne olduğunu anlayamadık.

Dini kendimize nispet ettik, "benim dinim üstün" dedik, kendimiz gibi inanmayanı başka dinden diyerek dışladık.

Dinde bölündük, fırkalara ayrıldık ve hep savaş içinde olduk.

Müslümanlık, Hristiyanlık, Musevilik diye ayrıldık.

İslâm'ın hakikati ne bilemedik.

Hazreti Muhammed'i, Hazreti İsâ'yı, Hazreti Mûsâ'yı lâ-yıkıyla anlayamadık.

Hazreti İsâ da, Hazreti Mûsâ da, Hazreti Muhammed de insanlığa İslâm'ın hakikatini sundu, ama bunu bilemedik.

Sadece "senin dinin-benim dinim" kavgasına girdik.

"Benim dinim makbul, seninki bâtıl" dedik.

Dinin hakikatini bilemedik.

Kendimiz gibi inanmayanı kâfir gördük, cehennemlik gördük.

İman hakikati ne, bilemedik.

İnanç ve iman inceliğini anlayamadık.

Peygamberin sünneti dedik.

Allah'ın sünneti ne, bilemedik.

Kur'ân'da "Sünnetullah" âyeti vardı, okumadık, göremedik.

Allah'ın sünneti ne, düşünmedik.

Sünnetli-sünnetsiz kavgasına girdik, peygamberin sünnetine uymuyor diye birilerini hor gördük, dışladık.

Oysa kendimiz Allah'ın sünnetinin ne olduğunu bilmiyorduk, düşünmüyorduk, araştırmıyorduk.

Varlıktaki Allah'ın sünnetini görmüyorduk, farkına varamadık, bilemedik, anlayamadık.

Varlıktaki Allah'ın şerîâtını göremedik.

Şerîâtlı-şerîâtsız kavgasına girdik.

Allah'ın şerîâtı nedir, bilemedik.

İnsanları namazlı-namazsız, şerîâtlı-şerîâtsız diye ayırdık.

Namazın hakikati nedir, şerîâtın hakikati nedir, bilemedik.

Her inanç grubu, kendi inancına göre Allah'a yöneliyordu, normal göremedik.

İlle de benim namazım doğru iddiasında kaldık, başka inançta olanın Allah'a yönelişini namaz olarak kabul edemedik.

İnsanları şerîâtlı, şerîâtsız diye ayırdık.

Cümle âlemin şerîât ile donatıldığını anlayamadık.

Her varlıkta Hakk'ın işaretlerini göremedik.

O işaretlerin şerîât olduğunu anlayamadık.

Sadece kavgalar içinde kaldık.

Kendimiz gibi inanmayanı hor gördük, dışladık, kâfir dedik, dinsiz dedik, imansız dedik, birbirimize saldırdık.

Oysa Allah hepimizi, diniyle, sünnetiyle, şerîâtıyla kuşatmıştı, ilmî olarak göremedik, şâhit olamadık.

Hakikate erişmek için ilim gerekliydi.

İlmin ne olduğunu bilemedik.

Kitaplarda yazan bilgileri ilim zannettik.

Varlıktaki ilimle hiç tanışmadık.

Hakikatlere erişmek için şâhitlik gerekliydi.

Hakk'a, hakikatlere nasıl şâhit olunacak, nerede şâhit olunacak bilemedik.

Hakikat, görünen varlığın kendisi idi.

Görünen varlığın hakikatine erişmek için bir tefekkür içinde olamadık.

Sadece kavga içinde olduk, bölücülük içinde olduk, hor bakma içinde olduk.

Oysa Kur'ân bölünmeyin, parçalanmayın diye uyarıyordu.

Biz ise bölündük, parçalandık, birbirimize saldırdık.

Birbirimizi yargılama içinde olduk.

Oysa resûl, nebi dediğimiz tüm kâmil insanlar "yargılamayın" diye bildirdiler.

Can kulağıyla duymadık.

Can kulağıyla duymayınca, hakikat ne, bilemedik.

Hakikat kendi vücûdumuz idi, varlığın kendisi idi.

Aklımız kavgayla meşgul olunca, kendi vücûdumuza ve varlığın kendine dönemedik.

Suretlerde kaldık, senlik-benlik kavgası içinde olduk.

Hakikat bizzat insanın kendisi idi, kendimize dönemedik, kendi asliyetimizi bilemedik.

"Hakikat" kelimesi ne, onu bile düşünmedik.

Öyle bir kavga içine düştük ki kendi yolumuzu hakikat yolu bildik.

Başkalarını bâtıl yolda, kâfirlik yolunda gördük.

Hakikat “Hakk” kelime kökünden geliyordu, can gözüyle bakmadık.

Can gözüyle bakmayınca göremedik, anlayamadık.

Her varlık Hakk idi, Hakk’ın kendisi idi, hakikatin kendisi idi, anlayamadık.

Varlığın geldiği kaynak Hakk idi, varlık Hakk’ın tezâhürü idi, şâhit olamadık.

Hâlbuki varlığın varoluşunu okumak insanı hakikate eriştirecekti.

Matbaalarda basılan kitapları okuduk ama varlığı okumanın ne olduğunu öğrenemedik.

İnsanın kendine dönüp, bizzat kendi bedeninin halk oluşunu okuması, onu hakikate eriştirecekti, anlayamadık.

İnsanın aradığı hakikat bizzat kendi vücûdu idi, bilemedik.

İnsan, sözlerin lafzında kalmamalı idi, sözlerin mânâsına erişmek için gayret göstermeli idi, böyle bir gayret içinde olmadık.

İnsan, ilimle şâhit olmadığı her şeye ihtiyatlı yaklaşmalı idi ama biz, hemen inandık ya da yargıladık.

Anlatılanlara hemen inanmamalı idi, anlatılanların ilmî ispatını aramalı idi, öyle yapmadık.

Ya hemen inandık ya da hemen yargıladık.

İman nedir, eminlik nedir, mü’min olmak nedir bilemedik.

Sadece inandık, anne babamız böyle inanıyor diye inandık.

İnanç boyutlarında sadece inanmak vardı.

İman, ispat, şâhitlik ne, bilemedik.

Çocukken, anne babamızdan ne bulduysak ona inandık, onu doğru bildik.

Çocuk anne babanın anlattığına, sadece anne baba sevgisinden dolayı inanır.

Her çocuk anne babanın inancı üzere yetişir.

Anne baba hangi inançta ise çocuk da o inanç üzere olur.

Dünyada inanç grupları arasında hep bir kavga vardır.

Senin dinin benim dinim kavgası yüzlerce yıldır sürer gelir.

Kendimiz gibi inanmayanı kâfir ilan ederiz.

Cehennemlik ilan ederiz.

Öldürülmeli deriz.

İnanç gruplarında bize sunulan kavramların aslının ne olduğunu araştırmadan inanırız.

Çünkü inanç boyutu böyledir.

Oysa iman başka bir şeydi, anlayamadık.

İman, eminlik, şâhitlikle mümkündü.

Şâhitlik ne, bunu bile düşünmedik.

Nasıl şâhit olunur, sormadık, araştırmadık.

Varlık cemâatine dönmedik.

Her bir varlığı Hakk'ın yolu olan bir târikat bilmedik, varlık yoluna dönmedik.

Her bir varlığın iç âlemi mezhep-zehab idi anlayamadık.

Cemâat, târikat, mezheplere bölündük, kavga içinde olduk.

Hakikatte cemâat ne, târikat ne, mezhep ne, bilemedik.

Sadece bölündük, kendimiz gibi inanmayana karşı içimizde gizli bir yargı oluşturduk.

Bunu normal saydık.

Kendi yolumuzu hidayet yolu gördük, başka yolda olana hor baktık, dışladık.

Oysa Kur'ân ne güzel söylüyordu.

“Bölünmeyin, dışlamayın, hor bakmayın, gıybet etmeyin.”

“Dedikodu yapmayın, çekiştirmeyin.”

“Bir topluluk bir toplulukla alay etmesin.”

“Fitnelik, fesatlık yapmayın.”

“Kan dökmeyin, Allah kan dökmeyi haram kıldı.”

Kur’ân’ın bu muhteşem, edep dolu öğütlerini duymazdan geldik.

Kendi inancımıza o kadar bağlanmıştık ki bizim inancımızdan daha yüce yok diye bir duygu içinde olduk.

Sadece hor baktık, yargıladık, kâfir gördük.

Dinsiz dedik, imansız dedik, sünnetsiz dedik, şerîâtsız dedik, mezhepsiz dedik.

Bu kelimelerin hakikati ne hiç düşünmedik.

İşte bu kitabımızda bu hakikatleri araştıracağız.

Kur’ân’a göre “din nedir, sünnet nedir, şerîât nedir” konusunu araştıracağız, anlamaya çalışacağız.

Kur’ân’a göre anladığımızı kaleme almaya çalışacağız.

Âyetlerin taşıdığı anlamlara göre hakikati anlamaya gayret göstereceğiz.

Eksiğimiz elbet olacaktır, şimdiden affola.

Rabbimiz, gönlümüzü samimi, halisane kılsın.

Rabbimiz, araştırmalarımızı varlığın taşıdığı hakikatlere göre olmasını nasip etsin.

İsmail Dinçer
Eylül 2025

İNANÇ-İMAN İNCELİĞİ

İnanç nedir, iman nedir bu konuyu genelde düşünmedik.

Anne babamızdan bulduğumuz inancı iman zannettik.

İnanç ve imanın aynı şey olduğunu zannettik.

İnanç ve iman inceliğinin ne olduğunu önemsemedik.

Oysa inanç ve iman konusu iyi bilinmeliydi.

İnanç ayrı şeydi.

İman ayrı şeydi.

İnanç anne babadan gelir.

Çocuğun yetiştiği toplumdaki gruplardan gelir.

İman ise varlık kitâbından gelir.

İlim ve şâhitlik yoluyla gelir.

Delil ve ispatla oluşur.

Toplumlardaki inançlar genelde anne baba inancından gelir.

Anne baba Müslüman inancında ise çocuk da öyle olur.

Anne baba Hristiyan inancında ise çocuk da öyle olur.

Anne baba Musevi inancında ise çocuk da öyle olur.

Yetmedi:

Anne baba Sunnî ise çocuk da Sunnî olur.

Anne baba Alevi ise ya da Bektaşi ise ya da Câferi ise çocuk da öyle olur.

Yetmedi:

Anne baba Hanefî, Malikî, Şafiî ya da Hanbelî ise çocuk da öyle olur.

Yetmedi:

Anne babanın ibadeti, ibadethanesi, giysisi, kitâbı neyse çocuğunki de öyle olur.

Yetmedi:

Anne babanın, târikatı, cemâati neyse, çocuk da öyle olur.

Yâni anne baba ne ise, çocuk da öyle olur.

Anne babalar da anne babalarından ne gördülerse öyle inandılar, öyle ibadet ettiler.

Onlar da "atalarının inancı" üzere oldular.

Ve hepimiz, kendi inancımızı diğerlerinden üstün gördük.

Çünkü öyle öğrettiler.

Ve kendi inancımızda olanları iman sahibi, diğerlerini kâfir gördük.

Çünkü öyle öğrettiler.

Ve kendi inancımızda olanları cennete gidecek, diğerlerini cehenneme gidecek diye kabul ettik.

Çünkü öyle öğrettiler.

Yâni hepimiz kendi inancımızı üstün görerek büyütüldük.

A'râf Sûresi 28. âyette "Ve izâ faalû fâhişeten" belirtildiği gibi bir "fâhşa" durumuna düştük.

Yâni kendimizi üstün gördük, benlik içine düştük, gurur içine düştük, haddi aştık, "ben benim" dedik, ille de benim inancım doğru, yüce dedik.

Hepimiz, zannımızda kendi var ettiğimiz Tanrı'ya inandık.

O Tanrıyla karşımızdaki kimseye hücum ettik.

Hevâmıza yâni kendi çıkarımıza göre bir Tanrı var ettik ve o Tanrıya inandık, o Tanrıyla bizim gibi inanmayana saldırdık.

Furkân Sûresi 43: "E raeyte menittehaze ilâhehu hevâh."

Meâli: "Hevâsını Tanrı edineni gördün mü?"

Biz, bizi yaratanı tanımadık, ona hiç şâhit olmadık.

Anne babamızın anlattığı Tanrı'ya inandık.

O Tanrıya da çıkarımız için sığındık.

Aslında o Tanrıyla hiç tanışmadık, sadece inandık.

İnanç boyutu böyle idi, böyle inandık.

Hepimiz atalarımızın inanç yolu üzere olduk.

Kendi anne babamızdan bulduğumuz, onlardan duyduğumuz inancı doğru bildik.

Başkalarının inancını eğri gördük ve onlara saldırdık.

Bakara Sûresi 170: "Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakılûne şeyen ve lâ yehtedûn."

Ve izâ kîle lehum	: Olduğunda, söylemek, dendi, onlara,
İttebiû mâ enzele Allah	: Tâbi olmak, uymak, sunulan, bildirilen, Allah
Kâlû bel nettebiu	: Dediler ki, hayır, bilakis, tâbi olmak, uymak,
Mâ elfeynâ	: Şey, ne, değil, bulmak, biz,
Aleyhi âbâe nâ	: Onun üzerinde, atalarımız,
E ve lev kâne	: Eğer, şâyet, olsa bile, oldu, olsa da,
Âbâu hum	: Ataları, babaları, onlar,
Lâ yakılûne şeyen	: Yok, akıl, idrak, düşünce, bir şey,
Ve lâ yehtedûn	: Yok, yol bulmak, hidâyete,

Meâli: "Onlara Allah'ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak

ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?"

Kur'ân'da ne güzel bildiriliyor.

Atalarından bulduğun inancı düşün, aklını işlet.

Atalardan edindiğin inanç seni gurura, kibre düşürüyor mu?

Seni, başkalarını hor görmeye yöneltiyor mu?

Kendini ve inancını yüce, üstün gösteriyor mu?

Allah'a şâhitlik yoluna iletiyor mu?

Yoksa, korkulara, kaygılara mı sürüklüyor?

Evet, Allah'ın varlıktan âyetlerle sunduğu hakikatlere değil, anne babamızdan gelen inanç üzere hareket ettik.

Hakikatler varlık kitâbında satır satır yazılı idi, hiç oraya bakmadık.

Ne bulduk isek, onu doğru bildik.

Ne duyduk isek, onu doğru bildik.

Ne gördük isek, onu doğru sandık.

Mâide Sûresi 104: "Ve izâ kîle lehum teâlev ilâ mâ enzelallâhu ve iler resûlî kâlû hasbunâ mâ vecednâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ ya'lemûne şeyen ve lâ yehtedûn."

Meâli: "Onlara; Allah'ın size sunduğu hakikatlere ve resûlün anlattıklarına gelin, denildiği zaman: Atalarımızı ne üzere bulduysak onlar bize yeter, dediler. Ataları hakikatlerden bir şey bilmiyor ve hakikatin yolunu bulanlardan olmasalar bile mi?"

Evet, atalarımız ne sunduysa, onu doğru olarak kabul ettik.

Atalarımızı ne üzere bulduysak, onları doğru kabul ettik.

Düştüğümüz kibri hiç görmedik.

Ayrımcılığımızın öfkesine hiç bakmadık.

Allah hakkında şâhit olmadığımız şeyleri söyledik de söyledik.

Kendi edindiğimiz inancın kavgasında olduk, o inançla bizim gibi inanmayana saldırdık.

A'râf Sûresi 70: "Kâlû e citenâ li nabudallâhe vahdehu ve nezere mâ kâne yabudu âbâunâ fetinâ bi mâ teidunâ in kunte mines sâdıkîn."

Kâlû e cite nâ	: Dediler, geldin, bize,
Li nabud Allah	: İçin, kul olmamız, Allah
Vahde hu	: Teklik, bir, o,
Ve nezere	: Bırakalım, terk edelim,
Mâ kâne yabudu	: Değil, ne, şey, oldu, kulluk, ibadet,
Âbâu nâ	: Atalarımız, anne babamız,
Feti nâ	: Haydi, bize getir, isbat et, sun, aç,
Bimâ teidu nâ	: Şeyler, söylediğin, vaat, biz,
İn kunte mines sâdıkîne	: Eğer, sen sadıklardan, doğru sözlülerden oldun,

Meâli: "Dediler ki: Sen bize, tek Allah'a kul olmamız ve atalarımızdan bulduğumuz ibadetleri bırakmamızı mı söylemeye geldin? Eğer sen doğruyu söylüyorsan, öyleyse bize söylediğin şeyleri getir, ispat et."

Atalarımızdan ibadet öğrendik ve öğrendiğimiz gibi yaptık.

İbadetin aslı nedir hiç düşünmedik.

İbadeti şekle bürüdük, mânâsı ne araştırmadık.

Nasıl bulduysak biz de ona uyduk.

Taklitte kaldık.

Tahkike ermedik.

Yâni yaptığımız ibadetin hakikatine eremedik.

Evet, "Allah bir" dedik ama hiç şâhit olmadık.

Çünkü anne babam, “Allah bir” diye öğretti, ben de öyle dedim.

Allah’a kul oluyoruz diye, kendi zannımıza, inancımıza, öfkemize, ayrımcılığımıza kul olduk.

Ama görmedik, düşünmedik, hakikatini araştırmadık.

Hiç anlamadık, hiç fark etmedik.

Abd olmak, ibadette olmak, kul olmak, kullukta olmak nedir hiç düşünmedik.

Allah’a mı kul oluyoruz yoksa hevâmıza, çıkarlarımıza mı kul oluyoruz araştırmadık.

Kur’ân’ın defalarca işaret ettiği gibi, hep atalarımın inancı üzere hareket ettim.

Yaptığımın, inandığımın hakikatine hiç ulaşmadım.

Allah’a kendimde ve varlıkta hiç şâhit olmadım.

O’nun sonsuz âyetlerini yâni sonsuz işaretlerini kendimde ve varlıkta hiç görmedim, şâhit olmadım.

Annem babam nasıl inandıysa ben de öyle inandım.

Annem babam nasıl yaptıysa ben de öyle yaptım.

Ve dedim ki:

Ben Müslüman’ım.

Ben Hristiyan’ım.

Ben Mûsevî’yim.

Ben Budist’im....vs....

Ve dedim ki:

Benim inancım doğru, onlarınki doğru değil.

Benim ibadetim doğru, onlarınki doğru değil.

Ben inanıyorum, onlar kâfir.

Benim gideceğim yer cennet, onlarınki cehennem.

Evet, atalarımdan böyle öğrendim.

Böyle dedim.

Böyle yaptım.

Ve hâlâ da demeye, yapmaya, yargılamaya, ille de benimki doğru diye inanmaya devam ediyorum.

İşte Kur'ân'da da birçok yerde belirtildiği gibi, hepimiz anne babadan bulduğumuz inanca tâbi olduk, o inançtan gelen bilgileri doğru kabul ettik.

Kendi inancımızı üstün gördük, başka inançları dışladık.

Allah'ın hakikatleri varlığın özünde idi, oraya dönmedik, oradan okumadık.

Allah'ın hakikatleri varlık kitâbında satır satır yazılı idi oraya bakmadık, oraya bakmayı öğrenmedik.

Hakikat, anne babadan gelen bir inanca bağlı bilgilerde değildir.

Her çocuk anne babadan öğrendiğini hakikat zanneder.

Allah'ın varlıktan sunduğu hakikatlere yönünü döndürmez.

Çünkü oraya dönmeyi, varlığın ilmî boyutuna bakmayı öğrenmemiştir.

İşte anne babadan gelen, kendimizi üstün gösterten inancı terk etmeliyiz.

Terk etmeliyiz ki çocuk saflığına erişelim, Allah'ın bâkir yâni tertemiz hakikatlerine erişelim.

İşte iman da böyle oluşur.

Varlıktaki ilmi delillerle şâhitlikle iman oluşur.

Ama hep inanç boyutunda kaldık, şâhitlik alanına erişemedik.

Canlı kitap olan varlık kitâbından okumayı öğrenemedik.

Anne babamızdan bulduğumuz inancı, hiç düşünmedik, aslı nedir diye hiç araştırmadık.

Varlığın varoluş hakikatine şâhit olmadık.

İnancımız bizi haktan hakikatten uzaklaştırdı, farkına bile varamadık.

Bir benlik içinde kaldık, haddimizi aştık, farkına bile varamadık.

A'râf Sûresi 28: "Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ kul innallâhe lâ yemuru bil fahşâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ talemûn."

Meâli: "Bir benlik içinde haddi aşanlar derler ki: Biz atalarımızı da bu yolda bulduk ve bu bize Allah'ın hükümleridir. De ki: Benlik içinde olmak, haddi aşmak, kesinlikle Allah'ın hükümleri değildir. Sizler Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylüyorsunuz."

Burada geçen "fahişe" kelimesi çok çarpıcıdır.

Toplumda "fâhişe" denildiği zaman, insanların akıllarına hemen kadın gelir.

Kadına "fâhişelik" kavramı yapıştırılır.

Toplumda fâhişelik kavramı, kadınların erkeklerle para karşılığı ilişkiye girmesi diye bilinir.

Oysa çok derin bir anlamı vardır.

Kur'ân'da bu kavram toplumun kullandığı anlamda değildir.

Fahişe kavramı kadın ile ilgili değildir.

"Fâhişe" kadına takılan bir lakap değildir.

Fâhişeden maksat kadın değildir.

Fâhişe; ahlâksız, hayâsız, erkeklerle para karşılığı ilişkiye giren kadın demek değildir.

"Fahiş" kelimesi de aynı kökten gelir.

Bir mal ederinden fazla satıldığı zaman, “Bunun fiyatı çok fahiş” denilir.

Kur’ân’da “fâhşa” kelimesi 30 âyette geçer.

Fâhşa kelimesi; haddi aşmak, kendini üstün görmek demektir.

Haddini bilmek, haddini aşmak, hadsizlik yapmak anlamları da buradan gelir.

Haddi aşmak; ölçüyü kaçırmak, sınırı geçmek, kendine nispet çıkarmak, Allah’a ait olanı kendine nispet etmek demektir.

Kur’ân’a göre fâhşa, fâhişe, fuhş kelimesi şu anlamlara gelir:

Haddini aşmak, benlik içinde olmak, kibre düşmek…

Gururlanmak, “Allah var ben de varım” demek…

“Ben benim, sen sensin” demek, bedenlerin sahibinin Allah olduğunu unutmak…

Kendi çıkarı için zalimlik yapmak…

Aşırı gitmek, ölçüyü kaçırmak, sınırı geçmek…

Fenâ hallerde kalmak, dünyaya bağlanmak, Allah’ı unutmak…

Allah’ın ulvîyetinin yanında kendi yokluğunu bilememek, kendine vücûd nispet etmek…

Allah’a teslimiyet içinde olmamak, kendi egosuna teslim olmak…

Kur’ân’a göre her kim; Allah’ın ulvîyetinin yanında kendine benlik isnat ediyorsa, vücûdun sahibini kendi sanıyorsa, o kişi “fâhşa, fâhişe” durumuna düşmüş demektir.

Bedenlerin ardında bedenlerin sahibini göremeyen, benlik içine düşen fâhşa durumuna düşmüş demektir.

Her kim haddi aşıp, vücûdu ve vücûddaki sıfatları kendine nispet ediyorsa, o kişi haddi aşmıştır, fâhişe durumuna düşmüştür.

Kur'ân'da, fahşa, fahişelik durumuna düştüğümüzde, bu düştüğümüz gafletten nasıl kurtulacağımız bildiriliyor.

Ankebût Sûresi 45: "İnnes salâte tenhâ anil fahşâi vel munker."

İnne el salâte	: Muhakkak, salât, Hakk'a bağlılık, iletişim,
Tenhâ	: Engeller, mâni olur, nehy eder, uzaklaştırır,
An el fahşâi	: Aşırılık, ego, ben benim demek, üstün görmek,
Ve el munker	: Tanımlanamayan, kötü hal, inkâr edilen,

Meâli: "Muhakkak ki her an Hakk'a bağlılık şuuru ile hareket etmek; haddi aşmışlığı, aşırılığı, kendine varlık isnat etmeyi, tüm fenaları engeller."

Âyeti incelediğimiz zaman anlıyoruz ki, Allah'a şâhit olup, O'na her an teslimiyet içinde olmak, fâhşa durumuna düşmeyi ve kötü haller içinde olmayı engeller.

İnsan kendi vücûdunun sahibini bilmeli "benim vücûdum" dememelidir.

Bedeni tutan Zât'a ârif olmalıdır.

Vücûd Allah'a aittir, insana emanet edilmiştir.

İnsan o emanete iyi bakmalıdır.

İnsan, kendi var etmediği, kendi şekillendirmediği, doğumunu ve ölümünü kendi planlamadığı bir vücûdu, kendine nispet etmemelidir.

İnsan, vücûddaki işleyişte ve sıfatlarda asla muktedir olan değildir.

İnsan, kâlbinin çalışmasında, kanının dolaşımında, hücrelerinin faaliyetlerinde, sindirim, boşaltım sisteminin işleyişinde vb asla muktedir olan değildir.

Göz kapağının açılıp kapanması bile insanın elinde olan bir şey değildir.

Vücûdda fâil olan, mevsuf olan, mevcûd olan ancak Allah'tır.

Vücûdun sahibi Allah'tır, Allah bunu vücûdda olan işleyişinde ve sıfatlarında her an gösterir.

İşte kişi, vücûduna benim deyip, haddi aşmamalıdır, yâni fâhişe durumuna düşmemelidir.

Ahzâb Sûresi 30: "Min kunne bi fahişet-ben benim deyip kendini üstün gören."

A'râf Sûresi 28: "Ve izâ faalû fâhişeten-bir benlik içinde haddi aşanlar."

Nisâ Sûresi 22: "Kane fâhışeten-benlik içinde olan."

İşte Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki, her kim Allah'ın ûlviyetinin yanında kendine benlik nispet ediyorsa, o kişi fâhşa, fahişe durumuna düşmüştür.

Yine bu düştüğümüz durumdan kurtulmanın yolu, Ankebût Sûresi 45. âyette çok güzel bildirilmiştir.

Salât şuuruna erişmek, her an Allah'a bağlılık içinde olmak, O'ndan asla ayrı olmadığını bilmektir.

Salât, namaz diye de çevrilir, namaz farsça bir kelimedir.

Kişi namazda Allah'a yönelir, onunla birlik içinde olduğunun şuuruna ulaşır.

Ve kişi her anını namazda imiş gibi geçirir, sosyal yaşantıda, ikili ilişkilerde her an namazdaymış, yâni Allah'ın huzurundaymış gibi hareket eder.

İşte bu durum kişiyi, fâhşa, fâhişelikten ve kötü hallere düşmekten korur.

Salât kelimesinin Türkçe karşılığı; bağlılık içinde olmak, birlik içinde olmak, her an iletişim içinde olmak demektir.

İnsan, her an Allah'a bağlı olduğunu, O'nunla bir olduğunu asla unutmamalıdır.

İnsan, kendine, vücûduna dönmeli, o vücûdun nasıl oluştuğunu, nasıl bir kaynaktan geldiğini düşünmelidir.

İnsan kendi vücûdunu var etmedi ve kendi vücûdunda her an olan işleyişin sahibi de değildir.

Kâf Sûresi 16: "Ve nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd."

Meâli: "Ve Biz ona şahdamarından daha yakınız."

İşte insan, bu yakınlığı idrak edebilmesi için salât şuuruna erişmelidir.

Salât şuuruna erişen, hep o şuurla hareket eden, fâhşa, fahişelik durumuna düşmeyecektir, yâni haddi aşmayacaktır, Allah'ın ulviyetinin yanında kendine varlık isnat etmeyecektir.

İşte Kur'ân'ı incelediğimiz zaman, fâhişe kavramının toplumda kullanıldığı gibi olmadığını görüyoruz.

Toplumda, fâhişe kavramını bayan kardeşlerimize yapıştırarak, en büyük fâhişeliği yaptık, fark edemedik.

Kadını hep aşağıladık, fâhişe, orospu, kahpe, dedik.

Bu kelimelerin asli anlamlarını hep saptırdık ve kadınlara yapıştırdık.

Oysa fâhişe; haddi aşmışlık, benlik, gurur, kibir, içinde olmak, Allah'ın ulviyetinin yanında kendine varlık nispet etmek demekti, ama bizler kadın kardeşlerimize yapıştırdık.

Orospu, Farsça "ruspî" sözünden gelir.

"Ak yüzlü" "parlak akıl" demektir.

Diğer bir anlamı da; değişik planlar yapan, kurgulayan, hemen akıl eden, problem çözen, ikna eden, başka bir çare bulan gibi anlamlara gelir.

Ama bizler kadın kardeşlerimize yapıştırdık.

Kahpe kelimesi, Arapça, “ḳḥb-kahba” kelime kökünden gelir.

Dönen, dönek, yolundan sapan, vazgeçen gibi anlamlarına gelir.

Bu kavramı da kadın kardeşlerimize yapıştırdık.

Kavramları asli anlamlarına göre kullanmamak da haddi aşmaktır, yâni fâhişe durumuna düşmektir.

Lütfen dilimizden akan kavramların asli anlamlarını bilerek kullanalım.

Lütfen Kur’ân’a saygı duyalım.

Lütfen Kur’ân’ı anlamak için okuyalım.

İşte Kur’ân’ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki inanç boyutunda kalmak, kişiyi fâhşa durumuna düşürüyor.

İman boyutu ise fâhşadan kurtarıyor.

Kişi, kendine benlik isnat ederek, kendini büyük görerek, fâhişe durumuna düştüğünü anlamalıdır.

Yâni haddi aştığını, benlik içine düştüğünü bilmelidir.

Hep, atalarımızdan gelen inançla yargıladık, bizim gibi inanmayanı, kâfir gördük, cehennemlik gördük.

Evet, Allah bir dedik ama hiç şâhit olmadık.

Çünkü anne babam, Allah bir diye öğretti, ben de öyle dedim.

Allah’a kul oluyoruz diye, kendi zannımıza, inancımıza, öfkemize, ayrımcılığımıza kul olduk.

Ama görmedik, düşünmedik, hakikatini araştırmadık.

Hiç anlamadık, hiç fark etmedik.

Hûd Sûresi 109: “Fe lâ teku fî miryetin mimmâ yabudu hâulâ mâ yabudûne illâ kemâ yabudu âbâuhum min kabl.”

Meâli: “Bundan sonra onların taptıkları şeyler hakkında içinde şüphe kalmasın. Onlar önceden atalarının taptığı gibi sadece öyle tapıyorlar.”

Annemden babamdan öğrendiğim gibi ibadet ettim.

Onları taklit ettim.

Yaptığım ibadet değilmiş, tapınmakmış.

Hiç anlamadım, hiç düşünmedim, hiç hakikatini araştırmadım, hiç tahkik etmedim.

Kur’ân’ın defalarca işaret ettiği gibi, hep atalarımın inancı üzere hareket ettim.

Yaptığımın, inandığımın hakikatine hiç ulaşmadım.

Allah’a kendimde ve varlıkta hiç şâhit olmadım.

Allah’a şâhitlik yolu nasıldır, onu bile öğrenemedim.

O’nun sonsuz ayetlerini yâni sonsuz işaretlerini kendimde ve varlıkta hiç görmedim, şâhit olmadım, şâhit olamadım.

Anne babadan bulduğum inancı doğru bildim.

O inanç yargılar içeriyordu, kendim gibi inanmayanı yargıladım, hor gördüm.

İnancımı iman sandım.

İnanç iman inceliğini anlayamadım.

İnancımın zanlarına göre hareket ettim.

Aslı olmayan şeyleri din zannettim, iman zannettim.

Kur’ân bu konuda ne güzel uyarıyor.

En’âm Sûresi 116:

وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللّهِ
إِن يَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلاَّ يَخْرُصُونَ

Ve in tutı eksere men fîl ardı yudıllûke an sebîlillâh in yettebiûne illez zanne ve in hum illâ yahrusûn

Ve in tutı eksere	: Eğer, kulak vermek, dinlemek, itaat, uyma, çoğuna,
Men fî el ardı	: Kim, kimse, yeryüzünde,
Yudıllû ke	: Sapan, batıla sapmak, seni saptırırlar,
An sebîl Allah	: Allah'ın yolundan, hakikatlerinden,
İn yettebiûne	: Eğer, tâbi olmak, uyarlar,
İllâ el zann	: Ancak, zanda kalmak, çıkarına göre, sanmak,
Ve in hum illâ yahrusûn	: Eğer, olursa, onlar, ancak, yalanlarda kalan, yanlış,

Meâli: "Eğer yeryüzündeki kimselerin çoğuna uyarsan, Allah'ın yolundan seni saptırırlar. Onlar ancak zanlarına, kendi çıkarlarına tâbi olurlar ve onlar yalanlarda kalanlardır."

Âyetteki çarpıcı uyarı ne kadar önemlidir.

Bu âyeti okuyan herkes kendi inancını, gittiği yolu muhasebe etmelidir.

İnancım, gittiğim yol beni ne hale getiriyor?

İçimde gizli bir zalimlik, kibir mi oluşturuyor?

Yoksa merhamet, birlik, beraberlik mi getiriyor?

Gittiğim yoldaki tâbi olduğum inanç, hakikatleri yansıtıyor mu?

Din diye bildiğim alandan gelen bilgiler, ilme dayalı birliği getiren bilgiler mi?

Yoksa aslı olmayan, ayrımcılık getiren, gizli kibre düşüren bilgiler mi?

Âyeti incelediğimiz zaman insan kendine sormadan yapamıyor.

Dünyada inanç grupları hakikatlere ulaşamadı mı?

Allah diye bize öğretilenler hep yalanlardan mı ibaret?

Aslı olmayan, zanna dayalı şeyleri kabul etmekle hata mı yaptık?

İnanç nedir, iman nedir anlamadık mı?

Âyette sarsıcı, düşündürücü üç uyarı var.

İlk uyarıda deniliyor ki; yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, Allah yolundan seni saptırırlar.

İkinci uyarıda deniliyor ki; yeryüzündeki insanların çoğu zanlara tâbi olurlar.

Üçüncü uyarıda deniliyor ki; yeryüzündeki insanların çoğu Allah adına, din adına, ibadet adına anlatılan, aktarılan yalanlarda kalanlardır, kendi çıkarlarına göre hareket edenlerdir.

İnsan bu okuduğunu düşündükçe ürperiyor.

Allah, din, iman, resûl, nebî, ahiret, cennet, cehennem gibi öğrendiğimiz bilgileri asli anlamlarına göre anlıyor ve ifade edebiliyor muyuz?

Yoksa bunları değişmiş anlamlarına göre mi anlıyoruz?

Bize bu zamana kadar anlatılanlar ve kitaplardan okuduklarımız doğru değil mi, hepsi mi yalan?

Bizlere, zanlara göre anlatılanlar ve cehenneme düşmemek için, cennete girmek için çıkara dayalı yaptığımız ibadetlerimiz doğru değil mi?

Allah'a yönelmemizdeki ana gaye nedir?

Allah'a kendi şahsi egomuz için mi, kendi çıkarımız için mi iman ediyoruz?

Kendi çıkarımız için mi ibadet ediyoruz?

Yoksa bizler yaratılış amacımıza ulaşamadık mı?

İnsanlar, ibadetlerini nefsi çıkarları için mi yapıyorlar?

İnsanların inançlarında Allah'a şâhitlik yolu var mı yok mu?

Neden dünyada inanç yönünden birlik yok?

Neden her inanç, kendi inancını doğru, başkasının inancını yanlış görüyor?

Neden her inanç, cenneti kendi yeri kabul ediyor, cehennemi kendi gibi olmayana layık görüyor?

Neden tüm inançlar, Allah'ı kendi yanında görüyor, kendi inandığı Allah ile karşı tarafa saldırıyor, onları kâfir, cehennemlik ilan ediyor?

Neden kendi gibi inanmayan hor görülüyor, kâfir ilan ediliyor?

Neden inançlar, kendi aralarından hep bir kavga, tartışma, bilmişlik içinde?

Kur'ân bizi neden uyarıyor?

İnsanların çoğu Allah'ın hakikatlerine değil de kendi kibrine, hevâsına mı uyuyor?

Âyette öyle olduğu bildiriliyor; "İllez zanne ve in hum illâ yahrusûn."

Ne kadar acı, değil mi?

Ne kadar çarpıcı, değil mi?

İnsanın beyni yanıyor, her şey alt üst oluyor.

Kibir nedir bildik mi?

Hevâ, zan nedir bildik mi?

Kibrin doğurduğu, şeytanlık nedir anladık mı?

Ayrı bir şeytan mı var?

Yoksa şeytan, bizim kibrimiz, zalimliğimiz mi?

Şeytan bizi Allah diyerek aldatıyor da biz anlamıyor olabilir miyiz?

Fâtır Sûresi 5: “Fe lâ tegurrennekumul hayâtud dunyâ ve lâ yegurrennekum billâhil garûr.”

Meâli: “Bundan sonra dünya hayatı sizi aldatmasın ve aldatıcılar sizi Allah ile aldatmasın.”

Şeytan bizi ayrımcılıkla, bölücülükle aldatıyor da biz anlamıyor olabilir miyiz?

Yâni içimizdeki, kibir, ayrımcılık, bölücülük, zalimlik duyguları bizi şeytan mı yapıyor?

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur, şeytanlaşmış insan vardır.

Şeytanlaşmış insanı nasıl tanırız?

Kur’ân, en güzel cevabı veriyor.

Âyette ne çarpıcı bildirilmiş; bölen, ayrımcılık yapan şeytandır, şeytan bölücü olan, ayrımcı olandır.

Mücâdele Sûresi 19: “İstahveze aleyhimuş şeytânu fe ensâhum zikrallâh ulâike hizbuş şeytân elâ inne hizbeşşeytâni humul hâsirûn.”

Meâli: “Şeytani halleri onların akıllarını esir aldı. Böylece onlar Allah’ı anmaktan uzaklaştılar. İşte şeytani hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir.”

Âyette muhteşem bir şekilde şeytanın kim olduğu belirtiliyor.

İşte firavunlaşmış her kişi, şeytanlaşmıştır.

Kim bölücülük içinde ise, ayrımcılık içinde ise o şeytandır.

Şeytan bölendir, bölücü olan şeytandır.

Kim, firavunun yaptığı gibi;

İnsanları fırkalara, gruplara bölüp, kendi yolunu üstün görüyorsa, başkalarına hor bakıyorsa...

İnsanları; dinlerine, inançlarına, ibadetlerine göre ayırıyor, kendi inancını üstün görüyorsa…

İnsanları; renklerine, milletlerine, cinsiyetlerine göre ayırıp, kendi milletini, kendi rengini üstün görüyorsa…

İnsanları; bizden, bizden değil diye ayırıyorsa…

İnsanları köle olarak görüyorsa…

İnsanları; Alevi, Sünni, Bektaşi, Nakşi, Kâdiri, Nurcu vs diye ayırıyor ve yargılıyorsa…

İnsanları; Müslüman, Hristiyan, Musevi diye ayırıyorsa, kendi gibi olmayanı cehennemlik görüyorsa…

İnsanları; kendi çıkarı için din ile inanç ile ibadet ile kandırıyor, kendine saltanat oluşturuyorsa…

İnsanları; kendi çıkarı için, Allah diyerek, kitap diyerek, din diyerek aldatıp, onların malına mülküne çöküyorsa…

Erkeği kadından üstün görüyorsa, kadını insan yerine koymuyorsa…

Kasas Sûresi 4: "İnne firavne alâ fîl ardı ve ceale ehlehâ şiyean yestadıfu tâifeten minhum yuzebbihu ebnâehum ve yestahyî nisâehum innehu kâne minel mufsidîn."

Meâli: "Doğrusu firavun yeryüzünde kendini yüce gördü ve halkını cemâatlere ayırdı. Onların taifelerini güçsüz bıraktı, onların oğullarını boğazladı ve kadınlarını sağ bıraktı. Elbette o fenalık içinde olanlardandı."

İşte Kur'ân'ın muhteşem bir şekilde belirttiği gibi; kendini yüce görmek, insanlara ayrımcılık içinde bakmak, firavunluktur, şeytanlıktır.

İnanç grupları maalesef sadece inanma boyutunda kalıyor.

İman noktasında yönünü varlığa döndürmüyor ve varlığın halk oluşunu okumuyor.

Varlığın halk oluşunu okumak, varlığın ilmi değerlerine göre olur.

Ama maalesef bu öğretilmiyor.

Sadece inanç empoze ediliyor.

Gönüller iman hakikatine eremiyor.

İlimle imana erişme konusu bilinmiyor.

İman ilimsiz olmaz.

İlim şâhitliğe götürür.

Şâhitlik ise emin olmaya götürür.

Eminlik mü'minliğe, mü'minlik imana götürür.

İlim varoluşu anlama yoludur.

Varoluşu anlama yolu imana götürür.

İman ve ilim inceliğini çok iyi düşünmeliyiz.

Anlatılan bilgilerle hareket etmek mi, ilim üzere hareket etmek mi, bunu çok iyi süzmeliyiz.

Elbette bilgi de önemlidir, lakin bilgi ilim ile bağ kurdurmalıdır.

İnanç boyutunda kalan kişi, duyduklarına, okuduklarına inanan kişidir.

İman boyutuna erişen kişi ise, ilim ve şâhitlikle hareket eden kişidir.

İnanç boyutunda ilim gerekmez, duydukları, okudukları, gördükleri yeterlidir.

İnanç kişiyi kibre götürebilir, benim inancım doğru iddiasına götürebilir.

İman ise, tevazu ve teslimiyete götürür.

İman ilimsiz olmaz.

İnançta ise ilim gerekmez, sadece inanmak yeterlidir.

İman sahibi olan kişi, ilim üzere hareket eden ve varlıktaki işaretlere şâhit olarak, varoluşu anlayan, ilmi olarak gönlü mutmain olan kişidir.

İman ancak, ilmi bir şâhitlikle mümkündür.

İnanç ise, anne baba hangi inanç üzere ise o yolu takip etmektir.

Ya da gittiği ve sevdiği bir topluluğun aktardığı bilgilere inanmaktır.

İsrâ Sûresi 36: "Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm."

Meâli: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin."

İlim olmadan bir şeye inanmak, kişiyi şeytana esir eder.

İlim olmadan, şâhit olmadan bir şeyi anlatmak, duyduklarını aktarmaktır.

İlim olmadan, bir inanca dayalı tartışmalara girmek, şeytana hizmet etmektir.

Hacc Sûresi 3: "Ve minen nâsi men yucâdilu fîllâhi bi gayri ilmin ve yettebiu kulle şeytânin merîd."

Ve min el nâs	: İnsanlar, değerler,
Men yucâdilu	: Kim, kimse, mücadele, tartışma,
Fî Allah bi gayrı ilmin	: Allah için, hakkında, bir ilim olmaksızın, bilgi,
Ve yettebiu kulle	: Tâbi olur, uyarlar, bütün, hepsi,
Şeytân	: Şeytani haller, kötülük halleri, haktan uzaklaşan,
Merîd	: Haddi aşan, yoğun, taraftar, destek,

Meâli: "İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmaksızın mücadele eden bazı kimseler vardır. O hâlde olanların hepsi şeytani hâllere tâbi olurlar."

Hacc Sûresi 8: "Ve minen nâsi men yucâdilu fîllâhi bi gayri ilmin ve lâ huden ve lâ kitâbin munîr."

Ve min elnâsi	: İnsanlar,
Men yucâdilu	: Kim, kimse, bazıları, mücadele, gayret,
Fî Allâh bi gayrı ilmin	: Allah için, hakkında, bir ilim olmaksızın,
Ve lâ huden	: Yok, kılavuz, yol gösteren, rehber, hidayet, doğru yol,
Ve lâ kitâb	: Yok, anlamadan, kitâb, kitâbı incelemeden, bilgi,
Munîr	: Aydınlatıcı, nûr, nûrlandıran, hakikati gösteren,

Meâli: "İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmadan ve doğru yolu bulmadan ve her varlığın aydınlatıcı bir kitap olduğunu anlamadan mücadele eden bazı kimseler vardır."

Hacca Sûresi 9: "Sâniye ıtfihî li yudılle an sebîlillâh lehu fid dunyâ hızyun ve nuzîkuhu yevmel kıyâmeti azâbel harîk."

Sâniye ıtfi hî	: Kibirlenip ikiliğe düşer, uzaklaşır,
Li yudılle	: Sapan, saptıran, dalalet, kendi cehaletine saptıran,
An sebîli Allah	: Allah'ın yolundan
Lehu fî ed dunyâ	: Ona, o halde olana, dünyada, yaşamlarında,
Hızyun	: Hezeyan, kaybetme, ayrılıkta kalma, ayıp, saçma sapan,
Ve nuzîk hu	: Tatma, hissiyat, o halde kalma,
Yevme el kıyâmet	: Ölünceye kadar, varlığı her an diri tutan, diriliş,
Azâbe el harîk	: Azap, yakıcı, ateş, sıkıntıya düşüren,

Meâli: "Onlar Allah yolundan kendi cehaletlerine saptırırlar, kibirlenip ikiliğe düşürürler. O hâlde olana yaşamlarında kaybetme vardır ve ölünceye kadar cehaletin o yakıcı sıkıntılı hâllerinde kalmak vardır."

Kur'ân incelendiği zaman görülecektir ki imanın yolu ilimdir.

İlim de varlık kitâbının özündedir.

İlim; varlığın özünde olan, varlığın varoluşunun ve varlığa ait olan sonsuz inceliklerdir, yazılımdır, hakikatlerdir.

İlim üzere olmak, direkt varlık kitâbına, varoluşa yönelmekle mümkündür.

İnançta ise, her inanç grubunun kendi inançlarını yansıtmak için yazdığı kitaplara, sözlere yönelmek vardır.

Kitaplarla ya da sözlerle, aktarılan bilgilerde hatalar, kaymalar, şaşmalar olabilir.

Çünkü bilgi, kişinin inandığını anlatma boyutudur.

İnandığını anlatan insan, şâhit olmadan da bilgiler aktarabilir.

İlimde ise hata, kayma yoktur.

İlim yazılımı varlığın kendisidir.

Onu oraya yazan da Allah'tır.

Allah, âlim esmasıyla ilim sıfatını varlığa yazar.

Varoluşun yazılımlarından biri olan ilimle, varlık oluşur, şekillenir.

Allah'ın varlıktaki ilim tecellisi; Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojidir.

İman, ancak ve ancak ilimle mümkündür.

İlim ise, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ile bağ kurmaktır.

İlim kişiyi, varlığın varoluşuna, varlığın işleyişine, varlığın şekillenmesine, varlığın sürecine götürür.

İlim kişiyi, kendi vücûdunun işleyişini anlamaya götürür.

Kişi kendi vücûduna dönüp incelese, vücûdunun işleyişinin bir ilim üzere olduğunu anlar.

Tüm Evren, bir ilim üzere işler ve hareket eder.

İlim kişiyi, şâhit olmaya götürür.

Şâhit olan kişi, emin olur, emin olan, iman sahibi olur.

Şâhit olmak, görmektir, anlamaktır, delillerle hareket etmektir.

Allah'a inanan kişi, annesi babası inandığı için inanmıştır.

Allah'a şâhit olan kişi ise, onun varlıktaki işaretlerini yâni âyetlerini görmüştür, incelemiştir, mutmain olmuştur.

Onun için Hazreti Ali; "görmediğim bir Rabbe inanmam" demiştir.

İnsan Allah'a Rabb boyutunda şâhit olacaktır.

Rabb boyutu insanın kendi beden boyutudur.

"Râb- رَب"; vücûdlandıran, var eden, dizayn eden, terbiye eden, şekillendiren, vücûdun sahibi, vücûdu işleten demektir.

Râb, rubûbiyet, erbaa, râbia, mürebbiye, râbıta, râbit, râbtiye, terbiye, ribâ, birbirine bağlı kelimelerdir.

Hepsi Rabb kelime kökünden gelir.

Rabb "R-B" harfleriyle yazılır, "Rı" harfi varlığın açığa çıkışı, filizlenme, bedenlenme boyutudur.

"Be" harfi, her şeyin bir özden açığa çıkışına işaret eder.

Râb esmâsı; Allah'ın her bedendeki, bedenin sahibi ve o bedendeki işleyişin esmâsıdır.

Allah'ın, bir vücûddaki karşılığı "Rabb" esmâsıdır.

Yâni bir vücûdun sahibine Rabb denir.

Tüm vücûdların sahibine Allah denir.

Allah'ın, bir vücûddaki sahipliği "Rabb" esmâsıdır.

Tüm âlemlerin sahibi Allah'tır, Allah'ın bir vücûddaki sahipliği Rabb'dır.

Onun için, bir evin sahibine de "Rabbü'l dâr" denir.

Bir malın, bir mülkün, bir sermayenin sahibine de "Rabbü'l mâl" denilir.

Rabbim kelimesi, efendim anlamında da kullanılmıştır.

İnsanın bedeninin efendisi Allah'tır, bedendeki Allah'ın efendi boyutu Rabb'dır.

Gönüllerin efendisi ise, Muhammed nûrudur.

Rabb, ribâ, râbıta kelimeleri aynı kelime kökünden gelir.

Rab: "رَبّ"

Ribâ: " رِبَا "

Râbıta: "رَابِطُ"

Ribâ kelimesi de Rabb kelimesinden gelir.

Rabb, ribâ inceliği çok önemlidir.

Ribâ, faiz diye çevrilemez.

Rabb kelimesi ile ribâ kelimesinin yazılımlarını incelersek, "Rı, رَ Be ب " harfleri ile yazıldığını görüyoruz.

Ribâ kelimesinin sonunda hemzeli elif harfinin olduğunu görüyoruz.

Ribâ kelimesinin geldiği kökeni incelediğimizde görüyoruz ki:

Ribâyı anlamamız için, Rabb kelimesinin anlamını doğru anlamalıyız.

Rabb;

Bedeni oluşturan, bedeni işleten, bedenin Zâtı...

Beden boyutundaki Allah'ın işleyişi...

Vücûdlandıran, şekillendiren, biçimlendiren...

Terbiye eden, yâni bedeni en ince bir biçimde şekillendiren, anlamlarına gelir.

Şöyle düşünelim, bir tohumda Rabb esması gizlidir.

Ne zaman tohumdan ağaç adım adım açığa çıkmaya başlar, işte Rabb esması orada tecelli eder.

Allah, Rabb esmasıyla, ağacı şekillendirir, terbiye eder, işletir, sıfatlandırır.

İşte, kişinin vücûdunu şekillendiren, yâni kişiyi vücûdlandıran ve her an o vücûdda işleyişiyle kendini gösteren, vücûdu tutan, Allah'ın kişideki adı Rabb'dır.

Her vücûdu tutan Allah'ın vücûd boyutundaki karşılığı Rabb'dır.

Tâ-Hâ Sûresinde, firavun ile Hazreti Mûsâ'nın konuşma konusu vardır.

Firavun, Mûsâ'ya Rabb ile ilgili soru sorar.

Tâ-Hâ Sûresi 49:

قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَى

Kâle fe men rabbikumâ yâ mûsâ

Kâle fe men rabbi kumâ	: Dedi, sizin rabbiniz kimdir,
Yâ Mûsâ	: Yâ Mûsâ,

Meâli: "Firavun dedi ki: Ya Mûsâ! Rabbim dediğin kimdir, nedir?"

50-

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى

Kâle rabbunellezî atâ kulle şey'in halkahu summe hedâ

Kâle rabbu nâ	: Dedi, rabbimiz, bizi vücûdlandıran,
Ellezi atâ	: Ki o verdi, lütfetti, ihsan etti,
Atâ kule şeyin halka hu	: Bütün her şeyi, halk eden, var eden, yaratan,
Summe hedâ	: Sonra, hakikatlere ulaştırandır, tecellileriyle yol gösteren,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: Bizi vücûdlandırandır. Ki O’dur bütün her şeyi tecellileriyle halk eden, sonra da tüm varlıktaki tecellileriyle yol gösteren.”

51-

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى

Kâle fe mâ bâlul kurûnil ûlâ

Kâle fe mâ bâlu	: Dedi, öyleyse, durum, hakkında, ne halde,
El kurûni el ûlâ	: Nesil, önceki,

Meâli: “Firavun dedi ki: Öyleyse daha önceki nesillerin durumu ne olacak?”

52-

قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى

Kâle ilmuhâ inde rabbî fî kitâb lâ yadıllu rabbî ve lâ yensâ

Kâle ilmu hâ	: Dedi, ilim, o
İnde rabbi	: Rabbin katında, ona ait,
Fî kitâbin	: Kitâbın içinde, varlık kitâbının içinde,
Lâ yadıllu rabbî	: Yok, yanlış, sapma, rabbi, vücûdlandıran,
Ve lâ yensâ	: İhmal yoktur, önemseme, unutmaz,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: Bütün varoluştaki ilim Rabbime aittir. Varlık kitâbının içinde hakikatler vardır. Bizleri vücûdlandıranda yanlış yoktur ve ihmal yoktur.”

Firavun, Mûsâ’ya sordu; “Rabbim dediğin nedir?”

Mûsâ; “seni de beni de, tüm varlığı da yaratan, şekillendiren, varlıkta her an tecelli eden, varlığı Zâtı ile kuşatandır” dedi.

Firavun yine sordu; “daha önce yaşayanların durumu ne olacak.”

Mûsâ açıkladı; her bedende tecelli eden Rabb, işleyişi, sıfatları, Zâtı ile kendini gösterir.

Her beden öldüğünde Rabbin tecellisi, sükûn boyutta devam eder.

Hareke boyutu, sükûna geçmiştir.

Yâni Mûsâ şunu izah etti:

Bir insan ölse de Rabb ölmez, doğuşlar, tecelliler devam eder gider.

Ki bir insan öldüğünde onun kemikleri bin yıl geçse de, işlemeye devam eder.

Kemiklerin yaşı tespit edildiğinde, kaç bin yıl önce yaşanmış belli olur.

Rabb hakikati bedenlerdeki hayy boyutudur.

Âyette belirtildiği gibi, Rabb; varlık boyutundaki her varlığın vücûdlarında olan Allah'ın işleyişi, tecellileri boyutudur.

Allah'ın varlığı vücûdlandırma boyutu "Rabb" boyutudur, "Rabb" esmâsıdır.

Kâinatı var edeni, yöneteni Allah olarak değerlendirirsek, bir varlığı yaratan, onu yöneten ise Allah'ın Rabb boyutudur.

Yâni bir varlıktaki Allah'ın esması Rabb'dır.

Tüm varlıktaki bütünsel esma Allah'tır.

Allah'ın bizleri vücûdlandırması, vücûdlarımızı bir şekil içinde terbiye ederek, açığa çıkarması, Allah'ın Rabb esmâsıdır.

"Rabbim Allah'tır" denilmesi, vücûdumun sahibi Allah'tır anlamındadır.

Yâni kişi "Rabbim!" dediği zaman, kendindeki Allah'a seslenmiş olur.

Bu sesleniş tüm vücûdların sahibi olan Allah'a olan bir sesleniştir.

İşte Allah'a şâhitlik kişinin kendi bedeninin halk oluşunu ilmi olarak anladığında mümkün olacaktır.

Kendini bilmekten maksat, kendi halk oluşunu bilmektir, kendindeki Rabbe şâhit olmaktır.

Kendi halk oluşunu bilen kişi, bilecektir ki kendisi kendini halk etmemiştir.

Kendini halk eden Hakk'ın kendisidir.

İşte iman şâhitlikle oluşacaktır.

Onun için ezanı düzenleyen Hazreti Muhammed, her ezanda 4 defa şâhitlik kelimesini o seslenişe koymuştur.

Ezanla günde 20 defa insanlığa, şâhit olmanın hassasiyeti duyurulur.

Şâhitlik ancak ve ancak ilimle, akletmekle, tefekkür etmekle mümkün olacaktır.

Onun için Kur'ân onlarca âyette "ilimden ayrılmayın, ilimsiz hareket etmeyin" der.

"İlim ifade etmeyen bir şeyin ardına sakın düşmeyin" der.

İlim, varlığın varoluş sıfatlarından biridir.

İlim, Allah'ın sıfatlarından biridir.

İlimsiz yol kişiyi ikiliğe düşürür, bilmişliğe sürükler, kibre düşürür.

İlme dayalı eğitim, yol göstericidir, rahmettir.

İşte iman ve inanç konusu çok iyi düşünülmelidir.

İnancımızın anne babadan geldiğini iyi analiz etmeliyiz.

İmanın ise, şâhitlikle, ilimle olduğu iyi anlaşılmalıdır.

İnanç anne babanın aktardığı bilgilerle oluşur.

İman ise ilmi delillerle oluşur.

İmana giden yolda akıl-kâlb-gönül boyutu açılmalıdır.

Şimdi bu konuyu inceleyelim.

AKIL-KÂLB-GÖNÜL

Dinin hakikatini anlayabilmemiz için aklın önemi bilinmelidir.

Varlığın yaratılışını anlayabilmek için aklı işletmek gerekir.

Bize bahşedilen akıl, varoluş hakikatini anlamak için bir lütuftur.

Aklı yok sayan kimse, hurafelere kapılır gider.

Aklı yok sayan kimse, kendi benliğinde kalır, Allah hakikatine şâhit olamaz.

Aklı yok saydığımız an, bir gaflet içinde kayarız.

Yûnus Sûresi 100. âyette bu durum çok güzel açıklanmıştır.

Yûnus Sûresi 100 : "Yecalur ricse alellezîne lâ yakılûn."

Meâli: "Aklını işletmeyen kimseler, gaflet içinde pislikler, hurafeler, kirlilikler, kötülükler açığa çıkarır."

Varlığın hakikatini anlayabilmemiz için her zaman aklımızı çalıştırmalıyız.

Aklımızı çalıştırmak; düşünmek, tefekkür etmek, analiz etmek, derinlemesine bakmakla mümkündür.

Akıl şâhitliğe götürür.

Çözmeyi yapan akıl boyutudur.

Birleştirmeyi yapan kâlb boyutudur.

Yaşama geçiren gönül boyutudur.

Akıl ve kâlb Kur'ân'da birlikte değerlendirilir.

Hacc Sûresi 46: "Kulûbun yakılûne-akleden kâlb."

Akıl, insana hakikati anlaması için, eşyanın özelliklerini çözebilmesi için, varlığın birbiriyle olan bağını görebilmesi için, bahşedilen ilâhî bir anahtardır.

Akıl; bağlamak, tutmak, korumak, men etmek, çözmek, buluşturmak gibi anlamlara gelir.

Akıl, analiz eden bir yapıdır.

Akıl her zaman anlamak için gayret eder.

Genelde akıl için, "insana neyin iyi, neyin kötü, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu gösteren bir yetidir" dense de, bunun kâlb makamı olduğunu söylemek daha doğrudur.

Akıl vardır, insana kötülüğü de düşündürür.

Akıl vardır, insana iyiliği de düşündürür.

Akıl vardır, insanı yanlışa sürükler.

Akıl vardır, insanı doğruya sürükler.

Kâlb sahibi olan insan ise, iyilik ve doğruluk üzere hareket eder.

Çünkü kâlb sahibi insan, Kâmil insandır.

Akıl vardır, kişinin hevâsına esir olmuştur, insanı hevâsına göre hareket ettirir.

Akıl vardır, kişinin kâlbine bağlı çalışır, insanı ilme göre hareket ettirir.

Tûr Sûresi 32: "Em temurûhum ahlâmuhum bi hâzâ em hum kavmun tâgûn."

Em temûru hum	: Yoksa, işleyiş, emir, hüküm, hareket,
Ahlâmu hum	: Akılları, düşünceleri, hevâları, onlar,
Bi hâzâ em hum	: Bu, işte onlar, yoksa, mı, öylemi,
Kavmun tâgûn	: Tagun kavmi, azmış, sapmış, putperest,

Meâli: "Yoksa onların akılları kendi hevâlarına göre mi hareket ediyor? İşte onlar, kendi var ettikleri putlara tapıyorlar."

Akıl ilme dayalı hareket ederse, varlığın niteliklerini çözer, yaratılışın hikmetine erer.

İşte o zaman akıl, saf düşünceye ulaşır.

Akıl duyuma dayalı, nakle dayalı, hemen inanmaya dayalı kodlanmışsa, saf düşünmeye ulaşamaz.

Akıl bağımsız bir şekilde yetiştirilmişse, duyduğuna hemen inanmaz, onu araştırır, aslına ulaşmaya çalışır.

Ama akıl, bağımlı bir şekilde yetiştirilmişse, inanç kodlaması ile yetiştirilmişse, düşünmeden, araştırmadan inanır.

Aklın kendine has özelliği, anne baba tarafından korunur ya da esir edilir.

Aklın yaratılmasında ana gaye; düşünmek, çözmek, kavramak, kaynağına ulaşmak, akışın nereye olduğunu görebilmektir.

Fakat anne ve baba, sorgulayan bir çocuğa; "Sorma dinden çıkarsın, çarpılırsın, sadece inan, sana ne deniyorsa onu yap, emirlere yasaklara uy" diyerek aklın çalışmasına engel oluyorsa, akıl yaratılışın ana gayesinden uzaklaşır ve esir bir hale düşer.

Aklımızın esir olup olmadığını anlayabilmemiz gerekir.

Esir olmuş bir aklı esaretten kurtaran bir kişi, yaratılışın sırlarını bir bir çözmeye başlar.

Akıl neye esir olmuş olabilir?

Dünya menfaatine mi?

Mal mülk, şan şöhret, makam sevdasına mı?

Yalan, dedikodu, hasetlik, fesatlık, kin, nefret gibi duygulara mı?

Din adına anlatılan, aslı olmayan şeylere mi?

Karamsarlık, umutsuzluk, gelecek korkusu, işsizlik gibi duygulara mı?

Allah korkusu, cehennem korkusu, cin, iblis, şeytan korkusuna mı?

Kibir, gurur, hor bakmak, kendini yüce görmek, yolunu yüce görmek, seçilmişlik, üstünlük gibi duygulara mı?

Evet, akıl neye esir olmuş olabilir?

Bunu çok iyi anlamalıyız.

Anlamalıyız derken bile, anlama aklın başka bir kanadıdır.

Akıl yüzlerce kanatlı bir kuştur.

Kişiyi ya dünyaya hevâlarına uçurur ya da hakikatleri çözmeye uçurur.

Aklı esir eden şeylerden kurtulan bir kişi, saf bağımsız düşünebilir; varoluşu ve var edeni anlayabilir.

Akıl, iman için şarttır.

Akıl olmadan iman olmaz.

İnsan olarak yaratılmanın sırrı akıldır.

İnsan doğduğunda, yâni bebek iken, saf bir aklı vardır.

O akılda asla yargılama alanı yoktur.

Çocuk en saf bir şekilde eşyanın hakikatini anlamak için bakar.

Çocukta, yargılama yoktur, kötülüğe meyletme yoktur.

Çocuğun aklı, şâhitliğe doğru akar.

İşte tam bu akışta aile devreye girer.

Ya çocuğun aklının akışına engel olur ve aklı bazı bilgilere, duygulara esir eder.

Ya da aklın akışına yardımcı olur ve çocuk eminlik yolunda, yâni iman yolunda ilerler.

Çocuğun beynine, her türlü ayrımcılık, üstünlük, kötülüklere kapı açacak olan bilgiler aile tarafından ekilir.

Şâhit olmak, anlamak, idrâk etmek, çözümlemek için akıl şarttır.

Aklın beşeri boyutu ve kâlbî boyutu vardır.

Onun için Kur'ân'da "kulûbun yakılûne" akledecek kâlbten bahseder.

Hacc Sûresi 46: "E fe lem yesîrû fîl ardı fe tekûne lehum kulûbun yakılûne bihâ ev âzânunyesmeûne bihâ fe innehâ lâ tamal ebsâru ve lâkin tamal kulûbulletî fîs sudûr."

Meâli: "Yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı? Böylece onların akıl edecek kâlbleri yok mu, ya da işitecek kulakları. Fakat onların görmelerinde körlük olmaz ve lâkin gönüllerindeki idrâklerdedir körlük."

Kâlbîi akıl tefekkürle, kendi aslını anlama yolunda idrâk yolculuğu yapar, beşeri akıl beden ihtiyaçları ile ilgili çalışmalar yapar

Kâlbî akıl rûha, beşeri akıl tene bağlı çalışır.

Kâlbî akıl, aklı temizler, zekâ ile tanıştırır.

Zekâ zekât aynı kökten gelen kelimelerdir.

Kendini temizleyen akıl, esaretten kurtulan akıl; "Kad efleha men tezekkâ" temizlenmiştir, kurtulmuştur.

"Ulil elbâbi": "Hakk üzere aklını işletenler"

Kâlbî akıl, hakk ile batılı çözer.

İlâhi akıl "Lübb"tür. Kamil akıl hep hakikatler için çalışır, hep öze bakar.

Lübb aynı zamanda "Öz" demektir.

İnsanın özünü oluşturduğu için, ilâhî akla da "Lübb" denmiştir.

İlâhi akıl, yâni târife gelmeyen Allah'ın aklı "Lübb"dür.

Allah cümle varlığı, kendi özünden çözerek şekillendirmiş, beden elbisesi giydirmiştir.

İlâhi akıl, Allah'ın aklı desek doğru olabilir.

Hicr akıl; çözen, süzen, öze ulaşan, batılı haktan ayıran, taşlaşmış kayıtları eriten akıl demektir.

Hicr; tam akıl sahibi, engel olan, taş, bırakan, ayıran demektir.

Fecr Suresi 5: "Hel fî zâlike kasemun lizî hicr."

Meâli: "İşte bunların içinde, hakk ile batılı ayıran tam akıl sahipleri için, sağlam deliller vardır. "

Necm Sûresi 15: "Mâ kezebel fuâd mâ reâ."

Meâli: "Gördüğü şeyi kâlbi yalanlamadı."

Kur'an'ı incelediğimizde, akletmek, kâlbin bir işlevi gibi sunulur.

Akıl görmek için, anlamak için, şâhit olmak için yaratılmıştır.

Yeter ki, çocuğun aklı ailesi tarafından baskılanmasın.

Tarihte akılcılar ve nakilciler her zaman tartışmışlardır.

Bu kâinat bizim bakıp gözlemlememiz, okumamız, akıl edip düşünmemiz için apaçık bir kitaptır.

Bir de insanların yazdığı kitaplar vardır.

Allah'ın satır satır yazılı kitâbı olan varlık kitâbında hata yoktur.

Lakin kulların yazdığı kitaplarda hatalar çoktur.

Bir kişi, insanların yazdığı kitaplardan "işte bunlar hakikatlerdir" diye aktarıyorsa bu nakilciliktir.

Zaten "Ehli kitap" denilen kimseler, kitaplardaki bilgilere göre tartışan, iddialarda kalan kimselerdir.

Nakilcilik, insanların yazdığı ya da anlattığı şeyleri hakikat diye bilip nakletmektir.

Akılcılık ise hem kâinat kitâbını düşünmek hem de insanların yazdığı kitapları okuyup analiz edebilmektir.

Ama asıl düşünülmesi gereken varlık kitâbıdır, çünkü oradaki hakikatler, tüm saflığıyla tertemizdir.

İnsanların yazdığı kitaplarda her zaman hatalar olabilir.

İnsanların yazdığı ya da anlattığı boyut, nakiller boyutu, bilgiler boyutudur.

Ama varlığın Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutu ilimsel boyuttur, orada hata yoktur.

Akılcılık bize bahşedilen aklı çalıştırmak, ince ince düşünmektir.

Göz, gözlemlemek içindir.

Kulak, duymak içindir.

Akıl, gözlemleneni ve duyduğunu düşünmek araştırmak içindir.

Hucurât Sûresi 4. âyet, Lokman Sûresi 21. âyet, Bakara Sûresi 170. âyet gibi birçok âyette nakilcilerin halleri açıklanır.

Hucurât Sûresi 4: "İnnellezîne yunâdûneke min verâil hucurâti ekserûhum lâ yakılûn."

Meâli: "Muhakkak ki sana karşı kendi bildikleriyle inat edip karşılık veren o kimseler; kendi geçmiş bildiklerinde, kendi egolarındadırlar. Onların çoğu akledip düşünmezler."

Lokman Sûresi 21: "Ve minen nâsi men yucâdilu fîllâhi bi gayri ilmin ve lâ huden ve lâ kitâbin munîr ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ vecednâ aleyhi âbâenâ, e ve lev kâneş şeytânu yedûhum ilâ azâbis saîr."

Meâli: "İnsanlardan Allah hakkında bir bilgisi olmadan ve yol gösterici olmadan ve nûr saçan o varlık kitâbını anlamadan tartışıp duran kimseler vardır. Onlara: Allah'ın sunduğu şeylere uyun denildiği zaman, derler ki: Atalarımızdan

bulduğumuz inançlara tâbi oluruz. Ya onlar şeytani hâllere uymuş, ötekileştirmenin cehaletinin sıkıntılarında kalmış olsalar bile mi?"

Bakara Sûresi 170: "Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakılûne şeyen ve la yehtedûn."

Meâli: "Onlara Allah'ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?"

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman, aktarılan bilgilerde kalan kimseler, akıl etmeyen kimseler olarak açıklanmıştır.

Akıl etmeyen kimseler; kitaplardan okudukları, atalarından duydukları şeyleri araştırmadan inanırlar ve kendi bildiklerinde inat ederler.

Çünkü onlar ilk defa duydukları şeyi, "Okuduğumuz kitaplarda yoktur, ben böyle bir şey duymadım" deyip hemen itiraz ederler.

Maalesef ki gençliğimiz nakilci bir zihniyetle yetişmeye zorlanıyor.

Bir kişi, kendi düşüncesini sunsa, akıl edip düşündüğü bir tespiti ortaya koysa, hemen karşısına:

- Bu dediğin hangi kitapta yazıyor?

- Biz böyle bir şey duymadık.

- Dinden çıkıyorsun, kâfir oluyorsun.

- Kaynağın nedir? diyerek engeller konuluyor, korkular salınıyor.

Akıllar zincire vurulur, esir edilirse; düşünme, araştırma, sorgulamaya yasak konulursa, aklın nasıl bir cevher olduğu asla anlaşılamaz.

Kur'ân, onlarca yerde "akledin, düşünün, tefekkür edin, araştırın" derken, akletmenin, düşünmenin, tefekkür etmenin, yasaklandığı bir toplumda, yeni keşifler ortaya konulabilir mi?

Bir çocuk 1-2 yaşına geldiğinde, gördüğü eşyaya tüm saflığıyla bakar, "bu nedir anne, bu nedir baba" diye sormaya başlar.

Duyduğu sözleri anne babasına sorar.

İşte bu sorgulama karşısında çocuk, kocaman bir nakilcilik dünyası ile karşılaşır.

Televizyonlarda çıkan ister ilâhiyatçı ister bazı târikatların ileri gelen kişilerinin konuştukları şeyler genelde geçmişten nakledilen bilgilerdir.

Kur'ân bizlere nakillerde kalmamayı tavsiye eder.

Kur'ân bizlere verilen aklın kullanılmasını öğütler.

Oturduğumuz topluluklarda, dinlediğimiz ve konuştuğumuz şeyler, hep insanların yazdığı kitaplardan, söylemlerden gelen aktarımlardır.

İnsan, dinlediği bilgilerin ilmi karşılığı olup olmadığını analiz etmelidir.

İşte akıl, ilme dayalı, kâlbî olarak düşünmelidir.

Yâni anlamak için, şâhit olmak için, mânâya ulaşmak için düşünmelidir.

Anlamak, şâhit olmak ancak ve ancak ilmi takip etmekle mümkündür.

Varlık canlı bir kitaptır.

Varlığın özü ilimdir.

O ilmi okumak için aklını işletmek gerekir, kâlb ehli olmak gerekir.

Tâ-Hâ Sûresi 114:

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِن قَبْلِ أَن يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُل رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا

"Fe teâlallâhul melikul hak ve lâ tacel bil kurâni min kabli en yukdâ ileyke vahyuhu ve kul rabbi zidnî ilm."

Fe teâla Allah	: Böylece, gerçek, Allah yücedir,
El Melik	: Melik, tüm mülkün sahibi, idare eden,
El hakk	: Hakk olan, gerçek olan, her varlıkta var olan,
Ve lâ tacel	: Acele etme, hızlı gitme,
Bi el kurân	: Okunan şeyler, kuran için, kâinat kitâbı,
Min kabli en yukdâ	: Daha önce, kada, yerine gelme, anlama, takdirini, tamam,
İleyke vahyu-hu	: Sana, vahyi, bildirdiğimiz, her varlıktan sunduğumuz,
Ve kul rabbi	: De, söyle, Rabbim,
Zıdnî ilm	: İlmimi arttır,

Meâli: "Gerçek olan Allah'tır, tüm kâinatı idare edendir, her varlıkta varolandır. Kâinat kitâbını anlamak için acele etme, sana her varlıktan bildirdiğimiz hakikatleri anlamaya gayret göster ve Rabbim benim ilmimi arttır, de."

Âyette belirtildiği gibi "Rabbim ilmi anlayışımı arttır" diye dua etmek, Hazreti Muhammed'in de bildirdiği gibi duaların en güzelidir.

Akıl ilimle buluşmalıdır.

İlim insanı kâlb sahibi yapacaktır.

Kâlb boyutu nedir?

Vücûdda olan bir et parçası mı?

Yoksa Hakk'a kapı açan ilâhî ışık mı?

Kur'ân'î manada kâlb nedir?

Kâlb boyutu, kâmil olmanın sırrı mıdır?

Kişiyi Cebrâil ile buluşturan rehber midir?

Hakk'la buluşturan bir gemi midir?

Nedir hakikatte kâlb?

Kur'ân niçin kâlb boyutuna işaret eder?

Ve onlarca âyette kâlb üzerine vurgu yapar?

Kâlb vardır kâlb'den içeri.

Kâlb vardır kâlb'den üzeri.

Kâlbin nice boyutları vardır.

Kirlenmiş olan, hakikatlere kapalı kâlb vardır.

Temizlenmiş olan, hakikatlere açılan kâlb vardır.

Kâlb sahipleri; idrâk sahipleridir, ilmi delillerle düşünenlerin, varlıktaki delillerle yaratılış hakikatine ulaşanların boyutudur.

Kur'ân'da "kâlb"e ait sunulan kelimeler nasıl anlamlar içerir? Bunlar çok iyi anlaşılmalıdır.

Kur'ân'da kâlb kelimesi ile bedendeki kâlb organının ortak noktaları, kâmil insanlar tarafından tanımlanmıştır.

Bedende kan dolaşımını sağlayan organın adına da kâlb denilmiştir.

Kâlbimiz, akciğerimize bağlıdır, göğüs kemiğinin hemen altında yer alır.

Bedendeki kâlbin görevi, damarlardan gelen oksijeni düşük kanı akciğerlere iletip, oradan oksijeni yüksek kanı alıp bedene geri pompalamaktır.

Kâlb, kanı temizler, oksijen yönünden zenginleştirir.

Bedendeki kâlb akciğere bağlı olup, her an atmakta ve kan dolaşımını sağlamaktadır.

Kâlb, anne rahminde bebeğin oluşumunda harekete geçen ilk organdır.

Anne rahmînde bebeğin kâlbi, yavaş yavaş ilk oluşan organ olup, altıncı haftadan itibaren atmaya başlar.

Diğer organlar, daha sonra yavaş yavaş kâlb etrafında oluşup şekillenmeye başlar.

Kâlb; kâlbde olan kasların kasılmasıyla, kâlbin atması ve kanı pompalaması görevini yapar.

Kâlbin kasları elektrik akımları sayesinde kasılır.

Kâlb, elektriği kendi üretir ve ürettiği elektrik ile kasları çalıştırır ve kanın pompalanması vazifesini yapar.

Kâlb organına, elektromekanik bir organ diyebiliriz.

Kâlbin işleyişinde, bazı kimyasal olaylar sonucunda elektrik akımı meydana gelir.

Bu elektrik akımı kâlb kaslarını uyarır, uyarılan kâlb kasları, bazı kimyasal tepkimeler sonucu kasılır.

Kasılan kaslar sonucu kâlb vazifesini yapar.

Kâlbimizde oluşan elektrik akımını, ilâhî aşkın akışı olarak zevk edebiliriz.

Her şey ilâhî aşkın akışıyla başlar.

Kâlbimiz, dakikada yaklaşık 70 kez, günde 104.000 ve yılda 38 milyon kez kasılarak görevini yapar, içindeki kanı vücûdumuza pompalar.

Kâlb, yaklaşık 300 gram civarındadır.

Kâlb, pompalama görevini yerine getirerek, kanın damarlarda akışını sağlar.

Damarlarımız, oksijeni ve besin maddelerini doku, organ ve hücrelerimize iletme görevini yerine getirir.

Kâlbimiz, dört odacıktan oluşur.

Kâlbimiz vücûdumuzda 1 dakikada yaklaşık 5.5- 6 litre kan pompalar.

Kâlbimiz, 1 günde 8 ton, 1 yılda 3.000 ton kanı pompalar.

Bunu bir ömre yaydığımızda on binlerce ton kan pompalanır.

Diyelim ki bir kişi 90 yıl yaşadı, onun vücûdunda 270.000 ton kan pompalanır.

Vücûddaki kâlbin işlevselliği kısaca böyledir.

Kur'ân'da bahsedilen kâlb ise, idrâk ve anlayış boyutudur.

Kâlb sahibi olan kimse; ilmi olan bir bilişten diğer bilişe, bir keşiften diğer keşife kapılar açar.

Kur'ân'da, "ق-ل-ب-Ka-Le-Be" kelimesi türevleri ile birlikte yaklaşık 170 yerde geçer.

Kâlb sözlük olarak; "idrâk, anlayış, bir bilişten bir bilişe geçmek, değişmek, değiştirmek, ilmi akış, ilmi keşif, bir şeyin içini dışına çıkarmak, bir halden bir hale geçiş, temizlemek, bağlamak, bir şeyi bir şeye bağlamak, bir öncekini bir sonrakine bağlamak, altını üstüne getirmek, ters çevirmek, bir şeyi başka bir şeye dönüştürmek, döndürmek, evrilip çevrilmek, dönüp dolaşmak, şekil almak, olgunlaşmak, hâlis olmak, özümsemek" anlamlarına gelir.

Arap bölgelerinde hurma olgunlaştığı zaman, üzüm kuru üzüm haline geldiği zaman, "kalebe, el beseret" denilmiştir. (İbn Manzür, Lisanü'l Arab, I/689.)

Buradan maksat olgunlaşmadır, basîrete ermektir.

Kâlb boyutu, kemalleşme, kâmil insan boyutudur.

Kâlb ehli olana, kâmil insan, gönül ehli insan denilmiştir.

Nefs, akıl, kâlb, gönül, şuur, aşk ayrı düşünülemez.

Kâlb sahibi olmanın yolu, temiz akıl ve temiz gönülden geçer.

Toplumda kâlb denilince hemen akla, bedendeki bir organ gelir.

Oysa Kur'ân'da kâlb bambaşka bir anlamda târif edilir.

Toplumda söylenen "Kâlbsiz" sözü vardır.

Bundan maksat, "duygusuz, hissiz, anlayışsız, idrâksiz, şuursuz" anlamındadır.

Kur'ân'da geçen kâlb âyetlerini incelediğimizde, kâlb boyutunun, anlayış ve idrâk ile alakalı olduğunu anlıyoruz.

Kâlb boyutunu anlayabilmemiz için; akıl ve kâlbin bağlantısını anlamamız gerekir.

"Akıl, kâlb, nefs, rûh, gönül, şuur nedir? Bunları iyi araştırmalıyız.

Kâlb boyutuna ermenin yolu, akıl etmekten geçer.

Kur'ân'da; "akletmez misiniz, düşünmez misiniz, anlamak için bakmaz mısınız, görmez misiniz, işitmez misiniz?" âyetleri vardır.

Bakara Sûresi 44: "E fe lâ takılûne-hâlâ akıl edip düşünmez misiniz?"

Akıl etmenin yolu ise, edep ve ilim üzere olmaktan geçer.

Beyni kötü duygular ve düşünceler içinde olanlar akıl boyutu ile tanışamazlar.

Akıl insanı kâlb boyutuna eriştirecektir.

Birilerini dinlemeye tenezzülü olmayanlar, kendi bildiklerinin inadında duran kimselerdir.

Onlar kendi inançlarını ispat etmek için başkalarının seslerini bastırırlar, seslerini yükseltirler, kendi inandıkları şeyleri ispat etmek için gizli bir kibir içinde davranırlar.

Bakara Sûresi 171: "Fe hum lâ yakılûn-onlar akıl etmezler."

Meâlin tamamı: "Hakikati görmemezlikten gelip örtenlerin durumu; hep bağırıp çağırmaktan başkasını işitemeyen

kimsenin durumu gibidir. Onlar duyarlar işitemezler, hakikatleri konuşamazlar, bakıp göremezler ve onlar akıl edip düşünemezler."

Enfâl Sûresi 22: "İnne şerred devâbbi indallâhis summul bukmullezîne lâ yakılûn."

Meâli: "Muhakkak ki yaşantılarında kötülük içinde olanlar; Allah'a ait olan hakikatleri duyup da işitemeyen, hakikatlerini konuşamayan ve düşünmeyen o kimselerdir."

İnne şerre	: Muhakkak ki, şer, kötülük, kötü hallerde olan,
El devâb	: Yürüyen, yaşayan, yaşantı, halleri, hayvaniyette kalan,
İnde Allah	: Ona ait, katında, Allah,
El summu	: Duyup işitemeyen,
El bukmu	: Konuşması olup Hakk kelamı etmeyen,
Ellezîne lâ yakılûne	: O kimseler, akıl etmeyen, düşünmeyen,

Âyette belirtildiği gibi, yaşantılarında kötülük içinde olanlar, Allah'ın hakikatlerini düşünmekten uzak olanlardır "lâ yakılûne- akıldan idrâkten uzak" olanlardır.

Akıl ve kâlb birbirine bağlı düşünülmelidir.

Akıl eden kimsenin, idrâk ve anlayışı artacaktır, şuurlu olacaktır.

Onun için Hacc Sûresi 46. âyette "kulûbun yakılûne-akıl edecek kâlbleri" diye belirtilmiştir.

Akıl boyutu, varlığın oluşumunu anlamak için çözümsel bakar.

Kâlb boyutu, varlığın ortak noktalarını görür.

Yâni akıl çözer, analiz eder.

Kâlb, birleştirir, bağlar.

Beyninde kötülük duyguları düşünceleri olanlar, akıl ve kâlbden yoksundurlar.

Beyin, tüm kötülük getiren duygu ve düşüncelerden temizlenmelidir ki akıl ve kâlb aktifleşsin.

Duygu ve düşüncelerin geldiği yer ise; beyne ekilen ayrımcılık getiren, hor baktıran, yargılayıcı, kendini yüce, seçilmiş gösteren bâtıl bilgiler alanıdır.

İşte âyette belirtildiği gibi, yaşantılarını kötülük içinde geçirenler akıl boyutu ile tanışamazlar, kâlb sahibi olamazlar.

Kötülükler içinde olmak, aklı baskılamaktır, kâlbin açılımını engellemektir.

Yûnus Sûresi 100: "Ve yecalur ricse alellezîne lâ yakılûn."

Meâli: "Cehaletin, gafletin kirliliğine bulanan kimselerde, aklını işletmek yoktur."

Eğer kişinin beyni, hep fitnelik, fesatlık, gurur, kibir içindeyse, bâtıl bilgilerle kirlenmişse o kişinin aklını çalıştırması mümkün değildir.

Görüldüğü gibi, akletmeyen bir kişi kâlb sahibi olamaz.

Yâni varlığı anlamak için aklını kullanmayan, idrâk sahibi olamaz, varlığın birbiriyle olan bağını anlayamaz.

İşte akıl varlığın varoluşunu çözümler.

Kâlb varlığın birbiriyle olan bağını görür.

Gönül ise eriştiği hakikatleri yaşamına geçirir.

Gönül, akıl ve kâlb boyutlarının açılmasıyla açılır.

Akıl ve kâlb sahibi olan kişi, gönül boyutuna geçer.

Gönül, kâlb ehli olan kişilerde açılır.

Kâlb ehli olan, Allah hakikatine ermiş kişidir.

Allah'tan emin olmuş, her an O'na teslimiyet ve tevekkül içinde olan kişidir.

Kâlb ehli olan kişinin yaşantısı, gönül boyutudur.

Hazreti Muhammed'in güzel sözü, mü'minlik makamına eren kişinin kâlb sahibi, kâlb sahibi olan kişinin gönül ehli olduğuna işaret eder.

"Ma vesiani semai ve la ard ve lakin vesian kâlbi abdi el mumin."

"Ben yere göğe sığmadım, mü'min kulumun kâlbine sığdım."

Allah hakikatine ermiş olan kişi, mü'minlik makamına gelmiş kişidir.

Mü'min "Emn" kelimesinden gelir.

Emin olmak kelimesi de buradan gelir.

Emniyet, emanet, iman, âmin kelimelerinin kaynağı da "Emn" dir.

Varlığın varoluşundan ve varlığı var edenden emin olan kişi, mü'min kişidir.

Mü'min, kendine ve varlığa baktığında, varlığın ardında varlığı tutan, varlıktaki niteliklerin sahibinin orada tüm işaretleriyle kendini gösterdiğinden emin olan kişidir.

Ve bu şuura ulaşıp bu şuurda yaşayan kimseye "Mü'min-Emin" kimse denir.

Mü'min, kâlb sahibidir, gönül ehlidir.

Mü'min; "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın- Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O'dur." (Hadîd Sûresi) hakikatine erişmiş kişidir.

O nereye dönerse dönsün, Hakk'ın cemâline nazar eder.

Mü'min olanın kâlbi her an Allah için atar, her an ilâhî aşkla atar.

Mü'min olan kâlb makamına ermiştir, gönül ehli olmuştur.

Gönül ehli, Halk'ta Hakk'a nazar ederek yaşar.

Nereye bakarsa baksın, Hakk nazarıyla bakar.

Gönül ehli, yaşantısıyla kendini belli eder.

Gönül ehli, Halk'a Hakk nazarıyla bakar.

Çünkü o her varlığın Hakk'tan süzülüp geldiğini ve Hakk ile sarılı olduğunu görmüş kişidir.

Gönül ehli rahmet makamına erişmiştir.

"Rahîm olan rahmân olan Allah'tır" şuuruyla yaşar.

Ve onun her hâli rahmettir.

Enbiyâ Sûresi 107: "Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn."

Meâli: "Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik."

Gönlünde rahmet tecelli etmiş kişi, Muhammedî şuura erişmiş kişidir.

O kişi çevresine hep rahmet yayar.

Çevresindeki her sıkıntıyı gönlünde hisseder ve onlara çareler arar.

O, ister ki; sıkıntılar, acılar bitsin.

O, ister ki; huzur, mutluluk, sevgi, yardımlaşma, paylaşma olsun.

Onun her hâli şifâ verir.

O, gönüllere rahatlık, huzur, sabır, mutluluk verir.

O, sıkıntıları unutturur.

Akıl, çözüme eriştirir.

Kâlb, birleştirir, bağlar.

Gönül, yaşama döker, uygular.

Gönül ehlinin kâlbi, yâni idrâki, anlayışı, duyguları, düşünceleri hep Hakk üzeredir.

Hakk'la bakar, Hakk'a bakar, Hakk'sal bakar.

Gönül ehli, toprak boyutunda kalmaz, toprağın özüne bakar.

Gönül ehlinin, inanç, ibadet, din, millet, cinsiyet ayrımcılığı asla olmaz.

O nereye bakarsa baksın, Muhammedî şuurla bakar.

Gönül ehli kişiler, sevgi dolu, saygı dolu, tevâzu içindedirler.

Onlar yaşantılarında, davranışlarıyla, sözleriyle, ikili ilişkileriyle hakk ve adalet içindedirler.

Onlar çözümsel ve birlik üzere davranırlar.

Yâni onlar aklî ve kâlbî davranırlar.

İşte gönül, akıl ve kâlbî boyutun sonucunda tecelli eder.

İşte dinin, sünnetin, şerîâtın hakikatine erişmek için akletmek ve kâlb ehli olmak gerekir.

Akıl ve kâlb ehli olanlar Allah'a şâhitlik yolunda "İlmel Yakîn, Aynel Yakîn ve Hakkâl Yakîn" makamlarına erişirler.

Şimdi bunları inceleyelim.

İLMEL YAKÎN- AYNEL YAKÎN- HAKKÂL YAKÎN

İnsan nasıl var olmuştur.

Bu âlem nasıl var olmuştur?

Gördüğümüz varlık ve kendi bedenlerimiz nasıl var olmuştur?

İnsan, varoluşu ve var edeni nasıl anlayabilir?

Varoluşu ve var edeni anlamanın yolu, hissiyatı, metodu nedir?

Görünen bu âlem nasıl bir kaynaktan gelmiştir?

Varlığın varoluşu, şekillenmesi ve işleyişi nasıldır?

İşte iman ehli olabilmek için varlığın varoluşuna şâhit olmak gereklidir.

İlmi bir yolda olmak ve varlığın hakikatine varlığın kendine şâhit olmak gereklidir.

Bunun için Kur'ân'da, ilmi bir yolu takip etmenin, kesin delillere, ispata kapı açacağı bildirilir.

Şâhitliğin yolu "İlmel Yakîn, Aynel Yakîn ve Hakkâl Yakîn" boyutlarıdır.

Kur'ân'da bildirilen, "İlmel Yakîn, Aynel Yakîn ve Hakkâl Yakîn" varoluşu ve var edeni anlamaya kapılar açar.

Şimdi bunları bir bir inceleyelim.

İlm el Yakîn-İlmel Yakîn:

Tekâsür Sûresi 5:

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ

Kellâ lev talemûne ilmel yakîn

Kellâ	: Hayır, asla, katiyen, hiçbir zaman, bilakis,
Lev talemûne	: Keşke, eğer, ise, olursa, siz bilseydiniz,
İlm el yakîn	: İlmel Yakîn, kesin bilgi, kesin delilleriyle bilmek,

Meâli 1: "Eğer hakikatleri kesin delilleriyle bilirseniz."

Meâli 2: "Hakikatlere ancak ilmi delillerle ulaşabilirsiniz."

Tekâsür Sûresi 6:

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ

Le terevunnel cahîm

Le terevunne	: Elbette, görmek için, göreceksiniz, anlayacaksınız,
El cahîm	: Kendini farklı gören, azmışlık, ego, cehaletin benlik hâli,

Meâli 1: "Elbette cehaletin o benlik hallerini anlayacaksınız."

Meâli 2: "İşte o zaman cehaletin ne türlü kötülükler getirdiğini anlayacaksınız."

Âyette belirtildiği gibi, "talemûne ilmel yakîn-ilmel yakîn bilmelisiniz" uyarısı çok önemlidir.

İnsan hakikate ancak ve ancak ilmi takip ettiğinde, ilme uyduğunda erişecektir.

Tüm kâinat kitâbı Allah'ın ilminin yazılı olduğu sayfalardır.

Hakikatler kâinat kitâbında satır satır yazılıdır.

Her varlık, ilmin sonsuz sayfalarıdır.

Varoluşu ve var edeni anlamak, ancak ve ancak varlık kitâbındaki ilmi okumakla, anlamakla mümkündür.

İlim Allah'ın âlim sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar, varlık sayfalarında hep o ilim yazılıdır.

Kişinin Hakk'ı kesin delilleriyle bilmesi, kâinattaki matematiksel sistemi, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi idrak etmesiyle mümkündür.

Varoluşu ve her an devam etmekte olan yeni doğuşları ve işleyişi anlamak, varlıktaki ilmi işaretleri okumaktan geçer.

İşte İlmel Yakîn; kâinatta her an olmakta olan tecellileri idrak etme boyutudur.

Varlığın beşeri sistemi olan, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi okumak, anlamak İlmel Yakîn boyutudur.

Varlıktaki fiziksel işleyişi, fizikten çıkan kimyasal işleyişi, kimyadan çıkan biyolojik işleyişi, biyolojiden çıkan bedenleri, ilimsel boyutta incelemek "İlmel Yakîn" boyuttur.

Her varlıktaki işleyişin ilimsel boyutu o varlığın varoluşunu bizlere gösterir.

Varlığın ilimsel bir oluşu vardır.

Her bir varlığın şaşmaz bir ilmi yapılanması vardır.

Varlıktaki ilim "Matematik-Fizik-Kimya-Biyoloji" boyutudur.

Evrenin şaşmaz bir matematiği vardır.

Evren o şaşmaz matematiğe göre çalışır.

Varlık oluşmadan önce onun matematiği bellidir.

Varlığın oluşumunda şaşmaz bir matematik vardır.

1-2-3-4-5-6-7-8-9 bunlar rakamlardır.

Evren 1 rakamının açılımıdır.

1'in dışındaki tüm rakamlar 1'den açığa çıkar.

İki tane 1, birleşerek 2'yi oluşturur.

Üç tane 1, birleşerek 3'ü oluşturur.

Bu böyle devam eder.

2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 birin birler kombinasyonudur.

Rakamların birleşimi sayılardır.

İki rakam bir araya gelerek sayısal düzeni oluşturur.

1 rakamdır.

Ama 11 sayıdır.

11, on bir tane 1'in birleşimidir.

Eskiden sayılar, 1'in, 1'liğini gösterecek şekilde yazılmıştır.

I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII-IX-X

Tüm varlık 1 olan Allah'ın birliğinin açılımıdır.

Evrenin sayısı 1'dir.

Tüm varlık O 1'in açılımıdır.

İki diye bir rakam yoktur.

İki, 2 tane 1'in birleşimidir.

Bu böyle sonsuza akar gider.

Evren 1'in ve 0'ın tecellisidir.

1, Allah'ın birliğinin sırrıdır.

0, hepliğin ve hiçliğin sırrıdır.

Tohumda ağaç âmâ boyutundadır.

Âmâ, hepliğin ve hiçliğin sırrıdır.

Her varlık muhteşem bir rakamlar düzenidir.

Rakamların birleşimi olan sayılar düzenidir.

Rakamlar ve sayılar düzeni matematiktir.

Matematik; rakamlar, sayılar, geometri, cebirden oluşur.

Varlık oluşurken belli bir matematiği takip eder.

Varlığın oluşumu bir düzene göredir.

Bu düzen her bir varlığın "Matematik-Fizik-Kimya-Biyolojik" düzenini gösterir.

Bu düzen şaşmaz bir matematikle başlar.

Her bir varlığın kendi içinde şaşmaz bir atom sayısı vardır.

Her bir varlığın, hücrenin atom sayısı bellidir.

Molekül sayısı bellidir.

Molekül, atomların birleşimiyle oluşur.

Bu birleşimde atomların sayısı bellidir.

Mesela, su molekülü üçlü kombinasyonla oluşur.

“H2O” 2 hidrojen ve 1 oksijen atomu suyun oluşumunu sağlar.

Her varlık atomlardan, atomların birleşimi olan moleküllerden oluşur.

Her bir varlığın atom ve molekül sayısı bellidir.

Vücûd şehri bir mağaradır.

O mağaranın içine girilmeli ve okunmalıdır.

Vücûd mağarası; “Ashâb-ı Kehf” ve “Ashâb-ı Rakîm”den oluşur.

Ashabı Kehf, vücûddaki sıfatlardır.

Bu sıfatlar yedi sıfatın tecellisidir.

Varlığı saran yedi sıfat; hayat, ilim, irade, semi, basar, kudret, kelâmdır.

Varlığı saran her bir sıfat, ilmî bir işleyişi gösterir.

Varlık şaşmaz bir matematik ile sarılıdır.

“Ashâb-ı Rakîm” dediğimiz, sıfatlardaki şaşmaz rakamlardır, sayılar boyutudur.

Ashâb-ı Kehf, sıfatların arkadaşlığıdır.

Sıfatların oluşturduğu birliktir.

Her bir sıfatın, rakamsal, sayısal boyutu da vardır.

İşte bu “Ashâb-ı Rakîm” sırrıdır.

Ashâb-ı Rakîm, rakamların arkadaşlığıdır.

Rakamların oluşturduğu şaşmaz topluluktur.

Ashâb; arkadaşlık, dostluk, sahib demektir.

Mesela gözü düşünelim.

Gözdeki atomların sayısı bellidir.

Gözün oluşumundaki tüm nitelikler bir düzeni gösterir.

Bu düzenin rakamsal boyutu bir düzeni gösterir.

Göz, yaratılışın fıtratına göre şekillenir.

Bu fıtrat, bir kaderin yazılımına göre tecelli eder, şekillenir.

Bu şekillenmede bir rakamsal düzen vardır.

Göze sahip olan sıfatlar ve sıfatlardaki rakamlar bellidir.

Tüm hücrelerde ve dokularda bu düzen görülür.

Göz, "Matematik-Fizik-Kimya-Biyoloji" ilmiyle sarılıdır.

Bu, tüm hücrelerde de dokularda da organlarda da böyledir.

Her bir varlığın muhteşem bir Matematiği vardır.

Her şeyin sayısal bir düzeni vardır.

Yûnus Sûresi 5: "El hisâb mâ halak Allah."

Meâli: "Allah'ın halk ettiği şeyler bir hesaba-ölçüye-sayıya göredir."

İşte İlmel Yakîn olmak, varlığın varoluşuna ilmi olarak şâhit olma boyutudur.

İspat ilmin kendinde gizlidir.

Varlığın ilmî oluşunu anlamak varlığın birbiriyle yakınlığını da anlamaya kapı açar.

Varlığın birbiriyle olan yakınlığı varlığı var edene götürecektir.

Yâni bir ağacın ilmi olarak şekillenmesini anlayan kimse, tohumun rahîmiyetinden ağacın geldiğini anlayacaktır.

O zaman ağaçtaki dalların, yaprakların, çiçeklerin, meyvelerin yakınlığını anlayacaktır.

Şimdi “Aynel Yakîn” boyutunu inceleyelim.

Tekâsür Sûresi 6:

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ

Summe le terevunnehâ aynel yakîn

Summe	: Daha sonra, ardından, sonra,
Le terevunne hâ	: Elbette, görmek için, göreceksiniz, anlayacaksınız, onu,
Ayn el yakîn	: Aynel yakîn, göz, aynılık derecesinde, kesin, kati,

Meâli: “Sonra elbette O’nu Ayne’l Yakîn göreceksiniz.”

Aynel Yakîn:

Ayn kelimesi; bakış, göz, zat, benzer, seyretmek, aynısı, tıpkısı, kendisi gibi birçok anlamlara gelir.

Kişi, her varlıkta Hakk’a ait olan aynılıkları müşahede ettiğinde yâni şâhit olduğunda Yâni gördüğünde bu makamı anlar.

Varlık farklı farklı görünse de, her varlığı tutan aynılık boyutu vardır.

Yâni şöyle örnek verirsek, elektrik; lambada da, fırında da, buzdolabında da aynıdır.

İnsan kesret boyutunda kalmamalıdır.

Kesreti tutan vahdet makamına ermelidir.

Tekâsür Sûresi:

1- 2- Kesrette kaldınız ve üstünlük tasladınız ve ölüm size gelinceye kadar o hallerde kaldınız.

3- Eğer o halleri bırakırsanız, hakikatleri yakında bileceksiniz.

4- Sonra o hallere dönmezseniz, hakikatleri bilmeye devam edeceksiniz.

5- 6- Eğer hakikatleri kesin delilleriyle bilirseniz, elbette cehaletin o benlik hallerini anlayacaksınız.

7-8- Elbette kendinize dönüp baktığınızda, o vakit tüm sıfatların sahibini anlayacaksınız. Sonra elbette O'nu Ayne'l Yakîn göreceksiniz.

Aynel Yakîn boyutu tüm varlığı kuşatan Hakk boyutudur, rûh boyutudur.

Her varlıkta olan rûh aynıyla Hakk'a aittir, aynıyla Hakk'tır.

Rûh'dan açığa çıkan fiil ve sıfatlar tüm varlıkta aynıyla Hakk'a aittir.

Tüm bedenleri tutan Hakk aynıyla Hakk'tır.

Hangi varlığa bakarsak bakalım, her varlıkta aynılık dereceleri vardır.

Her varlığın içindeki işleyiş, sıfatlar, birbirinin aynısıdır, tüm varlığı tutan Zât aynıdır.

Hallacı Mansur bu zevkle "Enel Hakk" dedi.

Aynîyle bu kâinat "Zat-ı Mutlak" olanı gösterir.

Ayn makamında talebe rûh sırrına vakıf olur.

Bilir ki kendindeki ve varlıktaki rûh aynıyla Hakk'tır.

Aynel Yakîn boyutunda tüm varlıkta aynılık boyutuna şâhit olmak vardır.

Her bir varlık hayy boyutuyla aynıdır.

Her bir varlık ilim boyutuyla aynıdır.

Tüm varlık aynı iradenin tecellisidir.

Her varlıkta semi ve basar sıfatları vardır.

Her varlık aynı kudret ile sarılıdır.

Her varlıktan akan kelam aynısıyla Hakk'ın kelamıdır.

İşte kişi varlıktaki “Aynel Yakîn” boyutuna şâhit olduğunda “Hakkâl Yakîn” boyutuna erişir.

Kişi varlığın kesretinde kalmamalıdır.

Kesretteki aynılığa erişmelidir.

Kesreti tutan Hakk sırrına erişmelidir.

Şimdi “Hakkal Yakîn” boyutunu inceleyelim.

Hakkâl Yakîn- Hakkâl Yakîn

Vâkıa Sûresi 95: “İnne hâzâ le huve Hakkâl yakîn.”

İnne hâzâ le huve	: Muhakkak ki bu elbette o, bu,
Hakk el yakîn	: Kesin olarak gerçektir, hakikat,

Meâli 1: “Muhakkak ki kesin olan o gerçek elbette budur.”

Meâli 2: “Muhakkak ki Hakkâl Yakîn, her varlığın Hakk’la birlik halidir.”

Hakkâl Yakîn:

Hakkâl Yakîn nûr boyutudur.

Yâni damlanın deryadan, deryanın damladan ayrı olmadığı boyuttur.

Muhammed makamıdır.

Halk makamıdır.

Tüm halk Hakk, iç içedir.

Ten ile cânın birliği gibi birdir.

“Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd” sırrı bu makama işarettir.

Talebe, Hakk Halk sırrına vakıf olur.

İşte bu kâinat halkiyet sırrıdır ve Hakk ile kâimdir.

Hakkâl Yakîn, Halk ve Hakk birbirinden ayrı değildir.

Halkiyette Hakk vardır.

Hakk halkiyeti kuşatır.

İşte kesin olan gerçek Halk Hakk yakınlığıdır, aynılığıdır.

Bir göz doktorunu düşünelim:

Doktorun gözü anlamak için, gözü hücre hücre incelemesi "İlmel Yakîn" boyutudur.

Gözün görme sırrına ve tüm gözlerin aynıyla birbirine benzemesi "Aynel Yakîn" boyutudur.

Gözlerin oraya yerleştirilmesi, o gözlerden görme tecellisi hakikatine erişmesi...

Gözlerin sahibini gözlerde görebilmesi, "Hakkâl Yakîn" boyutudur.

İşte kişinin bedeninin işlevini ilmen incelemesi, bedenindeki işleyişe ve sıfatlara ve bedenini tutan kuvveye, ilmi olarak şâhit olması, "İlmel Yakîn" boyutudur.

Tüm bedenlerin geldiği ve tüm bedenleri ayakta tutan rûh boyutu "Aynel Yakîn" boyutudur.

Allah âyetinde "Nefahtu fîhi min rûhî-rûhumdan üfledim" der.

Görünen bu âlemi anlamanın yolu "İlmen Yakîn" yoludur.

Varlığın birbiriyle aynılık derecesinde yakınlığı ve aynı kaynaktan gelişini hissetmenin yolu da "Aynel Yakîn" hissidir.

Tüm varlığı tutan Hakk boyutu da "Hakkâl Yakîn" zevkidir.

İşte İlmel Yakîn; Tecelliler boyutu olup, bu boyut, varlığın varoluşunun ve işleyişinin boyutudur.

Varlığın varoluşu ve işleyişi fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişle mümkündür.

İşte bunları anlamak "İlmel Yakîn" boyutudur.

Aynel Yakîn ise; rûh boyutudur.

Tüm varlığın geldiği kaynak rûh boyutu olup, tüm varlıktaki rûh Hakk'ın rûhudur.

Onun için âyette “Nefahtu fîhi min rûhî-rûhumdan üfledim” diye bildirilir.

İşte tüm varlıkta olan can, aynıyla aynı candır.

“Hakkâl Yakîn” boyutu ise; nûr boyutudur.

Rûh boyutunun geldiği âlem, nûr boyutudur.

Nûr Sûresi 35. âyette geçen: “Nûr alâ nûr-nûr üzere nûr, Allah yerlerin ve göklerin nûrudur” bu hakikate işaret eder.

Her varlıktaki nûr Hakk’tır.

Cümle varlıktaki nûr Hakk’tır.

Her varlıktaki nûr ile cümle varlıktaki nûr tek nûrdur ve Hakk’tır.

Her varlıktaki damla nûra Muhammed boyutu denilir.

Cümle varlığı tutan tek nûra Allah denilir.

“Kendi nûrumdan seni, senin nûrundan âlemi yarattım” hakikati, cümle âlemin nûrdan süzülüp geldiğine işaret eder.

Her varlıktaki nûr, Muhammed nûrudur, Muhammed makamıdır.

“Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd” sırrı buna işarettir.

Kim ki bu makamın zevkine ulaşırsa o kişi Muhammedi şuur üzere yaşar.

İşte imana giden yol “ilmel Yakîn, Aynel Yakîn ve Hakkâl Yakîn” makamlarından geçer.

Varlığın yaratılışı ilmi olarak bilinir.

Şâhitlik ve delillerle ispat ilim ile olur.

Ezanda okunan, eşhedü boyutu, ilimle şâhit olmaya işaret eder.

İlim, insanı irfâniyete götürür, bilmezlikten bilmeye götürür.

Bilmezlik cehalete sürükler.

İlmî şâhitlik, cehaletin getirdiği her türlü, egodan, kibirden, zalim olmaktan kurtarır.

İlim ve edeb, insan olmaya kapılar açar.

İlim ve şâhitlik imana kapı açar.

İman konusunda kişiyi mü'min yapar.

İman boyutundan din adına aktarılan tüm bilgilerin hakikatine erişilir.

Kavramlar Kâmil insanlar tarafından ortaya konulmuştur.

Kavramlar varlığın kendi özünden erişilen değerlere göre oluşturulmuştur.

Kavramlar, varlığın kendini kavrar, sarar, kuşatır.

Her bir kavram mutlaka varlığın kendinde vardır.

İşte buna dayanarak, "Din-Sünnet-Şerîât" kavramlarını inceleyelim.

DİN NEDİR

Toplumda hep, senin dinin benim dinim kavgası vardır.

Din kavgaları tüm dünyada insanlara zulümler getirir.

Maalesef din savaşları yüzünden milyonlarca insan öldürülmüştür.

Bu nasıl bir din anlayışıdır ki insanlığa huzur getirmesi gerekirken zulüm getirir.

İnsanlık din anlayışının kendini nereye sürüklediğini iyi düşünmelidir.

Ve dinin hakikatinin ne olduğunu iyi düşünmelidir.

Toplum, anne babasından öğrendiği inancını din diye bilir.

Ve anne babadan öğrendiği din inancını kendine nispet eder.

Çocuk doğduğunda, anne babanın din inancı neyse, çocuk büyüdüğünde, anne ve baba, kendi din inançlarına göre o çocuğu büyütürler.

Aslında çocuk doğduğu zaman bir din anlayışı yoktur.

Anne baba hangi din inancı içindeyse çocuk da ona göre büyür.

Müslüman inancında olan bir anne babadan doğan bir bebeği alsak, Hıristiyan inancında olan bir anne babaya versek, çocuk Hıristiyan din anlayışına göre büyür.

Hıristiyan inancında olan bir anne babadan doğan çocuğu alsak, Müslüman inancında olan bir anne babaya versek çocuk Müslüman inancında olur.

Demekki çocuk bir din anlayışına göre doğmuyor.

Anne baba ne ise çocuk da öyle oluyor.

Kur'ân'da "ataların yolu üzere olmak" diye belirtilen konu budur.

Enbiyâ Sûresi 53: "Kâlû vecednâ âbâenâ lehâ âbidîn."

Kalu veced na abae na	: Dediler, bulduk, atalarımız,
Leha abidin	: Ona, onlara, kulluk,

Meâli: "Dediler ki: Atalarımızı onlara kulluk ediyor bulduk."

Şuara Sûresi 74: "Kâlû bel vecednâ âbâenâ kezâlike yefalûn."

Kalu bel vecednâ	: Dediler, hayır, biz bulduk,
Abae nâ	: Atalarımız, anne babamız,
Kezalike yefalûn	: Böyle, yapıyorlar,

Meâli: "Dediler ki: Hayır, biz atalarımızı böyle yapıyorlar bulduk."

Ne kadar çarpıcı bir uyarı!

Anne babamı bir inanç yolunda buldum, bende öyle yaptım.

Anne babamdan namaz öğrendim, ben de öyle yaptım.

Anne babamdan kiliseye gitmeyi öğrendim, ben de oraya gittim.

Anne babamdan havraya gitmeyi öğrendim ben de oraya gittim.

Beynimize ne kodlandıysa, ona inandım, duygularım, düşüncelerim davranışlarım ona göre oluştu.

Yüz mimiklerim, sevinçlerim, öfkelerim de ona göre oluştu.

Anne babam inanç adına, onlara göre din adına beynime ne kodladıysa, öyle inandım, öyle yaptım.

Onları öyle yapıyor buldum, ben de öyle yaptım.

Âyette belirtildiği gibi; “vecednâ âbâenâ kezâlike yefalûn-anne babamı öyle yapıyor bulduk.”

Anne babam neden böyle yapıyor düşünmedim.

Bakara 170. âyette belirtildiği gibi din adına yaptığımız şeyleri düşünmedik, doğrusu nedir diye araştırmadık.

Bakara Sûresi 170: “Âbâuhum lâ yakılûne şeyen ve la yehtedûn.”

Meâli: “Onlar anne babalarından din adına bulduğu şeyleri akletmezler mi, doğrusunu araştırmazlar mı?”

Âyette ne güzel uyarı vardır!

Anne babamızdan din adına öğrendiğiniz bilgilerin, ibadetlerin aslı nedir diye düşünmüyoruz.

Anne babamızdan ne bulduysak öyle yapıyoruz.

Bize kodlanan inancı doğru biliyoruz.

Başkasının inancını hor görüyoruz.

Kendi inancımızı din diye biliyoruz.

Ve dinin hakikati nedir araştırmıyoruz.

Edindiğimiz din anlayışını kendimize nispet ediyoruz.

Senin dinin benim dinim kavgasına girerek, birbirimize zulüm ediyoruz.

Toplum hep, kendine din edinmiştir ve dini kendine nispet eder.

“Benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” der.

İnanç ile dini karıştırırız, “Benim dinim” deriz, oysa “Benim inancım” denilmelidir.

Her toplum kendi din inancını kendine nispet ederek, kendi dinini yüce görür.

Ve “benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” diyerek, bir din ayrımcılığı içine düşer.

Peki, Kur'ân'a göre dinin açılımı nedir?

Kur'ân'ı çok dikkatlice incelediğimizde dinin anlamı, anne babamızdan öğrendiğimize uymuyor, bambaşka bir anlamda karşımıza çıkıyor.

Kur'ân'a göre din; varlığın yaratılış yasalarıdır.

Kur'ân'a göre sünnet; varlığın işleyiş yasalarıdır.

Kur'ân ölçüsüyle din Allah'a aittir.

Kur'ân ölçüsüyle, kişinin dini olmaz, imanı olur.

Çünkü kişi bir şey yaratamaz.

Yaratan Allah olduğu için, dinin sahibi Allah'tır.

Kur'ân'ı incelediğimizde, birçok yerinde, "din Allah'a aittir" hakikatine ulaşırız.

Mü'min Sûresi 14: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Mü'min Sûresi 65: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Zümer Sûresi 11: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Nahl Sûresi 52: "Ve lehu ed dîni vasıben-Ve din daima O'nundur."

Din O'nundur ifadesindeki "O" Allah'a işaret eder.

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki "din Allah'a aittir."

Peki, din nedir?

Bunu da Kur'ân en güzel bir anlamda bizlere sunuyor.

Kur'ân'ı incelediğimizde Yûsuf Sûresi 76 ve Rum Sûresi 30. âyette "Din nedir?" sorusunun hakikatine ulaşıyoruz.

Yûsuf Sûresi 76: "Fe bedee bi evıyetihim kable viâi ahîhi, summestahrecehâ min viâi ahîh kezâlike kidnâ li Yûsuf mâ kâne li yehuze ehâhu fî dînil meliki illâ en yeşâAllah nerfeu derecâtin men neşâ ve fevka kulli zî ilmin alîm."

Fe bedee	: Böylece, başladı, arama, ilk olarak, bedi, uygunlukla,
Bi eviyeti him	: Heybeleri, torbaları, onlar,
Kabl viâi ahî hi	: Önce, heybe, torba, kap, kardeşinin,
Summe estahrecehâ	: Sonra onu çıkardı,
Min viâi ahî-hi	: Kardeşinin heybesinden,
Kezâlike kidna li Yûsuf	: İşte böylece, düzen, çalışma, hile, çare, Yûsuf için,
Mâ kâne li yehuze	: Olmadı, olmazdı, tutması, alıkoyması,
Ehâ hu	: Kardeşi,
Fî dîni el meliki	: Din, kural, kanun, yasa, Melik, Hükümdar,
İlla en yeşâu Allah	: Ancak, başka, isteme, Allah,
Nerfeu derecatin	: Yücelik, yükselme, derece, makam,
Men neşâu	: Kim, kimse, isterse,
Ve fevka kulli	: Üstünde, her, hepsi,
Zî alîm	: Sahip, zat, ilmin sahibi, bilgi sahibi,
Alîmun	: İlmin sahibi, ilmiyle var eden,

Meâli: "Böylece kardeşinin heybesinden önce, onların heybelerini aramaya başladı. Sonra onu kardeşinin heybesinden çıkardı. İşte böylece Hükümdar'ın yasaları olmasa o kardeşini tutamazdı, bu durum Yûsuf için çare oldu. O ancak Allah'ı anlamayı isteyenlerdendi. Kim isterse O'nu anlamak makam makam yükseltilir. Ve her bilgi sahibinin üstünde ilmin sahibi vardır."

Burada geçen "dîni el melik" kelimesini inceleyelim.

Yûsuf kıssasında geçen olayda Hükümdarın kâsesi kaybolur.

Kıssada Yûsuf, Hükümdarın kaybolan kâsesini, Yâkûb'un oğullarının heybelerinde arattı.

Önce kardeşlerinin heybesini bir bir arattı.

Sonra Bünyamin'in heybesinden Hükümdar'ın kaybolan kâsesi bulundu.

Böylece Bünyamin alıkonuldu.

Bu alıkonulma, devleti yöneten Hükümdar'ın yasalarıyla oldu.

Çünkü oluşturulan yasada, biri hırsızlık yaptığında, o kişi artık o devletin malı olurdu.

Devlet onu istediği şekilde kullanırdı, ister savaşa gönderir, ister hapse atar, ister asar, ister sarayda hizmetçi yapar, ister birinin emrine verir, kısacası devlete hizmet ettirecek şekilde o hırsızlık yapanı kullanırdı.

İşte Yûsuf, bu bölümde geçen "Dîni el Melik" âyetiyle, Bünyamin'i alıkoydu.

"İşte böylece Hükümdar'ın yasaları olmasa o kardeşini tutamazdı" âyetiyle bu durum izah ediliyor.

Buradan anlıyoruz ki "Din" kelimesi; yasa, kanun anlamındadır.

Dîni el Melik; Hükümdarın yasaları-kanunları anlamındadır.

"Dîni el Melik" kelimesini çoğu müellif "Hükümdar'ın dini" çeviriyor.

Melik kelimesi, Hükümdar olarak çevriliyor.

Ama din kelimesi olduğu gibi bırakılıyor.

Hükümdarın dini olarak çevirim yapılıyor.

Oysa din kelimesi de anlamına göre çevrilmelidir.

Burada geçen "Din" kelimesini, "Yasa-Kanun" olarak çevirmemiz, kelimenin anlamına daha uygun düşüyor.

Çünkü her devletin, kendine göre yasaları vardır ve o devlet o yasalarla yönetilir.

İşte Yûsuf da, kardeşi Bünyamin'i, Mısır'ın yasalarına göre alıkoydu.

“Dîni el Melik” âyetini çok dikkatlice incelediğimizde, Hükümdarın yasaları anlamı karşımıza çıkıyor.

Buradan da anlıyoruz ki din kelimesi Kur’ân’a göre yasadır, kanundur.

Peki, yasa-kanun ne demektir?

Neyin yasası, neyin kanunu?

Kur’ân anlamıyla din kelimesini incelemeye devam edelim.

Rum Sûresi 30. âyette “dîni hanîfâ fıtrat Allah” kelimesi vardır.

Burada geçen kelimelerin açılımı şöyledir:

Din; yasa, kanun.

Hanif; Hân üzere, birlik üzere, Tevhîd üzere, Hân’ın yolu üzere demektir.

Fıtrat; açığa çıkma, yaratılış, yaratmak, varoluş, tüm kâinatın açığa çıkması, tohumun kabuğunun yarılıp filizin çıkışı anlamındadır.

Hazreti İbrâhîm’e hânif denilmesinin maksadı, birlik üzere, Tevhîd yolu üzere olmasından dolayıdır.

Bu âyetten de anlıyoruz ki din, Allah’ın fıtratı demektir.

Yâni Allah’ın varlığı yaratması.

Allah’ın varlığı bir özden yasalarla açığa çıkarması demektir.

Şimdi Rum Sûresi 30. âyeti kelime kelime inceleyelim.

Rum Sûresi 30: “Fe ekim vecheke lid dîni hanîfâ fıtratallâhilletî fataran nâse aleyhâ lâ tebdîle li halkıllâh zâliked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn.”

Fe ekim veche ke	: Artık, öyleyse, o halde durmak, ikame, yüzünü, yönünü,

Li el dîni	: Dine, yaratılış yasaları, hükümleri, incelikleri,
Hanifen	: Tevhîd üzere olan, diri olana, birlik üzere olan,
Fıtrata	: Fıtrat, varlığın açığa çıkması, yaratılış, yaratmak, varoluş,
Allah	: Allah, her varlıktaki kudret,
Elletî fatara	: Ki o, ondan, vücûda geliş, ortaya çıkış, yarılıp çıkmak, varoluş,
El nâs aleyhâ	: İnsanlar, onların üzerinde olan,
Lâ tebdîle	: Yok, değişiklik, değiştirmek,
Li halkı Allah	: Varoluş, yaratılış, halk oluş, Allah
Zalike el dîn	: İşte bu, din, varlığın yaratılış yasaları,
El kayyim	: Değerli, tüm varlıkta diri olan sürüp giden, dosdoğru,
Ve lâkinne eksere	: Lâkin, fakat, çoğu,
El nas lâ yâlemûn	: İnsanlar, bilemiyorlar, hakikatleri bilmiyorlar,

Meâli: "Bundan sonra yüzünü, Allah'ın varlığı yaratmasına, varlığın yaratılış yasalarına, Tevhîd üzere çevir. İnsanların vücûda gelişi O'ndandır. Allah'ın Halkiyetinde bir değişiklik yoktur. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu dinin hakikatini bilemiyorlar."

Bu bölümü incelediğimizde anlıyoruz ki din "li el dini hanifen fıtrata Allah, elleti fatara" Allah'ın fıtratıdır.

Yâni varlığı yaratma yasalarıdır.

Yaşamın oluşma kanunlarıdır.

Her bir varlığın bedenlenme kanunlarıdır.

Her bir varlık kendi yazılımındaki fıtrata göre açığa çıkar, şekillenir ve bedenlenir.

İşte her bir varlığın ayrı ayrı şekillenmesi bir yaratılış yasasına göredir.

Varlık mükemmel bir şekilde "Matematik-Fizik-Kimya-Biyoloji" yasalarına göre yaratılır.

Her atom, her hücre, her doku, her organın bir oluşma yasası vardır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din, Allah'ın varlığı yaratmadaki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Kur'ân incelediğiniz zaman anlıyoruz ki varoluş yasalarına "Din" denilir.

Varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan moleküllere, zerreden kürreye tüm varlığın varoluşundaki yasalara-kanunlara, Kur'ân'da "Din" diye tanımlanır.

İşte varlığı belli bir nizam içinde yasalarıyla yaratan Allah'tır.

İnsan bir hücre zarı bile yaratamaz.

Bir atomu bile halk edemez.

Yaratıcı Allah'tır.

Yaratma yasalarını düzenleyen Allah'tır.

Bundan dolayı Kur'ân'da birçok yerde "lehu ed dîni" kelimesi geçer.

Yâni din O'nundur.

Yâni din Allah'a aittir.

Onun için İnsan, benim dinim diyemez.

Çünkü insan varlığın var olmasındaki yasalarını oluşturan değildir.

Yasa Allah'a aittir.

Onun için din Allah'a aittir.

Onun için Kur'ân'da birçok yerde "Din O'nundur" diye bildirilir.

Rum Sûresi 30. âyette çok çarpıcı olarak; "zâliked dînul kayyimu ve lâkinne ekseren nâsi lâ yâlemûn-dinin gerçeği budur, lâkin insanların çoğu bilmiyor" diye bildirilir.

Evet dinin gerçeği Kur'ân'da çok güzel târif edilir.

Din yasadır, kanundur.

Yaratılış kanunlarıdır.

Ve bu kanunlar Allah'ın kanunlarıdır.

Bundan dolayı "din Allah'a aittir-lehu ed dîni."

İşte bundan dolayı insanın dini olmaz.

İnsanın imanı olur.

Varlığın yaratılış hakikatine erişen kimse iman makamına erişir.

İnsan, dini anladığında iman sahibi olur.

Allah'tan emin olur.

Din iyi anlaşılmalıdır.

Dinin Allah'a ait olduğunu anlayamayan, dini kendine nispet eder.

Senin dinin benim dinim kavgasına girer.

Bu durum, Rum Sûresi 32. âyette açıklanmıştır.

Rum Sûresi 32: "Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn."

Min ellezîne ferrakû	: O kimselerden, fırka, bölmek, ayrılık, partileşmek,
Dîne hum	: Din, varlığın yaratılış yasaları, onlar
Ve kânû şiyeân	: Târikat mezhep cemâatlere ayrılmak, fırka fırka olmak
Kullu hızbin	: Bütün hepsi, grup, fırka, bölünmek,

Bimâ ledeyyim	: Kendinde olan, her zümre kendi inançlarıyla,
Ferihûne	: Sevinme, şımarma, azma, avunup övündü,

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi târikatlara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla sevinip övündü.”

İşte dini, Kur’ân’a göre anlayamayan kişi, atalardan gelen inançla, bir ayrımcılığın içinde kalır ve böylece “Benim dinim, onun dini” diyerek, dinin hakikatinden uzaklaşır.

Anne babadan öğrendiği din inancını yüce görür, başka din inancında kalanları kâfir görerek, onları cehennemlik sanır.

Dinin hakikatini anlayamayan kişi, din ayrımcılığı içinde hareket eder.

İslâm dini, Hristiyanlık dini, Mûsevilik dini diye bir ayrımcılığın içinde olur.

Ve kendini din savaşlarının içinde, kâfirleri yok etme inancı içinde bulur.

Ayrıca, Rum Sûresi 32. âyette belirtildiği gibi, kendi din edindiği inançta bile, cemâatlere, târikatlara, mezheplere bölünerek, kendi cemâatinde, târikatında, mezhebinde olmayanlara hoş bakmaz “Bizden, bizden değil” anlayışıyla bakar.

Kur’ân’î ölçüde, din inceliğini anlayan, bir ayrımcılığın içine düşmez.

Senin dinin benim dinim kavgasına girmez.

Tüm varlığa Hakk nazarıyla bakar.

Tüm varlığı yaratanın şekillendirenin Allah olduğunu bilir.

Allah’a varlığın yaratılışında şâhit olur.

Varlığın yasalarla yaratıldığına şâhit olur.

Bu şâhitlikle Allah’tan emin olur.

Mü'min olur, iman sahibi olur.

Asla senlik benlik kavgasına girmez.

Ve bilir ki din; her türlü varlığın, varoluşundaki Allah'a ait olan yasaların adıdır.

Ve bilir ki din Allah'a aittir.

Asla kendine nispet etmez.

İşte bu durum Beyyine Sûresi 5. âyette çok güzel işaret edilmiştir.

Beyyine Sûresi 5: "Ve mâ umirû illâ li ya'budûllâhe muhlisîne lehud dîne hunefâe ve yukîmûs salâte ve yu'tûz zekâte ve zâlike dînul kayyimeh."

Ve mâ umirû	: Şey, ne, değil, emr, iş, hüküm, hükme uymazlar,
İlla li yabudû Allah	: Ancak, Allah'a kul olmak tan başka,
Muhlisîne	: Muhlis, hâlis, samimi, içten, tüm özüyle bağlı olan,
Lehu el dine	: Ona, din, varoluş yasaları,
Hunefâe	: Haniflik, Tevhîd üzere, birlik,
Ve yukîmû el salâte	: Her an salât üzere olmak, Hakk'a bağlılık durumu, bağlılık,
Ve yutû ez zekâte	: Firasetle temizlenmek, kendinde olanı paylaşmak,
Ve zâlike dine	: İşte bu, işte onlar, din, varlığın yaratılış yasaları,
El kayyimet	: Diri, ayakta tutan, doğru, varlığı diri tutan sürüp giden,

Meâli: "Onlar Allah'a kul olmaktan başka hükme uymazlar. En içten davranışlar içindedirler. Dinin O'na ait olduğunu bilirler, Tevhîd şuurundadırlar. Her an Hakk'a bağlılık şuuru ile hareket ederler. Firâsetle temizlenirler, kendinde

olanı paylaşırlar. İşte bu onların; varlığın yaratılış yasalarını, varlığı diri tutan sürüp gideni bilmelerinden dolayıdır."

İşte âyette belirtildiği gibi, dosdoğru din; Allah'a kul olarak yaşamaktır, Tevhîd üzere olmaktır, her an Hakk'a bağlılık içinde olmaktır, ihlâslı olmaktır, her an temizlik içinde olmaktır.

İşte, Kur'ân'a göre din Allah'a aittir.

Bu hakikati bilen dinin hakikati hakkında yalana sürüklenmez, yalanda kalmaz.

Bir bebeğin anne rahmînde bedenlenmesi, belli bir yasalara göredir.

İşte bu yasaları anlayan dinin hakikatine erecektir.

Bu konu Tin Sûresinde çok güzel açıklanmıştır.

Tîn Sûresi

1-

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ

Vet tîni vez zeytûn

Ve el tîni : Tin, öz, rûh, incir,

Ve el zey tûni : Gelen, kostümler, sıfatlar, nitelik, zeytin,

Meâli: Öze ve özden gelen sıfatlara.

2-

وَطُورِ سِينِينَ

Ve tûri sînîn

Ve tûri sînîn : Gönül, sıfatlar, üretken, geliştirilmiş, insan vücûdu,

Meâli: Sıfatlarla donatılmış insan vücûduna.

3-

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ

Ve hâzel beledil emîn

Ve hâzâ : Bu, şu, işte bu,
El beledi : Belde, şehir, gönül şehrine, duyguların kaynağı,
El emîni : Emin, güvenilir, inanılır, hakikati bilen, tehlikesiz,

Meâli: Emin olunan gönül şehrine.

4-

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

Lekad halaknel insâne fî ahseni takvîm

Lekad halakna el insan : Andolsun, gerçekten, yaratmak, halk ettik, insan,
Fi ahseni takvîm : Ahseni takvîm içinde, güzel, tertip, düzen, genlerdeki plan, Allah'a ait tüm nitelikleri, güzellikleri taşır bir hâlde,

Meâli: İnsanı Ahsen-i Takvîm üzere halk ettik.

5-

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

Summe redednâhu esfele sâfilîn

Summe redednâ-hu : Sonra, bıraktık, gönderdik, iade ettik, çevirdik,
Esfele sâfilîne : Alt kısım, kendi dünyasına, tüm saflığıyla, aşağı, anneden doğuş,

Meâli: Sonra onu tüm saflığıyla kendi dünyasına bıraktık.

6-

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

İllellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti fe lehum ecrun gayru memnûn

İllâ ellezine amenu	: Ancak, iman edenler, hakikate yönelme,
Ve amilû el salihâtı	: Salih amelde, uygun hareket etme, iyi amel eden,
Fe lehum ecrun	: İşte, artık, onlar, ecir, mükâfat, karşılık, ödül,
Gayru memnûnin	: Devamlılık, kesintisiz, tükenmeyen, minnettar, hep huzur,

Meâli: Bundan sonra ancak iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar, işte onlara tükenmeyen karşılıklar vardır.

7-

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ

Fe mâ yukezzibuke badu bid dîn

Fe mâ yukezzibu ke	: Artık, sonra, ne, şey, değil, yalanlamak, sen,
Badu bi el dîn	: Bundan sonra, din, yaratılış yasaları,

Meâli: Artık bundan sonra sana dini-yaratılış yasalarını ne yalanlatabilir.

8-

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

E leysallâhu bi ahkemil hâkimîn

E leyse Allah	: Allah değil midir?
Bi ahkemi	: Hükümleriyle, hâkimiyet, sağlam, varoluş hükümleri,
El hâkîm	: Hâkim olan, tüm varlığa hâkim olan,

Meâli: Allah hükümleriyle bütün her şeye hâkim olan değil midir?

Burada 7. âyette çok güzel bir anlamla açıklandığı gibi "Fe mâ yukezzibuke badu bid dîn" dinin hakikatini anlayan din hakkında yalanlara düşmez.

8. âyette belirtildiği gibi, dinin hakikatini anlayan kimse "E leysallâhu bi ahkemil hâkimîn" Allah'ın varlığı yaratma yasalarıyla her şeye hâkim olduğunu bilir.

Tîn Sûresinde, insanın bir özden yâni rahîm boyutundan bedenlenmesi çok güzel sunulur.

İnsanın, Allah'ın rahîm boyutundan ana rahmîne düşmesi ve oradan hücre hücre yaratılışı izah edilir.

Ve bu yaratılışın din olduğu bildirilir.

İnsanın ve her bir varlığın bedenlenmesindeki oluşum, bir nizam içinde yasalarla mümkündür.

İşte bu yasalar din diye adlandırılmıştır.

Ve bunu anlayan dinin hakikatine erişecektir diye bildirilir.

Dinin hakikatini anlayan, dini yalanlayamaz.

7. âyette "Fe mâ yukezzibuke badu bid dîn-dini anlayan dini hakikatinde yalanlara düşmez" diye bildirilir.

İşte yaşamın ortaya çıkışı, her bir varlığın, her bir zerrenin şekillenmesi belli bir yasalara göredir.

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki varlığın yaratılış yasalarına "Din" deniliyor.

Bunu anlayan bir kimse, dini kendine nispet etmez, benim dinim senin dinin kavgasına girmez.

Çünkü bilir ki din Allah'a aittir, insan zerre bir varlığı yaratan, şekillendiren olamaz.

Allah varlığı belli bir yasalarla halk eder.

Halk ettiği varlığın belli bir yasalara göre de işleyişini sağlar.

Varlığın işleyiş yasaları da Allah'a aittir.

Varlığın işleyiş yasalarına da "Sünnet" denilir.

Şimdi bu konuyu inceleyelim.

SÜNNETULLAH

İnanç dünyasında Allah'ın sünneti kelimesi genelde ifade edilmez.

Çoğunlukla peygamberin sünneti kelimesi kullanılır.

Peygamberin sünneti diyerek, Hazreti Muhammed'in davranışları, halleri, çevresi ile olan ilişkileri anlatılır.

Peki, Kur'ân anlamıyla Allah'ın sünneti ne demektir.

Sünnet denilince neyi anlamalıyız?

Kur'ân'da geçen "sünnetullâh" kelimesinin açılımı nedir?

Sünnet; görünen görünmeyen her varlığın işleyişinde, sürüp gitmesinde, Allah'a ait olan yasaların adıdır.

Kur'an'da geçen "Sünnetullah" kelimesi bunu ifade eder.

Dinin hakikatini anlayan, sünnet hakikatini de anlar.

Kur'ân'da geçen sünnetullâh kelimesinden bazı örnekler; Ahzab Sûresi 38-62, Fetih Sûresi 23, Fatır Sûresi 43.

Bunlardan bir örnek verelim.

Fetih Sûresi 23: "Sunnetellâhilletî kad halet min kabl ve len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ."

Sunnete Allah	: Sünnet, kanun, yol, işleyiş, işleyiş yasaları,
Elleti kad	: Ki o oldu, olan,
Halet min kablu	: Gelip geçen, daha önce, geçmişten geleceğe,
Ve len tecide	: Asla bulamazsın,
Li sunneti Allah	: Sünnet, kanun, yol, işleyiş, işleyiş yasaları,
Tebdilen	: Değişme, yaratma inceliği, değişiklik,

Meâli: “Allah’ın varlıktaki işleyiş yasaları geçmişten geleceğe devam eder gider ve Allah’ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsınız.”

Mü’min Sûresi 85: “Sunnetâllahilletî kad halet fî ibâdih ve hasire hunâlikel kâfirûn.”

Sunnet	: Varlığın işleyiş yasaları, yaratma incelikleri, kanunları,
Allah elleti	: Allah, ki o,
Kad halet	: Gelip geçti, geçmişten geleceğe,
Fi ibâdi hi	: İçinde, ayrı değil, hakkında, kulluk, kul olan, o,
Ve hasire hunâlike	: Hüsran, kayıptadırlar, orada, vardır,
El kâfirûn	: Hakikatleri görmeyip örten, kabul etmeyen,

Meâli: “Geçmişten geleceğe varlığın işleyişindeki yasalar Allah’a aittir. O kullarından ayrı değildir. İşte hakikatleri görmemezlikten gelenler, bunları anlayamadıklarından dolayı hüsrandadırlar.”

Kur’ân’ı incelediğimiz zaman görüyoruz ki sünnet Allah’a aittir.

Varlıktaki işleyiş belli bir nizama, yasaya göredir.

İşte bu nizamın, yasanın adı “Sünnet” kelimesi ile ifade olunur.

İşte bunun için peygamberin sünneti kelimesi doğru değildir.

Sünnet Allah’a aittir.

Varlıktaki işleyişi yapan Allah’tır.

Bu işleyişin kanunları Allah’a aittir.

Kur’ân’a göre din; varlığın yaratılış yasalarıdır.

Kur’ân’a göre sünnet; varlığın işleyiş yasalarıdır.

Yâni, varlığın varoluşundaki yasalarına “Din” denilir.

Varlığın, işleyiş sistemindeki yasalarına ”Sünnet” denilir.

Bunlar birbirinden ayrılmaz.

İnanç dünyası genelde, peygamberin sünneti lafzını kullanır.

Lâkin Kur’ân’da; sünneti resûl, sünneti nebî kelimesi yoktur, sünnetullâh kelimesi vardır.

Toplumda peygamberin sünneti diye ifade edilen kelime, Kur’ân dinamiğine göre uygun değildir.

Yâni resûllerin sünneti olmaz.

Allah’ın sünneti olur.

Tüm insanların ve tüm varlığın vücûdlarındaki ve tüm evrendeki işleyiş yasalarına ”Sünnetullâh” denilir.

Bunu şöyle açıklayabiliriz.

İnsan bedeninin oluşumundaki yasanın adı dindir.

İnsan bedenindeki işleyişin adı sünnettir.

Bu durum tüm varlık için de geçerlidir.

İnsanın oluşumu, anne rahmînde hücre hücre gerçekleşir.

Babanın spermi ile annenin yumurtasının birleşimi ile başlayan bedenlenme DNA’daki yazılımla gerçekleşir.

Bu yazılım “Kader” hakikatidir.

DNA’da bedenlenmenin bir nizamı, yasası vardır.

Hücre hücre oluşan beden, Allah’ın yazdığı bir yasaya göre oluşur.

İşte bu yasanın adı Kur’ân’da “Din” diye tanımlanır.

Ayrıca, açığa çıkan tüm varlıkta bir işleyiş vardır.

İşte bu işleyiş yasasının adı da Kur’ân’da “Sünnet” diye tanımlanır.

Kur'ân'da geçen "sünnetullâh" kelimesi, "varlıktaki Allah'ın işleyiş yasaları" olarak tanımlanır.

"Sunnetellâhilletî kad halet min kabl" âyetiyle belirtilen hakikat, gelmişten geçmişe varlıkta olan işleyiş yâni sünnetullah, Allah'ın işleyiş yasalarına göre gerçekleşir.

"Ve len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ" bu işleyiş yasalarında bir değişme olmadan varlıktaki işleyiş evvelden âhire devam eder gider.

Dünyada hangi varlık olursa olsun, insan tarafından yaratılmış değildir.

Doğada olan her bir varlıkta olan işleyişi de yapan insan değildir.

Her bir varlığın kendinde olan işleyiş sayesinde yaşam devam eder gider.

İşte varlığın oluşunda ve işleyişinde belirli bir yasalar bütünlüğü vardır.

Varoluşun ve işleyişin yasaları birbirine bağlıdır.

Yâni din ve sünnet birbirine bağlıdır.

Yâni şöyle düşünebiliriz.

İnsan bedeninde ölen bir hücrenin yerine yeni bir hücre var olur ve o hücrenin de bir işleyişi vardır.

İnsan bedenindeki işleyiş yasalarını kısaca şöyle tanımlayabiliriz.

İnsanın gözlerinin işleyişi, beynin işleyişi, kulakların işleyişi, kanın dolaşımı, işleyişi, nefes alıp vermekle olan işleyiş, hücrelerin, dokuların, organların işleyişi hep sünnetullah diye tanımlanır.

İnsan bedeninde olan her bir hücrenin, atomun bir işleyişi vardır.

Bu işleyişi yapan Allah'tır.

Doğada her varlık atomlardan oluşur.

Atomların işleyişi ile hücreler oluşur.

Doğada yaşayan her beden hücrelerden oluşmuştur.

Hücrenin içinde nice yapılar vardır.

Bu yapıların içinde de organik nice nitelikler vardır.

Bunlar, su, yağlar, asitler, bazlar, enzimler, hormonlar, vitaminler, proteinler, karbonhidratlar gibi nice kimyasal yapılar bulunur.

Sadece hücrenin işleyişini inceleyen bilim dalına "Sitoloji-Hücre bilimi" denilir.

Doğada bulunan, insanlar, hayvanlar, bitkiler çok hücrelidir.

Tek hücreli olan canlılar da vardır.

İşte ister tek hücreli ister çok hücreli olsun her bir varlığın özünde bir işleyiş vardır.

Bu işleyiş de belli yasalarla olur.

İşte bu işleyiş "Sünnetullah" hakikatidir.

Bu işleyişi inceleyen nice bilim dalı ve o bilim dallarında nice bilim insanları vardır.

İşte tüm bilim insanları, kendi dallarında gece gündüz, Allah'ın sünnetini inceliyorlar.

Bundan dolayı toplumda söylenen peygamberin sünneti sözü doğru değildir.

Doğru tanımlama Kur'ân'da "Sünnetullah" diyerek sunulur.

Resûl, nebî dediğimiz insanların sünneti olmaz.

Onların siyerleri olur.

Yâni yaşamdaki gayeleri, amaçları, tarzları, uygulamaları, makâmları, takip ettikleri bir sistemleri olur.

Yâni kısaca; makâmlara göre davranışları, hâl ve hareketleri, yaşam biçimleri olur.

Onun için, her insan duyduğu sözlerin aslını araştırmalıdır.

Sünnetin hakikatini öğrenmelidir.

Allah'ın sünnetinin ne olduğunu iyi bilmelidir.

Peygamberin sünneti diye söylenen sözün doğru olup, olmadığını iyice araştırmalıdır.

Bizlere hep peygamberin sünnetinden bahsettiler.

Allah'ın sünneti nedir hiç bahsetmediler.

Kur'ân'da sünnetullâh mı geçer, yoksa peygamberin sünneti diye mi geçer diye araştırmadık.

Gittiğimiz cemâatler peygamberin sünneti sözünü beyinlerimize kodladılar, Allah'ın sünnetini hiç açıklamadılar.

Sünnetullâh hakikati derin derin araştırılmalı, hakikati anlaşılmaya çalışılmalıdır.

Kur'ân'da geçen Allah'ın sünneti yine Kur'ân'da çok güzel açıklanmıştır.

Yeter ki Kur'ân'ı anlamak için okuyalım, sevap için değil.

Mânâsına erişemediğimiz bir şeyin sevabı da olamaz.

Toplumda peygamberin sünneti diye öğretilen bilgiler, "Allah'ın sünneti" hakikatini örtüyor.

Düşünelim, "Sünnetullâh" hakikatini anlamaya çalışalım.

Kur'ân'da geçen "Sünnetullâh" kelimesi ne anlama geliyor araştıralım?

Dikkat edelim "peygamberin sünneti" derken Allah'ın sünneti hakikatini örtmeyelim.

Bizlere Hazreti Muhammed'in yaşantısında yaptığı şeyler için "peygamberin sünneti" diye öğrettiler.

Oysa Kur'ân, onun yaşantısındaki hâl ve davranışlarında "Güzel örnekler vardır" diye işaret eder. (Ahzâb Sûresi 21)

Kur'ân ölçüsüyle sünnetullâh hakikatini, başka bir âyette inceleyelim.

Fâtır Sûresi 43: "Fe hel yenzurûne illâ sunnetel evvelîn fe len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ ve len tecide li sunnetillâhi tahvîlâ."

Fe hel yenzurûne	: Bundan sonra, artık, bakıp ta görmezler mi?
İllâ sunneten	: Var, sünnet, yaratılış incelikleri, işleyiş yasaları,
El evvelin	: İlk andan beri, evvel, önceki,
Fe len tecide	: Böylece, işte, asla bulamazsın,
Li sunnetillâhi	: Sünnet, Allah, varlığın işleyiş yasaları, incelikleri,
Tebdilen	: Değişme, sapma, çarpıklık,
Ve len tecide	: Asla, değil, asla bulamazsın, göremezsin,
Li sunnetillâhi	: Allah'ın sünnetinde, yaratma kanunu, işleyiş yasaları,
Tahvilen	: Değişme, dönüştürme, çevirme,

Meâli: "Artık ilk andan beri var olan, varlığın işleyiş yasalarına bakıp da görmezler mi? İşte, Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsın ve Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir sapma bulamazsın."

İşte burada da görüyoruz ki sünnet hakikati, varlığın işleyiş yasalarıdır.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, peygamberin sünneti değil, Allah'ın sünneti vardır.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruzki din ve sünnet hakikati toplumda anlatıldığı gibi değildir.

Din ve sünnet hakikati iyi anlaşılmalıdır.

Tekrar edersek, Kur'ân'a göre din; varlığın varoluş yasalarıdır.

Kur'ân'a göre sünnet; varlığın işleyiş yasalarıdır.

Varlık bir yasaya göre var olur, bir yasaya göre işleyiş içinde olur.

Varlığın varoluşu ve işleyişinde "Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji" ana etkendir.

Varlığın, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojik işleyişi, Evren var oluşundan, Evrenin sonuna kadar devam edip gidecektir.

Yâni sünnetullâh hakikati; âyette belirtildiği gibi: "Allah'ın varlıktaki işleyiş yasaları geçmişten geleceğe devam eder gider" hakikatidir.

İnanç dünyasının dilinde hep, "Peygamberin sünneti" kelimesi vardır.

Oysa Kur'ân'da; "Sünneti Nebî" kelimesi yoktur, "Sünnetullâh" kelimesi vardır.

Yâni peygamberin sünneti olmaz, Allah'ın sünneti olur.

Allah'ın sünnetini de anlamamız için varlıktaki "Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji" yasaları iyi bilinmelidir.

Bu yasalar varlıkta her an kendini gösterir.

Evet, dikkat edelim, birilerinden peygamberin sünneti sözünü duyduğumuzda hemen onlara soralım.

"Peki, Allah'ın sünneti nedir, bunu bize açıklar mısınız?" diyelim ve onlardan izah isteyelim.

Evet, Sünnetullâh, varlığın işleyiş yasalarıdır.

Hazreti Muhammed'in yaşantısındaki hâl, hareket, davranışlar ise, Kur'ân deyimiyle "güzel örnekler"dir.

Sünnetullâh; varlığın işleyişidir, evrenin işleyişidir.

Suyun işleyişi, toprağın işleyişi, bitkilerin yeşermesi, dallanması, yapraklanması, çiçeklenmesi, meyveye yürüyüşü hep sünnetullâhtır.

Hayvanların dünyaya gelişi, yaşamı, beden işleyişleri hep sünnetullâhtır.

Suyun buharlaşması, yağmurun yağışı, kar oluşumu, dolu oluşumu, hep sünnetullâhtır.

Gökte ve yerde olan her türlü işleyiş sünnetullâhtır.

Evet, sünnetullâh; tüm Kâinatta olan işleyiş hakikatidir.

Kur'ân bizlere varlığın işleyişine iyi bakmamızı işaret eder.

Çünkü Allah'ı layıkıyla anlayabilmek için varlığın varoluşunu ve varlıkta olan işleyişi iyi anlamamız gerekir.

Yâni din, sünnet, şerîât hakikati iyi anlaşılmalıdır.

Hiçbir varlık kendini var edemez ve kendinde olan işleyişi yapamaz.

İşte varoluşu ve varlıktaki işleyişi yapan kudretin adına Allah denilir.

Allah bütün her şeydeki kudretin adıdır.

Allah gerçektir her bir varlıkta kudretiyle kendini gösterir.

Hacc Sûresi 6: "Zâlike bi ennAllahe huvel hakku ve ennehu yuhyil mevtâ ve ennehu alâ kulli şeyin kadîr."

Zâlike bi enne Allah hu	: İşte bu, muhakkak ki Allah, o
El hakk	: Hakk, gerçek, hakikat,
Ve enne hu yuhyi	: Muhakkak ki o, hayat veren,
El mevt	: Nutfe, ölümü sunan, sınırlayan,
Ve enne-hu	: Muhakkak o, doğrusu o,
Alâ kulli şeyin kadir	: Bütün her şeydeki kudrettir,

Meâli: "İşte muhakkak ki gerçek olan Allah'tır. O hayat verendir, ölümü sunandır ve muhakkak ki O bütün her şeydeki kudrettir."

Âyette belirtildiği gibi, hakk kelimesi, gerçek, hakikat anlamında ifade edilmiştir.

Allah, haktır, yâni gerçektir.

Allah, her varlıkta kendi gerçeğini zâhir eyler.

Her varlık, Allah'ın rûhundan üflenip gelmiştir.

Her varlık, Allah'a şehadet alanıdır.

Allah açığa çıkan tüm varlığın ana kaynağıdır, asliyetidir.

Hûd Sûresi 4: "İlâllâhi merciu kum ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

İlâ Allah merciu kum	: Allah'tır, dönülecek yer, merkez, kaynak, siz,
Ve huve alâ kulli şeyin	: O, bütün her şeydeki,
Kadîr	: Kudret, güç, her şeye muktedir olan,

Meâli: "Kaynağınız ancak Allah'tır ve O bütün her şeydeki kudrettir."

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi, hepimizin geldiği kaynak Allah'tır.

Allah hakikatinin cevabını arayacağımız yer, âyette belirtildiği gibi "alâ kulli şeyin kadîr" varlığın kendinde olan kudret boyutudur.

Anlıyoruz ki Allah denilen, bütün her şeydeki kudrettir.

Bakara Sûresi 20-106-109-148: "İnne Allah alâ kulli şeyin kadîr."

İnne Allah	: Muhakkak, Allah,
Alâ kullu şeyin kadîr	: Bütün her şey, kudret, güç

Meâli: "Muhakkak ki Allah, bütün her şeydeki kudrettir."

Maide Sûresi 17-19-40: "Ve Allah alâ kulli şeyin kadir."

Meâli: "Allah bütün her şeydeki kudrettir."

Mâide Sûresi 120: "Lillâhi mulkus semâvâti vel ardı ve mâ fîhin ve huve alâ kulli şeyin kadîr."

Li Allah mulku	: Allah, mülkü, sahip, hükümdar, idare eden,
El semâvât ve el ardı	: Gökler, ulvî âlem, arz, yeryüzü, yer,
Ve mâ fî hinne	: Şey, değil, ne, içinde, onda, orada,
Ve huve alâ kulli şey kadîr	: O, bütün her şeydeki kudret,

Meâli: "Göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi Allah'tır ve O bütün her şeydeki kudrettir."

İşte insan, Allah hakikatini, varlığın kendinde olan kudretin tecellisinde aramalıdır.

Varlığın varoluşunu araştıran kişi, mutlaka hakikate erişecektir.

Varlık, belli bir kudretin tecellisi ile var olmuştur, şekillenmiştir, bedenlenmiştir.

Ve o kudret, her an bedenlenen varlıkta kendini ispat eder.

Varlığın özünde olan kudreti, yâni gücü, kuvveti kimse inkâr edemez.

Varlığın kendinde olan hareketlilik, bir kudret sayesinde olmaktadır.

Bütün varlık, Allah'ın rahîmiyet boyutundan açığa çıkmıştır.

Bakara Sûresi 163: "Ve ilâhukum ilâhun vâhid lâ ilâhe illâ huver rahmânûr rahîm."

Meâli: "Sizi var eden, tek var edicidir, O'ndan başka var eden yoktur. O tüm varlığı özünden var edendir, tüm varlığı rahmetiyle sarandır."

Allah, her varlıkta tekliğini gösterir.

Allah, fiiliyle tektir, O'ndan başka işleyen yoktur.

Allah, sıfatlarıyla tektir, O'ndan başka sıfat sahibi yoktur.

Allah, zâtıyla tektir, O'ndan başka vücûd sahibi yoktur.

Allah, zâtıyla ehâddır, sıfatlarıyla vâhiddir.

Allah, zâtıyla da tekliğini gösterir, sıfatlarıyla da tekliğini gösterir.

Cümle vücûdları tutan tek zât Allah'tır.

Her bir sıfatıyla varlığı ihâta eden Allah'tır.

Her varlıkta Allah'ın hayy sıfatı vardır, tüm varlıktaki hayy sıfatı tek sıfattır.

Allah, hayydır, kayyumdur.

O'ndan başka hayat sahibi yoktur, O'ndan başka kudret sahibi yoktur.

İşte varlığın varoluş ve işleyiş yasalarını takip eden, Allah hakikatine erişecektir.

Neye Allah denildiğine ârif olacaktır.

Evrenin muhteşem bir işleyişi vardır.

İnsan aklını aşan bir muhteşemlik Evrende hep kendini gösterir.

Bir tohumdan filizin çıkması ile başlayan ağaçlanma süreci, okunması gereken bir işleyiştir.

Sünnetullâh; Allah'ın varlıktaki ilk andan son ana kadar devam edip giden değişmeyen işleyiş yasasıdır.

Sünnetullâhı okuyan kişi; varlığın varoluşunun ve varlığı var edenin, hakikatlerine ulaşacaktır.

Allah'ın sünnetullâhı; Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji olarak tecelli eder.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, varlığın varoluşunda ve varlığın işleyişinde değişmeyen yasalardır.

İnsan vücûdunda; her bir organın, her bir hücrenin işleyişinde, Matematiksel, Fiziksel, Kimyasal, Biyolojik bir düzen vardır.

Mesela, bir gözün oluşumu ve işleyişi, muhteşem bir Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojik düzendir.

Kâmil kişiler, hep sünnetullâha dikkat çekmişlerdir.

Çünkü şâhitlik sırrı, sünnetullâhı anlamakta gizlidir.

Ama maalesef toplumda ise, peygamberin sünneti denerek, sünnetullah hakikati örtülmüştür.

Onun için toplumda çoğumuz, Allah'a inanırız ama şâhitlik nedir bilmeyiz.

Din adına anlatılanlara inanır ama şâhitlik alanı nedir bilmeyiz.

Ezanda günde 20 defa okunarak hatırlatılan "Eşhedü" kelimesini düşünmeyiz bile.

Çünkü toplumda hepimiz sünnetullâh hakikatinden uzağız.

Kur'ân ise hep şâhit olmaktan bahseder.

Hazreti Muhammed, düzenlediği ezanda günde yirmi defa "Eşhedü" kelimesiyle şâhit olmaya işaret eder.

Çünkü şâhitlik sırrı sünnetullâhtır, yâni varlığın işleyişine yönünü döndürmek ve o işleyişi anlamaktır.

Ahzâb Sûresi 38: "Mâ kâne alen nebiyyi min harecin fîmâ faradallâhu lehu sunnetallâhi fîllezîne halev min kabl ve kâne emrullâhi kaderen makdûrâ."

Ma kane ala el nebiy	: Yoktur, olmadı, haberci, nebiy, hakikati bildiren,
Min harecin	: Şek, şüphe, tereddüd, ikilikte kalmak,
Fimâ farada Allah	: O halde, içinde, şey, ne, Allah farz kıldı, gerekli,
Lehu sunnet Allah	: Ona, varlığın işleyiş yasaları, kanunları, Allah
Fî ellezîne halev	: O kimseler içinde, arasında, gelip geçen,
Min kablu	: Önceden,

Ve kâne emr Allah	: Oldu, emir, işleyiş, Allah,
Kader makdûr	: Ölçü, takdir, ölçülü, düzen, belirlenmiş, idare,

Meâli: "Hakikate erişip bunu bildirenlerde tereddütte, ikilikte kalma olmaz. Onlar da, onlardan önce gelip geçen kimseler gibi, Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarına uyma, hep Allah'a icabet etme hâli üzeredirler ve onlar tüm varlıktaki Allah'ın işleyişinin belirlenmiş bir ölçü ile olduğunu bilirler."

İşte âyette belirtildiği gibi, "Allah'ın varlıktaki işleyişi, önceden belirlenmiş bir takdir bir ölçü iledir."

İşte bu takdir ve ölçü, sünnetullâhtır.

İşte bu takdir ve ölçü, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojidir.

İşte şâhitlik, bu takdir ve ölçüyü varlıkta görebilmektir.

Allah'ın, Matematik, Fizik, Kimya, Biyolojinin işleyiş yasalarında, bir sapma bir değişiklik olmadan, varoluş devam eder gider.

İşte sünnetullâh hakikatini çok iyi anlamalıyız.

Ve bilmeliyiz ki, sünnetullâhı bilmeden Allah hakikatine eremeyiz.

Sünnetullâh hakikatini bilmeden; inancımız imana dönmez, şâhitlik gerçekleşmez.

Hazreti Muhammed yaşadığı dönemde, hep sünnetullâh hakikatine işaret etmiştir.

Ama maalesef bizler, peygamberin sünneti diyerek, sünnetullâh hakikatinden uzaklaştık.

Kur'ân'da onlarca âyette "Bakıp görün" diyerek varlığın işleyişini anlamamız işaret edilmiştir.

Bakara Sûresi 210: "Varlıktaki işleyişi her an Allah'ın döndürdüğünü, bakıp da görmezler mi?"

Mülk Sûresi 3: “Haydi, çevir döndür bakışlarını, bir yarık bir çatlak görüyor musun?”

Mülk Sûresi 4: “Sonra tekrar tekrar bakışlarını döndür, incele, bakışlarını kendine çevir, acizliğini ve hiçbir şeyin sahibinin sen olmadığını anla.”

Varlığın işleyişini anladığımızda bu işleyişi yapanı da anlarız.

Ve bunu anlatırken de işleyişin hakikatini hatırlatmak üzere anlarız.

İsrâ Sûresi 77: “Sunnete men kad erselnâ kableke min rusulinâ ve lâ tecidu li sunnetinâ tahvîlâ.”

Sunnete	: İşleyiş yasası, yol, adet, işleyişin ilahi nizâmı,
Men kad ersel nâ	: Oldu, açığa çıktı, biz,
Kabl ke min resûli nâ	: Senden önce, resûller, biz, hakikatlerimiz,
Ve lâ tecidu	: Bulamazsın, eksiklik, noksanlık,
Li sunnet naâ	: Sünnetimizde, varlıktaki işleyiş yasaları,
Tahvil	: Değişiklik, döndürmek,

Meâli: “Senden önce gelen resûller de, varlıktaki işleyiş yasalarımızı anlatmak için açığa çıktılar. Varlıktaki işleyiş yasalarımızda bir değişiklik bulamazsın.”

Âyeti incelediğimiz zaman anlıyoruz ki varlık her daim bir yasaya göre işlemektedir.

Ve bu yasa gelmişten geçmişe devam eder gider.

Kur’ân’ı incelediğimizde anlıyoruz ki, sünnetullâh hakikati çok önemlidir.

Varlığın işleyiş yasalarını anlamak, Allah’ı idrak etmektir.

Anlıyoruz ki, sünnetullâh ile tanışmayan hakikatleri anlayamaz.

Anlıyoruz ki Allah'ı layıkıyla idrak edebilmek, sünnetullâh hakikatinde gizlidir.

Ve şunu da hiç unutmamalıyız, Muhammed boyutu sünnetullâh boyutudur.

Halk boyutu, nûr boyutu, sünnetullâh boyutudur.

Hakk kendini Halkiyetten izhâr eyler.

İşte Halkiyet sırrı, varlıktaki sürüp giden sünnetullâh sırrıdır.

Hazreti Muhammed, sünnetullâhtır.

Muhammed, Hamd hakikatidir.

Hamd hakikati, tüm âlemi saran Allah'ın sıfatlar hakikatidir.

Tüm hazerat Halk'tır.

Halk, Hakk'ın kendi halkiyetidir.

Tüm Halk'taki Allah'ın işaretleri, şerîât hakikatidir.

Şimdi şerîât hakikatini inceleyelim.

ŞERÎÂT NEDİR

Şerîât konusu da çok iyi anlaşılmalıdır.

Şerîât hakikatini anlayabilmek için öncelikle din ve sünnet hakikatini anlayabilmeliyiz.

Şerî kanunlar diye ifade edilen söz, şerîât kanunlarıdır.

Şerîât kanunları denilince akla devletin hukuk sistemi gelmemelidir.

Şerîât denilince akla varlıktaki işleyişe ait nizam, işaretler, nitelikler gelmelidir.

Toplumda şerîât anlayışı nedir?

Kur'ân'da şerîât nasıl tanımlanır?

Toplumda bizlere şerîâtı, Allah'ın emirleri ve yasakları diye öğrettiler.

Şerîâtın emirleri diyerek, namaz, oruç, hacc gibi ibadetleri sundular.

Bazı toplumlar, devlet düzeni içersinde, bazı cemâat ve târikatlar da, şerîât kanunları diyerek kanunlar oluşturdular.

Ve her toplum şerîâtı ayrı ayrı yorumladı.

Hatta bazı cemâat ve târikatlar insanları şerîâtlı, şerîâtsız diyerek ayırdılar.

Namaz kılmayanları, oruç tutmayanları şerîâtsız diyerek kâfir ilan ettiler ve yeri geldi onları dışladılar ve yeri geldi öldürdüler.

Şerîâtı, sünni inanç sistemine göre yorumladılar ve Alevi, Bektaşi gibi inançları yok saydılar.

Hatta diyanetin en üst seviyesindeki bazı kişiler, Alevi ve Bektaşi inançlarını İslâm dışı, din dışı saydılar.

İslâm'ı ve dini, her cemâat ve târikat kendi inançlarına göre yorumladılar.

Her cemâat kendi yorumlarını doğru, diğerlerini doğru değil diye anlattılar.

Toplumda inanç sisteminde şerîât anlayışını tarihsel olarak incelediğimizde, bugün kü bilinen şerîât anlayışı ile Hazreti Muhammed'den önce ki Mekkeli müşriklerin şerîât anlayışı arasında benzerlik olduğunu görüyoruz.

Şerîât kelimesini inceleyelim.

Kur'ân'da Câsiye Sûresi 18. âyette "Şerîât" kelimesi vardır.

Ayrıca Necm Sûresi 49. âyette de aynı kökten gelen "Şir'a" kelimesi vardır.

Hazreti Muhammed'den önce de bu kelimeye, Mekkeli müşriklerin şiirlerinde rastlıyoruz.

Araplar, yerin altından kendiliğinden çıkan suya ve bunun kesintisiz akmasına "şeri'a" derlerdi.

Şer-şır'a-şerîât; ilâhi yol, ilâhi düzen, suyolu, suyun açtığı yol, varlıktaki yüce düzene ait tüm işaretler olarak tanımlanmıştır.

Buradan anlıyoruz ki şerîât; ulvî nizam, ulvî yol, kâinatın işleyişinin, varlığın ortaya çıkışındaki işleyişin yüce düzeni, yüce düzenin varlıktaki işaretleridir.

Nasıl ki yerin altından su kendiliğinden ortaya çıkarak akıyorsa, bu kâinatta her varlık bir sistemden bir işleyişle ortaya çıkıyor.

İşte bu sistem ulvî sistemdir ve işleyişte o ulvî sistemin yüce düzenidir.

Kur'ân'da bizlere şerîât; Kâinatın işleyişinin yüce düzeni olarak sunuluyor.

Ulvî nizam, varlığın işleyişindeki Allah'ın nizamıdır, mizanıdır, yâni şerîâtıdır.

Câsiye Sûresi 18: "Summe cealnâke alâ şerîatin minel emri fettebi hâ ve lâ tettebi ehvâ ellezîne lâ yalemûn."

Summe cealnâ ke	: Sonra, kıldık, yönelttik, yapmak, sunmak, sen,
Alâ şerîatin	: Şerîât, yüce düzen, doğru yol, yasa, hukuk, yol, nûr,
Min el emri	: İş, işleyiş, hüküm, Kâinatın işleyişi,
Fe ittebi hâ	: Böylece, bundan sonra, tabi olmak, uymak,
Ve lâ tettebi ehvâ	: Uyma, tabi olma, hevâ, zanlar, hevesler,
Ellezine lâ yalemûne	: Bilmeyen kimseler,

Meâli: "Sana kâinatın işleyişinin yüce düzenini sunduk. Artık ona tâbi ol ve sakın bilmeyen kimselerin hevâlarına uyma."

Burada geçen "şerîât" kelimesini incelediğimizde anlıyoruz ki varlığın oluşum ve işleyiş hukukunun nizamındaki tüm işaretler şerîâttır.

Şerîâtın hakikatini anlatmayıp, Allah hakkında doğru olmayan bilgiler aktarmak, şerîât diyerek, insanları şerîâtlı, şerîâtsız diye bölmek zalimliktir.

Bu durum Kur'ân'da Câsiye Sûresi 19. âyette açıklanır.

Câsiye Sûresi 19: "İnnehum len yugnû anke minallâhi şeyâ ve innez zâlimîne baduhum evliyâu bad vallâhu veliyyul muttekîn."

İnne hum len yugnû an ke	: Doğrusu, onlar, yok, değil, asla, fayda, yarar, sen,
Min Allah şeyâ	: Allah, bir şey söyleyen,
İnne zâlimîne	: Şüphesiz, doğrusu, zalimler, zalimlik yapan,
Badu hum evliyâu badin	: Bazıları, onlar, evliya, dost, dostlar, bazıları,
Ve Allah veliyyu	: Allah, dost, veli,
El muttekîne	: Fenalardan sakınan şirk koşmayan,

Meâli: "Onların Allah hakkındaki söyledikleri şeylerde sana asla bir fayda yoktur. Şüphesiz zalimlerden bazıları bazılarının dostlarıdır. Fakat fenalardan sakınanlar, şirk koşmayanlar ise Allah'ı dost edinirler."

Burada belirtildiği gibi Allah hakkında doğrular belirtilmeli.

Allah diyerek zulme kapı açan bilgiler, asla Tevhîdi şuura uygun değildir.

Şerîât diyerek Allah'ın kanunu diyerek, varlıktaki oluşum ve işleyişin işaretlerinin kanunları, aslı olmayan bilgilerle örtülmemelidir.

Varlıktaki Allah'a ait olan tüm işaretlerin şerîât olduğu iyi anlaşılmalıdır.

Necm Sûresi 49: "Ve ennehu huve rabbuş şırâ."

Ve enne hu huve rabb	: Muhakkak ki o, Rabb, vücûdlandıran,
El şirâ	: Şiar, şerîât, yönelme, duyuş, işaret, varlıktaki işaretler,

Meâli: "Muhakkak ki vücûdlandıran O'dur, varlıktaki bütün işaretler O'nu gösterir."

Peki nedir hakikatte şerîât?

Kur'ân ölçüsüyle nedir şerîât?

Câsiye Sûresi 18. âyette de bizlere muhteşem bir tavsiye vardır, "Şerîâta tâbi ol."

Kur'ân'a göre şerîât şöyle açıklanmış; Kâinatın işleyişinin yüce düzeni şerîâttır.

İşte bize deniliyor ki Allah'ı bilmek istersen kâinatın yüce düzenini anla.

Zaten "İkra" ayeti, kâinatı gözlemle, düşün, araştır anla demektir.

Kâinatın işleyişini düşünen, araştıran, varlığın işleyiş düzenini anlayan şerîâtı anlar.

Uyacağımız gerçek, kâinatın işleyişinin yüce düzenidir.

Her varlık, ulvî sistemin işleyişiyle ortaya çıkar ve ulvî sistemin işleyişiyle belirli bir zamana kadar yaşar gider.

Allah'ı bilen ancak ve ancak kâinatın yüce düzenini anlayandır.

Bize şerîât diye anlatılanların, Kur'ân'da açıklanan şerîâtla uzaktan yakından alâkası var mıdır, yok mudur çok iyi düşünmek gerekir.

Câsiye Sûresi 19. âyette: "Zalimlik yapanların, zerre kadar da olsa bir kötülük içinde olanların şerîâtı anlaması olamaz" hakikati vardır.

"Zalimlik içinde olan kişilerin şerîâtı anlaması olamaz" uyarısı çok iyi anlaşılmalıdır.

Bir kişi hem zalimlik içinde olup, hem de Allah'ı anlaması ve anlatması olamaz.

Zalimlik duygusu taşıyan kimsenin Allah adına anlattıkları yalnızca hevâdan ibarettir, duyumdan ibarettir.

Yâni Allah'a şâhit olmadan anlatılan bilgiler, duyumlardır, okuduklarımızdır, anne babadan öğrenilen adetlerden başka bir şey değildir.

Zulüm içinde olanın, Allah hakkında anlattığı şeylere ihtiyatlı yaklaşmak gerekir.

Bir kişi yaşantısında iyi bir insan ise, onun Allah hakkında verdiği bilgiler daha samimi olabilir.

Eğer bir kişi zerre kadar da olsa gıybet, hasetlik, fesatlık, gurur, kibir, dedikodu içinde ise, bu kimsenin Allah hakkında söylediği şeylere itibar etmemek gerekir ve o kişiden uzak durmak gerekir.

Zerre kadar da olsa birine zarar vermek zalimliktir.

Kur'ân'a göre zalim kimsenin Allah'ı bilmesi olamaz.

Allah'a ârif olanın da zalimliği olmaz.

Zalim bir kişi eğer Allah'ı bilse, zalimliğini bırakır, zerre kadar da olsa kimseye bir kötülük yapamaz.

Onun için Kur'ân bizlere, Allah'a inanmayı değil, şâhit olmayı, bilmeyi tavsiye eder.

Allah'ı bilen kişi her varlıkta O'nun şerîât düzenine, yâni varlıktaki O'na ait işaretlere şâhit olmuştur.

İşte Kur'ân'ın bizlere açıkladığı şerîât; bu kâinatın oluş ve işleyişindeki düzene ait olan işaretlerdir.

Bu Kâniatın yüce düzeni ve bu yüce düzeni gösteren tüm işaretler "şerîât" diye adlandırılmıştır.

İnsanın ve her varlığın açığa çıkışındaki işleyişin ve bedenlerdeki işleyişin nizamı şerîâttır.

İşte Şerîât;

Kâinatın ulvî nizamıdır.

Varlığın açığa çıkışındaki yüce düzendir.

Varlıkta işleyişin yüce düzenidir.

Varlığın açığa çıkmasındaki ve varlığın sürüp gitmesindeki ulvî nizamdır.

Matematik, fizik, kimya, biyolojik işleyiştir.

Varlıktaki ulvî nizamı gösteren tüm işaretlerdir.

Muhammed nûrudur şerîât.

Halkiyetin işleyişidir şerîât.

Halkta Hakk'ın işaretleridir şerîât.

Hakk'tan halkın açığa çıkışıdır şerîât.

Din, sünnet, şerîât boyutu iç içedir.

Şerîâtsız olmaz denilen hakikat, varlığın işleyişine ait işaretlerdir.

Varlıktaki nûr boyutunun akışıdır.

Şerîât; Allah'ın varlıktaki ilâhî nizamı, ilâhî işleyişidir, ilâhi işaretleridir.

Şerîât; nûr boyutundan gelen ilâhi dalgalanmadır.

Din, o dalgalanmanın varlığa dönüşüdür

Sünnetullâh; oluşan varlığın kendinde olan işleyiştir.

Şerîât; oluşumdaki ve işleyişteki tüm işaretlerdir.

Şerîât; Allah'ın varlıktaki "kader, makdûr" sırrıdır. (Ahzâb Sûresi 38)

Şerîât; Allah'ın varlıktaki kaderidir.

Cümle varlık bir nûrla açığa çıkar, o nûrla işleyip gider.

Kaderî ilâhi, nûrdan akan varlığın, nûrla oluş ve nûrla işleyişidir.

Nûr Sûresi 35. âyette geçen "Nûr alâ nûr" bu hakikate işaret eder.

Varlıktaki tüm işaretler, Allah'ın nûrunu yansıtır.

Şerîât ehli, varlığın oluşumu ve işleyişindeki işaretleri takip ederek Allah'a tevekkül içinde olur.

Şerîât ehli, varlıktaki işaretlere göre konuşur, hevâsından konuşmaz.

Şerîât ehli şuurludur.

Şu âyet buna işaret eder.

Necm Sûresi 3: “Ve mâ yentıku anil hevâ.”

Meâli: “O hevâsından konuşmaz.”

Şerîât ehli, basîret ehlidir, varlıkta gördüğü hakikatleri konuşur.

Şerîât makamına ulaşmış olan kişi, şuurlu kişidir, basiret ehlidir.

Basîret ehli her bir varlığın özüne bakar, hakikatine bakar, ona göre konuşur.

Kasas Sûresi 11 : “Fe besurat bihî an cunubin ve hum lâ yeşurûn.”

Fe besurat bihi	: Böylece, görme, gözetledi, basiret, onu,
An cunubi	: Her yönden, uzaktan, yan, bir taraftan,
Ve hum lâ yeşurûn	: Onlar, yok, değil, şuur, farkında değiller, hissetme,

Meâli: “Her yere basiretle baktı ve onlar şuurdan ayrılmadı.”

Bu âyeti incelediğiniz zaman çok çarpıcı bir uyarı karşımıza çıkıyor.

Basîret ehli, Hakk’a nazar eder.

Hakk’ın hakikatlerine ulaşır ve bu şuurla hareket eder.

Yâni varlıktaki hakikatlerin Allah’ın şerîâtı olduğunu bilir.

Varlıktaki her işaretin Allah’ın hakikati olduğunu bilir.

Allah varlıktaki delilleriyle ekberiyetini gösterir.

Varlıktaki işaretleri, delilleri gören, Allah’ın ulviyetini anlayacaktır.

İlâhi düşüncenin ulviyetine erişecektir.

Ve artık Allah'tan öyle emin olacaktır ki onun imanı kâlben olacaktır.

Tüm varlığın Allah'ın nûrundan tecelli ettiğini görecektir.

"Sidretü'l Müntehâ" hakikatine erişecektir.

Varlıktaki işaretlerin oradan açığa çıktığına şâhit olacaktır.

Ve şerîât ehli olacaktır.

Necm Sûresinde şerîâte giden yol çok güzel târif edilir.

Necm Sûresi:

1-

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى

Ven necmi izâ hevâ

Ve el necmi	: Yıldız, var olanın her bir parçası, yansıyan nûr, ışık,
İza haviy	: Düşen, kaydı, inen, hüviyet, yer ile gök arası, boşluk, aslı,

Meâli 1: "Var olan her şeyden yansıyan nûr O'nu gösterir."

Meâli 2: "Her bir varlık Allah'ın hüviyetiyle sarılıdır."

Meâli 3: "Her bir varlık Hakk'ın nûruyla donanmıştır."

2-

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَى

Mâ dalle sâhıbukum ve mâ gavâ

Mâ dalle	: Sapmadı, dalalete düşmedi, aslından kopmadı,
Sâhib kum	: Arkadaşınız, dost, sahip, gözeten, siz,
Ve mâ gavâ	: Azmadı, baştan çıkmadı, ayartılmadı, aklı bozan şeyler

Meâli 1: “Arkadaşınız hakikatleri bırakıp kendi anlayışına sapmadı ve ayartılmadı.”

Meâli 2: “Dostunuz bâtıl şeylerden yüzünü çevirdi, aslından kopmadı.”

Meâli 3: “Arkadaşınız bâtıla sapmadı, çıkarlarına yönelmedi.”

3-

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى

Ve mâ yentıku anil hevâ

Ve mâ yentiku	: Konuşmaz, konuşmadı, nutuk, seslenmek,
An el hevâ	: Hevâ, haviy, boş, boşluk, aslı, kişinin kendi arzusu, egodan gelen, zannı,

Meâli 1: “Ve boş bir şey konuşmadı.”

Meâli 2: “O hevâsından bir şey dile getirmedi”

Meâli 3: “O asılsız şeyler konuşmadı.”

4-

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

İn huve illâ vahyun yûhâ

En huve illâ	: O, ancak, sadece,
Ve hay yûhâ	: Hay olan, diri olan, bilgileri alır, vahyolunur,

Meâli 1: “O, sadece hakikatleri konuştu ve konuştuğu hakikatler diri olana ait olan bilgilerdir.”

Meâli 2: “O, sadece hayy olandan gelen vahyi dile getirdi.”

Meâli 3: “O sadece vahyden gelen hakikatleri konuştu.”

5-

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى

Allemehu şedîdul kuvâ

Alleme hu	: Öğretti, ilmin sahibi, o,
Şedîd	: Daha fazla, sıkı, kuvvetli, kudretiyle saran,
El kaviy	: Sapasağlam tutan, kudretli, tecellileriyle tutan,

Meâli 1: "Bütün varlığı kudretiyle saran, bütün varlığı tecellileriyle tutan, ilmin sahibi olan O'dur."

Meâli 2: "Allah; her yeri kudretiyle sarandır, her bir varlığı tecellileri ile kuşatandır, ilmin sahibidir."

Meâli 3: "Her yeri kudretiyle tutan ilmin sahibi olan öğretir."

6-

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى

Zû mirreh festevâ

Zû mirt	: Sahip, zat, ayna, azamet, elbise, kendini göstermek,
Fe istivâ	: İstikamet, istikrar, aynı, eşit, kapladı, yöneldi, göründü, düzgün bir şekilde oluşturdu, ona uygun olanı ona uygun kıldı,

Meâli 1: "Bütün her şeyde kendini gösteren Zat'tır, bütün her şeyi sonsuz nitelikleri ile kaplayandır."

Meâli 2: "Allah; tüm vücûdları tutan Zâttır, her şeyi sonsuz nitelikleriyle kuşatandır."

Meâli 3: "Bütün varlığı sıfatlarıyla kuşatan Zâtı anladı."

7-

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى

Ve huve bil ufukil a'lâ

Ve huve bi el afak : O, afak, bütün her yer,
El alâ : Yüce olan, üst, ulvî,

Meâli 1: "Ve o, bütün her yerdeki ulviliğe yöneldi.

Meâli 2: "Her yeri kuşatan Allah'ın ulvîliğine yöneldi."

Meâli 3: "Ve o bütün varlıkta ulvî olanı anladı."

8-

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى

Summe denâ fe tedellâ

Summe denâ : Sonra, yaklaştı, yöneldi, Hakk'a doğru yönünü döndü,
Fe tedellâ : Daha da, sarktı, uzandı, düştü, daha yakîn oldu,

Meâli 1: "Sonra yaklaştı, daha da yakınlaştı."

Meâli 2: "Makam makam yaklaştı, kendinden geçti."

Meâli 3: "İlmî değerlerle hakikate erişti."

9-

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى

Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ

Fe kâne kâbe kavseyni : Öyle ki, oldu, mesafe, derece, iki yay, benzer, aynılık, eşit,
Ev ednâ : Yâhut, hatta, daha da yakîn, bir, uygun, aşağı, düşük,

Meâli 1: "Öyle ki aynılık derecesinde, hatta daha yakîn."

Meâli 2: “Kâbe kavseyne ve ev edna makamlarını görerek, birliğe erişti.”

Meâli 3: “Fenâ ve Bekâ makamlarının hakikatine erişti.”

10-

فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى

Fe evhâ ilâ abdihî mâ evhâ

Fe evhâ	: Böylece, vahy, ilâhi düşünce, haydan gelen,
İla abdi hî	: Kulluğunun, Hakk’tan ayrı olmadığının,
Ma evhâ	: Vahy, ilâhi düşünce, haydan gelen,

Meâli 1: “Böylece o ilâhi düşüncenin ne olduğunu anladı, kulluğun ilahi düşüncesine ulaştı.

Meâli 2: “Böylece o vahye uydu, kulluk makamına erdi, vahiyden ayrılmadı.”

Meâli 3: “Böylece o vahyin ne olduğunu anladı, kulluğun vahyine erişti.”

11-

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى

Mâ kezebel fuâdu mâ reâ

Mâ kezebe	: Yalanlamadı, reddetmedi,
El fuâd	: Kalbi, idraki, gönül,
Mâ reâ	: Görmek, gördüğü şeyi,

Meâli 1: “Gördüğü şeyi kalbi yalanlamadı.”

Meâli 2: “Yalanlardan temizlendi, Hakk’ın vechini görerek gönül makamına erişti.”

Meâli 3: “Gördükleriyle gönül ehli oldu, gördüklerinin yalan olmadığına şâhit oldu.”

12-

أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى

E fe tumâr rûnehu alâ mâ yerâ

E fe tumârun hu : Öyleyse, hâlâ, tereddüt, tartışma, o
Alâ mâ yerâ : Yüce, gördüğü yücelik,

Meâli 1: "Gördüğü şeyler için o tereddüde düşmedi."

Meâli 2: "O, yüceliği gördü, hiç tereddüde düşer mi?"

Meâli 3: "Hakikate şâhit olan, işleyişten emin olur."

13-

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى

Ve lekad reâhu nezleten uhrâ

Ve lekad reâ hu : Gördü, anladı, o,
Nezleten uhrâ : İniş, tenezzül, sunulan, inzal eden, konak, başka, diğer, âhir, sonunda,

Meâli 1: "Doğrusu o bir tenezzül içinde bütün her yerde hakikatleri gördü."

Meâli 2: "O her yerden sunulan yüceliği gördü."

Meâli 3: "Sonunda tenezzül makamına erişti, o gördü."

14-

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى

İnde sidretil muntehâ

İnde : Yanında, katında, orada,
Sidreti el muntehâ : Hakk halk birliği, âmâ buutu, halkiyetin kaynağı,

Meâli 1: "Sidretü'l-Müntehâ'da."

Meâli 2: "Kaynağından açığa çıkışı gördü."

Meâli 3: "Tüm her şeyin bir özden geldiğini anladı."

15-

عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى

İndehâ cennetul mevâ

İnde hâ cennet	: Yanında, katında, ona ait, o, cennet, huzur, bahçe,
El mevâ	: Barınak, halk sırrı, mekân, varılacak yer, aslı, kaynağı, her nesnenin evveli,

Meâli 1: "Varılacak yer olan huzur O'nun katında."

Meâli 2: "Her nesnenin doğduğu yeri gördü, huzura erişti."

Meâli 3: "Her şeyin kaynağına erişti, ilâhi huzuru hissetti."

16-

إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى

İz yagşes sidrete mâ yagşâ

İz yagşe	: Büründüğünde, örttüğünde,
El sidret	: Sonsuzluk, sidre, her yerin nûr ile kaplanması,
Mâ yagşâ	: Şey, ne, saran, ihata, örten, bürüyen, kaplayan,

Meâli 1: "Bütün her şeyi nûruyla kaplayanı, tüm tecellilerin geldiği o yeri anladığında,"

Meâli 2: "Nûrun aktığı, her yerin akan o nûrla sarıldığını gördüğünde,"

Meâli 3: "Varlığın sadrından-özünden gelen hakikate eriştiğinde."

17-

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى

Mâ zâgal basaru ve mâ tegâ

Ma zâga el basar	: Kaymadı, bakış, basiret,
Ve mâ tagâ	: İkiliğe düşmedi, hâkim, egemen, haddi aşmadı,

Meâli 1: “Basireti kaymadı ve ikiliğe düşmedi.”

Meâli 2: “Bakışı o nûrla birleşti, o bakıştan dönmedi.”

Meâli 3: “Basireti nûr oldu, o nûrdan başka bir şey görmedi.”

18-

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

Lekad reâ min âyâti rabbihil kubrâ

Lekad reâ	: Andolsun, doğrusu, gördü, anladı,
Min âyeti	: Âyet, işaret, delil,
Rabbi hi el kubrâ	: Rabbinin, büyük, yüce, ulu,

Meâli 1: “Doğrusu o, Rabbinin yüceliğini delilleriyle gördü.”

Meâli 2: “Doğrusu o, tüm vücûdların sahibinin yüceliğini, her yerde delilleriyle gördü.”

Meâli 3: “Doğrusu o, yüce Rabbinin âyetlerini nûrun akışında gördü.”

Bu sûrede muhteşem bir açıklama ile şerîâta giden yol târif edilmiştir.

Her yerde varlığı şekillendiren Allah’ın işaretlerini görebilmek şerîât üzere olmaktır.

Şerîât, her bir varlığın Sidretü’l Müntehâ’dan süzülüp geldiğine şâhit olmak, varlıktaki işaretlerin sahibini görebilmektir.

Şerîât ehli bilir ki açığa çıkan her bir varlık Sidretü’l Münteha’dan süzülüp gelir.

Sidretü’l Münteha nedir?

Nasıl sırlar içerir?

Varlığın geldiği ama varlığın varlık olarak olmadığı yer midir?

Fizik ötesi denilen yer midir?

Hayret makamı mıdır?

Nûranî makam mıdır?

Âmâ boyutu mudur?

Sidretü'l Müntehâ'daki sidre; s,d,r kökünden gelir.

Sadr, sidre birbirine bağlı kelimelerdir.

Sidre; ağaç, ağacın geldiği tohum boyutu, tüm Kâinatın geldiği kaynak, gönül âlemi,

Müntehâ ise; nihayet, son, son nokta, varılacak yer, birlik yeri anlamındadır.

Sidretü'l Müntehâ; Hakk halk birliği, âmâ buutu, halkiyetin kaynağı, son ağaç, gönlün sonsuz boyutu, kâinat ağacının tohum boyutu,

Rûhların vücûd elbiselerini henüz giymedikleri, tüm özlerin bir arada bulundukları, varlıkların var olmadan önce bir bütünlük içinde oldukları kaynağın adıdır Sidretü'l Müntehâ.

Varlığın geldiği kaynak

Ama varlığın varlık olarak olmadığı kaynak.

Nûrun, rûhun bir arada olduğu kaynak.

Hiçlik, âmâ buutudur.

Tüm Kâinatın, tüm varlığın Allah'ta bir tohum misali bulunduğu sistemdir.

Tüm varlığın bir bulut misali bir bütünlük içinde bulunduğu özdür.

Nasıl ki bir tohumda o ağaca ait tüm nitelikler gizli bir halde varsa…

Tohum toprağa düşünce filiz verip ağaç meydana geliyorsa…

Yâni o ağacın henüz vücûd bulmadan önceki hâli tohumda varsa…

İşte bu Kâinat da var olmadan önce bir kaynakta tastamam vardı.

Tüm varlığın bir arada, birlik içinde bulunduğu boyut, Sidretü'l Müntehâ'dır.

Nasıl ki annenin yumurtası ile babanın spermi birleşince çocuk o birleşimden açığa çıkıyorsa, bu âlem de Sidretü'l Müntehâ'dan süzülüp gelir.

İnsan, bir sperm ile bir yumurtanın döllenmesinden meydana gelir.

İnsana ait tüm özellikler o yumurtada vardır.

Genetik kombinasyonunda insana ait tüm nitelikler, tüm özellikler, o genetik sistemde yazılıdır.

İnsan o sistemden süzülüp gelir, şekillenir ve dünyaya gelir.

Madde âlemi var olmadan önce mâna âleminde nûranî bir yapıda vardı.

İşte, Sidretü'l Müntehâ:

Allah'a ait sistemdir.

Sonsuzluk boyutudur.

Nûrun, rûhun doğduğu kaynaktır.

Âmâ buutudur.

Hakk Halk birliğidir.

Muhammed nûrunun geldiği kaynaktır.

Tüm varlığın geldiği kaynaktır.

Kâinat ağacının tohum boyutudur.

Allah tüm Kâinatı, Sidretü'l Müntehâ'dan var etti.

Ahsen-i takvim üzere varoluş, Sidretü'l Müntehâ'dan başlar

Nûr ve rûh yazılımı "Nûn" sırrıdır.

Beşeri vücûd yönü yazılımı ise "Kâlem" sırrıdır.

Âmâ boyutundan ehad boyutuna…

Ehad boyutundan nûr boyutuna…

Nûr boyutundan rûh boyutuna…

Rûh boyutundan beşer boyutuna yazılımın adıdır, Ahsen-i Takvim üzere varoluş.

İşte tüm sistemin geldiği kaynak, Sidretü'l Müntehâ'dır.

Varlık var olmadan önce Sidretü'l Müntehâ'da belirlenir.

Orada nûrlanır.

Tüm varlığa rûh üflendiği makam rûh boyutudur.

Varlık, nûrdan-rûha, rûhdan beşeri âlemi akar gelir.

İnsan denilen varlık, kendi özünde Allah'a ait olan tüm sistemi taşır.

İnsanın bu hakikati idrak etmesi için kendinden kendine seyr-î sûluk yapması gerekir.

İşte bu seyr-î sûluk yolunda hakikatleri idrak eden, hayret ve zevk boyutunu hisseden Tevhîd şuuruna ermiştir.

Artık hep o şuur üzere hareket eder.

O şuur varlıktaki işaretlerin Hakk'a ait olduğunu görebilmektir.

İşte tüm sistemin geldiği kaynak, Sidretü'l Müntehâ'dır.

Sidretü'l Müntehâ nûranî bir âlemdir.

Semâî bir âlemdir.

Târifi mümkün olmayan bir âlemdir.

Tüm varlık Semâ-i âlemde nûr halindedir.

Bir birlik içindedir.

Nûrun birliği içindedir.

İşte bu âlem "Sidretü'l Müntehâ"dır.

Halk, zamanı gelince oradan akıp gelecektir.

Tüm varlığın nûranî boyutu oradadır.

Mahlûkât oradan akıp gelecektir.

Âmâ boyutundan Ehad boyutuna...

Ehad boyutundan Nûr boyutuna...

Nûr boyutundan Rûh boyutuna...

Rûh boyutundan Beşer boyutuna...

Zamanı gelen mahlûk Sidretü'l Müntehâ'dan akıp gelecektir.

Zamanı gelince "Hâdi yürü" emri tecelli edince...

Bir bir süzülüp gelecektir.

Nasıl ki denizde damlalar görünmez haldedir.

Ama damlalar oradan gelecektir.

İşte her şey Sidretü'l Müntehâ'dan süzülüp gelecektir.

Mahlûkât henüz vücûd bulmamış iken.

Rûhun üflenişi başlamamış iken...

Tüm mahlûkât damlaların denizde birliği gibi, nûranî bir halde birlik içindedir.

Rûh üflenecek varlık yavaş yavaş şekil alacaktır.

Rûh-mâna elbise giyecek...

Madde olarak görünecektir.

Mânâdan maddeye...

Maddeden mânâya akıp gidecektir.

Madde denilen şey, mânânın elbisesidir.

Tüm her şey rûhun üflenişi ile açığa çıkacaktır.

Ağaç tohumdan süzülüp gelir.

Tohum ağacın semâsıdır.

Tohum ağacın, Sidretü'l Müntehâ'sıdır.

Tohumda ne varsa aynısıyla o açığa çıkacaktır.

İşte "Â'yân-ı Sâbite" sırrı da budur.

Semâ'da bir nûr tecelli eder.

Nûr, ışığa döner.

Işık özünde, mahlûkâtı taşır.

Hayat, ışığın içinden süzülüp gelir.

İşte tüm bunlar, İlâhi bir kudretin kendi tecellisidir.

O İlâhi Kudret, O'nun kendisidir.

Varlık, O'nun damlalarıdır.

Varlık, O'nun kendi tezâhürüdür.

Sidretü'l Müntehâ sırrı Halk'ın nûranî boyutudur.

Halk, Hakk'da nûr hâlindedir.

Orada ilâhi bir yazılımla...

Her bir varlığın nasıl bir yasa ile oluşacağı belirlenmiştir.

İşte dinin hakikati de budur.

İşte, Sidretü'l Müntehâ, Semâî âlemde...

Varlığın nûr bedeniyle durduğu yerdir.

İşte "Kâbe Kavseyn" sırrı budur.

İşte "Ev Edna" sırrı budur.

Necm Sûresi 9: "Kâbe Kevseyn-Ev Edna."

Meâli: "Aynısıyla O, O'nun kendisidir."

Meâli: "Halk aynısıyla O'nun kendisidir."

Meâli: "Damla aynısıyla Denizin kendisidir."

Necm Sûresi 13: "İnde Sidreti'l Müntehâ."

Meâli: "Her şey 'Sidreti'l Müntehâ'da bir nûrun içinde."

Meâli: "Bütün varlık nûranî bir kaynakta."

İşte şerîât hakikati varlıktaki Hakk'ın kendine ait olan tüm işaretlerdir.

Sidreti'l Müntehâ'da ne varsa, açığa çıkan varlıkta işaretleri ile kendini gösterecektir.

İşte Kâmil insanlar, açığa çıkan her bir varlığın Allah'ın işaretleri ile sarılı olduğunu görürler.

Ve bu şuurla varlığa bakarlar.

Ve her dâim şerîât hakikati üzere yaşarlar.

ŞERÎÂT

Cemâat tarikâtın, kanunları değildir
Allah'ın varlıktaki, kanunudur şerîât.

Emir yasak diyerek, korku vermek değildir
Allah'ın sürüp giden, nizâmıdır şerîât.

Zikriyle fiiliyle, sıfâtıyla zâtıyla
Allah'ın dört kanatlı, meleğidir şerîât

Var olan her varlığın, enfüsü âfâkıyla
Cümle vücûdda olan, işleyiştir şerîât

Çeşit çeşit mahlukât, sıfatlarla donanmış
Allah'ın her varlıkta, sıfatıdır şerîât

Tenlerde Zât'ı görmek, O'na teslim olmaktır
Hakk'tan gayrı görmemek, tüm âlemdir şerîât

Rûhdan olan doğuşun, sürüp giden devranın
Mevcûd olan varlığın, düzenidir şerîât

Varlığı tutan Zât'ın, nice nice sırrının
Hikmetine lütfûna, ulaşmaktır şerîât

Görünen her varlığı, canlı Kur'ân bilmektir
Her Kur'ân âyetinin, mânâsıdır şerîât

Kulluk denen makâma, aşkla teslim olmaktır
Muhammed'in mânâsı, makâmıdır şerîât

Ayrı gibi görünen, varlığı bir görmektir
Cümle varlıkta biri, seyretmektir şerîât

Sonsuz olan âlemin, sahibini bilmektir
Allah'ın rızasına, ulaşmaktır şerîât

DİNİ ANLAYAN "İSLÂM-TESLİM" OLUR

Dinin hakikatini anlayan kimse, Allah'a teslimiyet içinde olur.

Her varlıkta Allah'a nazar eder ve o şuurla yaşar.

Dinin hakikatini anlayan, sünnetin de şerîâtın da hakikatini anlar.

Dinin hakikatini anlayan, din ayrımcılığı içinde olmaz.

"Senin dinin benim" dinim kavgasına girmez.

Âl-i İmrân Sûresi 19. âyette bu durum çok güzel izah edilmiştir.

Dinin Allah'a ait olduğunu anlayan kimse, İslâm makamına erer.

Ve asla din ayrımcılığının içine girmez.

Çünkü dinin Allah'a ait olduğunu bilir.

Âl-i İmrân Sûresi 19: "İnned dîne indâllâhil İslâm."

İnne el dîne	: Muhakkak ki, din, varoluş yasaları,
İnde Allah	: O'na ait, onun katında, Allah
El islâmu	: Barış, huzur, selamet, huzura ulaşmak, İslâm,

Meâli 1: "Muhakkak ki din Allah'a aittir, bunu anlayan İslâm makamına erişir."

Meâli 2: "Muhakkak ki varlığın yaratılış yasaları Allah'a aittir, bunu anlayan İslâm'a erişecektir."

Âyette belirtildiği gibi varlığın yaratılışını anlayabilmek, kişiyi İslâm şuuruna eriştirecektir.

Yâni varlıkta Hakk'a teslimiyet şuuruna eriştirecektir.

Bu teslimiyet İslâm hakikatidir.

İslâm nedir?

O makama nasıl ulaşılır?

Müslümanlık nedir?

Müslümanlık yaşantısına nasıl ulaşılır?

Müslüman, İslâm bağlantısı nedir?

Müslümanlık, kelime olarak kullanılan bir kelime midir?

Yoksa bir kişinin düşünce olarak, duygu olarak, ilmi olarak, hâl olarak, amel olarak, davranış olarak, yaşam biçimi midir?

İslâm makamına ermeden, Müslüman olunabilir mi?

"Ben Müslüman'ım" demekle Müslüman olunabilir mi?

Toplumun; Müslümanlık, Hristiyanlık, Yahudilik vs diye bildiği inançlardan biri midir Müslümanlık?

Yoksa başka bir mânâ mıdır?

Bize öğretilen şekliyle; ibadet etmekle, hiç anlamadan sevap diyerek Arapça Kur'ân okumakla Müslüman olunabilir mi?

Bize öğretilen şekliyle; hiç mânâsına ermeden, oruç tutmakla, hacca gitmekle, kelime-i şehadet getirmekle Müslüman olunabilir mi?

Sadece lafzî olarak kelime-i şehadet getirmekle Müslüman olunur mu?

Şâhitlik makamına ermeden Müslüman olunur mu?

Kişi bir anneden babadan doğdu diye hemen İslâm olabilir mi?

Nedir İslâm ve nedir İslâm'a ileten basamaklar?

Ve nedir İslâm'a ulaşanın, Müslüman olarak yaşantısı?

İslâm kelimesi "سْلاَمِ:Slam, Seleme" kelime kökünden gelir.

Slam “سْلاَمِ, İslām إسلام”

Slam, İslâm, Seleme; teslim olmuş, selamete ermiş, huzura ulaşmış, sulha ulaşmış demektir.

İslâm; kendi vücûd hakikatini idrak etmiş, vücûdunun sahibine teslim olmuş demektir.

Kendini, yaratıcısı olan Allah’a teslim etmiş demektir.

İçsel kavgalarını bitirmiş, ilâhî huzura ulaşmış demektir.

İslâm’a ermek, ilmî ve gönlü bir eğitimle mümkündür.

İslâm makamına giden yolun basamakları şunlardır:

1- Merak ve sorgulamak…

2- Aktarılan asılsız bilgilerden kopmak…

3- Tövbe edip, edebe ulaşmak…

4- İlimle hareket etmek ve varoluşu ilimsel olarak incelemek…

5- Tefekkür etmek ve şâhit olmak…

6- İman makamına ermek, yâni mü’min olmak, yâni emin olmak…

7- Allah hakikatine ermek, O’nun her yerden kendini zahir ettiğini anlamak…

8- Sâlih amele ulaşmak…

Sâlih amel İslâm makamıdır.

İslâm makamına eren, İslâm şuuru üzere yaşar, işte bu şuur üzere yaşamaya da “Müslümanlık” denir.

Teslim kelimesi de, İslâm kelimesinden gelir.

Teslim; İslâm makamına ulaşmış, İslâm makamına erişmiş, her yerde Allah’a teslimiyet içinde olan demektir.

Müslüman; ulaştığı İslâm makamının şuurunu yaşantısına geçirmiş demektir.

Merak ve sorgulamak, kişinin görünen varlığın hakikatini anlama isteğidir.

Meraklı ve sorgulayan kişi hem gördüklerini anlamak için sorgular, hem de duyduklarını sorgular.

Merak ve sorgulamak için atalardan gelen inançsal kayıtlardan, emirlerden, korkulardan, dünya esaretinden, bilmişlik egosundan sıyrılmak şarttır.

Merak ve sorgulamanın saflığına ulaşmak için, tövbenin hakikatine ermeli ve edeb ile hareket etmelidir.

Tövbe; yaptığı hataları anlayıp, bir daha o hatalara dönmemek demektir.

Edeb; varlığın ardında Hakk'ı görmek, kimsenin kâlbini kırmamak, dilini tutmak, sabretmek, kimseye zarar vermemek ve ilimden ayrılmamak demektir.

Varoluşu anlamak için ilim şarttır.

İlim; varlığın varoluşunun sıfatlarından biridir.

İlim; insandaki Âdem'den Muhammed'e uzanan boyutların anlaşılabilmesi için şarttır.

İlim; varlığın varoluşunun ve var edeni anlamak için şarttır.

Ve ilimden ayrılmadan hareket etmek şarttır.

Bu âlem; Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji ilminin bir tecellisidir.

İlimden ayrılmayan kişi, varoluşu ve var edeni mutlak hissedecektir.

Tefekkür, kişiyi şâhit olmaya götürür.

Şâhit olmadan iman olmaz.

İnanç; atalardan gelen bilgilere inanmak demektir.

İman ise; görünen varlığın içini dışını anlamak için yapılan tefekkürle, şâhit olunarak emin olma durumudur.

İslâm yolunda şâhitlik şarttır.

Onun için Ezan'da, günde 20 defa "Eşhedü" kelimesi söylenir.

Şâhit olan kişi, emin olur, yâni mü'min olur.

Mü'min, İslâm makamıyla şereflenir.

Müslüman olabilmek, İslâm makamına erişmekle mümkündür.

Yoksa dil ile "ben Müslüman'ım" demekle Müslüman olunmaz.

Yâni dil ile "ben doktorum" demekle doktor olunamayacağı gibi.

Doktorluk için nasıl ki tıp eğitimi şartsa, Müslüman olabilmek için de İslâm eğitimi şarttır.

Lâkin İslâm eğitimi denilen şeyin ne olduğu çok önemlidir.

Müslüman olan kişi, yaşantısında bunu gösterir.

Ve Müslüman, her an Sâlih amel üzere yaşayan kişidir.

Sâlih amele ulaşan kişi hep hayr üzere koşan kişi demektir.

O kişi, çevresinde ihtiyacı olan kişiye koşar, sıkıntıları çözmek için, huzur için, adeta çırpınır.

Müslümanlık, gönülde ilâhî bir duygudur.

Dilde ya da akılda olan bir bilgi ya da bir söz değildir.

Dil ile "ben Müslüman'ım" demek değildir.

Akılda, anne babadan öğrendiğimiz bir inancın bilgisel alanı değildir.

Müslümanlık öyle bir duygudur ki; gönülde ilâhî huzuru hissetmek, ölmeden önce cennete girmek, kendinden olan cehennemi söndürmektir.

Bu duyguyu hisseden kişiler; her zaman huzurludurlar, dünyanın sıkıntılarına sabrederler, çevresine huzur, umut ve sevinç aşılarlar.

Müslüman olmanın sırrı; eşyanın hakikatine ermek, varoluşu ve var edeni idrak etmekle mümkündür.

Acaba bizler:

Müslümanlık nedir, idrak edebildik mi?

İslâm hakikatine erebildik mi?

Müslüman olabildik mi?

Yaşamımıza geçirebildik mi?

Bir kişi İslâm şuuruna ermişse; o kişi huzurludur, umutludur, çalışkandır, yardım severdir.

Bir kişi İslâm şuuruna ermişse; huzur verendir, umut verendir, sevindirendir, güç verendir.

Bir kişi İslâm şuuruna ermişse; çalışkandır, üretkendir, ilimden ayrılmayandır.

Anne babadan; İslâm adına bir inanç, bir ibadet, bir ibadethane öğrendik ve onlara inandık diye Müslüman olabilir miyiz?

Yaptığımız ibadetlerin mânâsına ermeden, Müslüman olabilir miyiz?

Kur'ân bizlere; inandık, ben Müslüman'ım demekle kurtuluşa eremeyeceğimizi belirtir.

Hucurât Sûresi 14: "Kâletil arâbu âmennâ, kul lem tuminû ve lâkin kûlû eslemnâ ve lemmâ yedhulil îmânu fî kulûbikum."

Meâli: "Kendi inançlarından gelenler: Biz iman ettik, dediler. Henüz iman etmediklerini anlat. Lâkin teslim olduk, desinler. İman henüz kâlblerinize girmedi."

Ankebût Sûresi 2: "E hasiben nâsu en yutrekû en yekûlû âmennâ ve hum lâ yuftenûn."

Meâli: "İnsanlar, inandık demeleriyle kurtulduklarını mı sanıyorlar? Fakat onlar varoluşu anlamak için dikkatlice düşünmüyorlar."

Kalben tasdik etmedikçe, iman sırrına erebilir miyiz?

İslâm bir makamdır.

Mü'minlik makamıyla açılan bir kapıdır.

Mü'min olmadan İslâm olunamaz.

Mü'min olan, varlığın açığa çıkışının sırrına ve var edicinin hakikatine ermiştir.

Dil Müslüman'ı, bilgi Müslüman'ı, Müslüman olabilir mi?

İbadette kalıp, mânâsına ermeyen Müslüman olabilir mi?

İslâm, toplumun bildiği şekliyle; peygamberin sünneti, hadisler, Ârapça Kur'ân, ibadetlerden mi öğrenilir?

Yoksa İslâm makamına ermek için;

Canlı kitâb olan varlığı okumak, yâni Kur'ân okumak…

Dinin hakikatine ermek…

Sünnetullah denilen, varlığın işleyişini okumak…

Hadise denilen, varlığın işleyiş olaylarını, evrenin olaylarını okumak...

Her varlıkta Hakk'a teslimiyet içinde olmak…

Abd denilen kulluk hakikatine ermekle mi mümkündür?

Evet, İslâm şuuruna ulaşmak çok önemlidir.

Çünkü İslâm şuuruna ulaşmadan Müslüman olunmaz.

Bu şuura ulaşmadan, kişinin kendini Müslüman görmesi, onun kendini kandırması demektir.

İşte bunun için İslâm'ın hakikati iyi bilinmelidir.

Kur'ân'ı incelediğimizde tüm resûl ve nebilerin İslâm üzere olduğunu görürüz.

Oysa toplumda İslâm'ı Hazreti Muhammed'in getirdiğine inanılır, daha önce yokmuş gibi kabul edilir.

Toplumda hep, Hazreti Muhammed'in yeni bir din getirdiği söylenir.

Müslümanlığın Hazreti Muhammed'le başladığı anlatılır.

İslâm'ın son din olduğu belirtilir.

Müslümanlığın son din olduğundan, diğerlerinin bozulduğundan bahsedilir.

Hazreti Muhammed'den önce Müslümanlık yok muydu?

İslâm şuuru yok muydu?

Müslümanlık dediğimiz yaşantı yok muydu?

İslâm'ı Hazreti Muhammed mi getirdi?

Kur'ân bu konuda nasıl bilgiler veriyor?

İslâm din midir?

Yoksa dini anlayan bir kişinin ulaştığı bir makam, bir yaşam biçimi midir?

Kur'ân'ı inceleyen herkes bilir ki, İslâm Hazreti Muhammed'le başlamış değildir.

Kur'ân'ı inceleyen herkes, Kur'ân'daki ayetlerden anlar ki, Âdem'den beri İslâm, Müslümanlık vardır.

Şimdi bu konuları Kur'ân'a göre bir bir inceleyelim:

Âl-i İmrân Sûresi 67. âyeti incelediğimizde, Hazreti İbrâhim'in Müslüman olduğunu görüyoruz.

Âl-i İmrân Sûresi 67: "Ve lâkin kâne hanîfen muslimâ ve mâ kâne minel muşrikîn."

Meâli: "Fakat o; Tevhîd üzere oldu, Müslümandı, tüm varlığıyla teslim olup barış ve huzur üzereydi ve o, Allah'ın niteliklerini kendine isnat eden olmadı."

Bakara Sûresi 132. âyeti incelediğimizde, Hazreti Yâkûb'un evlatlarına "Müslüman olun" dediğini görüyoruz.

Bakara Sûresi 132: "Ve Yakûb yâ beniyye innallâhestafâ lekumud dîne fe lâ temûtunne illâ ve entum muslimûn."

Meâli: “Yakub’da: Ey evlatlarım! Muhakkak ki Allah size, varlığın yaratılış yasalarını anlamanız için fark etme yeteneği verdi. Artık siz ölmeden önce, Müslüman olun, varlığınızın sahibini bilip teslim olun, barış ve huzur üzere olanlardan olun, dedi.”

Âl-i İmrân Sûresi 52. âyeti incelediğimizde; Hazreti İsâ ve Havarilerinin de Müslüman olduğunu görüyoruz.

Âl-i İmrân 52: “Fe lemmâ ehassa îsâ min humul kufre kâle men ensârî ilâllâh kâlel havâriyyûne nahnu ensârullâh âmennâ billâh veşhed bi ennâ muslimûn.”

Meryem Sûresi 15. âyeti incelediğimizde, Hazreti Meryem’in de Müslüman olduğunu görüyoruz.

Meryem Sûresi 15: “Ve selâmun aleyhi yevme vulide ve yevme yemûtu ve yevme yubasu hayâ.”

Meâli: “Zamanını tertemiz bir halde, ölünceye kadar Müslüman olarak, barış ve huzur üzere geçirdi ve her an ortaya çıkan her şeyin Hayy olandan geldiğini anladı.”

İslâm dünyası diye adlandırılan topluluk; “İslâm, Hazreti Muhammed’le başlamıştır” iddiasını, En’âm Sûresi 163. âyete dayandırmaktadır.

En’âm Sûresi 163: “Lâ şerîke lehu ve bi zâlike umirtu ve ene evvelul muslimîn.”

Diğer meâller: “O’nun hiçbir ortağı yoktur. İşte ben bununla emrolundum. Ben müslümanların ilkiyim.”

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “O’nun ortağı yoktur ve varlıktaki bütün işleyiş O’nundur ve ben öncelikle Müslümanım, barıştan ve huzurdan yana olanım.”

Ve enne evvel el muslimin	: Ben, ilk, öncelikle, teslim, barış huzur üzereyim,

Âyeti dikkatlice incelediğimizde, Hazreti Muhammed'in de; öncelikle İslâm üzere olduğu, yâni Allah'a teslimiyet içinde olduğu, barıştan ve huzurdan yana olduğu belirtilir.

Yoksa ayette, yeni bir din yeni bir inanç getirdiği belirtilmez.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, tüm resûl ve nebîler Müslüman idiler.

Saffat Sûresi 79: "Selâmun alâ nûhın fîl âlemîn."

Meâli: "Nûh İslâm üzere yaşayanlardandı."

Saffat Sûresi 120: "Selâmun alâ mûsâ ve hârûn."

Meâli: "Mûsâ ve Harun İslâm üzere yaşayanlardandı."

Anlıyoruz ki, Kur'ân incelemeyen bir kişi, "İslâm Hazreti Muhammed'le başladı" bilgisinde kalıyor.

Din kavgası yapan kimseler, İslâm son dindir kavgasında kalan kimseler, Kur'ân'ı dikkatlice inceleseler ve Kur'ân'ı anlasalar, kavgalarını terk edeceklerdir.

İslâm, kendini yaratıcısı olan Allah'a teslim etmiş demektir.

İçsel kavgalarını bitirmiş, ilâhî huzura ulaşmış demektir.

Müslüman da ulaştığı İslâm hakikatini yaşantısına yansıtmış demektir.

Dünyanın neresinde bir insan, kendi yaratılış hakikatine ulaşmış ve Allah'a teslim olmuşsa, işte o kişi İslâm makamına erişmiş demektir.

Ve işte o kişi Müslüman'dır.

Yoksa Türkiye'de ya da Arap ülkelerinde doğmakla Müslüman olunmaz.

Kelimeyi şahadet getirmekle Müslüman olunmaz.

Varlıkta Allah'ın hakikatlerine şâhit olmakla Müslüman olunur.

Kendi aslını bilmekle Müslüman olunur.

Müslüman, Hristiyan, Mûsevilik kavgasında kalanlar, İslâm hakikatini anlayamamışlardır, tüm resûl ve nebîleri anlamamışlardır.

Varlıktaki Allah'ın hakikatlerine şâhit olamamışlardır.

İslâm makamına erebilmek için, ancak ve ancak, varlığın yaratılış hakikatlerine ilmî olarak şâhit olmak gerekir.

Din kavgasında, ibadet kavgasında, mezhep, cemâat, târikat kavgasında kalan kimseler, varlığın yaratılış hakikatlerini anlamaktan uzaktırlar.

Kendi inançlarını, kendi milletlerini, kendi konumlarını yüce gören insanlar, asıl yüce olan Allah'ın yüceliğini anlamaktan uzaktırlar.

Kur'ân'ın bahsettiği İslâm ve Müslümanlık konusunun, toplumda bahsedilen İslâm ve Müslümanlıkla aynı şey olup olmadığını çok ama çok iyi araştırıp, anlamalıyız.

İslâm hakikatine eren kişi, her varlığın Allah'ın kendinden süzülüp geldiğini bilir.

Nasıl ki bir ağaçta olan tüm yapraklar, çiçekler, meyveler, dallar, kökler, aynı tohumdan süzülüp gelmişse, açığa çıkmış olan tüm varlık da Allah'ın kendi özünden süzülüp gelmiştir.

İşte bunu idrak eden kimse, İslâm makamına erişir ve bu şuurda yaşar.

İslâm şuurunda yaşayan kimseye Müslüman denir.

Müslüman tüm varlığın birbiriyle olan bağını anlar ve tüm varlığı kardeş bilir.

Kur'ân'ı incelediğimize anlıyoruz ki İslâm, Hazreti Âdem'den beri akıp gelen bir idrak, bir yaşam boyutudur.

İslâm makamına erişmiş kişi:

Müslüman, Hristiyan, Musevi kavgasında, ayrımcılığında olmaz.

İnsanları inançlarına göre, renklerine göre, milletlerine göre ayırmaz.

Asla ayrımcılık, yargılama, hor görme içinde olmaz.

Asla kendini yüce görme içinde olmaz.

Asla içinde kin, nefret, öfke, kavga barındırmaz.

Asla kimseye ve hiçbir varlığa haksızlık etmez, zerre kadar zarar vermez.

İslâm makamına erişmiş kişi:

Yönünü varlığın varoluş hakikatlerine döner.

Her an varlığın varoluşunu anlamaya çalışır.

Evrenin ilâhî akışını, mucizelerini heyecanla anlamaya çalışır.

Cümle varlığa Hakk nazarıyla bakar.

Güvenilir insandır.

Hâl ve yaşantısıyla, barış ve huzur veren insandır.

İşte her kim; dünyanın neresinde olursa olsun, hâl ve yaşantısında, ilim, irfan, barış, huzur içinde ise o kişi Müslümandır.

Kişi, hakikatte Müslüman ise, bunu yaşantısı ile belli eder.

Müslüman denen toplumlara baktığımızda, toplumun yaşantısında İslâm şuurunu görebiliyor muyuz, çok düşünmemiz gerekir?

Müslüman olan kişi;

Hiç kibirlenebilir mi?

Hiçbir kimseye, bir varlığa zarar verebilir mi?

Öfke hiddet içinde olabilir mi?

Birini aldatabilir mi?

Karamsarlık aşılayabilir mi?

İslâm'a ermiş, yaşantısına bunu geçirmiş yâni Müslüman olmuş kişinin gönlü hep, Allah sevgisiyle, Allah rahmetiyle doludur.

Gönlünde Allah şuuru olanın hiç, öfkesi, hiddeti, kavgası, kini, nefreti, zarar vermesi olabilir mi?

Dilinde Allah olup da, gönlünde Allah şuuru olmayan kişide olur bunlar.

İslâm makamına ermiş, bunu hayatına geçirmiş kişinin yaşantısını Kur'ân çok güzel açıklar.

İşte bunlardan bazı örnekler.

Hûd Sûresi:

Sabreder.

Dosdoğru hak yolunda çalışır, yâni Sâlih ameldedir.

Dünya hayatının süsünde, yâni makam, şan, şöhret peşinde olmaz.

İftira atmaz, yalanları aktarmaz.

Ölçüyü ve tartıyı tam olarak yerine getirir.

İnsanların mallarının karşılığını eksik vermez.

Çalıp, çırpmaz.

Zarar vermez, fesatlık çıkarmaz.

Hucurât Sûresi:

Kimseyi alaya almaz.

Kimsenin ayıbını aramaz.

Birilerine kötü isim, lakaplar takmaz.

Kimsenin arkasından çekiştirmez, dedikodusunu yapmaz, gizli yönlerini, hatalarını araştırmaz.

Birbirine yardım için koşar.

Kendi bildiğinin inadında durmaz.

Aslı olmayan şeylere inanmaz.

Lokman Sûresi:

Her an Hakk'a bağlılık şuuru üzere hareket eder.

Temizlenme içinde olup, kendinde olanı paylaşır.

Öleceğini bilerek yaşar.

Bilgisi olmadığı şeyler hakkında konuşmaz.

Kibirlenmez.

Kimseyi ve hiçbir varlığı küçük görmez.

Allah'a ait nitelikleri kendine nispet etmez, yâni asla şirk içinde olmaz.

Anne babasına her zaman minnettarlık içindedir.

Hep iyi haller içinde yaşar.

Hep hakikatlere ârif olmaya çalışıp, hakikatleri inkâr etmez.

İnsanlara suratını asmaz.

Yeryüzünde böbürlenerek yürümez.

Büyüklenme, övünme hallerinde olmaz.

Hep tevazu içinde hareket eder.

Konuşurken sesini yükseltmez.

Asla kendi çıkarına göre hareket etmez.

Her an saygı içindedir.

Dünya hayatına aldanmaz.

Mâide Sûresi:

Verdiği sözü yerine getirir.

Hep yararlı haller içindedir, zerre kadar da olsa zarar vermez.

Varoluşu araştırır, hep hakikatler peşinde koşar.

Hep fenalardan uzak durur.

Fedakârlıktan vazgeçmez.

Gösteriş peşinde olmaz.

Kan dökmez.

Kötülük için yardımlaşmaz.

İyilik üzere yardımlaşır.

Asla düşmanlık içinde olmaz.

Öfkeyle hareket etmez.

Vurup zarar vermez.

Bozup dağıtmaz.

Fakir bırakmaz.

Sıkıntılar, kederler vermez.

Gereğinden fazla yemez, içmez.

Büyü, fal gibi asılsız şeylerle uğraşmaz.

Adalet üzere hareket eder, hiç adaletten ayrılmaz.

Asla çalıp çırpmaz.

Rûm Sûresi:

Varlığın suretinde kalmaz.

Ümitsizlik içinde olmaz.

Huzur dolu, sevgi dolu, merhamet dolu hallerle hareket eder.

Dinin Allah'a ait olduğu şuuruyla yaşar.

Tevhîd üzere yaşar.

Dini bölen kimselerden olmaz, din ayrımcılığı yapmaz.

İnsanları; târikatlara, mezheplere, cemâatlere bölmez.

"Benim inancım doğru seninki yanlış" demez.

Evet, Kur'ân'da yüzlerce örneklerden bazıları böyle.

Şimdi düşünelim:

İslâm nedir anlayabildik mi?

İslâm makamına erebildik mi?

İslâm şuurunu hissedebildik mi?

Ve bu şuuru yaşantımıza geçirebildik mi, yâni bu şuurda yaşayabildik mi?

Yâni Müslüman olabildik mi?

Lütfen düşünelim ve kendimize soralım:

Gönlümde İslâm şuuru var mı?

Yaşantım bu şuur üzere mi?

İşte dinin hakikatini anlayan Allah'a teslimiyet içinde olacaktır.

Her an Allah'a teslimiyet içinde yaşamanın İslâm olduğu bilinmelidir.

Müslüman dediğimiz kimse, Halk'ta Hakk'a teslim olmuş olan kimsedir.

Eşyanın hakikatinin Hakk olduğunu bilen kimse, bu nazarla bakan kimse İslâm şuuruyla yaşayan kimsedir.

İslâm şuuruna erişmiş kimse, "semme vechûllah" hakikati ile her bir varlığı seyreder.

Yâni her bir varlığa "Allah'ın yüzü" nazarıyla bakar.

Halk'ta Hakk'a teslim olur, bu teslimiyetten kopmaz.

İslâm şuuruyla yaşayan kimsenin egosu, kibri olmaz.

O kimse manevi alanda zerre kadar çıkar içinde olmaz.

Manevi alanda, zerre kadar ücret beklemez.

Beşeri alanda bir mesleği vardır, oradan rızkını kazanır, ama manevi alanda hiç şahsi karşılık beklemez.

Onun tek derdi, yaşamanın hakikatine erebilmektir.

Allah'ın ne olduğunu layıkıyla anlayabilmek ve anladığı kadarıyla, anlamak isteyenlere ilmî ve edebî olarak anlatabilmektir.

Gönlü, manevi alanın aşkıyla donanmış kişi, şahsi çıkar peşinde olamaz.

Âşıklar, alan değil veren kimselerdir.

Şimdi "Manevi yolda ücret" konusunu inceleyelim.

MANEVİ YOLDA ÜCRET

Mânâ yolu aşk yoludur.

Hakikati arama yoludur.

Kendi cân şehrine erme yolculuğudur.

Allah'ın ne olduğunu anlama yolculuğudur.

Asla bir beklenti yolu değildir.

Hakikate tâbi olma yoludur.

Bir beklenti yolu değil, tam tersi varlığından geçme yoludur.

Rızây-ı ilâhi yoludur.

Senlik benliğin değil, bizliğin yoludur.

Manevi alan, Halk'ta Hakk'a nazar etme yoludur.

Halk'a Hakk'ça davranma yoludur.

Kur'ân'a göre dini alan asla para kazanma alanı değildir.

Kur'ân'da birçok yerde mânevi yolda ücret alınmaması gerektiği belirtilir.

Dinî alanda asla ücret almayın, karşılık beklemeyin…

Dinî alanda ücret alanlara uymayın, ardında durmayın…

Hakikatleri anlatmak için davet edildiğinizde, hiçbir karşılık beklemeyin…

Kur'ân okuyanı, anlatanı, dinî sohbetler edeni, karşılık bekler bulursanız sakın inanmayın, onlara uymayın…

Kur'ân okumayı öğrettiğinizde, asla ve asla ücret almayın, diye bildirilir.

(Yâ-Sîn Sûresi 21, Hûd Sûresi 51, En'âm Sûresi 90, Yûsuf Sûresi 104, Şuâra Sûresi 109-127-145-164-180, Sebe Sûresi 47, Sâd Sûresi 86, Tûr Sûresi 40.....)

Kur'ân'da birçok yerde böyle uyarılar vardır.

Tüm bunlar cân kulağıyla duyulmalıdır.

Din yolunda zerre kadar karşılık beklenmemelidir.

Mânâ yolunda asla ücret beklentisi olmayacağı bilinmelidir.

Her insanın beşeri alanda bir mesleği olmalıdır, oradan rızkını kazanmalıdır.

Dîni alan, kazanç yeri yapılmamalıdır.

Kur'ân'a göre karnımızı ateşle doldurmamalıyız.

Ecir Allah'tandır, bunu iyi anlamalıyız.

Allah'ın hakikatlerini anlatan kişi asla ve asla bir karşılık bekleyemez, hatta ve hatta hakikatleri sundu diye kendine yapılan ikramı bile yiyemez.

Hakikatleri anlatan, yalnızca Allah aşkıyla hakikatleri sunar ve asla bir karşılık beklemez.

Hakikatleri anlatan kişi, yaptığı oturumlardan asla ve asla bir kuruş bile olsa karşılık alamaz.

Aşk ile anlatan zaten para almayı bile aklından geçirmez.

Kur'ân'ın çarpıcı mesajlarını cân kulağıyla duymalıyız.

Kur'ân'ın çarpıcı mesajlarını inceleyelim.

Ve Hazreti Muhammed'in hayatından bir örneğe bakalım.

Yâ-Sîn Sûresi 21:

اتَّبِعُوا مَن لاَّ يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ

İttebiû men lâ yeselukum ecren ve hum muhtedûn

İttebiû	: Tâbi olun, uyun, takip edin, ardında durun,
Men lâ yesele kum	: Kim, kimse, istemeyen, almayan, siz,

Ecir	: Ücret, karşılık, menfaat,
Ve hum muhtedûn	: Onlar, sizi hakikatlere yönlendiriyorlar,

Meâli 1: "Siz, hiçbir ücret istemeyen kimselere uyun. İşte onlar sizi hakikatlere yönlendiriyor."

Meâli 2: "Sizden bir karşılık beklemeyen kimselere uyun, işte onlar Hakk'ın yolunu gösterenlerdir."

Hûd Sûresi 51: "Yâ kavmi lâ eselukum aleyhi ecrâ in ecriye illâ alellezî fetaranî e fe lâ takılûn."

Yâ kavmi lâ eselu kum	: Ey kavmim, yok, istemek, sizden,
Aleyhi ecren	: Ona karşılık, ücret, ecir, karşılık,
İn ecriye	: Eğer, karşılık,
İllâ ellezi fetara nî	: Ancak, sadece, beni var edene, yaratana,
E fe lâ takılûne	: Hâlâ akıl etmez misiniz? Düşünmez misiniz?

Meâli: "Ey kavmim! Bu anlattıklarıma karşı sizden bir karşılık istemiyorum. Bana karşılık verecek olan ancak beni yaratandır. Hâlâ akıl etmez misiniz?"

En'âm Sûresi 90: "Kul lâ eselukum aleyhi ecrâ in huve illâ zikrâ lil âlemîn."

Meâli: "De ki: Bu anlattıklarıma karşılık sizden bir karşılık istemiyorum, bu ancak herkes için hakikatleri hatırlatmaktır."

Yûsuf Sûresi 104: "Ve mâ teseluhum aleyhi min ecr in huve illâ zikrun lil âlemîn."

Meâli: "Bu hakikatleri anlatman için sen onlardan bir karşılık da istemedin. Bu, tüm topluluklar için ancak bir öğüttür."

Şuâra Sûresi 109-127-145-164-180- Ben bu sözlerime karşı sizden bir karşılık istemiyorum. Bana karşılık sadece Âlemlerin Rabbi'ndendir.

Sebe Sûresi 47: “Kul mâ seeltukum min ecrin fe huve lekum in ecriye illâ ala allâh ve huve alâ kulli şeyin şehîd.”

Meâli: “De ki: Ben sizden bir ücret de istemiyorum. O karşılık sizin olsun. Bana karşılık ancak her an her yerde hazır olan Allah’tandır.”

Sâd Sûresi 86: “Kul mâ eselukum aleyhi min ecrin ve mâ ene minel mutekellifîn.”

Meâli: “De ki: Ben sizden hiçbir karşılık beklemiyorum ve ben hak iddia eden de değilim.”

Tûr Sûresi 40: “Em tes’eluhum ecren fe hum min magremin muskalûn.”

Meâli: “Anlattığın hakikatlere karşılık onlardan bir karşılık beklemiyorsun ki, bir yükün altında ezilir gibi oluyorlar.”

Ve onlarca âyette; “din yolunda sakın ücret bekleme” öğütleri sunulur.

Görüldüğü gibi manevi alanda bir karşılık beklememek gerekir.

Beşeri mesleğimizden para kazanıp, rızkımızı oradan temin etmeliyiz.

Manevi alana gelince karşılık beklemeden hakikati anlamanın ve anlatmanın duygusunu taşımalıyız.

Hazreti Muhammed’in hayatına baktığımızda bunun örneklerini görmekteyiz.

İşte buna bir örnek.

Übey Bin Ka’b; Mescid-i Nebevî’ye gelenlere sohbet eder, Kur’an öğretirdi.

Yâni o günün öğretmenlerinden biriydi.

O anlatıyor: Muhacirlerden birine Kur’ân öğretmiştim.

Bu zat bana bir yay hediye etti.

Ben bunu Resûlüllah’a anlattım.

O da dedi ki: Onu alırsan boynuna ateşten bir yay koymuş olursun.

Ben de yayı sahibine geri verdim. (Diyanet İslâm Ansiklopedisi)

Evet, Kur'ân'dan aldığımız mesajlar ve Hazreti Muhammed'den gördüğümüz terbiye, din yolunda asla ve asla ücret alınmayacağı ve zerre miktar da olsa bir karşılık beklenmeyeceğidir.

Hakikatleri anlamaya çalışmak ve anladığınca da anlatmaya çalışmak ilâhi bir aşk duygusudur.

Tüm resûl ve nebîler hakikatleri anlattıklarında zerre kadar bir şey beklemediler.

Sadece hakikatleri sundular, bir ücret almadılar.

Bu durum Tûr Sûresi 40 ve Kalem Sûresi 46. âyette apaçık anlatılır.

Tûr Sûresi: "Em tes'eluhum ecren fe hum min magremin muskalûn."

Em teselu hum	: Yoksa, sanıyorlar, istiyorsun, bekliyorsun, onlar,
Ecren	: Karşılık, ecir, ücret,
Fe hum	: Böylece, artık, onlar,
Min magremin	: Zarar, ziyan, maddî bir borçtan ezilme, düşkün,
Muskalûn	: Ağır olan bir yük, kilolu, yüklü,

Meâli: "Anlattığın hakikatler için onlardan bir karşılık beklemiyorsun ki, bir yükün altında ezilir gibi oluyorlar."

Kalem Sûresi 46: "Em teseluhum ecren fe hum min magremin muskalûn."

Em teselu hum	: Veya, yada, soruyorsun, sual, söylemek, anlattığın hakikatler,
Ecren	: Ücret, Ecir, karşılık,
Fe hum	: Böylece, artık, onlar,

Min magremin	: Zarar, ziyan, maddî bir borçtan ezilme, düşkün,
Muskalûn	: Ağır olan bir yük, kilolu, yüklü,

Meâli: "Anlattığın hakikatlere karşılık onlardan bir karşılık beklemiyorsun ki, bir yükün altında ezilir gibi oluyorlar."

Âyetlerde görüldüğü gibi, kâmil insanlar hakikatleri karşılık beklemeden anlattılar.

Demek ki o zaman da dini alanlarda olanlar, para karşılığı bir şeyler anlatıyorlardı ki, toplum "karşılık bekler mi acaba" diye eziliyorlardı.

Ama kâmil insanlar asla bir karşılık beklemeden halka hakikatleri sunuyorlardı, manevi alanda asla bir ecir beklemiyorlardı.

Zaten manevi alanda bir çıkar peşinde olanların, Allah'a şâhit olamayacağı Kur'ân'da bildirilir.

Bakara Sûresi 276: "Yemhakullâhur ribâ ve yurbîs sadakât vallâhu lâ yuhıbbu kulle keffârin esîm."

Yemhaku Allah	: Yok etmek, yıkım, başarısız, Allah,
El ribâ	: Şahsi menfaat peşinde olmak, çıkarcılık,
Ve yurbî	: Eğiten, yetişen, başarmak, artmak,
El sadakât	: İçten, samimi olan, sadık olan, dosdoğru olan,
Ve Allah lâ yuhıb	: Allah, yok, sevgi,
Kulle keffârin esîmin	: Bütün, hepsi, hakikatleri örten, fena, günah,

Meâli: "Şahsi menfaat peşinde olanlar, Allah'ı anlamada başarısız olurlar. Dosdoğru hareket edenler ise başarılı olurlar. Fenalarda olup, hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerde Allah sevgisi yoktur."

İncelendiği zaman görüleceği gibi, akıllarını çıkarlara esir edenlerin Allah'ı anlamaları olamaz.

Çıkar peşinde olanların, Allah sevgisine ulaşması olamaz.

Onların sevdikleri şeyler, kendi çıkarlarıdır.

Kur'ân'da, "zerre kadar da olsa karşılık bekleyenlerin, Allah'ın hakikatlerini anlamaya kâlbleri kapalıdır" diye bildirilir.

Muhammed Sûresi 16: "Ulâikellezîne tabaallâhu alâ kulûbihim vettebeû ehvâehum."

Meâli: "İşte o kimseler, kendi çıkarlarına tâbi olduklarından dolayı kâlbleri Allah'ı anlamaya kapalıdır."

Hakikat yolunda tam teslimiyet içinde, sâlih amelde, her an Allah'a bağlılık duygusu ile yaşayanlar, fedakârlık içinde olanlar ise manevi alanda zerre kadar karşılık beklemezler.

Onların karşılığı Allah'tandır.

Bakara Sûresi 277: "İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti ve ekâmûs salâte ve âtevûz zekâte lehum ecruhum inde rabbihim ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn."

İnne ellezîne âmenû	: Muhakkak, iman edenler, inananlar,
Ve amilû el sâlihâti	: Dosdoğru hakk yolunda çalışanlar,
Ve ekâmû el salât	: Her an sâlat üzere olanlar, bağlılık şuurunda olan,
Ve âtavu el zekâte	: Vermek, paylaşmak, kendinde olanı paylaşmak,
Lehum ecru hum	: İşte, artık, onlar, ecir, karşılık, onlar,
İnde rabbi him	: Yanında, katında, ona ait, Rabbi, onlar,
Ve lâ havfun aleyhim	: Yok, korku, onlara,
Ve lâ hum yahzenûne	: Yok, onlar, mahzun, üzülme, kederlenme,

Meâli: "Muhakkak ki iman edenler ve dosdoğru hakk yolunda çalışanlar ve her an Hakk'a bağlılık şuuruyla hareket edenler ve temizlenme içinde olup kendilerinde olanı paylaşanlar, işte onların karşılıkları Rabbin katındandır ve onlara korku yoktur ve onlara mahzun olmak yoktur."

Onların Allah'tan bulduğu karşılık; huzurdur, mutluluktur, heyecandır.

Onların gönüllerinde korku, kaygı, karamsarlık, hüzün yoktur.

Bundan daha güzel bir karşılık olabilir mi?

Hakikat yolunda karşılık hakikatlere erişmektir, huzurdur.

Hakikat yolunda olduğunu iddia edenlerin bir çıkar beklentisi varsa, bu çıkar beklentisi duygusu onların hakikatlere erişmesine engel olur.

Allah'ın şaşmaz adaleti, manevi alanda karşılık bekleyenler, zerre kadar da olsa Allah'a ait olan hakikatlere ulaşamazlar.

Onların anlattıkları, hep kitaplardan okudukları ve duyduklarıdır.

İşte Kur'ân onlara kitap ehli diyor.

Yâni aktarılan söylentilerde kalanlar.

Yâni asla anlattıklarının aslını bilmeyenler.

Hiçbir karşılık beklemeyenlerin anlattıkları, muhakkak ki Allah'ın kitâbı olan kâinat kitâbı ve beden kitâbından okudukları hakikatlerdir.

O kimselerin söyledikleri zahiri hiçbir kitapta yoktur.

O kimseler zerre kadar da olsa bir karşılık beklemezler hatta akıllarından bile geçmez.

Çünkü onlar bilirler ki karşılık Allah'tandır.

Ve Allah'ın sunduğu karşılık ilimdir, irfandır, tevekküldür, teslimiyettir, sabırdır.

Ve bunların hepsinin yanında huzurdur.

Huzur içinde olan insan, dünyanın en zengin insandır.

Allah'ın sunduğu karşılığa ulaşan insan;

Allah'ın hakikatlerine erişir.

Huzurludur.

Mutludur, heyecan doludur.

Gönlü ilâhi aşka erişmiştir.

Hep sevgi dolu saygı dolu davranışlar içindedir.

Gönlünde dünya menfaati, makam, mevki, şan, şöhret peşinde koşma duygusu olmaz.

Hep yardımlaşma içindedir, güvenilir insandır, güzel insandır.

Sâlih insandır.

İlâhi huzura erişen kimselerin gönülleri, her an Allah'a dönüktür.

Onların gönülleri huzur içindedir.

Evet, Kur'ân'da bizlere; "Allah yolunda, Allah'ın hakikatlerinin sunulmasında, asla karşılık beklemeyin" diye bildiriliyor.

İnsanın geçimi dinden değil, edindiği bir meslekten olmalıdır.

Çiftçilik, bakkal, ayakkabıcı, tuhafiyeci, tıp alanı, berber, terzi, vs.

Her insan, Kur'ân'ın ulvî mesajına önem vermelidir.

Manevi alanda beklenti içinde olmamalıdır.

Zerre kadar bir ücret peşinde olmamalıdır.

Halk'a beklentisiz koşmalıdır.

Kişi kendi ve varlığın aslının Hakk olduğunu unutmamalıdır.

Ey kardeşim!

Unutma ki, sen de diğer varlıklar gibi bir varlıksın.

Unutma ki, hiçbir varlık sana muhtaç değil, ama sen her varlığa muhtaçsın.

Su, toprak, hava, bitkiler sana muhtaç değil, ama sen hepsine muhtaçsın.

Hidrojen, oksijen, demir, bakır, çinko, vs hiçbiri sana muhtaç değil, ama sen hepsine muhtaçsın.

Bunlardan biri olmazsa, senin yaşamın anında sona erer.

Bunu bil ve sakın kibir içinde olma.

Bunu bil ve sakın varlıktan kopma.

Bunu bil ve sakın hiçbir varlığa zarar verme.

Bunu bil ve sakın kimsenin kâlbini kırma.

Manevi alanda sakın para peşinde olma.

Sakın çıkar içine girme.

Birine giderken çıkarın için gitme.

Zerre kadar beklenti için gitme.

Dostluk için git.

Kardeşlik için git.

Muhabbet için git.

Onun sıkıntısı için git.

Ona zarar vermek için gitme, sıkıntısını çözmek için git.

Birinin sıkıntısını içinde hisset.

Birinin acısını, ihtiyacını içinde hisset.

Birinin gözyaşını, üzüntüsünü içinde hisset.

Biri karamsar mı, umutsuz mu, koş ona, umutsuzluğunu umuda döndür. Karamsarlığını iyimserliğe döndür.

Bil ki kişilerin acılarını hissetmek, insan olmanın sırrıdır.

Bak, hava sana beklentisiz akıyor.

Bak, güneş sana beklentisiz ışık veriyor.

Bak, toprak sana beklentisiz gıdanı sunuyor.

Bak, su sana yerden olsun, gökten olsun beklentisiz akıyor.

Sen de:

Beklentisiz koş.

Rahmet için koş.

Yardım için koş.

Allah bizleri birbirimizi tanımamız ve birbirimize yardım etmek için halk etmiş.

Bak âyette ne güzel bir açıklama var.

Hucurât Sûresi 13: "Yâ eyyuhen nâsu innâ halaknâkum min zekerin ve unsâ ve cealnâkum şuûben ve kabâile li teârefû inne ekremekum."

Meâli: "Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve halklar halinde, kabileler halinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için."

Birinin de, senin de, hep yardıma ihtiyacı olacaktır.

Birinin derdi mi var, sen de dertlen.

Birinin ihtiyacı mı var, içinde hisset ve koş git ona.

Elini uzat, gönlünü uzat, paylaş onunla, derdini çöz onun.

Yolu mu kapalı, aç onu.

Umut ol ona, moral ol ona.

Onu güçlü hissettir.

Ona mânevi hisleri hissettir.

Bunları yaparken, ona muhtaçlık duygusu hissettirme, onu aciz hissettirme.

Işık, hava, toprak, su, sana her an akıyorken, sana hizmet ediyorken, sen de çevrene ak, sen de çevrene hizmet et.

Bencil olma.

Gururlu olma.

Kibirli olma.

Sert olma, gaddar olma.

Varlıktan kopma.

Kaldır başını, çevrene, varlığa gönlünle bak.

Kâinatın sesini dinle, bil ki kâinatın müzisyeni, varlık aletinden en güzel müzikleri söylemekte.

Ve bak ki ve dinle ki ve anla ki;

Bir çiçek sana kokusunu beklentisiz sunuyor, sana huzur veriyor.

Ağaçlar sana oksijeni beklentisiz sunuyor.

Çeşit çeşit hayvanlar, ayrı ayrı güzellikleriyle sana huzur sunuyor.

Ötüşü, gıdaklaması, havlaması, melemesi, nice sesleri ile ayrı bir haz sunuyor.

Aslında bunların hepsi sana, varlığın sahibini gösteriyor.

Sen de çevrene beklentisiz koş.

Hizmet için koş, yardım için koş.

Varlığın sana aktığı gibi, sen de beklentisiz ak.

Bil ki huzur, beklentisiz koşmada gizlidir.

Bil ki sen de bir varlıksın ve sen de çevrene hizmet etmek için var edildin.

Bil ki huzur, senin de diğer varlıklar gibi bir varlık olduğunu anlamanda gizlidir.

Bilsek ki varlıktan seslenen kim!

Bilsek ki varlıktan akan kim!

Bilsek ki varlığın aslı kim!

Bilsek ki bedenimizin sahibi kim!

Bilsek ki bizden nefes alıp veren kim!

Varlık sahibinden gizli değil, sahibi varlıktan gizli değil.

Kula hizmet, Hakk'a hizmettir.

O zaman sen, hep tenezzül içinde yaşa.

O zaman sen, hep tevâzu içinde yaşa.

Gururlanma sakın, kibirlenme sakın.

Zalimliğe düşme sakın, zarar verme sakın.

Bil ki gurur kibir seni yakar, hiç affetmez zalim eder.

Bil ki, beşer yönün çıkar ister, çıkar ise seni senden eder.

Varlık sana beklentisiz akar iken, sen de çevrene beklentisiz koş.

Komşuna yardım et. (Hazreti Mûsâ)

Komşunu sev. (Hazreti İsâ)

Komşun aç iken tok yatma. (Hazreti Muhammed)

Sor kendine "ben niçin yaratıldım" diye.

Gözüne sorsan, görmek için yaratıldım der.

Kulağına sorsan, duymak için yaratıldım der.

Her varlık kendi yaratılışının hikmetini söyler.

Peki sen niçin yaratıldın?

Yaratıcının sendeki rızası nedir?

Dinle vücûdunu, cevap oradan gelecektir.

Allah'ın rızasının ne olduğunu anla ve hep o rıza üzere ol.

Tevbe Sûresi 100: "Radıye Allah anhum ve radû anhu ve eadde lehum cennet."

Meâli: "Onlar Allah'ın rızasını anlamışlardır ve onlar o rıza üzere hareket ederler. Onlar için huzur vardır."

Bil ki huzur;

Çevrene yardım için beklentisiz koşmakta...

Çevrene zerre kadar zarar vermemekte...

Varlıkla bir olduğunu anlamakta...

Varlığı sevmekte...

Varlığın sahibine teslim olmakta...

Kendi yaratılışının gayesini anlamakta...

Rızâyı anlamakta ve o rızâ üzere yaşamakta, gizlidir.

LÂ İKRAHE FİD DÎN

Hakikati anlayan hiçbir varlığı kerih görmez.
Dini yolda Allah'ın zâtından gayrısı yoktur.
Her varlık O'nun Zâtı ile kuşatılmıştır.
Dini yolda kerih görmek yoktur.
Kur'ân âyetle seslenir...
Kerih görme kimseyi.
Kerih görme yaratılan hiçbir şeyi.
Kimsenin inancına hor bakma.
Kimsenin ibadetine hor bakma.
Kimsenin örtüsüne laf etme.
Örtü takmıyor diye de sakın dışlama.
Âyeti gönlünle duy.
Âyeti rûhunla duy.
Bakara Sûresi 256: "Lâ ikrâhe fîd dîn."
Meâli: "Din yolunda kerih görmek yoktur."
"Din hakkında zorlama yoktur."
"Din anlayışının içinde kerih görmek yoktur."
Âyeti kalben duy.
Duy ki öyle davran.
Din yolunda dışlamak yoktur.
Din yolunda hor bakmak yoktur.
Herkesi halk eden Allah aynıdır.

Allah herkese şah damarından yakındır.
Kimsenin inancıyla alay etme hakkımız yok.
Kimsenin ibadetine laf etme hakkımız yok.
Herkes gönlünce Allah'a yönelir.
Öğrendiği şekliyle ibadet eder.
Kimsenin milletiyle alay etme hakkımız yok.
Kimsenin kültürüne laf etme hakkımız yok.
Başının örtüsüne bakma.
Başı yaratana bak.
Örtü takmıyor diye dışlama.
Saçı yaratana bak.
Gözü yaratana bak.
Yüzü yaratana bak.
Hepimizi yaratan Allah'tır.
Hepimize şekil veren Allah'tır.
Hangimiz kendimizi yarattık, şekil verdik?
Hiçbirimiz, değil mi?
Tüm varlığa Hakk nazarıyla bak.
Tüm bedenlerde yaratıcıyı gör.
Namazlı namazsız diye bölme insanları.
Şerîâtlı şerîâtsız diye ayırma kimseyi.
Hor gördüğün kimsenin bedeninde Allah gizli.
Birini hor görmek Allah'ı hor görmektir.
Birini dışlamak Allah'ı dışlamaktır.
Biriyle alay etmek Allah ile alay etmektir.
Kur'ân'ı kalben duy.
Kur'ân'ı rûhunla duy.

Hucurât Sûresi:

“Lâ terfeû asvâtekum.”

“Kimseye bağırma.”

“Lâ yeshar kavmun.”

“Kimseyle alay etme.”

“Kimseyi dışlama.”

“Lâ telmizû.”

“Kimsede eksik arama.”

“Lâ tecessesû ve lâ yagteb.”

“Gıybet içinde olma.”

“Kimsenin inancına, ibadetine karışma.”

İnsan olan, Kur’ân’ı kâlben duymalı.

Bu âyeti de tüm kalbimizle duymalıyız.

Her bir âyetin anlamına ermeliyiz.

Her bir âyeti önemsemeliyiz.

Âyetten sunulan ilmi, edebi mesajları yakalamalıyız.

Âyeti yaşantımıza geçirmeliyiz.

Bakara Sûresi 256: “Lâ ikrâhe fîd dîn.”

Meâli 1- “Din yolunda olanları kerih görmek yoktur.”

Meâli 2- “Dini inanç hakkında zorlayıcılık yoktur.”

Meâli 3- “Kimsenin inancına karşı zorbalık yapma.”

Meâli 4- “Kimsenin inancından iğrenme.”

Meâli 5- “Kimsenin inancına, ibadetlerine hor bakma.”

Meâli 6- “Hangi inançta olursa olsun, hiç kimseye kötü bakma.”

Meâli 7- “Kimsenin inancını küçük görme.”

Meâli 8- “Din yolunda hiçbir şeyi kerih görme yoktur.”

Bu âyeti birçok anlamda çevirmek mümkündür.

Şimdi âyette sunulan mesajı anlamaya çalışalım.

“İkrâh, kerih, mekruh, kerh” kelimeleri aynı kökten gelir.

İkrâh, kerih; “Kerh” kelime kökünden gelir.

Kerih; kerih görmek, küçük görmek, hor bakmak, tiksinmek, iğrenmek, zorbalık yapmak, gereksiz görmek, zorlayıcı olmak, çirkin bulmak, kötü görmek, pis demek gibi anlamlara gelir.

“Fi el dîn”; din yolunda olmak, belli bir inanç içinde olmak, inandığı şekilde hareket etmek, dini inançlarına sarılmak gibi anlamlara gelir.

Anladığımız kadarıyla âyetten sunulan muhteşem mesaj şudur:

Hiç kimsenin din inancını kerih görmemeliyiz.

Hiç kimsenin yaptığı ibadetleri küçük görmemeliyiz, yok saymamalıyız.

Kendi inancımızı başkasının inancından yüce görmemeliyiz, başkasının inancına kötü bakmamalıyız.

Kimsenin inancına karşı zorbalık yapmamalıyız.

Herkes annesinden babasından öğrendiği inanç yolunda olur.

Annesinden babasından öğrendiği ibadetleri yapar, ibadethanesine gider.

Anneden babadan öğrendiği inanca göre giyinir, hareket eder.

Herkes inancına göre Allah’a yönelir, ona dua eder, ona sığınır.

Bir kimsenin inancı, diğer bir kimsenin inancından üstün değildir.

Bir kimsenin ibadeti, diğer bir kimsenin ibadetinden üstün değildir.

Allah ona uzanan elleri tutar, ona sığınan gönülleri kabul eder.

Her inanç sahibi, belli bir samimiyetle Allah'a yönelir.

Kendi dilinde Allah'a dualar eder, ibadetini yapar.

Allah samimi olanlara, tevekkül içinde olanlara, kendine teslimiyet içinde olanlara nice lütuflar sunar.

Allah'ın lütufları herkese açıktır.

Yeterki insan gönlünü temiz eylesin, samimi, tevekkül, teslimiyet içinde olsun.

Âyetten sunulan muhteşem öğüdü yakalamalıyız ve onu yaşantımıza geçirmeliyiz.

Hiç kimsenin inancına, ibadetine, ibadethanesine, inancına dayalı giydiği giysisine asla ve asla hor bakmamalıyız.

Başkasının inancına hor bakmak, onu küçük görmek en büyük kibirdir.

Kendi inancımızı yüce görmekle, başkasının inancına hor bakmakla, nasıl bir kibre düştüğümüzü mutlaka yakalayabilmeliyiz.

Hucurât Sûresi 12. âyette de "Kerih" kelimesi geçer.

Hucurât Sûresi 12: "Ve lâ tecessesû ve lâ yagteb ba'dukum ba'dâ e yuhıbbu ehadukum en yekule lahme ahîhi meyten fe 'Kerih' tumûh."

Meâli: "Bazınız bazınızın arkasından çekiştirmesin, dedikodusunu yapmasın, gizli yönlerini, hatalarını araştırmasın. Sizlerden biriniz ölü kardeşinizin etini yemek ister mi? İşte tiksindiniz."

Âyetten sunulan mesaj şu anlamı içerir.

Birinin inancına kerih bakan yâni hor bakan, inancıyla ilgili hatasını arayan, arkasından çekiştiren, ölü kardeşinin etini yemiş gibi olur.

Evet, “Lâ ikrâhe fîd dîn” bu âyeti asla unutmayalım.

Kimsenin inancına kerih bakmayalım.

Kimsenin ibadetine, giysisine laf etmeyelim.

Âyeti iyi anlayalım ve ona uyalım.

Her çocuk, bir anne babadan doğar ve anne babanın inancına göre büyür.

Her çocuk anne babanın inancı neyse ona uyar.

Evet, anlıyoruz ki:

Hiç kimsenin, hiçbir topluluğun ibadetine, inancına laf etme hakkımız yoktur.

Hiç kimsenin inancını ibadetini küçük görme hakkımız yoktur.

Bir inanç yolunda olan kimselerle alay etmeye hakkımız yoktur.

Hiç kimsenin inancına karşı zorbalık etme hakkımız yoktur.

Tam tersi onların kültürlerini, inançlarını, ibadetlerini anladıkça birbirimizi daha iyi anlarız ve âyete de uymuş oluruz.

İnançların farklılığı kültürleri oluşturur.

Kültürler de birbirini anlamakla ve birbirine yardım etmekle emrolunmuştur.

Hucurât Sûresi 13: “Yâ eyyuhen nâsu innâ halaknâkum min zekerin ve unsâ ve cealnâkum şuûben ve kabâile li teârefû inne ekremekum.”

Meâli: “Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve halklar halinde, kabileler halinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için.”

Âyette apaçık bildirilmiştir.

İnsanlar yaratılışını anlamaya çalışmalıdır...

İnsanlar birbirini tanımaya çalışmalı ve birbirine yardım etmelidir...

İnsanlar sadece birbirini değil, her varlığı da tanımaya çalışmalıdır...

Ve varlığa zarar vermemelidir...

Ve çevresindeki varlığa da varlığın fıtratına göre yardımcı olabilmelidir...

Gel kardeşim?

Hiç kimseyi senin gibi inanmaya zorlama.

Hiç kimsenin inancını hor görme.

Herkes ille de senin gibi inanmak zorunda değil?

Herkes ille de senin gibi ibadet etmek mecburiyetinde değil?

Kendi inancını yüce görüp başkasını kâfir görme.

Kimseyi kendi inancına çekmek için zorlama, zorbalık yapma.

Kendi ibadetini makbul görüp, başkasının ibadetine kabul olmaz diye bakma.

Şunu hiç unutma, sen hangi anne babadan doğmuşsan, onların inancına göre yaşarsın.

Başka bir ülkede doğan bir çocuk da, kendi anne babasının inancına göre yaşar.

Eğer sen küçükken, başka bir inançta olan bir anne babaya evlatlık verilseydin, bil ki onların inançlarını, ibadetlerini doğru bilecektin.

Onun için, kendi inancını yüce görüp, başka inançta olanlara kâfir olarak bakma.

Hiç kimseyi, kendi inancına uyması, ibadetlerine uyması için zorlama, zorbalık yapma.

Kendi yaratılışının hakikatini anlamaya çalış.

Kendine zulüm etme.

Kimseye de zulüm etme.

İnsanları tanımaya çalış.

Onlara yardımcı olmaya çalış.

Gel âyeti iyi anla.

İlle de böyle inanacak diye kimseyi zorlama.

İlle de böyle giyinecek diye zorbalık yapma.

İlle de böyle ibadet edecek diye zorbalık yapma.

Senin gibi inanmadı diye, kimseyi cehennemlik görme.

Kişinin, anne babadan öğrendiği inanç onun gönlüne uymuyorsa, zaten yeni bir arayışa girer.

O da mutlaka gönlüne uygun olan bir yolu bulur.

Hiç unutma, kâlbleri ancak Allah bilir.

Gel kardeşim!

İnsanların sûretlerine, inançlarına, ibadetlerine bakmayalım.

Onların özlerine bakalım.

Hiç unutmayalım ki hepimizin özü, bedenlerimizi tutan, hareket ettiren güç ve kuvvet Allah'a aittir.

Allah hepimize şah damarımızdan yakındır.

Bedenlerimizin sahibi, bedenlerimizde her an tecelli etmektedir.

Gel bu nazarla birbirimize bakalım.

Gel kardeşim!

Âyeti iyi anlayalım.

Hakk nazarıyla bakalım.

Sâlih kimse olalım.

Gel kardeşim!

Hor bakma bana.

Ben de sana…

Kerih görme beni.

Ben de seni…

Lâ ikrâhe-kerih görme âyetini hiç unutma.

Kur'ân'ın bu muteşem öğüdünü kalben duy.

Ve hayatına geçir.

Her organın bir fıtratı vardır.

Her organın bir yaratılış gayesi vardır.

Göz görmek için, kulak duymak için yaratılmıştır.

Bunu bil bana öyle davran.

Ben de sana.

İlle de senin gibi olmam mı gerekiyor?

Ben kulak isem, sen göz isen…

İlle de benim de görmem mi gerekiyor?

Niye beni kendine benzetmeye çalışıyorsun?

Beni olduğum gibi görsen.

İlle de senin gibi inanmam mı gerekiyor?

Benim inancıma saygı göstersen…

İlle de senin gibi ibadet etmem mi gerekiyor?

Benim ibadetime de saygı göstersen…

Senin yöneldiğin ile benim yöneldiğim Allah aynı Allah değil mi?

Ben farklı bir şekilde yöneliyorsam, niye kâfir oluyorum?

Niye beni dinsiz, kâfir ilan ediyorsun?

Niye beni kerih görüyorsun?

Ben ailemden öğrendiğim inanca, ibadete uyuyorum.

Ben kendi doğru bildiğim inanç yolunda gidiyorum.

Sen de öyle yapmıyor musun?

Benim ailemden öğrendiğim inanç yanlış, seninki doğru mu oluyor?

Senin ibadetlerin doğru, benim ki yanlış mı oluyor?

Senin gibi yapmıyorum diye, sana uymuyorum diye niye beni kâfir, dinsiz, zındık ilan ediyorsun?

Niye benim yolum yanlış, senin ki doğru oluyor?

Niye beni cehenneme atma derdindesin?

Kerih görme beni...

Ben de seni...

Kur'ân'ı sen de ben de kâlben duyalım ve uygulayalım.

Kerih görme giysimi.

Başımın açık olduğuna ya da kapalı olduğuna bakma.

Başımı şekillendirene bak.

Başımdaki organlarımı yaratana bak.

Sakallı olduğuma ya da sakalsız olduğuma bakma.

Yüzümün sahibine bak.

Beni olduğum gibi kabul et.

Beni dışlama, kerih görme, hedef gösterme.

Sadece şu yönüme bak.

Zalim miyim?

Kötülük yapıyor muyum?

Çevreme zararlı biri miyim?

Dedikoducu, fitneci miyim?

Gıybet eden, haset biri miyim?

Acımasız, gaddar, zalim biri miyim?

Eğer bunlar bende varsa, zulme kapı açan bunları bitirmeye çalış.

Ve o zaman beni rahmet üzere eğit, Allah'a şâhitlik yoluna ilet.

Ve bana dinin hakikatini anlat.

Ve bana hepimizi yaratan tek Allah'a iman etmeyi öğret.

Dinin hakikatini anlayan kimsenin, asla hiçbir kimseyi, asla hiçbir varlığı kerih görmeyeceğini anlat.

LEKÜM DÎNİ KÜM VELİYE DÎN

Kur'ân'a göre din tektir ve o da Allah'a aittir.

Oysa insanların din anlayışları farklı farklıdır.

Her bir inanç grubu kendi inancına göre hareket eder.

Doğru bildiği yol üzere hareket eder.

Her kimse doğru bildiği inancın yolunda olur ve orası ona huzur verir.

Bir başkasının doğrusu başkasını rahatsız etmemelidir.

İnanç yolunda bir başkasının huzuru, başka kimseye huzursuzluk vermemelidir.

Birinin inancı başkasına nefret doğurmamalıdır.

Bundan dolayı "Lekum dînukum ve liye dîn" âyeti iyi anlaşılmalıdır.

Kafirûn Sûresi 6:

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

Lekum dînukum ve liye dîn

Lekum dînu kum	: Sizin, din, siz, yolunuz, gittiğiniz yol, inancınız,
Ve liye dîni	: Benim, din, din anlayışım,

Meâli 1: "Sizin din edindiğiniz size, benim anladığım din banadır."

Meâli 2: "Sizin din anlayışınız size, benim din anlayışım banadır."

Meâli 3: “Sizin din anlayışınızla benim din anlayışım aynı değildir.”

Bu âyeti müellifler genelde “senin dinin sana benim dinim bana” diye meâl etmişlerdir.

Diyanet İşleri Meâli: “Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.”

Elmalılı Meâli: “Size dîniniz, bana dînim.”

Mehmet Okuyan Meâli: “Sizin dininiz size, benim dinim banadır!”

Mustafa İslâmoğlu Meâli: “O halde sizin dininiz size, benim dinim bana!”

Yaşar Nuri Öztürk Meâli: “Sizin dininiz size, benim dinim bana!”

Kur’ân’ın incelediğiniz zaman din hakikati bambaşka bir anlamda karşımıza çıkar.

Kur’ân’da dinin Allah’a ait olduğu, kişinin dininin olamayacağı bildirilir.

Hep toplum, anne babasından öğrendiği din inancını, kendine nispet eder.

Çocuk saf tertemiz doğar, anne ve baba, kendi din inançlarına göre o çocuğu büyütürler.

Her toplum kendi din inancını yüce görür.

Ve “benim dinim, onun dini, bizim dinimiz, onların dini” diyerek, bir din ayrımcılığı içine düşer.

Peki, Kur’ân’a göre dinin açılımı nedir?

Kur’ân’ı çok dikkatlice incelediğimizde dinin anlamı, anne babamızdan öğrendiğimize uymuyor, bambaşka bir anlamda karşımıza çıkıyor.

Daha önceki “Din Nedir?” bölümünde de incelediğimiz gibi, Kur’ân’a göre din, varlığın yaratılış yasalarıdır.

Ve Kur'ân ölçüsüyle din Allah'a aittir.

Kur'ân ölçüsüyle, kişinin dini olamaz.

Dini anlayan kişinin imanı olur, o kimse dini kendine nispet etmez.

Çünkü o kişi bilir ki kendisi asla bir şey yaratamaz.

Yaratan Allah olduğu için dinin sahibi Allah'tır.

Kur'ân'ı incelediğimizde, birçok yerinde, "din Allah'a aittir" hakikatine ulaşırız.

Mü'min Sûresi 14, 65: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Zümer Sûresi 11: "Lehu el dîn-Din O'nundur."

Daha önce de incelediğimiz gibi Yûsuf Sûresi 76 ve Rûm Sûresi 30. âyette "Din" hakikati açıklanır.

Yûsuf Sûresi 76: "Mâ kâne li yehuze ehâhu fî dînil meliki."

Meâli: "İşte böylece hükümdarın yasaları olmasa, o, kardeşini tutamazdı."

"Dîni Melik" âyetinin incelenmesiyle anlıyoruz ki din; "Yasa, Kanun" demektir.

Rûm Sûresi 30. âyette de "Fıtrat Allah" kelimesi vardır.

Bu ne demektir; Allah'ın fıtratı.

Yâni, Allah'ın varlığı yaratması. Allah'ın bir özden varlığı yaratması.

Fıtrat; fatara kelime kökünden gelir.

Fatar, Fatr; tohumun kabuğunun yarılması ve içinde olanın açığa çıkıp bedenlenmesi demektir.

Fatr, yarmak, kabuğun açılması, yaratılış, bedenlenme demektir

Fâtır, yaratan, açığa çıkaran, bedenlendiren, vücuda getiren demektir.

Bir kimse bir şeyi yardığında "Fatarahu" denilir.

Evet, âyette belirtildiği gibi "li el dini hanifen fıtrata Allah, elleti fatara."

İşte din, Allah'ın fıtratıdır.

Yâni din, varlığın yaratılış yasalarıdır.

İşte buradan da anlıyoruz ki din, Allah'ın varlığı yaratmadaki yasalarıdır, kanunlarıdır.

Yâni varoluş yasalarına "Din" diyoruz.

Kur'ân'da, varlıktaki yaratılış, nitelikten niceliğe, atomdan moleküllere, zerreden kürreye tüm varlığın varoluşundaki yasaları "Din" diye tanımlanır.

İşte her bir varlığı, her bir zerreyi yaratan Allah'tır.

İnsan bir hücre zarı bile yaratamaz.

Onun için insan, benim dinim diyemez.

Çünkü insan yaratıcı değildir.

Din, Allah'a aittir.

Çünkü Allah yaratıcıdır.

Onun için Kur'ân'da birçok yerde "Din O'nundur" der.

Rûm Sûresi 30. âyette: "Dosdoğru din nedir?" sorusunun cevabı çok güzel açıklanıyor.

İşte bundan dolayı insanın dini olmaz.

İnsanın imanı olur.

Din Allah'a aittir, çünkü yaratılıştaki yasaların sahibi de O'dur.

İnsan, dini anladığında iman sahibi olur.

Dinin hakikatini anlayamayan kişi, din ayrımcılığı içinde hareket eder.

Senin dinin benim dinim kavgasına girer.

İslâm dini, Hristiyanlık dini, Mûsevilik dini diye bir ayrımcılığın içinde olur.

Ve kendini din savaşlarının içinde, kâfirleri yok etme inancı içinde bulur.

Ayrıca, Rûm Sûresi 32. âyette belirtildiği gibi, kendi din edindiği inançta bile, cemâatlere, tarikâtlara, mezheplere bölünerek, kendi cemâatinde, tarikâtında, mezhebinde olmayanlara hoş bakmaz "Bizden, bizden değil" anlayışıyla bakar.

Kur'ân'î ölçüde, din hakikatini anlayan, bir ayrımcılığın içine düşmez.

Tüm varlığa Hakk nazarıyla bakar.

Tüm varlıkta tek olan yaratıcıyı görür.

Ayrımcılık içinde olanın içinde nefret duygusu vardır.

Senin dinin, benim dinim kavgasında olanların içinde nefret duygusu vardır.

Hatta benim cemâatim senin cemâatin, benim târikatım senin târikatın, benim mezhebim senin mezhebin duygusu içinde yaşayanların içinde gizli bir nefret vardır.

Kendi gibi inanmayana karşı içinde nefret duygusu olanların, dinin hakikatini, dinin birliğini, Allah'ın birliğini anlamayanlar olduğu görülür.

Ayrımcılık, bölücülük, nefret gibi duygular cehennem ateşinin duygularıdır.

Kin ve nefret duygusu insanın içinde, insanı esir alan bir duygudur.

Cehennemin ateşi; kin ve nefret, düşünce ve duygularıyla ateşlenir.

Cehennem ateşi, şeytanlaşmanın duygusudur.

Şeytanın doğuş yeri; kin, nefret, düşmanlık, kibir, bölücülük, yargılama, başkasını hor görme, kendini yüce görme gibi duygulardır.

Şeytan diye ayrı bir varlık yoktur.

Şeytan, kin, nefret, düşmanlık duygularını giyen insandan başkası değildir.

Bu duygulara kapılan kimse şeytanlaşır.

Şeytanlaşmış kimse Kur'ân'a göre şöyle tanımlanır.

Mücâdele Sûresi 19. âyete göre, bölen, ayrımcılık yapan şeytandır, şeytan bölücü olan, ayrımcı olandır.

Mücâdele Sûresi 19: "İstahveze aleyhimuş şeytânu fe ensâhum zikrallâh ulâike hizbuş şeytân elâ inne hizbeşşeytâni humul hâsirûn."

İstahveze aleyhim	: Akıllarını esir aldı, istila, kuşattı, onları,
El şeytan	: Kötü haller, şeytani haller,
Fe ensâ-hum	: Böylece, unuttular, uzaklaştılar,
Zikre Allah	: Anmak, hatırlamak, zikir, Allah
Ulâike hizbu el şeytani	: İşte onlar, hizip, bölük, ayrılık, fırka, şeytan, kötü haller,
Elâ inne hizbe el şeytani	: Değil mi, hizip, bölük, ayrılık, fırka, şeytani haller,
Hum el hâsirûne	: Onlar, hüsranda, kayıpta, kaybeden, zarar,

Meâli 1: "Şeytani halleri onların akıllarını esir aldı. Böylece onlar Allah'ı anmaktan uzaklaştılar. İşte şeytani hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir."

Meâli 2: "Şeytani duygular ve düşünceler onların akıllarını esir alır. Böylece onlar Allah'ı anlamaktan, anmaktan uzaklaşırlar. İşte şeytani duygular ve düşünceler bölendir, bölen ancak şeytani duygular ve düşüncelerde kalandır. İşte o hallerde olanlar kaybedenlerdir."

Âyette muhteşem bir şekilde şeytanlaşmanın ne olduğu belirtiliyor.

Kim bölücülük içinde ise, ayrımcılık içinde ise o şeytandır.

Şeytan bölendir, bölücü olan şeytandır.

Her kim bu duygu ve düşünceleri taşıyorsa, o kimse şeytanlaşmış kimsedir.

Her kim insanları; fırkalara, gruplara bölüp, kendi yolunu üstün görüyorsa, başkalarına hor bakıyorsa...

İnsanları; dinlerine, inançlarına, ibadetlerine göre ayırıyor, kendi inancını üstün görüyorsa...

İnsanları; renklerine, milletlerine, cinsiyetlerine göre ayırıp, kendi milletini, kendi rengini üstün görüyorsa...

İnsanları; bizden, bizden değil diye ayırıyorsa...

İnsanları; alevi, sunni, bektaşi, nakşi, kâdiri, nurcu vs diye ayırıyorsa...

İnsanları; Müslüman, Hristiyan, Musevi diye ayırıyorsa, kendi gibi olmayanı cehennemlik görüyorsa...

İnsanları; kendi çıkarı için din ile inanç ile ibadet ile kandırıyor kendine saltanat oluşturuyorsa...

İnsanları; kendi çıkarı için, Allah diyerek, kitap diyerek, din diyerek aldatıp, onların malına mülküne çöküyorsa...

Erkeği kadından üstün görüyorsa, kadını insan yerine koymuyorsa...

Senin dinin benim dinim kavgasında insanları bölüyorsa...

Kendi gibi inanmayanı kâfir, cehennemlik görüyorsa...

İşte o kimse şeytanlaşmış kimsedir.

İşte Kur'ân'ın muhteşem bir şekilde belirttiği gibi:

Her türlü ayrımcılık...

Her türlü bölücülük...

Kendini büyük görüp, başkalarını hor görmek...

Varlığın eşya boyutunu görüp, özünü görememek, şeytanlaşmaktır.

İşte tüm bu duygu ve düşüncelerde olmak, senlik benlik kavgasıyla kişiyi, nefret, kavga, saldırganlık hallerine sürükler.

Kibir, kin ve nefret, bu duyguları besleyen bir zehirdir.

Kin ve nefret duygusu, insanın içinde yanan bir ateştir.

Kin ve nefret, düşmanlık duygularını getirir.

İçinde kin ve nefret olan kişi:

Dinin hakikatini anlamaktan uzaktır.

Tevhîd şuurundan uzaktır.

Allah idrakinden uzaktır.

Allah'ı anlamaktan uzaktır.

Onun inancı sadece kendi yolunu yüce görmekten başka bir şey değildir.

İnsan olmaktan uzaktır.

İçinde kin ve nefret duygusu olan kişide Allah sevgisi yoktur.

Kin ve nefret duygusu nereden gelir?

Çocuk doğduğunda, asla içinde kin ve nefret duygusu ve düşüncesi yoktur.

Aile ve toplum, çocuğun aklına, başka birine karşı ya da başka topluluklara karşı, ayrımcılık, öteleyici, hor görücü, yargılayıcı bilgiler ekerek, kin ve nefret duygularının oluşmasına yol açar.

Bilhassa inanç alanında bu duygular çok görülür.

Kişi, inanç bakımından, kendi gibi inanmayan kişileri, toplulukları, cehennemlik görecek kadar, onları ateşte yakacak kadar, içinde öfke ve kin taşır.

Senin dinin benim dinim kavgasının içinde olanlar, birbirine karşı nefret duyguları taşırlar.

Kin ve nefret duyguları ve bu duyguların söyleme dökülmesi; insanları inanç boyutunda, ırk boyutunda, millet boyutunda ayrımcılığa sürükler.

Bu ayrımcılık, insanları ya da toplulukları, aşağılamaya, hor bakmaya, düşmanca davranmaya kapılar açar.

Bu ayrımcılık maalesef en çok inanç ve millet alanında kendini gösterir.

İnanç alanındaki ayrımcılık, kendi gibi inanmayan kimseleri, kâfir görmeye, zındık görmeye, cehennemlik görmeye yol açar.

Millet alanındaki ayrımcılık ise, maalesef, başka milletleri aşağılamaya, kötülemeye yol açar.

İkinci Dünya Savaşında, başka inançtan ve başka bir milletten diye, 6 milyon Musevi, çoluk çocuk demeden gazlı odalarda yakıldı.

Bu sadece ikinci dünya savaşında görülen bir durum değil, tarih boyunca görülen ve hâlâ da görülmeye devam eden bir durum.

İnanç alanından gelen kin ve nefret duygusu, insanlığın başına bela olan duygu ve düşüncelerdir.

Kur'ân incelendiğinde anlaşılıyor ki, içlerinde kin ve nefret taşıyan kimseler:

Allah idrakinden uzaktırlar.

Allah sevgisinden uzaktırlar.

Şefkatten, merhametten uzaktırlar.

Sevgiden, saygıdan uzaktırlar.

Düşünceden, tefekkürden uzaktırlar.

Tevhîd şuurundan uzaktırlar.

Şimdi bu konu ile ilgili, Kur'ân ayetlerini inceleyelim:

Mâide Sûresi 8: "Kin, nefret gibi sizi baştan çıkaracak hâlleri yok edin."

Mâide Sûresi 64: "Onlar Bizi anlayamadıklarından dolayı, son vakitlerine kadar düşmanlık ve nefret içindeki o hallerinde kalırlar. Allah'ın içlerinizdeki söndürün dediği o savaşın ateşini her zaman yakarlar ve onlar yeryüzünde ikilik, bozgunculuk çıkaran halleriyle dolanırlar. İkilik, bozgunculuk çıkaranlarda Allah sevgisi yoktur."

Mâide Sûresi 91: "Adâvete vel bagdâe fîl hamri vel meysiri ve yasuddekum an zikrillâhi ve anis salâh fe hel entum muntehûn."

Meâli: "Düşmanlık ve nefret, sizi Allah'ı anlamaktan ve anlatmaktan ve her an O'na bağlı olma şuurundan uzak tutar. Artık siz o hallerden kaçınmaz mısınız?"

Mâide Sûresinde görüldüğü gibi:

Kin ve nefret düşünce ve duyguları, insanı baştan çıkaran duygu ve düşüncelerdir.

İkilik, bozgunculuk çıkaran duygu ve düşüncelerdir.

İnsanın içinde devamlı yanan, cehennem ateşidir.

Savaşın kıvılcımıdır.

Allah'ı anlamaktan uzaklaştıran duygu ve düşüncelerdir.

Salât boyutuna iletmeyen, duygu ve düşünceledir.

Mâide Sûresi 91. âyette: "Zikrillâhi ve anis salât fe hel entum muntehûn" işaret edilen muhteşem hakikat; içinde kin ve nefret duygusu olanlar, Allah'ın zikrinden ve namaz boyutundan uzaktırlar.

İçlerinde kin ve nefret olanlar, namaz kılsalar bile onların namazı boştur.

Yâni onlar "Salât-ı sahun"dadırlar.

Âl-i İmrân Sûresi 118: "Kad bedetil bagdâu min efvâhihim ve mâ tuhfî sudûruhum ekber."

Meâli: "Nefret, kin hâlinde olanlar ağızlarından çıkan sözlerle belli olurlar ve onlar daha fazlasını içlerinde saklarlar."

Âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi; nefret ve kin duygusu olanların ağzından çıkan sözler, hep ayrımcılık, hep hor görücü, hep öteleyici söylemler içerir.

Mâide Sûresi 41: "Kâlû âmennâ bi efvâhihim ve lem tumin kulûbuhum."

Meâli: "Dilleri ile inandık derler, lâkin kâlblerinde iman yoktur."

Bu âyette bildirildiği gibi, kişinin diliyle inandım demesi ne kadar doğru olabilir.

Önemli olan kâlben Allah'a iman etmektir.

Kâlben Allah'a iman etmek, O'na şâhitlikle mümkündür.

Her varlıkta O'na nazar etmekle mümkündür.

Eğer bizler birbirimizin vücûdunda Allah'a nazar edemiyorsak bu iman olur mu?

Kendi inancımızda kaldığımızdan dolayı, benim dinim senin dinin kavgasına giriyoruz.

İşte aileden, toplumdan, cemâatlerden gelen ayrımcılık bilgileri iyi anlaşılmalı ve bunlar bir bir temizlenmelidir.

İçimize işlenen, kin, nefret gibi ayrımcılık duyguları bir bir temizlenmelidir.

Nûr Sûresi 33: "Birliğin hakikatine ulaşamayanlar; tüm varlığın Allah'ın olduğunun erdemliliğine ulaşıncaya kadar bir temizlenme içinde olsunlar. Kendilerindeki gücün sahibini anlamış, ilahi kelâma tâbi olmuş kimseleri bulsunlar. Bundan sonra onlar hakikatleri bilmek isterlerse, onlara hakikatlerin sözlerini sunun, hayırlar içinde olmasını tavsiye

edin ve anladığınız ölçüde Allah'ın değerlerini onlara verin ve sevgisizlik etmeyin. Artık onlar hakikatlere bağlandıkça, yaşamı ve sûretlerin hakikatlerini anlamak istedikleri müddetçe, onları benliğe düşmekten koruyun. Kim bir sevgisizlik içinde olursa, artık muhakkak ki o; nefret, küçük görme gibi hallerinden dolayı gafur olan, rahîm olan Allah'ı anlamaktan uzaklaşır."

Nûr Sûresi 33. âyette muhteşem bir şekilde belirtildiği gibi; kin ne nefret duyguları;

Allah'ı anlamaktan uzaklaştırır.

Küçük görmeye, hor görmeye kapı açar.

Sevgisizlik içine sürükler.

Senlik benlik kavgasına sürükler.

Saff Sûresi 8-9:

8: "Onların konuştukları yalandır, kendi istedikleri o yalanlar Allah'ın hakikatlerini anlamaya engel olan şeylerdir. Allah hakikatlerini her an apaçık ortaya çıkarır. Eğer hakikatleri görmemezlikten gelenler nefret hallerinde olmasalardı, hakikatleri anlarlardı."

9: "Ki o resûl; hakikatin yolunu göstermek ve din kavgası içinde olanlara karşı, dinin hakikatini anlatmak için ortaya çıktı. Eğer ortak koşanlar nefret hallerinde olmasalardı, din hakikatini anlarlardı."

Bu âyetlerde belirtildiği gibi:

İçlerinde kin ve nefret olanlar, başkalarını dinlemezler bile.

Başkalarının düşüncelerine asla önem vermezler.

Dinler gibi görünürler, kendi bildiklerine kilitlendiklerinden dolayı anlamak için dinlemezler.

Kendileri gibi düşünmeyenlere karşı içlerinde gizli nefret ve kin taşırlar.

Onların kendi inançları, hakikatleri anlamaya engeldir.

Kur'ân'ı dikkatlice incelediğimizde anlıyoruz ki:

Kin ve nefret insanı esir alan, şeytanlaştıran duygu ve düşüncelerdir.

Kin ve nefret duygusu, aklın işletilmesine engel olur.

Düşünmeye, şâhit olmaya engel olur.

Şefkate, merhamete engel olur.

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki, içinde kin ve nefret duygusu olan kişi, kesinlikle Müslüman değildir.

İnsan öncelikle kin ve nefret gibi duygulardan arınmalıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu, zulmün, zarar vermenin ana kaynağıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu şeytanlığın ana kaynağıdır.

Ve bilmelidir ki, kin ve nefret duygusu, kişinin Allah ile arasına koyduğu ateşten bir perdedir.

İnsan makamına ulaşmanın önündeki engel, kin ve nefret duygusu ve düşüncesidir.

Bu değerlerle Kur'ân'ı incelediğimiz zaman "Lekum dîni kum veliye dîn" âyetini "senin dinin benim dinim" diye çevirmek Kur'ân'ın rûhuna ters düşer.

Kur'ân'î mânâda bütünlük içinde din kelimesini incelediğimizde...

"Lekum dîni kum veliye dîn" âyetinin, "Sizin din anlayışınız size, benim din anlayışım banadır" diye meâl edilmesi daha uygun düşüyor.

Kur'ân'a göre dinin sahibi Allah'tır.

Kur'ân'a göre hiç kimsenin dini olmayacağına göre "senin dinin benim dinim" sözü doğru değildir.

Dinin hakikatini anlayamazsak, inançlar boyutunda kalır, benim dinim, senin dinin kavgasıyla hareket ederiz.

Ne yazık ki inançlarımızı dinimiz olarak adlandırdık.

Dinin hakikatini anlamayı düşünmedik.

Din ayrımcılığına düştük.

Senin dinin, benim dinim kavgası içinde hareket ettik.

Birbirimize saldırdık, birbirimizi cehennemlik ilan ettik.

Birbirimizi kâfir ilan ettik.

Dinin hakikatini anladığımızda asla din ayrımcılığına düşmeyiz.

Birbirimize Hakk nazarı ile bakarız.

Birbirimizin bedenlerinde yaratıcımıza nazar ederiz.

Hiçbir kimse kendi bedenini yaratan, şekillendiren değildir.

Hiçbir kimse yaşam yolculuğunda doğumdan ölüme olan akışı kontrol eden değildir.

Hiçbir kimse kendi bedenindeki kudretin sahibi değildir.

Tüm varlığın özündeki kudret Allah'a aittir, Allah'ın kendisidir.

Bu şuura erişen kişi ayrımcılık içinde olmaz.

Tevhîd şuuru, tüm varlıkta kudretiyle kendini gösteren bir olan Allah'a teslimiyet şuurudur.

KİTÂB-ÂYET-SÛRE-HADİS

Kur'ân'daki kelimelerin gerçek anlamlarının ne olup olmadığı iyice araştırılmalıdır.

Kelimeler gerçek anlamlarına göre ifade edilmelidir.

Ancak o zaman dinin, sünnetin, şerîâtın hakikati anlaşılacaktır.

Kur'ân'da geçen "kitâb-âyet-sûre-hâdis" kelimelerini inceleyelim.

Kitâb denildiğinde hemen akla matbaalarda basılan kitaplar gelir.

Eski kültürlerde bugün kitap dediğimiz eserlere "Yazmalar" denilirmiş.

Eski yazmalar ve yeni yazmalar denilerek insanlar tarafından yazılan eserlere bu isim verilirmiş.

İnsanlar tarafından yazılan eserlere bugün kitap deniliyor.

Kur'ân'a göre kitâb kelimesinin açılımı iyi araştırılmalıdır.

Öncelikle her bir varlık bir kitâb olarak bilinmelidir.

Kitâb, kitâbe, katib, mektup, kutub birbirine bağlı kelimelerdir.

Her bir varlık Allah'ın kitâbıdır.

Her bir varlığın özünde "Matematik-Fizik-Kimya-Biyoloji" ilmi yazılıdır.

Varlığın kendindeki ilimden okuyanlara "bilim adamı" denilmiştir.

İnsan bedeni Allah'ın canlı kitâbıdır.

Allah'a ait olan her türlü hakikat, insan bedeninde satır satır yazılıdır.

İnsan bedeninin kâtibi de Allah'tır.

O kâtibin yazdığı hakikatlerde eksik, noksan, hata yoktur.

Bakara Sûresi 2. âyette geçen "Zâlikel kitâbu lâ reybe fîhi huden lil muttekîn" bilgisini, insan bedeni olarak da anlayabiliriz.

İnsan bedeni, hakikati arayanlar için bir yol göstericidir.

İnsan bedeni ve her bir varlık kitâbdır.

Kur'ân'da birçok yerde geçen "Allah'ın kitâbı-kitâballah" kelimesi iyi anlaşılmalıdır. (Bakara Sûresi 101-174, Âl-i İmrân Sûresi 23, Mâide Sûresi 21, Enfâl Sûresi 75, Tevbe Sûresi 36, Fâtır Sûresi 29, Şurâ Sûresi 15, Mücadele Sûresi 21)

Mâide Sûresi 21: "Uhulûl ardal mukaddeset elletî keteballâhu lekum."

Udhulû	: Dâhil olun, girin, hakikatlere dâhil olun, oraya dönün,
El arda el mukaddesete	: Yer, toprak, yeryüzü, mukaddes, değerli, kutsal hakikatler,
Elletî	: Ki onu, o kitâb,
Ketebe Allah lekum	: Allah'ın kitâbı, size,

Meâli: "Size sunulan Allah'ın kitâbı olan yeryüzündeki kutsal hakikatlere dâhil olun."

Ayetlerde de belirtildiği gibi, yeryüzü Allah'ın kitâbıdır.

Kitâbullah denilen kitâb, insanın canlı vücûdudur, varlığın kendisidir.

Her varlık ve insanın vücûdu kitâbullah'tır, okunası kitâb odur.

Kulların derlediği kitâblar, Allah'ın kitâbı olan varlık kitâbından esinlenilmiştir.

Kulların yazdığı kitâblarda, hatalar eksikler vardır.

Allah'ın kitâbı olan kitâbullah'ta yâni canlı varlık kitâbında hata yoktur.

Kâinat kitâbının içindeki hakikatlerde hata yoktur, şüphe yoktur, yanlış yoktur.

Biz insanların yazdığı kitaplarda hata çoktur.

Ama Allah'ın kitâbı olan varlık kitâbında, hata yoktur, yanlış yoktur.

Bakara Sûresi 2: "Zâlikel kitâbu lâ reybe fîhi huden lil muttekîn."

Meâli: "İşte bu kâinat bir kitaptır. Onun içindeki hakikatlerde şüphe yoktur. Fenalardan sakınan, varlığın sahibini bilmek isteyenler için yol göstericidir."

İnsan varlık kitâbına yüzünü döndürmeli ve hakikatlere orada erişmelidir.

Varlık kitâbını inceleyen kimse nice Allah hakikatine erişecektir.

Varlık âlim olan Allah'ın ilmiyle donatılmıştır.

Fâtır Sûresi 29: "İnnellezîne yetlûne kitâballâhi ve ekâmûs salâte ve enfekû mimmâ rezaknâhum sirren ve alâniyeten yercûne ticâreten len tebûr."

İnne ellezine yetlûne	: Muhakkak, o kimseler, okurlar, incelerler,
Kitâbe Allah	: Kitâb, Allah
Ve ekamû el salâte	: İkâme, her an salât üzere olmak, bağlılık şuuru,
Ve enfek	: Vermek, infak etmek,
Mimmâ rezak na hu	: Şeyler, rızk, nitelik, hakikat, incelik, biz, onu,

Sirren ve alâniyeten	: Sır, gizli ve aleni, açık olarak,
Yercûne	: Ümit, umut, arzu, aslı, rica,
Ticâret	: Alış veriş, bilgi alışverişi,
Len tebûre	: Devamlı, kesilmeyen, hep,

Meâli: "Muhakkak ki tüm varlığın Allah'ın kitâbı olduğunu anlayıp onu inceleyen o kimseler, her an Hakk'a bağlılık şuuruyla hareket ederler ve onlar ulaştıkları hakikatlerimizin bilgilerini yeri gelir gizli olarak ve yeri gelir açık olarak infak ederler. İşte onların arzuları; hep hakikatlerin bilgilerinin alış verişinde olmaktır."

Burada da belirtildiği gibi Allah'ın kitâbı olan varlık, hakikatlerin ulaşılacağı yerdir.

Kulların yazdığı kitaplar, bilgiler sunar.

Ama varlık kitâbı ilim sunar.

İnsanların yazdığı kitaplar mutlaka ve mutlaka varlıktaki ilme dayalı olmalıdır.

Kur'ân zanlara göre kitap yazılmaması gerektiğini bildirir.

Bakara Sûresi 79: "Fe veylun lillezîne yektubûnel kitâbe bi eydîhim summe yekûlûne hâzâ min indillâhi li yeşterû bihî semenen kalîlâ fe veylun lehum mimmâ ketebet eydîhim ve veylun lehum mimmâ yeksibûn."

Meâli: "Vay o kimselere ki, kendi zanlarıyla kitap yazarlar, sonra bu Allah'ın katından derler. Ondan kendilerine çıkar elde etmek isterler. Vay kendi zanlarıyla o kitap yazanlara! Vay onların edindikleri şeylere!"

Burada belirtildiği gibi, kendi çıkarına göre kitap oluşturmak doğru değildir.

İnanç boyutunda yazılan kitaplara "bu Allah'ın katından, bunu Allah yazdırdı" denilmesi doğru değildir.

Allah'ın katından olan kitâb varlık kitâbıdır.

Varlık kitâbında yazılı olan tüm ilmî değerlerin kâtibi Allah'tır.

İnsanların yazdığı eserlerde hatalar olabilir.

Ama Allah'ın ilmî kitâbı olan varlık kitâbında hata, eksik yoktur.

Varlık kitâbının geldiği boyut Allah'ın rahîmiyet boyutudur.

Rahîmiyet boyutundaki kitâba "Ümmü'l Kitâb" denilir.

Yâni ağaç kitâbsa, tohum "Ümmü'l Kitâb"dır.

Kur'ân'da geçen "Ümmü'l Kitâb" kelimesi iyi anlaşılmalıdır.

İşte, Ümmü'l Kitâb, bu âlem kitâbı açığa çıkmadan önce, Allah'ın kendinde olan kitâbdır.

Her bir varlık, Ümmü'l Kitâb'ın açığa çıkmış boyutudur.

Okunası kitâb, hakikatlerin satır satır yazılı olduğu kitâb, Ümmü'l Kitâbdan gelen varlığın kendisidir.

Kulların derlediği kitâplardan, hakikatlere şâhit olunamaz.

Şâhitlik makâmı, canlı kitâb olan varlığı okumak, varlıktaki değerleri görmekle mümkündür.

Dört kutsal kitâb denilen kitâbın anası, kaynağı, aslı, Ümmü'l Kitâb ve Ümmü'l Kitâb'dan gelen varlık kitâbıdır.

Dört kutsal kitâb denilen "Zebur, Tevrat, İncil, Kur'ân" insandan tecelli etmiştir.

Onun için Yunus Emre "dört kitâbı bir vücûdda" bulduk demiştir.

"Tevrat ile İncil'i

Furkan ile Zebur'u

Bunlardaki beyanı

Cümle vücûtta bulduk"

Zebûr; mektup, hakikatlerin sözü, ilâhî musûki, kitap, ilahi bilgiler, mezmur, özlü söz, mektup, her varlık bir mektup, her beden bir mektup anlamlarına gelir.

Zebûr-Mezmur aynı kökten gelir.

"Yazılmış" manasına gelen kitap anlamındadır.

Tevrat; kanun, yasa, ittifak, birlik, anlaşma, sözleşme, anlaşma, öğreti, eğitim, nitelikler, sıfatlar demektir.

İncil; müjde, iyi bilgi, huzur veren bilgi, rûh anlamındadır.

Kur'ân; okunan, okunmuş, okunan şey, birlik içinde okunan, bütünlük içinde okunan demektir.

İnsanın "Zebûr" ciheti:

İnsanın vücûdu bir "Zebûr"dur.

Yâni her insanın bedeni Allah'ın insana yazdığı bir mektuptur.

İnsanın vücûdu Allah'ın fihristidir.

A'dan Z'ye tüm sırları içinde taşıyan bir ilâhî mektuptur.

Bu mektupta varoluş ve var eden ile ilgili tüm sırlar mevcuttur.

Bu mektubu; ancak ve ancak tertemiz olanlar okuyabilir.

Çocuk saflığında olanlar bu mektubun sayfalarına ulaşabilir.

Tüm kötü hallerden arınmış olanlara, bu mektup kendi sırlarını gösterir.

Bu mektup dışa doğru değil içe doğru okunur.

Zerre kadar kibir içinde, kötü düşünce içinde olana mektup kendini açmaz.

Bu mektup Allah'a ait olan işleyiş sırlarını barındırır.

Bu mektupta "Zikrullah, Fiilullah" sırları vardır.

İnsanın "Tevrat" ciheti:

İnsan vücûdu "Tevrat"tır.

İnsan vücûdunda sonsuz nitelikler, yâni sıfatlar bir yasa içinde çalışır.

"Hayat, İlim, İrâde, Kudret, Semî, Basar, Kelâm, Tekvin" denilen sübutî sıfatlar, hepsi bir birlik, bir bütünlük, bir ittifak içinde çalışır.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlanın sıfatlarıdır.

İşte insanda "Tevrat" ciheti, "Sıfatullah"tır.

İnsanın "İncil" ciheti:

İnsanda "İncil" ciheti, "Rûhullah"tır.

Tüm varlığın geldiği boyut rûh boyutudur.

Rûh boyutunda varlık nûrani bir hâldedir.

Orada varlık, varlık olarak tanımlanamaz.

Tenleri tutan cân boyutu İncil boyutudur.

"Nefahtu fîhi min rûhî" sırrı, İncil boyutudur. (Hicr Sûresi 29)

Kur'ân'da Âl-i İmrân Sûresi 59. âyette "Âdem ile İsâ'nın durumu aynıdır" diye bildirilen hakikat buna işaret eder.

"İnne mesele îsâ indallâhi ke meseli âdem-Muhakkak ki Allah'ın katında İsâ'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir."

İsâ ve Âdem'in hakikati, rûhullah hakikatidir.

İşte İncil sırrı, kişinin rûh hakikatidir.

İnsanın "Kur'ân" ciheti ise, hem ten, hem rûh, hem cân, hem nûr boyutunun birliği olan cem boyutudur.

Kur'ân; insanın nûranî tüm sistemidir.

Kur'ân; Zebûr, Tevrat, İncil'in birliğidir.

Bütün nitelikleri kendinde cem etmektir.

İnsanın; ten vücûdu da, can vücûdu da, Hakk boyutu da, halk boyutu da Kur'ân'dır.

Cümle varlık, nûrun yansımasıdır.

İnsan nûr boyutundan süzülüp gelmiştir.

Kur'ân "Nûrullahtır."

Kur'ân "Muhammed" sırrıdır.

Tüm resûl, nebîler, Muhammed'de cemdir.

Tüm resûl, nebîler, Muhammed'den beslenmiştir.

Dört kitâb da insanda gizlidir.

İnsan vücûdu, insana verilen aşkla, akılla, teslimiyetle, sadâkatla, kâlble, okunmayı beklemektedir.

İnsan, dört kitâbın sırrıdır.

İnsan, dört kitâbın anasıdır.

İnsan, tüm varlık kitâbının toplanmış boyutudur.

Onun için insana da Kur'ân denilmiştir.

Eski toplumlarda insana, çok şey bildiğinden dolayı, yâni bilgileri aklında tuttuğundan dolayı da "canlı kitâb" denilmiştir.

Tüm varlık kitâbı, Allah'ın kendinden tezahür etmiştir.

Kur'ân'da "Ümmü'l Kitâb" kelimesi buna işaret eder.

Kur'ân'a göre varlık ve insan bedeni kitâbtır.

Asıl okunacak kitâb da insan bedeni ve varlık kitâbıdır.

İnsan canlı bir kitaptır.

Kâinatta ne varsa insan vücûdunda vardır.

İnsan kendine dönüp, kendi beden kitâbını okuyabilmelidir.

İnsanın bedeni "Nefs" boyutudur.

Tenden ve cândan oluşan bedene "nefs-nefes alıp veren" boyutu da denir.

İsrâ Sûresi 14. âyette geçen nefs kelimesinde bu çok güzel açıklanır.

İsrâ Sûresi 14:

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

Ikra kitâbek kefâ bi nefsikel yevme aleyke hasîbâ

İkra kitâbe ke	: Oku, kitâb, senin, kendi vücûd kitâbın,
Kefâ bi nefsi ke	: Kâfi, yeterli, senin nefsine, kendini,
El yevme aleyke hasîbâ	: Vakit, an, gün, sana, kendinde, hesap, araştırma, anlama,

Meâli 1: "Oku, kendini tanımak için kendi vücûd kitâbın sana yeter. Her an kendindeki niteliklerin sahibini anlama içinde ol."

Meâli 2: "Kendi vücûd kitâbını oku, incele, yaratılışı anlamaya çalış, hakikate erişmen için senin vücûdun sana yeterlidir, her zaman kendini hesaba çek."

Görüldüğü gibi, insanın nefs kitâbı yâni beden kitâbı okunacak olan kitâbdır.

Burada nefs kelimesiyle işaret edilen muhteşem hakikat, kişinin kendi vücûd kitâbıdır.

Okunacak olan da öncelikle bu kitâbdır.

İnsan kendi hakikatini bilmek için kendine dönmeli, kendini okumalıdır.

İnsan kendini okuduğunda, kendi varoluşunu anladığında, her bir varlığından da varoluşunu anlayacaktır.

Âyette bu hakikat belirtilmiştir.

Nefsini okumak, yâni kendini okumak, yâni kendi yaratılışını anlamaya çalışmak, insan makamına erişmenin yoludur.

Bu âyette de geçen “nefs-ke” kendi nefsini, kendini, kendi vücûdunu anlamlarına gelir.

İnanç gruplarında öğretildiği gibi, nefs kötüdür, nefs şeytandır değil, nefs kişinin bizzat kendi vücûd varlığı olarak bilinmelidir.

Kâmil insanlar onun için “nefsini yâni kendini bil” demişlerdir.

Kendini bilen Rabbini de bilir.

Yâni kendi yaratılışını anlayan, kendini yaratanı da anlayacaktır.

Kendini bilmeyen, kendine yazık etmiştir, gaflete düşmüştür.

Buna işaret eden bir âyeti inceleyelim.

A’râf Sûresi 23:

قَالاَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Kâlâ rabbenâ zalemnâ enfusenâ ve in lem tagfirlenâ ve terhamnâ le nekûnenne minel hâsirîn

Kâlâ rabbe nâ	: Dediler, Rabbimiz,
Zalem nâ enfus nâ	: Zulmettik, nefsimize, kendimize,
Ve in lem tagfir lenâ	: Eğer, değil, anlayamama, mağfiret, bize,
Ve terham nâ	: Rahmet et, bağışla, biz,
Le nekûne	: Elbette, biz oluruz,
Enne min el hâsirîn	: Hüsran, kaybedenlerden,

Meâli 1: “Dediler ki: Rabbimiz! Biz nefsimize zulmettik. Eğer senin mağfiretini anlayamazsak ve rahmetini anlayamazsak, elbette biz kaybedenlerden oluruz.”

Meâli 2: “Dediler ki: Rabbimiz! Biz kendimizi bilememekle, kendimize zulmettik, eğer senin mağfiretine ve rahmetine tâbi olmazsak, elbette o zaman biz hüsrana uğrayanlardan oluruz.”

Burada belirtilen hakikat, her kim kendi yaratılışına ârif olamazsa, o kimse Allah hakikatine erişemez.

Allah hakikatine erişemeyen kimse de kendine zulmetmiş olur.

Her kim kendini yâni nefsini bilemezse, gaflete düşenlerden olur.

Kur’ân insanın kendini bilmesini ve kendini okumasını öğütler.

Kur’ân kişinin kendi beden kitâbını okumasını tavsiye eder.

Kur’ân oku ile başlar.

Kur’ân; “k r” “اقْرأ” karae kökünden gelir.

Kur’ân kelimesi, İbrânice kökenlidir.

Kr; varlığın işleyişi, eylemi, hareketliliği, gibi anlamlara gelir.

İkrâ, kur’ân, ikrâm, kıraat, karma, aynı kökten gelir.

Kur’ân; varlığın bütünlük içinde, birlik içinde işleyişi, oluşu hareketliliği demektir.

İkrâ; varlığın oluşunu, işleyişini, hareketliliğini anlamak için incelemek, okumak, analiz etmek demektir.

Kırâat; bir zerrenin ya da varlığın taşıdığı mânâya ulaşmak için okumaktır.

Bir makâma göre okumak, taşıdığı mânâya ulaşmaktır.

İkrâm; varlıktan gelen lütuflar, mânâlardır, her varlık, varlık sahnesine ikram edilmiştir.

Her varlık, kerim olan, ekber olan Allah’ın işaretlerini gösterir.

Karma; insan vücûdu, yaratılışa ait tüm sistemi, bitki, hayvan, insan nesline ait tüm sistemi karma olarak taşır, birlik olarak taşır.

Kâinatta ne varsa insan vücûdunda vardır.

İnsan varlık sahnesinde şimdilik son aktördür.

İlk aktörden son aktöre geçen evrede ne varsa, hepsi karma olarak insan vücûdunda vardır.

İnsan vücûdu, tüm varlığın karmasıdır.

Atomsal, bitkisel, hayvansal, insan ve insanın atalarının tüm sistemleri karma olarak insan vücûdunda vardır.

İnsan vücûdunda, varlığın tüm karakterleri, huyları, yapıları vardır.

Kur'ân okumak, mushâf okumak değildir.

Tüm âlem bir Kur'ân'dır.

İnsan toplanmış Kur'ân'dır.

Mushâf, sayfalara bilgi olarak yazılmış Kur'ân'dır.

İnsan hepsini birlik içinde okuyabilmelidir.

Kur'ân okumak; varlığın oluşumu ve işleyişini birlik üzere, varlıkta okumak, varlığı incelemek, düşünmek demektir.

Kur'ân okumak; varlığı gözlemlemek, incelemek, varlığın oluşumunu, gelişimini, sürecini, geldiği yeri, gittiği yeri derin derin düşünmek demektir.

Kur'ân okumak; varlığın içsel işleyişini, varlıktaki nitelikleri, vücûdların sistemini anlamak için olan idrâki düşünmektir.

Kur'ân okumak: Birlik içinde, birleştirerek, birliği görerek okumaktır.

Bir şeyi, diğer bir şeye birleştirerek okumaktır.

Yâni Kur'ân okumak; tüm kâinatı birlik içinde tutan Allah'ın birliğini anlamak için olan okuyuştur.

Kur'ân; canlı kitaptır, o da varlığın kendisidir.

İnsan vücûdu Kur'ân'dır.

İnsan vücûdu canlı kitaptır.

Kur'ân, Allah'ın kitâbıdır.

Yâni her vücûd Allah'ın canlı kitâbıdır.

İşte okunacak kitap da odur.

İşte, her varlık, tüm kâinat okunabilir bir kitaptır.

Yâni Kur'ân'dır.

Mushâf-ı, matbaada kitap haline getiren ise insandır.

Canlı kitap olan insan vücûdunu oluşturan, yâni canlı Kur'ân'ı oluşturan ise Allah'tır.

İşte Kur'ân okumak, kişinin kendini okumasıdır.

Kâinat; yayılmış bir Kur'ân'dır.

İnsan; toplanmış bir Kur'ân'dır, canlı Kur'ân'dır.

Mushâf; Hazreti Muhammed'in gönlünde tecelli eden ilâhî bilgilerin, kendi dilimize veya başka dillere tercüme edilmesidir.

Hazreti Muhammed'in siyerine göre ilâhî bilgileri doğru çevirmek kolay değildir.

Bugünkü, Mushâf-ı Şerif'in ne kadar doğru çevrildiği ise ayrı bir konudur.

Bugün toplumda, Kur'ân diye bilinen kitap, Mushâf-ı Şerif'tir.

Mushâf; sayfalanmış demektir.

Yâni bilgileri sayfalara yazmak.

Canlı kitap olan, kişinin kendi vücûd kitâbını yâni Kur'ân'ı okumayan, Mushâf-ı Şerif'i anlayamaz.

Kişi, kendi vücûdunu okunacak Kur'ân bilmelidir.

Her varlığı okunacak canlı bir kitap bilmeli, Kur'ân bilmelidir.

Kur'ân diye okuduğu Mushaf-ı Şerîf'i de iyi incelemeli, oradan sunulan mesajları da iyi anlamalıdır.

İşte insan, hem kendi vücûdunu, hem de her bir varlığı Kur'ân bilmeli ve varlığın birbiriyle olan münasebetini iyi kavramalıdır.

Kendi vücûd kitâbını ve varlık kitâbını okuyan Kur'ân okuyordur.

Okumak; "Vahiy"le buluşmaktır, bilgiyi Hayy olandan almaktır.

Okumak, Allah'ın her varlıktan her an olan okuyuşuyla buluşmaktır.

A'lâ Sûresi 6: "Nukriu ke-sana okumaktayız."

İkrâ, oku.

Bil ki okumadan vahiyle buluşamazsın.

Okumadan hakikatlere şâhit olamazsın.

Okumadan bilemezsin.

İkrâ, oku.

Oku, canlı kitap olan vücûdunu oku.

Canlı kitap olan varlığı oku.

Kendi vücûdunda ve varlıkta birliğe götüren yolu idrak et.

Bil ki, kendini okumadan, Allah nedir bilemezsin.

Bil ki, kendini okumadan, insan olamazsın.

İnsan hangi kitâpdan süzülüp geldiğini ve nasıl bir kitâb olduğunu anlamalıdır.

İnsan ve her bir varlık ana kitâbdan süzülüp gelmiştir.

Kur'ân'da ana kitâb "Ümmü'l Kitâb" olarak belirtilir.

Ümmü'l Kitâb, kitapların kaynağı, aslı, anası demektir.

Ümmü'l Kitâb'dan Kur'ân okumayan, Kur'ân okumuş sayılmaz.

Ümmü'l Kitâb'dan okuyabilmek için "Ümmi" olmak gerekir.

Bu görünen âlem var olmadan önce, Ümmü'l Kitâb boyutunda var idi.

Nasıl bir ağaç, ağaç olmadan önce tohumun içinde var ise, işte görünen her varlık, Ümmü'l Kitâb boyutunda var idi.

Ra'd Sûresi 39: "Ve inde hu ummu'l kitâb."

Meâli: "Ana kitap O'nun katındadır."

Bu âlem, her bir varlık, bir kitâbtır, bu kitâbların ana kitâbı ise "Ümmü'l Kitâb"tır.

Ümmü'l Kitâb, bu âlem açığa çıkmadan önce, bir özde, yâni bir Levh-i Mahfûz'da satır satır yazılı idi.

Ümmü'l Kitâb, Allah'ın katındadır ki, "Kûn fe yekûn" emriyle, var olan her şey, Levh-i Mahfûz'dan bir bir tecelli etmeye başladı.

Ümmü'l Kitâb'da ne varsa, onun Levh-i Mahfûz'unda yazılı idi.

Varlığın varoluş sırları, Ümmü'l Kitâb'ın levhalarında muhafaza edilmekteydi.

Tüm varlığın; şekli, yapısı, çeşitliliği, ömür süreci, Ümmü'l Kitâb'da var idi.

Şöyle düşünelim, göz adına yazılan tüm kitâbların Ümmü'l Kitâb'ı, gözlerin bizzat kendidir.

Cilt adına yazılan tüm kitâbların, Ümmü'l Kitâb'ı insan derisidir.

Kur'ân-ı Kerim, Ümmü'l Kitâb'tan inzal olmuştur. (Âl-i İmrân Sûresi 7)

Kulların yazdığı Kur'ân meâllerinde doğru çevrimler olmayabilir, hatalar olabilir.

Lâkin Ümmü'l Kitâb'ta, bir hata, bir eğrilik, bir şaşma yoktur.

Ümmü'l Kitâb'tan okumayan Kur'ân okumuş sayılmaz.

Ümmü'l Kitâb'tan okuyabilmek için, ümmi olmak şarttır.

Ümmilik, toplumun bildiği anlamda, okuma yazma, hesap kitap bilmeyen demek değildir.

Ümmilik, anadan doğduğu saflıkta, hiç kirlenmemiş bir dimağa sahip olan demektir.

Ümmilik, ümmî; umm kökünden gelir.

Umman kelimesi de buradan gelir.

Umm; ana, aslı, esası, asliyeti, özü, merkez, kaynak, saf, doğal, gibi anlamlara gelir.

Ümmi; aslına uygun, merkeze bağlı, kaynağından beslenen gibi anlamlara gelir.

Ümmi; Anasından doğduğu saflıkta hareket eden, saflığını korumuş, hiçbir inançla kirlenmemiş olan demektir.

Nasıl ki çocuk doğduğunda, hiçbir inanca tâbi değildir.

Anne baba, daha sonra o çocuğu kendi inancına yönlendirir.

Hakikatleri, kulların oluşturduğu, matbaalarda basılan Kur'ân'dan, ya da diğer kitâblardan öğrenmeye çalışana "Ehl-i Kitâb" denir.

Hazreti Muhammed zamanında, Tevrat, İncil ve diğer kitâblardan okuduklarını, orada burada hakikat diye anlatanlara "Ehl-i Kitâb" denilirdi.

Hazreti Muhammed döneminde ve öncesinde, ellerinde dini kitâblar olanlar ve o kitâblardan okuyanlara ve halka o okudukları kitâblardan bir şeyler anlatanlara, halk arasında "Ehl-i Kitâb" denilirdi.

“Ehl-i Kitâb” diye söylenen kesim, ellerinde kitâb olanlar ve o kitâblardan okuyanlardı.

Kitap ehli, okudukları kitaplara göre hüküm verenlerdi.

Yâni “Ehl-i kitâb” denilen kesimin, hakikat diye anlattıkları, sadece kitapsal bilgilerdi.

Oysa hakikatler bizzat varlığın kendinden idi.

Oradan okumayıp, matbaalarda basılan kitaplardan bilgilenen ve onları hakikat diye anlatanların hepsi “Ehl-i Kitap”dır.

Varlığın kendinden okumayan, hakikate ulaşamaz.

Kur’ân okumak, varlığın özünden okumaktır.

Kulların yazdıkları kitâblara, ya da bir inanca teslim olanlara teslim oldu demek doğru değildir.

Teslimiyet, aslımızın geldiği ana kaynağa teslim olmaktır.

Âl-i İmrân Sûresi 20: “Vel ummiyyîne e eslemtum.”

Meâli: “Aslınızın geldiği yere teslim oldunuz mu?”

İşte Ümmü’l Kitâb’a teslim olmayan, hakikatleri okumaya başlayamaz.

Ümmü’l Kitâb’dan okuyabilmek, ümmilik makâmına ermekle mümkün olur.

Ümmîlik makâmına ancak ve ancak, inanç ayrımcılığından temizlenmekle ulaşılabilir.

Çocuk, annesinden doğduğunda hiçbir inanç ayrımcılığı bilmez.

İşte o saf hale ulaşmak, ümmilik makâmına ermektir.

Aklından, tüm ayrımcılığı, tüm fena hallerini temizleyen, anasından doğduğu saflığa ulaşan, gönlünde zerre kadar kötü bir hâl, düşünce taşımayan kişi ümmilik makâmına ermiştir, ümmi olmuştur.

Ümmîlik makâmına gelmek için yapılacak olan, aklımızı, gönlümüzü tertemiz yapabilmektir.

Gönlünü tertemiz etmeyen, saflığa ulaşmayan Allah'ın hakikatlerine ulaşamaz.

Ümmîlik makâmına gelen, hakikatleri zahirde din adına yazılan kitâblardan değil, Allah'ın canlı kitâbı olan varlığın tertemiz kaynağından okur.

İşte "Allah'ın kitâbı" denilen kitâb tüm âlemdir.

Kur'ân okumak da oradan okumaktır.

Şurâ Sûresi 52. âyette çok çarpıcı bir uyarı vardır.

Öncelikle Şurâ Sûresi 52. âyeti inceleyelim.

Şurâ Sûresi 52: "Mâ kunte terdi mâ el kitâb ve lâ iman."

Mâ kunte tedri	: Bilmiyordun, idrak etmiyordun, ders, tedrisât,
Mâ el kitâb	: Değil, şey, ne, kitap nedir,
Ve lâ iman	: Olmaz, değil, yok, iman,

Meâli 1: "Sen kitâb nedir bilmezdin, imanın da yoktu."

Meâli 2: "Sen kitâbdan nasıl ders alınacak bilmezdin, imanın da yoktu."

Burada çarpıcı uyarı "varlık kitâbından okumadan iman sahibi olamazsınız" uyarısıdır.

Hazreti Muhammed kitap nedir bilmiyor muydu?

İmanı yok muydu?

Evet, Şurâ Sûresinde böyle bildiriliyor.

İşte burada bizlere sunulan hakikat; varlık kitâbından okumalısın, oradan ders almalısın.

Hazreti Muhammed elbette insanların yazdığı nice kitâbı biliyordu.

Onun döneminde İncil, Tevrat ve diğer kitaplar okunuyordu.

Varaka Bin Nevfel, Hazreti Hatice validemizin amcazadesiydi, İncil, Tevrat ve diğer eski kitapları okuyan bir kimseydi.

Hatta Hazreti Muhammed'e "Varaka ona kitap okuyor, ondan öğreniyor" dediler.

Hazreti Muhammed, elbette insanların derlediği kitapları gördü ve oradan okudu da...

Ama âyette belirtilen muhteşem uyarı, "insanların derlediği kitapları kitâb bilme, varlığı kitâb bil oradan oku, hakikat oradadır" uyarısıdır.

Bizlere sunulan bilgi, her varlığın bir kitap olduğu, insanın bir kitap olduğu bilgisidir.

Allah'a ârif olmanın, Allah'a şâhit olmanın yeri, yazılmış kitaplar değil yayılmış kitâb olan Kâinat kitâbıdır.

İşte onun için âyette "Sen kitâbın ne olduğunu bilmiyordun" diye bildiriliyor.

"Kitap diye yazılmış kitapları bilme, her varlığın bir kitap olduğunu bil, oradan okursan işte ancak o zaman iman sahibi olursun" uyarısı, yönümüzü varlık kitâbına döndürmemiz gerektiğidir.

Varlıktaki hakikatlere şâhit olmak, iman hakikatine eriştirecektir.

Varlık kitâbı asıl kitâb bilinmelidir.

Yazılmış kitaplar ise bize yardımcı kaynaklar olarak bilinmelidir.

Kulların derlediği kitaplarda olan bilgiler, her insana bir yol göstermedir.

Ama yaratılışın ve yaratıcının hakikatleri, bizzat varlığın kendisindedir.

Yayılmış kitâb olan varlık kitâbı, insanların yazdığı tüm kitapların ana kaynağıdır.

Elbette insanların yazdığı kitaplar da incelenmelidir.

Onlar yol gösteren kaynaklardır.

Ama varlığın kendisi ana kaynak olarak bilinmelidir.

Varlıktaki tüm işaretler Allah'ın âyetleri olarak bilinmelidir.

Şimdi âyet konusunu inceleyelim.

Âyet nedir, diye toplumda sorsak, hemen hemen herkes, Kur'ân diye bildiğimiz kitapta yazılı olan kelimelerden bahseder.

Allah'ın âyetleri dediğimizde genelde insanlar, Kur'ân diye adlandırdığımız kitaptaki yazılı olan sözcüklerden bahseder.

Oysa Kur'ân'a göre varlıktaki her işaret, delil, iz, bir âyettir diye belirtilir.

Varlığın sahibini gösteren her işaret âyettir.

Âyet; işaret, delil, alâmet, iz anlamındadır.

Bir toz zerresi de, bir çiçek de, bir böcek de, bir kuş da, bir atom da, atomda olan yapılar da, bir insan da hep âyettir.

Her âyet yâni her varlık, Allah'ı gösteren sonsuz işaretler taşır.

Her varlığın sisteminde olan işaretler okunacak olandır.

Yûsuf Sûresi 105 âyet: "Ve keeyyin min âyetin fîs semâvâti vel ardı yemurrûne aleyhâ ve hum anhâ muridûn."

Meâli: "Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki yanından gelip geçerler ve onlar onun farkına varmazlar."

Fussilet Sûresi 37: "Gece ve gündüz ve güneş ve ay O'nun âyetleridir."

Her varlık, tüm kâinat bir Kur'ân'dır.

Her varlıktaki ve tüm kâinattaki her delil, işaret ise âyettir.

İnanç ile ilgili bir meseleyi konuşurken bile, hemen "Şu âyette şöyle diyor" diye bahsedilir.

Peki, âyet: : "آيَةٍ" "لآيَةً" "آيَاتُ" dediğimiz nedir?

Bizlere âyet diye, Kur'ân'da yazılı olan kelimeleri gösterdiler.

Hep böyle öğrettiler, hep böyle söylediler.

Oysa o Kur'ân dediğimiz kitâbı, dikkatlice okursak, yeryüzünde ve gökyüzünde olan her şeyin âyet olduğunu bildirir.

Câsiye Sûresi 3: "İnne fîs semâvâti vel ardı le âyâtin lil mûminîn."

Meâli: "Muhakkak ki göklerde ve yerde ne varsa elbette mü'minler için âyettir."

Lokmân Sûresi 31: "Elem tere ennel fulke tecrî fîl bahri bi ni'metillâhi li yuriyekum min âyâtih inne fî zâlike le âyâtin li kulli sabbârin şekûr."

Meâli: "Göklerde olanların bir sonsuzluk içinde akıp gittiğini görmez misin? O âyetlerini size her an gösterir. Allah'ın nimetlerini anlayanlar bilgelik içindedirler. İşte bu âlemdeki her şey, sabredenler, varlığın sahibini bilip teslim edenler için elbette bir âyettir."

Yâ-Sîn Sûresi 33: "Ve âyetun lehumul ardul meyteh ahyeynâhâ ve ahrecnâ minhâ habben fe minhu yekulûn."

Meâli: "Yeryüzü onlar için bir âyettir. Biz orada nutfelerden hayat vereniz ve ondan bitkiler, daneler çıkartırız. Böylece onlardan beslenirler."

Yâ-Sîn Sûresi 41: "Ve âyetun lehum ennâ hamelnâ zurriyyetehum fîl fulkil meşhûn."

Meâli: "Onların zürriyetlerini dopdolu bilgilerle bir gen sistemi içinde taşıyıp aktarmamız da onlar için âyettir."

Bakara Sûresi: 164: "Vel ardı le âyâtin li kavmin yakılûn."

Meâli: “Ve yeryüzünde olan her şeyde, elbette akledip düşünen insanlar için âyetler vardır.”

Rum Sûresi 22: “Ve min âyâtihî Halkus semâvâti vel ardı vahtilâfu elsinetikum ve elvânikum inne fî zâlike le âyâtin lil âlimîn.”

Meâli: “Göklerde ve yerde olanların Halk oluşu ve seslerinizin farklılığı da ve görünüşlerinizin farklılığı da O’nun âyetlerindendir. Elbette bunlarda bilenler için deliller vardır.”

Ra’d Sûresi 3: “Ve huvellezî meddel arda ve ceale fîhâ revâsiye ve enhârâ ve min kullis semerâti ceale fîhâ zevceynisneyni yugşil leylen nehâr inne fî zâlike le âyâtin li kavmin yetefekkerûn.”

Meâli: “Ki O’dur yeryüzünü yayıp döşeyen, orada dağlar ve nehirler var eden, orada erkek ve dişi olmak üzere çeşit çeşit türler var eden, ürünler ortaya çıkaran, geceyi ve gündüzü oluşturan. Muhakkak işte bunlarda düşünüp araştıran kimseler için âyetler vardır.”

Nahl Sûresi 11: “Yunbitu lekum bihiz zera vez zeytûne ven nahîle vel anâbe ve min kullis semerât inne fî zâlike le âyeten li kavmin yetefekkerûn.”

Meâli: “Sizler onlardan faydalanır gelişirsiniz. Ekinlerden, zeytinlerden, hurmalardan, üzümlerden ve meyvelerin, sebzelerin her türlüsünden yararlanırsınız. Muhakkak işte bunlarda, hakikatleri arayan, derin düşünen kimseler için âyetler vardır.”

Nahl Sûresi 12: “Ve sehhara lekumul leyle ven nehâre veş şemse vel kamer ven nucûmu Mûsâhharâtun bi emrih inne fî zâlike le âyâtin li kavmin yakılûn.”

Meâli: “Sizin bedenlerinizi düzenledi. Gece ve gündüz, güneş ve ay ve yıldızlar, tüm bunlar O’nun işleyişiyle

düzenlenmiştir. İşte bunların içinde, düşünüp akıl eden kimseler için âyetler vardır."

Nahl Sûresi 13: "Ve mâ zerae lekum fîl ardı muhtelifen elvânuh inne fî zâlike le âyeten li kavmin yezzekkerûn."

Meâli: "Sizlerin çoğalmasında, yeryüzünün çeşit çeşit renkler içinde oluşunda, işte bunların içinde, varlığın yaratılışını düşünüp, ulaştığı hakikatlerle bakmak isteyen kimseler için, elbette âyetler vardır."

İşte Kur'ân'ı incelediğimizde; göklerde ve yerde olan her şeyin, her varlığın kendinde olan tüm niteliklerin, hep bir âyet olduğunu anlıyoruz.

Âyet; iz, işaret, alâmet, delil, sinyal demektir.

Evet, tüm kâinatta her şey bir âyettir.

Varlığın kendisi de, varlıktaki nitelikler de hep bir âyettir.

Her bir âyet; bir işarettir, bir delildir, bir sinyaldir, bir izdir.

Bu iz bizi varlığın sahibine götürür.

Her âyet, varlığın sahibini gösterir.

Varlığın kendisi, varlıkta bulunan, varlıktan akan her şey âyettir.

Allah dediğimiz, inanıp da şâhit olmadığımız o gizemi, ancak ve ancak âyetlerle, yâni varlıktaki işaretlerle anlayabiliriz.

Yeterki görünen varlığı inceleyelim, anlamaya çalışalım.

Ve buna kendi vücûdumuzdan başlayalım.

Nefesimizden başlayıp, hücrelerimizi, dokularımızı, bedenimizi inceleyelim, çalışmasını, niteliklerini inceleyelim, "İkrâ-Oku"yalım, idrak etmeye çalışalım.

Nereden geldik, nasıl oluştuk, bedenimiz nasıl işliyor ve nereye gidiyoruz, sorularının cevaplarını, kendi vücûdumuzu ve varlığı inceleyerek anlamaya çalışalım.

Allah, tüm varlıkta işaretleriyle kendini her an gösterir.

Görünen de görünmeyen de, evvel olan da âhir olan da O'ndan başkası değildir.

"Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O'dur."

"Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın." (Hadîd Sûresi 3)

Allah, tüm varlıktan işaretleriyle kendini gösterir.

Bunu anlamak için, varlığı okumak gerekir, tefekkür etmek gerekir.

Hazreti Muhammed onun için "Ya Rabbi! Bana eşyanın hakikatini göster" diye dua etmiştir denilir.

Allah, ancak ve ancak varlığın varoluşunu anladığımızda idrak edilir.

İşte insan, varlığı okumalı, incelemeli, düşünmeli, idrak etmelidir.

Eğer insan, canlı âyetlerden okumaya, yâni varlıktaki işaretlerden okumaya başlayamazsa, kendi yaratılışının hakikatine ulaşamaz ve sonuçta, Allah nedir, hakikatine ulaşamaz.

Eğer insan, Kur'ân kelimelerine âyet der ve bu kâinattaki her şeyin bir âyet olduğunu anlayamazsa, Allah'ı idrak etmekten uzaklaşır.

Ezan bizlere, günde yirmi defa "Eşhedu-Şâhit olun" diye bildirirken, bu hakikati bildirir.

Varlıktaki âyetleri yâni sonsuz işaretleri inceleyerek, varoluşun hakikatini hissedebiliriz.

Her nesneyi iyi okursak, şüphesiz oradaki işaretler bize varlığın sahibini gösterir.

Yeryüzünde ve kâinattaki her şeyin bir âyet olduğu bize bildirilmiştir.

Yeterki insan, Kur'ân diye bildiği, insanların matbaada oluşturduğu kitaptan başını kaldırsın, yönünü varlığa döndürsün, canlı âyetler olan varlık kitâbıyla tanışsın, her varlığın bir âyet olduğunu anlasın.

Ve onu okumaya, onu incelemeye, onu anlamaya çalışsın.

İşte o zaman aradığı tüm soruların cevaplarıyla bir bir buluşacaktır.

Zaten Kur'ân dediğimiz kitap bizlere bu gerçeği sunar.

Göklerde ve yerde bulunan her şeyin bir âyet olduğu Kur'ân'da defalarca bildirilir.

İşte insanın kendisi, yâni tüm beden varlığı ile canlı bir âyettir.

Tüm organları, hücreleri bir âyettir.

Varlığındaki molekülleri, atomları bir âyettir.

Allah kendini cümle kâinattaki âyetleriyle gösterir.

Bize verilen akıl bunları anlamak içindir.

Hazreti Muhammed onun için "Düşünmeyen kimsenin imanı olmaz" demiştir.

İman, emin olmaktan gelir.

Emin olmak ancak ve ancak şâhitlikle oluşur.

Varlığı inceleyen oradaki işaretlerle, varlığın hakikatine şâhit olan, emin olmuştur Yâni iman sahibi olmuştur.

Düşünmeyen insan, iman yâni eminlik, yâni mü'minlik makâmına eremez.

Düşünmeyen kimse, atalarından öğrendiği inanç boyutunda kalır.

İnanç boyutunda olan kişi, atalarından öğrendiği, şâhit olmadığı bilgilere inanır ve hiç düşünmeden ibadet diye bildiği şeyleri uygular.

Düşünmeyen kimse, iman boyutuna ulaşamaz, mü'min olamaz.

Mü'minlik emin olmakla oluşur.

Varlık bir kitaptır ve varlığın içinde tüm hakikatler satır-satır yazılıdır.

İsrâ Sûresi 58. âyette bu hakikat bildirilir.

"Kane zalike fi el kitâbe mesturen."

Meâli: "İşte bu varlık kitâbının içinde, tüm hakikatler satır-satır yazılıdır."

Kişi, tüm kâinatı bir kitap bilir, her şeyi bir âyet kabul ederse, Kur'ân'ın gerçeği olan, canlı kitap ile de tanışır.

Ve kâinat kitâbından, Allah hakikatine ulaşır.

Varlıktaki tüm işaretleriyle, yâni tüm âyetleriyle, O'nun kendini gösterdiğini idrak eder.

Hakikatler ancak ve ancak, varlıktaki işaretlerle, yâni delillerle, yâni âyetlerle anlaşılabilir.

Onun için, Yûsuf Sûresi 105. âyette: "Ve keeyyin min âyetin fîs semâvâti vel ardı" yerlerde göklerde olan her şeyin âyet olduğu bildirilmiştir."

Kur'ân'a göre varlıktaki her bir nitelik âyet olarak tanımlanır.

Buna göre tüm âlem Kur'ân'dır.

Kur'ân dediğimiz varlık kitâbını incelediğimizde, yerde ve gökte olan her şeyin âyetlerden oluştuğu bildirilir.

İşte Kur'ân canlı olan her varlıktır.

Her bir varlıktaki nitelikler de âyettir.

Okunası kitap da âyetler de varlığın bizzat kendisidir.

Her varlığın kendindeki sonsuz âyetler, varlığın sahibini gösteren işaretlerdir.

Şimdi de sûre konusunu inceleyelim.

Varlık sûreten ve sîreten olmak üzere bir yapıdan oluşmuştur.

Yâni varlığın bir ten yönü bir de cân yönü vardır.

Ampul ve ampulü çalıştıran elektriği düşünelim.

Elektrik cân yönüyse ampul ten yönüdür.

İşte varlığın görünen yönü vardır, bir de görünmeyen yönü vardır.

Varlığın özü âyetlerle sarılıdır.

Varlığın dış kısmı sûretlerle sarılıdır.

Varlığın dış kısmına "Sûre" denilir.

Sûre; varlığın sûret yönüdür, beden yönüdür, toprak yönüdür.

Sûretlerin ardı âyetlerdir.

Sûre konusu iyi bilinmelidir.

Sûre, sûret, sur, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Sûr; çevreleyen, kuşatan, yüksek duvar demektir.

Bir şehrin etrafını çevreleyen duvarlara da "sur" denilmiştir.

İnsanın vücûdu da, surdur, sûrettir.

Cümle varlığın ten yönü surdur, sûrettir,

İşte, sûre kelimesi, sur kelimesinden gelir.

Lâkin toplumda sûre denildiği zaman, hemen akla Kur'ân sûreleri gelir.

Toplumda sûre denildiğinde, Mushâf-ı Şerîf'te olan 114 sûre akla gelir.

Toplumda âyet denildiğinde, Mushâf-ı Şerîf'teki sûrelerin içindeki olan kelimeler, cümleler akla gelir.

"Kur'ân" denildiğinde, Mushâf-ı Şerîf denilen kitap akla gelir.

Oysa sûre; varlığın dış cihetidir, yâni sûret cihetidir.

Bundan dolayı varlığın ten cihetine, "Sûr-Sûret-Sûre" denir.

Sûre, inşa edilmiş olan binaya da denir.

İnsan vücûdu Allah'ın inşa ettiği bir binadır.

İnsan vücûdu içten dışa kadar, her şeyiyle sûrelerden oluşur.

İnsanın gözü de, kulağı da, eli de, dili de, tüm organ ve hücreleri sûrelerdir.

Sûre, sûret aynı anlama gelir.

İnsanın bedeni, içiyle dışıyla derilerle kaplıdır.

Her hücre, içiyle dışıyla hücre çeperi ile kaplıdır.

İşte bu deri, hücre çeperi, bedenin sûret boyutudur.

Sûret boyutu bir işleyiş içindedir.

İnsan vücûdunda her an bir faaliyet vardır, yâni her an bir işleyiş vardır.

Her dokuda, her hücrede her an bir işleyiş vardır.

İnsan vücûdunda, yâni sûretlerin ardında her an, sinir sistemi, dolaşım sistemi, boşaltım sistemi, solunum sistemi bir işleyiş içindedir.

İşte, sûretlerin ardında olan bu işleyiş, okunması gereken, anlaşılması gereken bir canlı kitap durumudur.

Sûretlerin ardı âyetler şehridir.

Sûretlerinin yâni tenlerinin iç boyutunda olan, yâni vücûd boyutunda olan, varoluşa ve var edene ait tüm işaretler,

tüm deliller, tüm izler, tüm alâmetler Allah hakikatine eriştiren değerlerdir.

Bu değerleri tutan boyuta sûre denilir.

İşte tüm varlık Kur'ân sayfalarıdır.

Kur'ân; okunan, okunabilecek olan, gerçeği gösteren, birlik içinde olan, bütünlük, varlığın birliği, varlığın işleyişi, işleyişin okunması gibi anlamlara gelir.

İşte sûre, her varlığın dış boyutu, yâni sûret boyutudur.

Âyet, varlığın iç boyutundaki işaretler, delillerdir.

Kitâb, tüm varlığın birlik içinde olan sistemidir.

Mushâf-ı Şerîf, bizlere sadece yol gösterir.

Nereye bakmamızı, nasıl bakmamızı ve ilimden ayrılmadan bakmamızı öğütleyen bilgiler sunar.

Hakikatlere şâhit olmak, canlı kitâb olan her bir varlıktaki delilleri, işaretleri incelemekle mümkün olacaktır.

Hakikat sûretlerin ardında gizlidir.

Sûretlerde âyetlere ulaşmak gerekir.

Varlığın sûret boyutunda, yâni eşya boyutunda kalmamak gerekir.

Varlığın işleyişi, hakikatlerin okunması gereken boyuttur.

İşte her varlığı okuyabilmek, sûretlerin ardına bakmakla mümkündür.

Amaç, varlık kitâbını, kâinat kitâbını okuyabilmektir.

Kâinat Kur'ân'ınını okuyan, Mushâf-ı Şerîf'i anlayabilir.

Kâinat Kur'ân'ını okumak için; lisan gerekmez, zahiri okuma yazmak gerekmez, zahiri kitapları okumak gerekmez, birilerini dinlemek gerekmez.

Varlığı okumak için; merak, istek, niyet, aşk, samimiyet, tenezzül, edep, teslimiyet, bildiklerini unutmak, konuşmamak, gözlemlemek, düşünmek, yeterlidir.

Bakara Sûresi 164: "Vel ardı le âyâtin li kavmin yakılûn."

Meâli: "Ve yeryüzünde olan her şeyde, elbette akledip düşünen insanlar için âyetler vardır."

Meryem Sûresi 17: "Fettehazet min dûnihim hicâben fe erselnâ ileyhâ rûhanâ fe temessele lehâ beşeren seviyyâ."

Fe ittehazet	: Böylece, edindi, aldı, yaptı, sarıldı, kuşattı,
Min dûni him	: Onlardan başka,
Hicâben	: Perde, sureti tutan sîret, gizlenme, örtü,
Fe erselnâ	: Böylece, gönderdik, sunduk, üfledik, biz,
İleyha rûha nâ	: Ona, kendine, rûhumuz,
Fe temessele lehâ	: Özümleme, gibi, benzeşme, şekil ve surete girmek, ona,
Beşeren	: Beşer, insan, beden, vücûd, dış yüzü, suretli varlık,
Seviyyen	: Uygun, normal, seviyeli, birlik, beraberlik, doğru, düzgün,

Meâli: "Sonra da tüm sûretleri tutan o sîrete sarıldı. Böylece rûhumuzdan kendine üflediğimizi anladı. Böylece tüm beşeriyeti bir birlik içinde tutan, şekil ve surete bürünenin O olduğunu anladı."

Rahmân Sûresi 26:

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ

Kullu men aleyhâ fân

Kullu men aleyhâ	: Bütün her şey, var olan, bütün suretler, ne varsa,
Fân	: Fâni, gelip geçen, yok olur,

Meâli 1: "Bütün sûretler gelir geçer."

Meâli 2: “Bütün her şey gelip geçicidir.”

Rahmân Sûresi 27:

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Ve yebkâ vechu rabbike zûl celâli vel ikrâm

Ve yebkâ	: Bâki olan, dâima, sürekli olan,
Vechu rabbike	: Yüz, gerçek, rabbin, seni vücûdlandıran,
Zû el celâli	: Zât, sahip, suretleri tutan, celal, güzel, nûru ile tutan,
Vel ikrâm	: Lütuf, sıfatları ikram eden, ihsan,

Meâli 1: “Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır.”

Meâli 2: Rabbin vechi bâkidir, bütün sûretleri tutan O’dur, varlıktaki tüm nitelikler O’na aittir.

Nisâ Sûresi 56: “Beddelnâhum culûden.”

Meâli: “Cildleri-sûretleri her an değiştiririz.”

Varlığın cilt yönü, sûret yönüdür.

Varlığın sûret yönü her an bir değişim içindedir.

Meâlin tamamı şöyledir.

Nisâ Sûresi 56: “İnnellezîne keferû bi âyâtinâ sevfe nuslîhim nâra kullemâ nadicet culûduhum beddelnâhum culûden gayrahâ li yezûkûl azâb innallâhe kâne azîzen hakîmâ.”

Meâli: “İşaretlerimizi görmemezlikten gelip örtenler, biz suretleri değiştirip durduğumuz halde, onlar her seferinde suretlerde kaldılar. Onlar yakıp, yıkıcı hallere sarıldılar, sıkıntılı haller içinde oldular. Muhakkak ki Allah tüm değerlerin yüce sahibidir, tüm varlığa hâkim olandır.”

Varlığın libas-elbise yönü sûret yönüdür.

Varlığın sûret yönünde kalıp sîretine adım atamayanlar Allah hakikatini anlayamaz.

En'âm Sûresi 9: "Ve le lebesnâ aleyhim mâ yelbisûn."

Burada geçen "lebes-yelbisûn" varlığın libas-elbise yönüdür.

İblis kelimesi de burasıyla bağlantılıdır.

Varlığın dış yüzünde kalıp, yâni toprak cihetini görüp özündeki Hakk'ı göremeyen iblislik halinde kalır.

İnsan varlığın sûret yönünde kalmamalıdır, özünü görmelidir.

Kişinin Allah ile arasına perde, varlığın sûret boyutunda kalmasıdır.

Allah ile arasına perde, gördüğü varlığın aslını görememesidir.

İblis âdeme secde etmedi, yâni varlığın özünü göremedi.

"Onu topraktan yarattın" dedi.

Bu duygu, kişinin iblislik hâline uyarı idi.

Her kim, varlığın sûret boyutunu görür, sîret boyutunu göremezse, işte o kişi iblislik durumuna düşer.

İblis diye ayrı bir varlık yoktur.

İblis, varlığın beşer boyutunda yâni toprak boyutunda yâni varlığın sûret boyutunda kalmaktır.

İblis, varlığın dış elbisesinde, yâni libas boyutunda kalmaktır, yâni toprak boyutunda kalmaktır.

İblis, libas, elbise, dış elbise, sûret, varlığın toprak ciheti aynı anlamlara gelir.

İblis, dış elbisede, sûrette, toprak boyutunda kalan demektir.

Bu gördüğümüz varlık, sûret boyutuyla bir perdedir.

Perdenin ardı Allah boyutudur.

Her kim, sûret gördü, sîret göremedi o iblis oldu.

Her kim, toprak gördü, aslını göremedi o iblis oldu.

Her kim, kendini gördü, kendinde Hakk'ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim, karşısındaki kişiyi gördü, onda Hakk'ı göremedi, o iblis oldu.

Her kim, tende kaldı câna eremedi, o iblis oldu.

Her kim, güzel çirkin diye gördü, o iblis oldu.

Her kim, kadın erkek diye baktı, insan olarak bakamadı, o iblis oldu.

Her kim, eşyayı gördü eşyada esmayı göremedi, o iblis oldu.

Eğer biz, sûretleri görür sûretleri tutan sîreti göremezsek, yâni toprağı görür, toprağın ardında olanı göremezsek, yâni teni görüp cânı göremezsek, iblislik hâli bizde açığa çıkar.

İşte iblis; varlığın dış elbisesinde kalan, yâni varlığın toprak boyutunda kalan demektir.

Bizden istenen, sûretleri tutan gücü anlamak ve secde sırrına ermektir.

İblislik durumuna düşen kişide, bir hamilelik başlar ve o kendi şeytanını doğurur.

Şeytanın babası, iblistir.

İblislik halinden sonra şeytanlık hâli doğar.

İblis varlığın toprak boyutunu görür ve kendini hayırlı görür, başkasına hor bakar.

Bu durum Kur'ân'da çok güzel açıklanmıştır.

Sâd Sûresi 76: "Kâle ene hayrun minhu halaktenî min nârin ve halaktehu min tîn."

Kâle ene hayrun min hu	: Dedi, ben hayırlıyım, üstün, ondan, onu, bunu,
Halakte nî	: Yarattın, halk ettin, var ettin, ben,
Min nârin	: Ateş, yakan şey, ışık, aydınlık,

Ve halakte hu	: Onu yarattın,
Min tîn	: Tin, öz, çamur, kil, suret, toprak,

Meâli: “Sûretlerde kalan; benlik içinde kalır, yakıp yıkıcı hâllerinden dolayı yaratılışı anlayamaz, kendini diğer yaratılanlardan daha hayırlı görür ve o yaratılanları bir sûret görür ve sîretini göremez.”

İşte kişiyi iblis durumuna düşüren şey, varlığın sûretini görüp, aslını görememesidir.

Eğer kişi varlığın aslını göremezse, gizli bir kibre düşer.

Kendini üstün, başkasını hayırsız kendini hayırlı görür.

İnsanı iblis yapan, şeytan yapan şey, düştüğü kibridir.

İnsanı şeytanlaştıran, kendini daha hayırlı sanması, başkasına hor bakmasıdır.

İblis hep şöyle söyledi:

“Ben ondan hayırlıyım.”

“Ben ondan üstünüm.”

“Ben ondan yüceyim.”

“Benim inancım, benim ibadetim, benim ibadethanem onlardan daha üstün.”

“İnsan yaratılan diğer varlıklardan daha üstündür, daha yücedir.”

Evet, iblis hep böyle zannetti, böyle düşündü, böyle söyledi.

İblisi iblis yapan şey “Ene hayrun minhu-ben ondan hayırlıyım” (Sâd Sûresi 76) demesi ve kendini üstün görmesiydi.

İblis “Ben ondan hayırlıyım” dedi.

“Halakte hu min tîn-O bir toprak” dedi.

Bu âyeti çok iyi tefekkür etmeliyiz.

Her kim, kendini yaratılan herhangi bir varlıktan ya da bir insandan daha hayırlı görüyorsa, o kişi büyük bir kibrin içine düşmüştür.

Kendini diğer bir kimseden daha hayırlı görmek, daha değerli görmek, daha yüce görmek kibirdir.

Kibir kişiyi şeytanlaştırır.

Kibir kişiyi Hakk şuurundan uzaklaştırır.

Varlığın toprak boyutunda kalan iblisleşir.

İblis olan Hakk şuurundan uzaklaşır ve şeytanlaşır.

Şeytanlaşan kişi zalimleşir, kendine ve çevresine zulüm eder.

Kur'ân'da hem iblis hem şeytan kelimeleri vardır.

Toplumda iblis ve şeytan aynı olarak kabul edilir.

Şeytanın geldiği yer iblis boyutudur.

İblis, libas boyutunda kalan, özü göremeyen demektir.

Libas, dış elbise demektir.

Varlığın dış elbisesi topraktır.

Her kim toprak gördü, toprağın özünü göremedi, o iblis durumuna düştü.

İblis durumuna düşen varlığın eşya boyutunda kalır ve git gide şeytanlaşır.

Şeytan "şa-ta-na" kelimesinden gelir.

Şa-ta-na yâni şeytan; uzaklaşan yâni Hakk'tan uzak olan demektir.

Şeytanlaşan kişi, hep kibir içindedir, kendini üstün görür, kendi otoritesi için her şeyi yapar.

İblisin oğlu şeytandır diyebiliriz.

İblislik hâli şeytanlığı doğurur.

Kur'ân'da belirtildiği gibi, Âdem'e secde etmeyen iblistir.

Âdem'den maksat, üflenen rûh boyutudur.

Kişi, varlığın sûretinde kalır, varlığın özünü yâni Hakk boyutunu göremezse, iblis durumuna düşer.

İblis, varlığın toprak boyutunda kaldı, üflenen rûh hakikatine eremedi.

İblis, kendini yaratılan herhangi bir varlıktan hayırlı gördü, kibirlendi ve iblis durumuna düştü.

Bakara Sûresi 34: "İllâ iblîs ebâ vestekbere ve kâne minel kâfirîn."

Meâli: "Kibirlenen iblistir ve onun kibri onu kâfir eder."

Kişi yaratılan her bir varlığın Hakk ile bağını göremezse, çokluk boyutunda kalır, çokluğu tutan tekliği göremez.

İşte iblislik hâline düşen, toprak boyutunda kalır, toprağın hakikatini göremez.

Yaratılan her varlık, Allah'ın kendi özünden süzülüp gelmiştir.

Allah her varlığı kendi zâtıyla kuşatır.

Varlık Allah'tan, Allah varlıktan ayrı değildir.

"Allah her insana şah damarından yakındır." (Kâf Sûresi 16)

Birimize az yakın, diğerine çok yakın değildir.

Herkese aynı derecede yakındır, hatta yakından daha yakındır.

İnsan, bu şuurla bakmalı, varlığın toprak boyutunda kalmamalıdır.

Her kim, kendini yaratılan bir varlıktan hayırlı görüyorsa, büyük bir kibrin içine düşmüştür.

İblis "Ene hayrun minhu-Ben ondan hayırlıyım" dedi.

Onun kendini hayırlı görmesi, onu kibre düşürdü, onun kibri onu şeytanlaştırdı.

Her kim kendini yaratılan herhangi bir varlıktan; hayırlı, üstün, daha değerli görüyorsa, o iblistir, o şeytanlaşır.

Kibir, tenezzülü unutturur, tevâzûyu unutturur.

Tenezzül, inzal kelimesinden gelir.

İnzal, inmek demektir.

Menzil de aynı kökten gelir.

Menzile inmek, tenezzüldür.

Menzil, inilen yer demektir.

Menzil, yeryüzüdür, varlık boyutudur.

Tenezzül; varlığın seviyesine inmek, kendini yaratılan varlıktan ayrı görmemek, kendini yüce görmemek demektir.

Tenezzül sahibi, yaratılan her varlığa Allah'ın kulu olarak bakar ve kendini asla yaratılan herhangi bir varlıktan üstün görmez.

Tevazu, paralel, aynılık, eşitlik, demektir.

Yâni, kendini yaratılan diğer varlıkla aynı görmek demektir.

Mütevâzi kişi, tenezzül sahibidir.

Tenezzül sahibi, baktığı her varlığa, kendisi gibi Allah tarafından yaratılan bir varlık olarak bakar.

Tenezzül sahibi, asla kendini yaratılan bir varlıktan daha hayırlı, daha değerli görmez.

Kur'ân'da belirtildiği gibi, yaratılan her varlık Allah'ın yarattığı bir topluluktur.

Tenezzül sahibi her varlığa Hakk nazarıyla bakar.

"Yeryüzünde hiçbir varlık olmasın ki ve gökyüzünde kanatları ile uçan bir kuş yoktur ki, sizin gibi bir topluluk olmasın." (En'âm Sûresi 38)

“Muhakkak ki siz de o varlıktaki topluluklar gibi bir topluluksunuz.” (Mü’minun Sûresi 52)

İşte her insan, varlığın hakikatini görebilmeli ve varlığı Hakk’tan ayrı görmemelidir.

Her kim varlığın hakikatini göremezse, varlığın sûret boyutunda kalırsa, kendini varlıktan ayrı görür ve iblisleşir.

Bir karınca, bir böcek, bir kuş, bir çiçek, bir ağaç, bir taş, bir damla su, hepsi bizler gibi yaratılmış bir varlıktır ve asla bizden aşağı ya da üstün değildir.

İnsan olan kendini üstün görmez.

İnsan olan hiçbir varlığa hor bakmaz.

İnsan olan kendini daha değerli görerek kibre düşmez.

İnsan olan hiç kimseye zerre kadar zulüm etmez.

İnsan olan iyilik için, yardım için koşar.

İnsan olan karamsarlık ekmez, ümit eker.

İnsan olan korkutmaz, sevindirir.

Ama kendini daha hayırlı gören, yüce gören; korkutur, umutsuzluk verir, karamsarlık verir.

İnsan olan Halk’ta Hakk’a nazar edendir.

İnsan olan kesrette vahdeti görendir.

İnsan olan, tenezzül sahibidir, tevazu sahibidir.

İnsan olan şefkat ehlidir, aşk ehlidir, sevgi ehlidir.

Hepimiz, Allah’ın râhimiyet boyutundan süzülüp geldik.

Bizi var eden bizi asla bırakmadı, her an vücûdumuzda tecelli etmekte ve vücûdumuzun sahibidir.

Allah, her vücûdun zâtıdır, sahibidir, orada kendini gösterir.

İşte insan, kendi vücûdunun dış beden cihetini, yâni sûret cihetini Allah’ın sûresi bilmelidir.

Tüm varlığı Allah’ın sûreleri bilmelidir.

Kendi sûret cihetinin sîret cihetini yâni vücûdunun içindeki sonsuz işaretleri, delilleri âyet bilmelidir.

Vücûdunun her zerresinin içindeki satır satır yazılı olan ilmi bilmelidir, o ilimden okumalıdır.

O ilmin oluşmasındaki sistemin kelâmını bilmelidir.

Kelâm ağzımızdan çıkan sözcükler değil, varlığın özünde olan ilmin yazılı olduğu sistemdir.

İşte her varlık canlı kitaptır, canlı Kur'ân'dır.

Canlı âyetlerdir, cânlı sûrelerdir.

Annesinden dünyaya gelen her bebek, vücûdunda; Kur'ân'ı, sûreleri, âyetleri ve ilmi taşıyan bir fihristle doğar.

Kur'ân'ı; tüm vücûdudur.

Sûreleri; tüm ten boyutu, hücre boyutu, doku boyutu, organ boyutudur.

Âyetleri; tüm vücûdundaki sonsuz işaretlerdir, delillerdir, işleyiş boyutu, nitelikler boyutudur.

İlmi; vücûdundaki varoluşa ve var edene ait olan satır satır yazılı olan sistemdir.

İşte okunacak olan kitap, insanın kendi vücûdudur.

Kendi vücûdunu okumaya başlayan cümle varlığı da okumaya başlar.

İşte insan vücûdu; tüm sırları yâni tüm hakikatleri taşıyan bir kitaptır.

İnsan, teni cândan, cânı tenden ayırmadan okumalıdır.

Sûreyi âyetten, âyeti sûreden ayırmadan okumalıdır.

İnsan vücûdu sûrelerden ve âyetlerden oluşan bir canlı Kur'ândır.

İnsan vücûdu her an, sûreleriyle, âyetleriyle konuşan canlı bir kitaptır.

Kur'ân'da geçen "Kitâbun yantıku" buna işaret eder.

Kitâbun yantıku, konuşan kitap demektir.

İnsan vücûdu konuşan bir kitaptır.

Ayrıca mü'minlik makâmına gelen de konuşan canlı kitap olmuştur.

Mü'minûn Sûresi 62: "Ve ledeynâ kitâbun yantıku bil hakkı ve hum lâ yuzlemûn."

Meâli: "Bize ait olan hakikatleri konuşan bir kitaptırlar. Onlar hiç kimseye kötülük etmezler."

Câsiye Sûresi 28: "Hâzâ kitâbunâ yentıku aleykum bil hakk innâ kunnâ nestensihu mâ kuntum tamelûn."

Meâli: "İşte, Bizim konuşan kitâbımız sizin üzerinizdeki hakikatlerdir. Muhakkak ki Biz, yaptığınız şeyleri sizde kaydederiz."

İnsan, sûreleri ve âyetleri kendi vücûdunda ve her varlıkta bulabilmeli ve hakikatleri oradan okuyabilmelidir.

İnsan vücûdu; kitâbullahtır, âyetullah'tır, sûreullah'tır.

Yâni tüm vücûd, Allah'ın bir şehridir.

İnsana, varoluşu ve var edeni anlamak için akıl verilmiştir.

Yeter ki insan, aklını, gönlünü bâtıl bilgilerden, zulüm hallerinden temizlesin, canlı kitap olan kendi vücûd kitâbına edeple dönsün, enfüs yolculuğuna başlasın.

Yeter ki insan, canlı âyet olan varlıktaki niteliklerle buluşsun ve o âyetlerden okumaya çalışsın.

Kâinat kitâbını okuyan, din adına ortaya çıkan kitapları süzebilir, yorumlayabilir ve kâinat kitâbını okuyan kâmil kişilerin sözlerinden yararlanabilir.

İşte kişi, kendini ve her varlığı canlı kitap bilmelidir, okunacak kitap bilmelidir.

İşte o zaman insan hakikatlere ulaşacaktır.

Kapılar bir bir açılacaktır.

Soruların cevapları bir bir gelecektir.

Sırlar bir bir gelecektir.

Mucizeler bir bir gösterilecektir.

Şimdi hadis konusunu inceleyelim.

Toplumda hadis denildiği zaman, hemen Hazreti Muhammed'in sözleri akla gelir.

Oysa hadis kelimesi, varlıktaki hadiseler ile alakalıdır.

Varlığın varoluşu, işleyiş, süreci hep varlıktaki hadiselerdir.

Varlığın yaşamı, doğa ile ilişkisi hep hadise olarak adlandırılır.

İnsanların yaşantıları da insanların hadiseleridir.

Varlıktaki tüm işleyiş Allah'ın hadiseleridir.

Hadis; olay, işleyiş, hareketlilik, Allah'ın varlıktaki fiilleri, söz demektir.

Gâşiye Sûresi 1: "Hel etâke hadîsul gâşiyeh."

Hel eta ke	: Mi, geldi, verildi, sunuldu, sen,
hadîsu	: Hadise, olaylar, söz, aktarılan söz, haber, bilgi,
El gâşiyeti	: Sûretleri tutan, ezici, afet, salgın, her yeri saran, perde, örtü,

Meâli 1: "Tüm suretleri tutanın bilgisi sana geldi değil mi?"

Meâli 2: "Her yerdeki olayların hakikati sana sunuldu değil mi?"

Kur'ân'da, varlığın işleyişindeki tüm olaylar, hadis olarak tanımlanır.

Varlıktaki hadiseler, varlığın kendinde olan işleyişin hakikatleridir.

Bir insanın oluşu, bedenindeki olaylar, bedenindeki işleyiş hep hadislerdir.

Bir çiçeğin açılması, koku salması, kimyasal boyutu, biyolojik boyutu hep hadistir.

Varlıktaki hadiseler, varlığın işleyişine ait hakikatlerdir.

İnsanların sosyal toplumdaki yaşantıları da hadiseler diye tanımlanır.

Mü'minûn Sûresi 44: "Ve cealnâhum ehâdîs fe buden li kavmin lâ yuminûn."

Ve cealnâ-hum	: Kıldık, yaptık, aktardık, onlar,
E hadis	: İşleyiş, konuşma, sözler, olaylar, yaşantılar,
Fe buden	: Böylece, boyut, uzak olsun, uzaklaşan,
Li kavmi lâ yuminûn	: Kavim için, yok, mü'min, inanmayan,

Meâli: "İnanmayan kavimlerin hakikatlerden nasıl uzaklaştıkları bilinsin diye onların hadiselerini aktardık."

Burada belirtilen hakikat, mü'min olmayan kimselerin kendi benliklerinde kalarak, yaşamlarının nasıl olduğu belirtilir.

İnsanların yaşamları da hadiselerden oluşur.

Nâziat Sûresi 15: "Hel etâke hadîsu mûsâ."

Hel eta ke	: Sana gelmedi mi? geldi değil mi? sunuldu,
Hadisu Mûsâ	: Hikâyesi, kıssası, sözleri, olay, haberleri, yaşantısı, Mûsâ

Meâli 1: Mûsâ'nın başından geçen olayların bilgileri sana geldi değil mi?

Meâli 2: "Mûsâ'nın yaşantısı sana sunuldu değil mi?"

Burada belirtilen hakikat ise Mûsâ'nın hadiseleridir.

Mûsâ'nın hakikat yolundaki yaşadığı olaylar da hadis olarak belirtilir.

Yûsuf Sûresi 6: “Ve yu allimuke min tevîlil e hâdîsi.”

Meâli: “Varlıktaki olayların hakikati sana öğretilecek.”

Kur’ân’a göre hadisin bir anlamı da, varlığın işleyişindeki olaylardır.

Hacc Sûresi 14: “İnnallâhe yefalu mâ yurîd.”

Meâli: “Muhakkak ki varlığın işleyişindeki olaylar Allah’ın iradesindendir.”

Hacc Sûresi 18: “İnnallâhe yefalu mâ yeşâ.”

Meâli: “Muhakkak ki varlığın işleyişi Allah’ın isteğiyledir.”

Hacc Sûresi 76: “Yalemu mâ beyne eydîhim ve mâ halfehum ve ilallâhi turceul umûr.”

Yâlemu	: İlmin sahibi,
Mâ beyne eydî him	: Onların önlerinde ki, gelecekte olan,
Ve mâ halfe hum	: Arkalarındaki şey, geçmişte olan,
Ve ilâ Allâh turceu	: Allah’a, döner, dönüp duran, olup duran,
El umur	: Bütün işler, işleyiş, tüm varlıktaki işleyiş,

Meâli: “Geçmişte ve gelecekte ortaya çıkan her şeydeki ilmin sahibi Allah’tır ve tüm varlıktaki işleyişi döndüren Allah’tır.”

İşte Kur’ân’ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki varlığın kendine olan tüm olaylar hadis olarak belirtilir.

Varlıktaki olaylar, Allah’ın varlıktaki efâli ilâhiyesidir.

İşte varlığın işleyişindeki hadiseler-olaylar hadislerdir.

Hazreti Muhammed’in sözlerine de hadis denilmiştir.

KUR'ÂN'DA DİN-SÜNNET-ŞERÎÂT ÂYETLERİ

Kur'ân'da geçen din ile ilgili bazı âyetleri inceleyelim.

Fâtiha Sûresi 4:

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Mâliki yevmid dîn

Maliki	: Malik, sahip, idareci, iktidar sahibi, kâinatı idare eden
Yevm	: Gün, her an, vakit, zaman,
El dîn	: Varoluş yasaları, varlığın yaratılış yasaları,

Meâli: "Yaratma yasalarıyla her an tüm varlığa sahip olandır."

Daha önce de din kelimesini incelediğimizde, din; yasa-kanun olarak karşımıza çıkmıştı.

İşte bu ölçüyle burada, "tüm varlığın yaratılışında yasaların sahibi Allah'tır" olarak meâl edilmesi daha anlamlıdır.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Bakara Sûresi 132:

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللّهَ
اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

Ve vassâ bihâ ibrâhîmu benîhi ve yâkûb yâ beniyye innallâhestafâ lekumud dîne fe lâ temûtunne illâ ve entum muslimûn

Ve vassâ bihâ İbrâhîm	: Vasiyet, öğüt, o hakikatler, onunla, İbrâhîm,
Benî hi	: Evlatlarına, çocuk, o,
Ve yâkûbu yâ beniyye	: Yâkûb, ey evlatlarım, çocuk,
İnne Allah ıstafâ	: Muhakkak, Allah, seçmek, seçicilik, fark etme, süzme,
Lekum el dîn	: Sizin, din, varlığın yaratılış yasaları,
Fe lâ temûtunne	: Artık, yok, ölmeden,
İllâ ve entum müslimîn	: Ancak ve siz, teslim olan, barış huzur üzere olan,

Meâli: "İbrâhîm evlatlarına hakikatleri anlamalarını vasiyet etti. Yâkûb da: Ey evlatlarım! Muhakkak ki Allah size, varlığın yaratılış yasalarını anlamanız için fark etme yeteneği verdi. Artık siz ölmeden önce, varlığınızın sahibini bilip teslim olun, barış ve huzur üzere olanlardan olun, dedi."

İnsana bahşedilen akıl dini anlamak içindir.

Yâni varlığın yaratılışının hikmetlerine, yasalarına erişmek içindir.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Bakara Sûresi 193:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلّهِ
فَإِنِ انتَهَواْ فَلاَ عُدْوَانَ إِلاَّ عَلَى الظَّالِمِينَ

Ve kâtilûhum hattâ lâ tekûne fitnetun ve yekûned dînu lillâh fe inintehev fe lâ udvâne illâ alez zâlimîn

Ve kâtilû hum	: Mücadele edin, gayret, onlar, cehalet halinde olanlar,
Hattâ la tekûnu	: Hattâ, kadar, yok oluncaya kadar,
Fitnetun	: Fitne, ikilik, karışıklık, kargaşa, sahtelik, kavga,
Ve yekûne	: Olsun, oluncaya kadar,
El dîn li Allah	: Din, varlığın yaratılış yasaları, Allah
Fe in intehev	: Artık, eğer, şayet, vazgeçmek, bırakmak,
Fe lâ udvâne	: Artık, yok, düşmanlık,
İllâ alâ el zâlimîn	: Ancak, sadece, zalimlik, kötülükler,

Meâli: "Fitnelik içinde olanlar kendilerine yazık ederler. Dinin Allah'a ait olduğunu anlayın. Düşmanlık içinde olmayın. Ancak zalimlerin düşmanlık halleri yok olmaz."

Burada da çok güzel bir anlamla fitneliğimizin yok edilmesi gerektiği bildirilir.

Fitne nedir?

Kimler fitne içinde olurlar?

Kişi, kendisinin fitne içinde olduğunu nasıl anlar?

Kadın fitne midir, kimler kadını fitne olarak görür?

Bakara Sûresi 191: "Vel fitnetu eşeddu minel katli."

Meâli: "Fitne öldürmekten daha tehlikelidir."

Fitne kelimesi; "f-t-n, fetn, fütûn" kökünden geldiğine inanılır.

Altının hakiki mi sahte mi olduğunu anlamak için ateşle denemeye "fitne" denir.

Yâni, ikilik, sahtelik, gerçek yüzünü saklama, aldatmak, saptırmak, ara bozmak, musibet, gibi olan tüm hallere fitnelik denir.

Yâni, karışıklık, kargaşalık çıkarma durumu, gerçekten uzaklaşma, aslını görmeme, aslını örtme fitne durumudur.

Fitne, aynı zamanda imtihan, deneme olarak da kullanılmıştır.

Buradaki imtihan durumu; gerçeğe ulaşma durumu, gerçek sahibini anlama durumu, ikilikte kalmama durumudur.

Kişi, kendi vücûd varlığını kendine nispet ederse, kendi gerçeğinden uzaklaşırsa, kendinin ve varlığın sahibini görmekten koparsa bu durum fitne durumudur.

Enfâl Sûresi 28. âyette, "Ve evlâdukum fitnetun-evlatlarınız sizin için fitnedir" diye meâl edilse de...

"Evlatlarınızın gerçek sahibinin muhakkak ki Allah olduğunu bilip anlayın" diye meâl edilmesi daha anlamlıdır.

Burada; "evlatlarınızın sahibi siz değilsiniz, onların da sizin de sahibiniz Allah'tır, hakikati belirtilmek istenmiştir.

Yâni kişi, kendinin ve evlatlarının sahipliğini kendine nispet ederse, gerçeği örtmüş olur, fitnelik durumu ortaya çıkar.

Kişi kendinin de, evlatlarının da asıl sahibinin Allah olduğunu bilirse fitnelikten kurtulmuş olur.

İncelediğimizde anlıyoruz ki fitne; karışıklık, kargaşalık, ikilik, sahtekârlık, durumudur.

Kadını fitne olarak görenler, yâni kadını baştan çıkaran olarak görenler, kadını insan yerine koymayan zihniyetlerdir.

Yâni kendileri fitnelik çıkaranlardır.

Yâni kendi içlerindeki fitnelik ateşini söndüremeyenlerdir.

Hazreti Muhammed "Kadın erkek eşittir, cennet kadınların ayağı altındadır" derken, inanç dünyasında çoğu kesim, kadını erkeği yoldan saptıran bir fitne aracı olarak görmüşlerdir.

Her kim sözlerinde, eylemlerinde, düşüncelerinde, ikilik, kargaşalık, karışıklık, sahtelik, aslından saptırmak, çıkar

için aldatmak, istismar, isyan gibi haller içinde ise bu durum fitnelik durumudur.

Onun için Kur'ân'da "Fitne öldürmekten daha tehlikelidir" uyarısı kâlben duyulmalıdır.

Fitne bir toplumun:

İlimden uzaklaşmasına,

Adaletten uzaklaşmasına,

Haktan, hukuktan uzaklaşmasına,

Yozlaşmasına,

Sahtekârlıklara,

Aç gözlü olmasına,

Bölünmesine,

Ahlâkî bozulmasına,

Birbirini istismar etmesine,

Kargaşalık, kavga içinde olmasına,

Aldatmak, aldanmak durumuna düşmesine,

Şahsi çıkarlar içinde olmasına,

Gayri meşru ilişkiler içinde olmasına,

Kendini ya da çevresini isyana, karamsarlığa sürüklemesine,

Para, mal, mülk, şan, şöhret derdine düşmesine,

Kendi vücûdunun ve varlığın vücûdunun sahibinin Allah olduğu hakikatinden uzaklaşmasına,

İnanç boyutunda bölünmeye, yâni cemâat, târikat, mezheplere bölünmesine, her kesimin kendini üstün görmesine yol açar.

Rûm Sûresi 32: "Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi târikatlara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü."

Bu kişi kâfirdir, bu kişi cehennemliktir, bu kişi zındıktır, demek bile fitnelik olabilir.

Ya değilse?

Kâlbleri ancak Allah bilir.

Fitneden kurtulmanın tek yolu, kişinin kendisinin ve varlığın sahibinin Allah olduğunu idrak etmesidir.

Kişi:

Dinin hakikatine ulaşırsa,

Kendinin ve varlığın sahibini anlarsa,

Her varlıkta Allah'ın tecelli ettiğini anlarsa,

Allah'ın her varlıkta her an olduğunu anlarsa,

Ki Allah hepimize şah damarımızdan yakındır âyeti bunu belirtir. (Kâf Sûresi 16)

Her varlığın geldiği öz ve döndüğü özün Allah olduğunu anlarsa,

Nefeslerin, bedenlerin, sahibinin Allah olduğunu anlarsa,

Ve hep bu şuurda yaşarsa,

Asla fitnelik durumuna düşmez.

Kişi her zaman söylemlerine ve eylemlerine dikkat etmelidir.

Fitneye sebep olacak her şeyden kaçınmalıdır.

Din adına, meslek adına, siyasal alanda, ailevi alanda, toplumsal alanda, hiçbir söz ve eylem fitneye sebep olmamalıdır.

Bir toplumun çöküşünün ilk başlangıcı fitnedir.

Fitne zulmün başlangıcıdır.

İşte kişi fitneye düşmemek için:

İlimden uzaklaşmamalı.

Varlığın sahibinin Allah olduğunu unutmamalı.

Görünen her varlığın, içiyle dışıyla, bizzat Allah'ın zâhir ve bâtın boyutu olduğunu anlamalı.

Birini aldatmanın, Allah'ı aldatmak olduğunu bilmeli.

Birine zarar vermenin, Allah'a zarar vermek olduğunu bilmelidir.

Kişinin kendi varlığı, Allah ile arasına fitne olmamalıdır.

Her kim Allah'ı anlamaktan uzaklaşırsa o kişi fitnelik içine düşer.

Her kim Tevhîd şuurundan uzaklaşırsa o fitnelik içine düşer.

O kişi kendi şeytanına teslim olur.

Her kim bölücülük içindeyse o fitne durumundadır.

Her kim sözlerinde, eylemlerinde, ikilik içinde olma, kendini üstün görme, seçilmiş görme, birilerini hor görme içinde olursa, işte o fitnelik içindedir, o kişi şeytani hallere teslim olur.

Mücâdele Sûresi 19: "Şeytani halleri onların akıllarını esir aldı. Böylece onlar Allah'ı anmaktan uzaklaştılar. İşte şeytani hallerde kalan bölendir, bölen ancak şeytani hallerde kalandır. Onlar kaybedenlerdir."

İşte, bir sözü söylerken, fitneye sebep olmamak için, kırk düşünüp öyle söylemeliyiz.

Bir söz duyduğumuzda, içinde fitnelik algısı var mı diye çok iyi düşünmeliyiz.

Birine bir bilgi aktardığımızda, fitneye sebep olabilir miyim diye çok iyi düşünmeliyiz, sözü ona göre aktarmalıyız.

İyi niyetle söylediğimiz bir söz, karşımızdaki kişide fitnelik uyandırıyorsa, dilimizi tutmalıyız.

Konuştuğumuz sözler, merhamete, şefkate, iyiliğe mi kapı açıyor?

Konuştuğumuz sözler, fitneye, kötülüğe, zulme mi kapı açıyor?

Çok iyi ama çok iyi düşünmeliyiz.

Fitneliğin ne olduğunu çok iyi anlamalıyız.

Ve asla fitneye düşmemeye gayret etmeliyiz.

Ve asla fitneye düşürmemeye gayret göstermeliyiz.

Âyette belirtildiği gibi, içimizdeki fitneliği yok edemezsek, dinin hakikatini anlayamayız.

Şimdi başka bir âyete bakalım.

Bakara Sûresi 256: "Lâ ikrâhe fîd dîni."

Lâ ikrâhe	: Yok, zorlama, kerih görmek yoktur,
Fî el dîn	: Hakkında, için, din, varlığın yaratılış yasaları,

Meâli 1: "Dini yolda hiç kimseyi kerih görmek yoktur."

Meâli 2: "Din hakkında zorlamak yoktur."

Meâli 3: "Varlığın yaratılış yasalarını anlama konusunda hiç kimseye baskı yapılamaz."

Bunu daha önce incelemiştik.

Şimdi başka bir âyete bakalım.

Âl-i İmrân Sûresi 19: "İnned dîne indâllâhil İslâm."

İnne el dîne	: Muhakkak ki, din, varoluş yasaları,
İnde Allah	: O'na ait, onun katında, Allah
El İslâmu	: Barış, huzur, selamet, huzura ulaşmak, İslâm,

Meâli 1: "Muhakkak ki din Allah'a aittir, bunu anlayan İslâm makamına erişir."

Bu konuyu da daha önce incelemiştik.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Âl-i İmrân Sûresi 24: "Ve garrahum fî dînihim mâ kânû yefterûn."

Ve garra hum	: Aldattı, aldanma, acemi, onlar, din hakkında, onlar,
Fi dîn him	: Din hakkında, onlar,
Mâ kânû yefterûn	: Değil, şey, ne, oldu, yalan, iftira, uydurulan,

Meâli: "Onlar aldandılar, onlar din hakkında yalanlardan başka şeylerde olmadılar."

Din ayrımcılığı içinde kalan, dinin hakikatine erişemeyecektir.

Senin dinin benim dinim kavgasında kalanlar, dinin Allah'a ait olduğunu anlayamayanlar bir aldanmışlık içinde hareket edenlerdir.

Dini, varlıktaki ilimden değil de inanç gruplarının kavgalarından zanna dayalı öğrenenler, yalanlarda kalacaklardır.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Âl-i İmrân Sûresi 83: "E fe gayre dînillâhi yebgûne ve lehû esleme men fîs semâvâti vel ardı tavan ve kerhen ve ileyhi yurceûn."

E fe gayre	: Hâlâ, başka, başka birşey mi?
Dîni Allah	: Din, yaratılış yasaları, Allah
Yebgûne	: Arıyorlar, istiyorlar, arzu, istek,
Ve lehû esleme	: O'na, teslim olma,
Men fî el semâvât ve el ard	: Kim, ne, semalarda, göklerde ve yerde,

Tavan ve kerhen	: İçiyle dışıyla, her yönüyle, istese de istemese de,
Ve ileyhi yerceûn	: O'na, aslına dönecek, aslı,

Meâli: "Allah'ın dininden başka bir şey mi arıyorlar? Göklerde ve yerde ne varsa içiyle dışıyla O'na teslim olmuştur ve O'na dönecektir."

Burada da din çok güzel târif edilmiştir.

Tüm varlık birlik içinde Allah'ın zâtına bağlıdır.

Bu bağlılık aynı zamanda dinin hakikatidir.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Âl-i İmrân Sûresi 85: "Ve men yebtegi gayrel islâmi dînen fe len yukbele minhu ve huve fîl âhireti minel hâsirîn."

Ve men yebtegi	: Kim, ister, arar, maksat, gaye, amaç,
Gayre el İslâm	: Başka, gayrı, barış huzur, selamet,
Dînen	: Din, Allah'ın dini, yaratılış yasaları,
Fe len yukbele min hu	: Artık, değil, asla, kabul, makbul, ondan
Ve huve fi el âhireti	: O, sonunda, âhirette,
Min el hâsirîn	: Kaybedenlerden, hüsran,

Meâli: "Kim; Allah'ın dininden, barış ve huzurdan başka bir şeye yönelirse, artık onun o arayışı makbul değildir ve o sonunda kaybedenlerden olur."

Burada da belirtilen hakikat, dinin Allah'a ait olduğunun iyi anlaşılması uyarısıdır.

Dinin hakikati İslâm'dır.

İslâm da teslimiyettir.

Allah'a teslimiyet de kişinin gönlüne huzur getirir.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Mâide Sûresi 77: "Kul yâ ehlel kitâbi, lâ taglû fî dînikum gayral hakkı ve lâ tettebiû ehvâe kavmin kad dallû min kablu ve edallû kesîran ve dallû an sevâis sebîl."

Kul yâ ehle el kitâbi	: De, ey, aktarılan söylentilerde kalanlar,
Lâ taglû	: Haddi aşmayın, sapmayın,
Fi dîn kum	: İçin, hakkında, yolunda, din, varoluş yasaları, siz,
Gayre el hakkı	: Gayrı, değil, başka, hak, hakikat, doğru olan,
Ve lâ tettebiû ehvâe	: Tâbi olmayın, uymayın, hevâ, çıkar, boş şeyler,
Kavmin kad dall	: Kavim, kimseler, hakikatlerden sapmak, dalalet,
Min kabl	: Önceden,
Ve edallû kesiran	: Sapmak, haktan sapmak, çoğu,
Ve dallû	: Sapmak, dalalette kalmak,
An sevâi el sebîl	: Dosdoğru yol, düzenli, yol,

Meâli: "De ki: Ey aktarılan söylentilerde kalanlar! Siz din hakkında hakikatlerden başka şeylere sapmayın. Daha önceki, hakikatleri bırakıp kendi anlayışlarına sapan ve çoğu kimseleri de saptıran o kimseler gibi hevâlarınıza uymayın ve dosdoğru hakikatin yolundan sapmayın."

Dini, söylentilerden öğrenenler, yönlerini varlığın varoluş yasalarına yâni dinin hakikatine döndüremeyenlerdir.

Hakikat varlığın kendisidir.

Zanlara göre aktarılan bilgilerde değil, varlığın özünde olan ilmi değerlerde olmak gerekir.

Ve asla yönümüzü varlığın hakikatlerinden döndürmemeliyiz.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

En'âm Sûresi 159: "İnnellezîne ferrekû dînehum ve kânû şiyean leste minhum fî şey innemâ emruhum ilâllâhi summe yunebbiuhum bimâ kânû yefalûn."

İnne ellezine ferreku	: Doğrusu, o kimseler, fırka, bölmek, ayrılmak,
Dîne hum	: Din, onlar,
Ve kânû şiyean	: Oldu, cemâat, târikat, mezhep diyerek,
Leste min hum fi şeyin	: Sen değilsin, onlar gibi, bir şey içinde,
İnnemâ emr hum ila Allah	: Fakat, ancak, iş, işleyiş, hüküm, onlar, Allah'ın
Summe yunebbiu hum	: Sonra, öyle ki, haber vermek, bildirmek, onlar,
Bimâ kanû yefalûn	: Şeyler, oldu, yapmış oldukları,

Meâli: "Doğrusu onlar dini bölük bölük ettiler ve cemâat, târikat, mezhep diye bölündüler. Sen onların olduğu şeylerin içinde değilsin. Allah hakkında onların işleyişi anladığı gibi değilsin. Öyle ki onlara yaptıkları şeylerden hakikatler her an bildirilir."

Burada belirtilen hakikat, dinin hakikatini anlayamayan kimseler, dinde bölünürler ve yetmez, cemâat, târikat, mezheplere bölünürler uyarısıdır.

Varlığın öz işleyişini anlayanlar, bunu Allah'ın efâli ilâhiyesi olduğunu idrak edenler, bir bölünme içinde olmazlar.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

En'âm Sûresi 161: "Kul innenî hedânî rabbî ilâ sırâtın mustekîm dînen kıyamen millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn."

Kul inne nî	: De, anlat, elbette ben,
Hedâ nî rabbî	: Yol gösteren, rehber, ben, rabbim,
İlâ sırâtın mustekîm	: Dosdoğru hak yolu üzere,
Dînen	: Din olarak, varoluş yasaları,
Kıyamen	: Diri olan, dosdoğru, canlanmak,
Milleti	: İmla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan,
İbrâhîme	: İbrâhîm, öze uygun yaşayan, rahîm üzere, aslına tâbi,
Hanîf	: Tevhîd üzere, birlik üzere,
Ve mâ kâne min el müşrikîn	: Olmadı, olmaz, değilim, ortak koşmak,

Meâli: "De ki: Elbette ben: Rabbimin bana yol gösterdiği şekilde dosdoğru hakikatin yolunda, dosdoğru din üzere, İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler üzereyim, Tevhîd idraki üzereyim ve ortak koşan değilim."

Diyanet Meali: "De ki: Şüphesiz Rabbim beni doğru bir yola, dosdoğru bir dine, Hakk'a yönelen İbrahim'in dinine iletti. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi."

Burada da çarpıcı bilgi vardır.

Genelde müellifler, "Milleti İbrâhîm" âyetini İbrâhîm'in dini diye çeviriyorlar.

Oysa burada hem "din" hem de "millet" kelimesi vardır.

Milleti İbrâhîm; İbrâhîm düzenlediği ilkeler, eğitim anlamındadır.

Din Allah'a aittir.

İbrâhîm'in dini diye çevirirsek, dini İbrâhîm'e nispet etmiş oluruz.

Hazreti İbrâhîm Tevhîd'in babası olarak bilinir.

Hazreti İbrâhîm, İlm-i Tevhîd derslerinin ilkelerini ortaya koyan kimsedir.

İbrâhîm milleti ayeti, neden İbrâhîm'in dini diye çevriliyor?

Millet kelimesi, din kelimesi aynı anlamda mı?

İbrâhîm'in dîni olur mu?

Din Allah'a aitse, İbrâhîm'in dini diye çevirmek doğru mudur?

Nahl Sûresi 123: "Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn."

Diyanet Meâli: "Sonra da sana, "Hakka yönelen İbrâhîm'in dinine uy. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi" diye vahyettik."

Tevhîd-i Kur'ân Mêali: "Sonra sana vahyettik: İbrâhîm'in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı."

Millet; imla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak anlamlarına gelir.

Millet; "imlal" masdarıyla, yâni, "imla" manası ile ilişkili bir isimdir.

Aynı zamanda, aynı inanç, aynı duygu, aynı amaçta birleşen topluluklara da denir.

Asıl kökeni "İmla" kelimesinden gelir.

Hazreti İbrâhîm, Allah nedir, varoluş nedir, bir kişi Allah'ı nasıl bilebilir, bu soruların cevabını bulabilmek için düzenlediği ilkelerle bizlere yol gösterdi.

Nasıl ki bir ilim, belli bir eğitim aşamasından geçildikten sonra anlaşılabiliniyorsa... Din, Allah, kendini tanıma, varoluşu anlamak da Hazreti İbrâhîmin düzenlediği ilkelerle bilinebilir.

Onun için Ku'ân'da 7 yerde "Milleti İbrâhîm" kelimesi geçer.

Tüm meâlciler, millet kelimesini "Din" diye çevirmişlerdir.

İbrâhîm'in dini demişlerdir.

Böyle yapılan meâl hiç hakkani değildir.

Çünkü din Allah'a aittir. İbrâhîm'in dini olmaz.

Bakara Sûresi 130: "Ve men yergabu an milleti ibrâhîme illâ men sefihe nefseh."

Meâli: "Kim İbrâhîm'in düzenlediği ilkelerden yüz çevirir, onun Hakk'ı aradığı gibi aramazsa, o kendini anlayamayan akılsız kimselerden olur."

Bakara Sûresi 135: "Ve kâlû kûnû hûden ev nasârâ tehtedû kul bel millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel muşrikîn."

Meâli: "De ki: Hayır, sadece İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler üzere, Tevhîd üzere oluruz. O Allah'a ait olan sıfatları kendine nispet edenlerden olmadı."

Kur'ân'ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki "Millete İbrâhîm" kelimesini, "İbrâhîm'in düzenlediği ilkeler" diye meâl yapmak daha doğru olandır.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Yûnus Sûresi 105: "Ve en ekim vecheke lid dîni hanîfâ ve lâ tekûnenne minel muşrikîn."

Ve en ekim veche ke	: Yöneltmek, yönelt, çevir, yüzünü,
Li ed dîni	: Din, yasa, kanun, varlığın yaratılış yasaları,
Hanîfâ	: Tevhîd üzere, varlığın tekliği,
Ve lâ tekunne	: Sakın olma,
Mil el müşrikîn	: Ortak koşan, kendine varlık isnat etme,

Meâli: "Yüzünü Tevhîd üzere varlığın yaratılış yasalarına çevir ve sakın ortak koşanlardan olma."

Burada da belirtilen uyarı, yüzümüzü dinin hakikati olan varlığın varoluşuna döndürmemizdir.

Ve asla Allah'a ortak koşmamamızdır.

Bu bölümde geçen müşrik kelimesini inceleyelim.

Müşrik, "şe-ri-ke, şirk" kelime kökünden gelmektedir.

Şerik, ortak olmak demektir.

Senin de var benim de var anlamındadır.

"Şirket" de bu kökten gelir.

Yâni ortaklık.

Müşrik, ortak koşan anlamında kullanılır.

Allah'a ortak çıkaran anlamındadır.

Yâni Allah'a ait olan vasıfları ama kendimize ama bir başkasına isnad etmektir.

Yâni, Allah'ın yarattığı bir kula ya da kendimize ulûhiyet isnad edilmesidir.

İnsan, Allah'ın ûluhiyetinin yanında kendine varlık isnat etmemelidir.

İnsan, Allah'a ait olan sıfatları kendine nispet etmemelidir.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Fetih Sûresi 28: "Huvellezî ersele resûlehu bil hudâ ve dînil hakkı li yuzhirehu aled dîni kullih ve kefâ billâhi şehîdâ."

Huve ellezî ersele	: O, gönderdi, sundu, açığa çıktı,
Resûl hu bi huda	: Resûl, kılavuz, rehber, yol gösterme,
Ve dîni el hakkı	: Din, hakikat, doğru olan,
Li yuzhire hu	: İçin, zahir, izhar etmek, ilan etmek, açıklama, o
Alâ dîni kulli hi	: Üstüne, bütün dinlerin üzerine,

Ve kefâ bi Allah	: Kâfi, yeterli, ihtiyaç bırakmayan, Allah
Şehidâ	: Her an her yerde hazır olan,

Meâli: "Ki o resûl; hakikatleri açıklayıp yol göstermek ve bütün dinlerin üzerine dinin hakikatinin ne olduğunu açıklamak için açığa çıktı. Her yerde her an hazır olan Allah, hakikati anlamanız için yeter."

Din ayrımcılığı içinde olanlar, dinin hakikatinden uzaktırlar.

Âyette çok çarpıcı bir açıklama vardır.

Resûl, din kavgası içinde olanlara, dinin hakikatini anlatmak için ortaya çıkmıştır.

Din ayrımcılığı içinde olanlar, senin dinin benim dinim kavgasında kaldılar ve dinin hakikatinin ne olduğunu anlayamadılar.

İşte tüm kâmil insanlar, dinin hakikatini anlatmak için çırpındılar.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Zâriyat Sûresi 6: "Ve inned dîne le vâkıu."

Ve inne el dîne	: Muhakkak, din, varoluş yasaları,
Le vâkıun	: Elbette, vuku bulan, olay, ortaya çıkan, gerçekleşen,

Meâli: "Muhakkak ki varoluş yasalarıyla elbette varlık ortaya çıkar."

Burada da belirtilen hakikat, ortaya çıkan tüm varlık belli bir yasalarla ortaya çıkar.

Varlığın çeşitliliği hep bir fıtrat-ı ilâhiyeye göredir.

İnsan nasıl yaratıldığını düşünmelidir.

Nasıl yaratıldığını...

Nereden geldiğini...

Nasıl şekillendiğini...

Nasıl bedenlendiğini...

Nereye gitmekte olduğunu...

Düşünmeli, anlamaya çalışmalıdır.

"Halakal insâne min nutfe." (Nahl Sûresi 4)

"İnsan, bir nutfeden, bir özden, bir embriyodan yaratıldı."

İnsan bir kadere göre halk edildi.

Düşün, hücre hücre nasıl şekillendin?

Nasıl bedenlendin?

Şunu asla unutma!

Sen kendini var etmedin.

Sen kendini asla şekillendirmedin.

Doğumu, ölümü sen tasarlamadın?

Sadece düşün, sen nasıl var oldun?

Nasıl bedenlendin.

Eğer varoluşunu anlayamazsan, benliğe düşersin.

Ben benim der, kibre düşersin.

Ve yaratıcına karşı hasım olursun.

"Fe izâ huve hasîmun mubin" (Nahl Sûresi 4)

Ve O'na karşı apaçık benlik içinde olursun, "ben de varım" egosuna kayarsın.

İnsan, annenin yumurtası ve babanın sperminin birleşimi ile hücre hücre, doku doku, organ organ halk edildi.

İnsan bu yaratımda zerre kadar muktedir olan değildi.

İnsan hiçbir hücresini yaratan, şekillendiren değildi.

İnsan bu gerçeği bilmeli ve edep içinde olmalı.

Ben benim demekten vazgeçmeli, yaratıcısını tanımalıdır.

Nasıl yaratıldığını anlamaya çalışmalıdır.
“Allah hakikati nedir?” iyi düşünmelidir.
Dön kendine, bak bedenine.
Bu beden nasıl halk edildi de ve düşün?
Sen seni var etmedin.
Elini, ayağını sen oluşturmadın.
Gözünü, kulağını sen yapmadın.
Beynindeki muhteşem yapının zerresini sen yapmadın.
Gel, düşün sen nasıl yaratıldın?
Hangi kaynaktan geldin?
Gel yaratıcına karşı hasım içinde olma.
Ben benim deme.
Allah’ın ulviyetini gör, O’ndan ayrı olmadığını bil.
Sen seni yaratan değilsin.
Sen seni şekillendiren değilsin.
O mükemmel gözünün bir hücresini bile yaratan değilsin.
Gözün yaratılışındaki yasayı düşün.
O mükemmel beyninin bir sinir hücresini yaratan değilsin.
Beynin yaratılışındaki yasayı düşün.
Bedeninin hiçbir hücresini yaratan sen değilsin.
Bedenin yaratılışındaki yasayı düşün.
Tüm bu yasaların bir kader olduğunu anla.
Tüm bu yasaların din olduğunu anla.
Gel düşün, ben neyim de?
Görünen varlık nasıl var oldu de?
Hakikat senin bedeninde gizli.
Gel düşün.

Gel oku, kendini anla.

Gel nasıl yaratıldın araştır.

Kendine kendinde şâhit ol.

Hakikati kendinde bul.

Şimdi başka bir âyeti inceleyelim.

Rûm Sûresi 32:

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ
حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

Minellezîne ferrakû dînehum ve kânû şiyeâ kullu hızbin bimâ ledeyhim ferihûn

Min ellezîne ferraku	: O kimselerden, fırka, bölmek, ayrılık, partileşmek,
Dîne hum	: Din, varlığın yaratılış yasaları, onlar.
Ve kânû şiyeân	: Târikat mezhep cemâatlere ayrılmak, fırka fırka olmak,
Kullu hızbin	: Bütün hepsi, grup, fırka, bölünmek,
Bimâ ledeyyim	: Kendinde olan, her zümre kendi inançlarıyla,
Ferihûn	: Sevinme, şımarma, azma, avunup övündü,

Meâli: “Onlar dini bölen kimselerden oldular ve bütün hepsi târikatlara, mezheplere, cemâatlere bölündüler. Her zümre kendi inançlarıyla avunup övündü.”

Dinin Allah’a ait olduğunu anlayan kimse, senin dinin benim dinim kavgalarına girmeyecektir.

Dinin, varlığın yaratılış yasaları olduğunu anlayan kimse, yönünü varlığın yaratılışına döndürecek, hakikati oradan öğrenecektir.

Şimdi de "Sünnet" ile ilgili âyetleri inceleyelim

İsrâ Sûresi 77: "Sunnete men kad erselnâ kableke min rusulinâ ve lâ tecidu li sunnetinâ tahvîlâ."

Sunnete	: İşleyiş kanunu, yol, adet, ilahi nizam,
Men kad ersel na	: Oldu, açığa çıktı, biz,
Kabl ke min resûli-na	: Senden önce, resûller, biz, hakikatlerimiz,
Ve la tecidu	: Bulamazsın, eksiklik, noksanlık,
Li sunnet na	: Sünnetimizde, varlıktaki işleyiş yasaları
Tahvil	: Değişiklik, döndürmek,

Meâli: "Senden önce gelen resûller de, varlıktaki işleyiş yasalarımızı anlatmak için açığa çıktılar. Varlıktaki işleyiş yasalarımızda bir değişiklik bulamazsın."

Ortaya çıkan tüm kâmiller varlığın varoluşunu anlamaya çalışmışlardır.

Anladıkları kadarıyla da insanlığa ulaştıkları bilgileri sunmuşlardır.

Varlığın varoluşu belli bir yasayla, işleyişi de belli bir yasayla olmaktadır.

Ezelden edebe varlık bu yasalarla oluşur ve bu yasalarla işler.

Ahzâb Sûresi 62: "Sunnetallâhi fîllezîne halev min kabl ve len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ."

Sunnete Allah	: Sünnet, kanun, varlığın işleyiş yasaları, Allah,
Fi ellezi halev	: O kimseler, gelip geçenler, yoksun,

Min kablu	: Önceden, daha önceden,
Ve len tecide	: Asla, değildir, yoktur, asla bulamazsın,
Li sunneti Allah	: Sünnet, kanun, varlığın işleyiş yasaları, Allah
Tebdilen	: Değişiklik, farklılık, bozukluk,

Meâli: "Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsın. Önceden gelip geçenler de Allah'ın işleyiş yasaları ile yaşayıp gitmişlerdir."

Fâtır Sûresi 43: "Fe len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ ve len tecide li sunnetillâhi tahvîlâ."

Fe len tecide	: Böylece, işte, asla bulamazsın,
Li sunnetillâhi	: Sünnet, Allah, varlığın işleyiş yasaları, incelikleri,
Tebdilen	: Değişme, sapma, çarpıklık,
Ve len tecide	: Asla, değil, asla bulamazsın, göremezsin,
Li sunnetillâhi	: Allah'ın sünnetinde, yaratma kanunu, işleyiş yasaları,
Tahvilen	: Değişme, dönüştürme, çevirme,

Meâli: "İşte, Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsın ve Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir sapma bulamazsın."

Fetih Sûresi 23: "Sunnetellâhilletî kad halet min kabl ve len tecide li sunnetillâhi tebdîlâ."

Meâli: "Allah'ın varlıktaki işleyiş yasaları geçmişten geleceğe devam eder gider ve Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarında asla bir değişiklik bulamazsınız."

Mü'min Sûresi 85: "Sunnetâllahilletî kad halet fî ibâdih ve hasire hunâlikel kâfirûn."

Meâli: "Geçmişten geleceğe varlığın işleyişindeki yasalar Allah'a aittir. O kullarından ayrı değildir. İşte hakikatleri görmemezlikten gelenler, bunları anlayamadıklarından dolayı hüsrandadırlar."

Ahzâb Sûresi 38: "Mâ kâne alen nebiyyi min harecin fîmâ faradallâhu leh sunnetallâhi fîllezîne halev min kabl ve kâne emrullâhi kaderen makdûrâ."

Meâli: "Nebîlerde tereddütte, ikilikte kalma olmaz. Onlar da, onlardan önce gelip geçen kimseler gibi, Allah'ın varlıktaki işleyiş yasalarına uyma, hep Allah'a icabet etme hâli üzeredirler ve onlar tüm varlıktaki Allah'ın işleyişinin belirlenmiş bir ölçü ile olduğunu bilirler."

Şimdide şerîât ile ilgili âyetleri inceleyelim.

Câsiye Sûresi 18: "Summe cealnâke alâ şerîatin minel emri fettebi hâ ve lâ tettebi ehvâ ellezîne lâ yalemûn."

Summe cealna ke	: Sonra, kıldık, yönelttik, yapmak, sunmak, sen,
Alâ şerîatin	: Şerîât, işaret, yüce düzen, doğru yol, nûr,
Min el emri	: İş, işleyiş, hüküm, kâinatın işleyişi,
Fe ittebi hâ	: Böylece, bundan sonra, tabi olmak, uymak,
Ve lâ tettebi ehva	: Uyma, tabi olma, hevâ, zanlar, hevesler,
Ellezine lâ yalemune	: Bilmeyen kimseler, ilimden uzak olmak,

Meâli 1: "Sana varlıktaki işleyişte, hakikatlerin tüm işaretlerini sunduk. Artık ona tâbi ol ve sakın bilmeyen kimselerin hevâlarına uyma."

Meâli 2: “Sana kâinatın işleyişinin yüce düzenini sunduk. Artık ona tâbi ol ve sakın bilmeyen kimselerin hevâlarına uyma.”

Meâli 3: “Varlıktaki işaretlerle sana hakikatler sunuldu, bu hakikatlere tâbi ol, çıkar içinde olma ilimden ayrılma.”

Necm Sûresi 49: “Ve ennehu huve rabbuş şırâ.”

Ve enne hu huve rabb	: Muhakkak ki o, Rabb, vücûdlandıran,
El şirâ	: Şiar, yönelme, duyuş, işaret, varlıktaki işaretler,

Meâli: “Muhakkak ki vücûdlandıran O’dur, varlıktaki bütün işaretler O’nu gösterir.”

Şurâ Sûresi 13: “Şereâ lekum mined dîni mâ vassâ bihî nûhan vellezî evhaynâ ileyke ve mâ vassaynâ bihî ibrâhîme ve mûsâ ve îsâ en ekîmûd dîne ve lâ teteferrekû fîh kebure alel muşrikîne mâ ted’ûhum ileyh allâhu yectebî ileyhi men yeşâu ve yehdî ileyhi men yunîb

Şereâ	: Şerîât, işaret, hakikate uygun, ilâhi kanun, usul içinde açıklama,
Lekum min el dîni	: Sizlere, dinin, yaratılış yasaları, varoluş yasaları,
Mâ vassâ bi hi Nûh	: Vasiyet edildi, onu, hakikatleri, Nûh
Ve ellezî	: Onu, ki o, hakikatleri, varoluş yasaları,
Evhay na ileyke	: Vahyettik, bildirdik, sunduk, hayat verdik, biz, sana,
Ve mâ vassay nâ	: Vasiyet ettik, tavsiye, biz,
Bihi İbrâhîm	: Onu, o hakikatleri, İbrâhîm,
Ve Mûsâ ve İsâ	: Mûsâ ve İsâ

En ekîmû	: Dosdoğru, ayakta tutma, diri tutma, ikame etmeleri,
El dîne	: Dîn, varlığın yaratılış yasaları,
Ve lâ teteferrekû fi hi	: Ayrılığa, fırka düşmeyin, onda,
Kebure	: Ağır, zor geldi,
Alâ el muşrikîne	: Müşriklere, ortak koşanlar,
Mâ tedû	: Uymadılar, davete uymadılar, onlar,
İleyhi Allah	: Ona, ona yönelmek, Allah,
Yectebi	: Yücelik, seçmek, seçkin, tercih etmek,
İleyhi men yeşau	: Ona, kendinde, kim ister, isteyen kimse,
Ve yehdî ileyhi	: Yol gösterme, hidayet, ulaşmak, ona,
Men yunîbu	: Kim, kimse, yönelen, her şeyiyle yönelen,

Meâli: "Nûh'a varoluş yasalarını bir usûl içinde, işaretlere dayalı açıklanması vasiyet edildi ve İbrâhîm'e de o hakikatleri açıklaması vasiyet edildi. Sana da o hakikatleri açıklamanı vahyettik. Mûsâ'ya ve İsâ'ya da, dini dosdoğru anlatmaları ve onda fırkalara ayrılmayın diye söylemelerini bildirdik. Fakat ortak koşanlara bu hakikatler zor geldi. Onlar bu hakikatlere uymadılar. Artık isteyen kimse; Allah'ın hakikatlerini anlamayı tercih eder, O'na yönelir. Her şeyiyle O'na yönelen kimseye hakikatlere ulaşmak vardır."

Şurâ Sûresi 21: "Em lehum şurekâu şeraû lehum mined dîni mâ lem yezen bihillâh ve lev lâ kelimetul faslı le kudiye beynehum ve innez zâlimîne lehum azâbun elîm."

Em lehum şurekau	: Yoksa, onlar, ortaklar,
Şeraû	: Şeriât, işaretler, izah eden, açıkladı, yol kılan, emir,

Lehum min el dîni	: Onlara, dinleri, din edindikleri, varoluş yasaları,
Mâ lem yezen	: Şey, ne, değil, izin yok, ruhsat, müsaade, yetkili,
Bi hi Allah	: Onda, onu, o konu hakkında, Allah
Ve lev lâ kelimetu	: Olmasaydı, yok saydılar, kelime, sözler, tecelli,
El faslı	: Ayırma, bölüm,
Le kudiye	: Yapmak, işleyiş, yerine getirme, hüküm, takdir,
Beyne hum	: Aralarında,
Ve inne el zâlimîne	: Muhakkak, zalimler, zulüm edenler,
Lehum azabun elim	: Onlara, acı bir azaptadır, sıkıntıda,

Meâli: "Onların din diye edindikleri şey, onlara ortak koşmayı mı emrediyor? Onlar her şeyde yetkili olanın Allah olduğunu anlayamadılar ve hakikatlerin sözlerini yok saydılar ve onlar aralarında tüm varlıktaki işleyiş hakkında ayrıldılar. Muhakkak ki zalimlere acı sıkıntılar vardır."

Mâide Sûresi 48: "Min el Hakk li kullin cealnâ minkum şiraten."

Min el hakk	: Hakikatleri, gerçekleri,
Li kull cealnâ	: Hepiniz için, kıldık, sunduk,
Minkum şirâten	: sizden, işaretler, yolu, doğru yol

Meâli: "Hepiniz için hakikatleri her yerden sunduk, sizden işaretleri takip edenler hakikate erişecektir."

İncelendiğinde görüleceği gibi şerîât kelimesi, varlıktaki işaretler, varlığın ilâhi nizamı olarak karşımıza çıkıyor.

Varlıktaki işaretleri takip eden kimse, mutlaka hakikate erişecektir.

İnsan hiçbir varlığa abes bakmamalıdır.

Her varlık Allah'ın işaretlerini taşır.

Her işaret Allah'ın ispatıdır.

Yaratılan hiçbir şeyi abes görmeyelim

Yaratılan hiçbir şeye başımızı çevirmeyelim.

Her varlık Allah'ın şerîâtı-işaretleri ile sarılıdır, o işaretleri takip edelim.

Abese Sûresi 1: "Abese ve tevellâ."

Meâli: "Hiçbir şeye abes bakma, başını çevirme."

Her şeyi önemse, anlamaya çalış, hikmetine ermeye çalış.

Her şey gerekli yaratılmıştır.

Her şey hikmetler üzere yaratılmıştır.

Allah'ın şerîâtını takip et.

Yaratılan her şeyde ilim gizlidir.

Yaratılan her şeyde Hakk'ın kendi gizlidir.

Yaratılan her şeyde hakikatler gizlidir.

Abes bakma varlığa.

Abes görme yaratılan hiçbir şeyi.

Yaratılana başını çevirme.

Her şeyi önemse, incele, hayretle bak, heyecanla bak.

Mü'minûn Sûresi 115: "E fe hasibtum ennemâ halaknâkum abes."

Meâli: "Sizi abes yere yarattığımızı mı sandınız?"

Hiçbir varlığın yaratılışı gereksiz değildir.

Allah her varlıkta kendine ait işaretleri sunar.

Allah her varlıkta nice sırları sunar.

Allah her varlıktan kendini zâhir eyler.

Her varlık özünde nice hakikatleri taşır.

Ey kardeşim!

Varlığa abes bakma.

Hiçbir şey abes-gereksiz değildir.

Yaratılan her şey bir şekilde sana hikmet sunar, fayda sunar.

Bastığın toprağa taşa bak.

Onlardaki mineraller senin bedeninde vardır.

O mineraller senin yaşaman için gereklidir.

İçtiğin suyun içindeki mineraller, taştan gelir, topraktan gelir.

İçtiğin suyun içindeki mineraller senin yaşamın için faydalıdır.

Toprağa selam vererek bas.

Taşlara selam vererek bas.

Minnettarlık duygusu ile bas.

Her şeye ibretle bak.

Arılar olmasa yaşam olmaz.

Ağaçlar olmasa yaşam olmaz.

Kuşlar olmasa yaşam olmaz.

Solucan deyip abes bakma.

Topraktaki solucanlar nice faydalar sunar.

Toprağın havalanmasına, verimliliğine, gübrelenmesine yardımcı olur.

Karınca deyip abes bakma.

Süleyman'a yol gösteren karıncayı düşün.

Kur'ân'da başlı başına Neml-karınca sûresi" vardır.

Doğanın dengesini korurlar.

Çevreyi temizlerler.

Karıncalar tohumları taşırlar, farklı yerlerde onların filizlenmesine ve çoğalmasına katkı sağlarlar.

Toprağı havalandırırlar, toprağın nefes almasını sağlarlar.

Sinekleri de abes görme.

Allah, Kur'ân'da sineklerden bahseden âyetleri sunmuştur.

Birçok küçük canlıyı yiyerek doğal dengeyi korurlar.

Fazla üreyen, zarar verici hâle dönen canlıları yiyerek onların fazla üremesinin önüne geçerler.

Ölmüş canlıları yiyerek hastalıkların ortaya çıkmasına engel olurlar.

Bilhassa karasinekler müthiş temizleyicidirler.

Bazı canlıların da besinleridir.

Kurbağaları da abes görme.

Suyun ekolojisini korurlar.

Doğal dengeyi korurlar.

Tırtıllar, küçük kurtlar, çekirgeler, sümüklü böcekler gibi birçok bitkiye zararı olan böceklerle beslenirler.

Tek bir kurbağa bir gecede 100'den fazla böcek yiyebilir.

Derilerinde bulunan farklı farklı 70'e yakın antimikrobiyal peptit vardır.

Bu peptitler, insanda bazı hastalıklara sebep olan bakterileri engellemek için elzemdir.

Böcekleri de abes görme, onlar da doğayı temizlerler.

Bitkilerin çeşitliliğinin devamını sağlarlar.

Tarım ürünlerinin verimli olarak yetişmesini sağlarlar.

Kuşlar gibi nice hayvanların besin kaynağıdır.

Yılan deyip de geçme.

Yılana da abes bakma.

Nice faydaları vardır.

Farelerin fazla çoğalmasına engel olurlar.

Toprağı havalandırırlar.

Zehirleri ilaç sanayinde çok faydalıdır.

Nûh'un gemisinin deliğini bir yılan kapatmadı mı?

Nedir o delik, nedir o yılan?

Hayvan kelimesi, "hayevân-hyy-hyv-diri olan, canlı olan" kelimesinden gelir.

Hayvan kelimesi, Allah'ın hayy kelimesinden gelir.

Allah diriliğini her şeyden gösterir.

Her şeyde diri olan Allah'tır.

Sakın kardeşim hiçbir varlığa abes bakma.

Köstebek işte, deyip geçme.

O toprağı adeta eler, verimli hale getirir, havalandırır.

Kanı, eti, insandaki bazı hastalıklara şifadır.

Kanser olmayan bir hayvandır.

Nedir bunun bilimdeki hikmeti?

Ey kardeşim!

Her hayvanın insana bir şekilde faydası vardır.

Sakın abes görme hiçbir hayvanı.

Sakın zarar verme o masumlara.

Ey kardeşim!

Yaptığın büyük abdestin bile, nice bitkiye müthiş bir gübredir.

Hayatta hiçbir şey boşuna yaratılmamıştır.

Hiçbir şeyi abes görme.

Hiçbir olaya abes bakma.

Her şeyden dersler çıkar, hikmetler çıkar.

Sakın hiçbir varlığa hor bakıp kibre düşme.

Sakın hiçbir kimseyi dışlayıp kibre düşme.

Her şeyin bir dersi vardır.

Her şeyin özünde kimyasal bir akış vardır.

O akışla nice lütûflar sunular.

Abes bakma kardeşim

Hor görme kardeşim.

Gereksiz sanma kardeşim.

Her varlık özünde ilim taşır, sırlar taşır.

En abes gördüğün şey senin sağlığın için gerekli olabilir.

Allah hiçbir şeyi gereksiz yaratmadı.

Abes bakma kardeşim.

Hor görme kardeşim.

Hikmet üzere bak.

İlim üzere bak.

Baktığın bir şeye "Allah'ım sen bunu gereksiz yaratmadın, hikmetini nasip et" diye bak.

Her varlığa selam ver, inan ki seni duyarlar.

Ve sana rahmet enerjisi, sevgi enerjisi sunarlar.

Hiçbir varlığa abes bakma.

Hiçbir kimseye abes bakma, hor bakma.

Ağaca, taşa, kuşa, her şeye selam ver.

Her şeye verdiğin selam Allah'a verdiğin selamdır.

Abes bakma kardeşim.

Gereksiz görme kardeşim.

Her şeyin özünde hikmetler gizli, ilim gizli.

Edeple bak, huzurla bak.

Sevgiyle bak, saygıyla bak.

Sakın varlığa selam vermeden geçme.
Çünkü sen o varlıktan süzüldün geldin.
Senin bedeninde her varlığın karşılığı var.
Doğaya olan saygı, senin kendine olan saygıdır.
Doğayı sevmen, senin kendini sevmendir.
Abes bakma kardeşim.
Hor görme kardeşim.
Hikmet üzere bak.
İlim üzere bak.
Hakk üzere bak.
Bil ki her varlıktaki işaret Allah'ın ispatıdır.
Şerîâtı iyi anla ve varlıktaki işâretleri takip et.
Bil ki onlar seni hakikate götürecek.
Yeter ki çocuk saflığı ile bak, anlamak için bak.

ÇOCUK SAFLIĞI

Bebek tertemiz doğar.
Aklı gönlü tertemizdir.
Aklında ayrımcılık yoktur.
Öteki diye bakmayı bilmez.
Kendi cinsiyetini bile bilmez.
Millet ayrımcılığı yoktur.
Dini yoktur.
Mezhebi yoktur.
Târikatı yoktur.
Cemâati yoktur.
Senlik benlik kavgası nedir bilmez.
Senin dinin benim dinim kavgası nedir bilmez.
Çocuk büyüdükçe masumiyeti kirlenir.
Anne baba, kendilerinin inancını kodlar.
Toplumdan cemâat târikat ayrımcılığını öğrenir.
Senlik benlik kavgasına düşer.
Benim dinim, senin dinin kavgasına düşer.
Kendi gibi inanmayanı kâfir ilan eder.
İnsan öldürmeyi cihat zanneder.
Kâfir ilan etmeyi inancı sayar.
Namazlı namazsız diye ayırır.
Şerîâtlı şerîâtsız diye ayırır.

Örtülü örtüsüz diye ayırır.

İnanan inanmayan diye ayırır.

Oysa çocuk doğduğunda bunlar yoktu.

Bunları bilmezdi bile.

O tüm saflığıyla bakardı.

Eşyayı anlamaya çalışırdı.

Cinsiyet ayrımcılığı bilmezdi.

Örtülü örtüsüz ayrımcılığı bilmezdi.

Sadece bakardı.

En saf duyguyla bakardı.

Hayretle bakardı.

Heyecanla bakardı.

Çocuk büyüdükçe çevresinden etkilenir.

Çevresi onun beynine din adına yargılar sokar.

Aile çocuğun saflığını kirletir.

Toplum çocuğun saflığını kirletir.

Çocuk bölmeyi öğrenir.

Çocuk öteki görmeyi öğrenir.

Çocuk ben egosunu öğrenir.

Bizlik ona öğretilmez.

Atalarının inancı üzere olur.

Kendi inancını üstün görmek üzere olur.

Hûd Sûresi 109: "İllâ kemâ yabudu âbâu hum min kabl."

Meâli: "Onlar sadece atalarından öğrendiği gibi ibadet ederler."

Çocuk masum doğar.

Anne baba ve yaşadığı toplum, ona yargılar kodlar.

Çocuk büyüdükçe çevresinin etkisiyle kirlenir.

O saf masum bakışı değişir.

Hayretle bakan bakışı yok olur.

Eşyanın hakikatini öğrenmek için olan bakışı yok olur.

Çocuk saflığından düşenler hakikatten uzaklaşır.

Varoluşu ve var edeni anlamaktan uzaklaşır.

Hazreti Muhammed boşuna dememiş...

"Allah'a en yakın olanlar çocuklardır."

Hazreti İsâ boşuna dememiş...

"Küçük çocuklar gibi saf olmazsanız, göklerin egemenliğine giremezsiniz."

Hazreti Mûsâ'yı Mûsâ yapan...

Nil nehrine masum bir çocuk olarak bırakılması değil miydi!

O masumiyet firavunluğu yıkan değil miydi!

Çocuk gibi masum olmak gerekli değil miydi!

Akıl gönül temizlenmeden...

Allah hakikatine erilemez.

Çocuk saflığına erilmeden...

Allah'a iman edilemez.

A'lâ Sûresi 14: "Kad efleha men tezekkâ"

Meâli: "Aklını gönlünü tertemiz edenler kurtulacaklar."

A'râf Sûresi 158: "Ummi ellezî yuminu bi Allah."

Meâli: "Anasından doğduğu saflıkta olanlar, Allah'a iman ederler."

Kur'ân "Gulâmen zekiyya-sizlere tertemiz çocuklar verdik" diye bildirmez mi?

Aklı, gönlü, hâli tertemiz çocuk!

Duygusu düşüncesi tertemiz çocuk.

Kur'ân "Hakikatlere tertemiz olanlar erişecek" demez mi?

Varlık kitâbının içinde nice gizli hakikatler var" demez mi?

Bu hakikatlere ancak ve ancak tertemiz olanlar temas edecek, demez mi?

Vakıâ Sûresi 78-79: "Fî kitâbin meknûn-Lâ yemessuhû illel mutahherûn."

Demek ki Allah'ın hakikatlerine erişebilmek için çocuk saflığında olmak gerekiyor.

Tertemiz olmak gerekiyor.

"Tertemiz Çocuk"

Dünyaya gelen her çocuk tertemizdir.

Her çocuk en saflığıyla doğar.

Onda yargılama yoktur.

Onda öteleme yoktur.

Kibir bilmez, gurur bilmez.

Gıybet bilmez, alay etme bilmez.

Fesatlık, hasetlik bilmez.

Meryem Sûresi 19: "Ehebe leki gulâmen zekiyyâ."

Meâli: "Sana tertemiz çocuk verdik."

Doğan her çocuk tertemizdir.

Sabidir, masumdur, saftır.

Paktır, tertemizdir.

Ey Anne Baba!

Bak âyet size sesleniyor.

"Tertemiz evlat verdik" diyor.

Kirletme o çocuğun beynini.

Bozma onun masumluğunu

Beynine zararlı duygular ekme.

Çocuğun yanında her davranışa dikkat et.
Söyleyeceğin her söze dikkat et.
Karı koca olarak tartışma, öfkeli davranma.
Olumsuz sözler etme.
Kimseyi kötüleme.
Kimsenin inancını yargılama.
Kimsenin eksiğini gediğini arama.
Kimseyle alay etme.
Atalardan gelen olumsuz duyguların...
DNA'dan çıkmasına izin verme...
Atalardan gelen olumlu duyguların...
Çıkmasının önünü aç.
Çocuğunun yanında güzel sözler söyle.
İsrâ Sûresi 53: "Yekûlûlletî hiye ahsen."
Meâli: "Güzel sözler söyleyin."
Allah size tertemiz evlat verdi.
Kirletmeyin, zehirlemeyin onu.
İyi yetiştirin.
İlim dolu edeb dolu yetiştirin.
Birilerine yardım ederek...
Yardımı öğretin.
Birilerine sevgi dolu davranarak...
Sevgiyi, saygıyı öğretin...
Güzel kelimeler söyleyin.
Zararlı kelimeler kullanmayın.
Kelimelerin sihri vardır.
Kelimeler enerjidir.

Kelimeler büyüdür.
Olumlu kelimeler kullanmaya bakın.
Asla olumsuz kelimeler kullanmayın.
Ağızdan çıkan her kelime...
DNA'da atalardan gelen...
Olumlu ya da olumsuz halleri tetikler.
Bak âyette ne güzel belirtilmiş.
İbrâhîm Sûresi 24: "Kelimeten tayyibeten."
Meâli: "Güzel kelimelerle konuşun."
Ağzından çıkan kelimeler;
Güzel, olumlu, rahmet dolu...
Sevgi dolu, koruyucu, ilim dolu...
Şefkat dolu, huzur dolu, huşu dolu olsun.
Bak âyette ne güzel uyarı sunulmuş.
İbrâhîm Sûresi 26: "Kelimetin habîsetin."
Meâli: "Zararlı kelimeler söylemeyin."
Ağzından çıkan kelimeler...
Zararlı, zulme kapı açan olmasın.
Fitnelik, fesatlık içeren olmasın.
Dedikodu, çekiştirme olmasın.
Hor görücü, hâkir görücü olmasın.
Kibir içeren olmasın.
Karamsar, kaygı içeren olmasın
Sevgiden, huzurdan, uzaklaştıran olmasın.
Ey Anne Baba!
Bu âyetleri cân kulağıyla duy.
Yapacağın her davranış çocuğuna yansıyacak.

Söyleyeceğin her söz çocuğuna yansıyacak.

Sana tertemiz evlat verildi.

Kirletme onu.

Zarar verme beynine.

Gaddarlık, zalimlik ekme beynine.

Bâtıl bilgiler ekme.

Hurafelerle beynini kirletme.

Hep olumlu, güzel konuş.

İlim üzere bilgiler ver.

Edeb üzere davranışlarla güzel örnek ol.

Hep olumlu davran, hep güzel davran.

Çocuğuna güzel örnek ol.

Ve bil ki hakikatlere ancak ve ancak çocuk saflığında olanlar erişecektir.

SON DEĞERLENDİRME

İnsan kendi hakikatine erişmelidir.

İnsan tüm varlığın bir özden yâni bir râhimiyet boyutundan geldiğini anlamalıdır.

Açığa çıkan tüm varlığın, rahîmiyette olan niteliklerle sarılı olduğunu görebilmelidir.

Nasıl ki bir ağaçta olan her şey bir tohumdan süzülüp geliyorsa, bu âlemde de gördüğümüz tüm varlık, tohum misali bir özden süzülüp gelmiştir.

İnsan bu hakikati anlamalı ve bu şuurla yaşamalıdır.

İnsan gördüğü varlığın hakikatini düşünmelidir.

Gördüğü her bir varlığın niteliklerini anlamalıdır.

Her bir varlığı kuşatan ilâhî kudreti hissedebilmelidir.

İnsan çevresindeki hiçbir varlığa zarar vermemelidir.

İnsan duyduğu her bir kelimenin aslî mânâsını düşünmelidir.

Okuduğu her kitâbı analiz etmelidir.

Bilmelidir ki kitâbı yazan kişi, o kitâbı kendi inancına göre yazmıştır.

Önemli olan yazılan kitapların, varlıktaki ilmi akışlara göre olmasıdır.

Onun için insan, her zaman her bilgiyi, her sözü analiz etmelidir.

Kur'ân'da Hucurât Sûresi 6. âyette ne güzel bir uyarı vardır.

Hucurât Sûresi 6: “İn câekum fâsikun bi nebein fe tebeyyenû.”

Meâli: “Size bir bilgi geldiğinde içinde fâsıklık var mı yok mu iyice araştırın.”

Meâli 2: “Size gelen bilginin içinde ikilik çıkaran, ara bozan bilgiler var mı iyice araştırın.”

Ne kadar güzel bir uyarı!

Bize gelen her bir bilgi, ister kitâblardan olsun, ister insanların sözlerinden olsun içinde ayrımcılık, öteleme, yargılama, bölücülük var mı diye çok iyi düşünülmelidir.

Keşke Kur’ân’ı cân kulağıyla duyabilsek.

İnsan her zaman ilim ve edeb içinde olmalıdır.

İnsan çevresinde olan hiç kimseyi yargılamamalıdır.

İnsan görünen varlığın sûretinde kalmamalıdır.

Her bir varlığın iç yüzünü görmelidir.

Ey kardeşim!

Hiç kimseyi yargılama.

Hiç kimseyi küçük görme.

İnsanları dinli dinsiz, şerîâtlı şerîâtsız diye ayırma.

Örtülü örtüsüz diye ayırma.

Zâhire göre hüküm verme.

Kâlbini açıp göremezsin.

Kimsenin inancını tartma.

Allah’ın indinde, makbul olan nedir bilemezsin.

Başı açık, başı kapalı…

Şerîâtlı, şerîâtsız…

Mezhepli, mezhepsiz…

Şu dinden, bu dinden, diye yargılama kimseyi.

İlim irfân sahibi kimdir bilemezsin.
Bir kulu kâfir görme...
Dinsiz, imansız deme...
Günahkâr sapık ilan etme.
Kendini yüce görürken...
Düştüğün kibir günahını...
İstesen de silemezsin.
Duygusu, düşüncesi...
İbadeti, giysisi...
Sözleri farklı olsa da...
Kâfir görme kimseyi.
Yargılama kimseyi.
Sana uymadı diye...
Senin gibi ibadet yapmadı diye...
Senin gibi inanmadı diye...
Yargılama kimseyi.
Kimseyi, dinsiz kâfir ilan etme.
Kınama, dışlama, hor görme.
Nereye dönerse dönsün...
Kıblesi Hakk'tır bilemezsin.
Kâlbini açıp göremezsin.
Allah'ın kuludur cümle varlık.
Her varlık O'ndan süzülüp geldi.
Her varlık her an O'nunladır.
O'nunla ihâta edilmiştir.
İnsana şah damarından yakındır.
Kendini üstün görme.

Başkasını küçük görme.

Zâhire göre hüküm verme.

Kendini Müslüman sanıp...

Başkasını kâfir görme.

Mü'min kimdir?

Münkir kimdir?

Allah'tan gayrısı bilmez.

Sen hiç ama hiç bilemezsin.

Varsa bir hatası...

İlmi olarak göster.

Din dışı ilan etme kimseyi.

Dışlama kimseyi.

Yargılama kimseyi.

Alay etme kimseyle.

Yargılama kimseyi.

Hor görme...

Dışlama...

Bedenlerde Hakk'ı gör.

Bedeni yaratanı gör.

Alay etme...

Kimsenin eksiğini arama.

Bak Kur'ân ne güzel bildirmiş.

"Lâ yeshar-Alay etme" Hucurât Sûresi 11

Duy âyeti.

Hisset tüm hücrelerinde.

Kâlbinle duy.

Vicdanınla duy.

Gönlünle duy

Rûhunla duy.

Kimseyle alay etme.

Kimseyi hor görme.

Kimseyi hiçe sayma.

Kimseyi dışlama.

Kimseye karşı böbürlenme.

Birinin eksiğini arayıp, onu alaya alma.

Birini kusurlu görüp, ondan iğrenme.

Kimsenin inancıyla, ibadetiyle alay etme.

Kimsenin giysisi ile alay etme.

Kimsenin örfü, âdeti, geleneğiyle alay etme.

Kimsenin şekliyle, rengiyle alay etme.

Kimsenin mesleğiyle, yoksulluğuyla alay etme.

Kimsenin arkasından çekiştirme, kötülüme.

Eksik, kusur, hata arama.

Kimseye alaycı bakışlarla bakma, kimseyi horlama.

İblisi iblis yapan, alay etmesi değil miydi?

Âdem'i hor görmesi değil miydi?

Kendini hayırlı, başkasını hayırsız görmesi değil miydi?

İnsan insanla eğlenir mi hiç?

İnsan insanı aşağılar mı hiç?

İnsan insanla alay eder mi hiç?

İnsan yaratılana hor bakar mı hiç?

Neden birini küçük görürsün?

Neden biriyle alay edersin?

Sen Allah'ın kulusun da o değil mi?

Seni yaratan Allah da onu yaratan değil mi?

Gözleri, kulakları yaratan Allah değil mi?

Elleri, ayakları yaratan Allah değil mi?

Şeytan Âdem'i hor görüp, şeytan olmadı mı?

Firavun, Mûsâ'ya hor bakıp, onu alaya alıp, kendi kibrinde boğulmadı mı?

Nedir bir düşün!

Nemrut'un Hazreti İbrâhîm'i küçük görmesi!

Nedir düşün!

İblise "ben ondan hayırlıyım" dedirten duygu! (Sad Sûresi 76)

Alay etme...

Hakk nazarıyla bak...

Hiçbir kimseyle alay etme...

Bedenleri yaratını düşün...

Alay etme...

Bedenleri şekillendireni düşün.

Alay etme...

İnsan olan alay eder mi hiç!

İnsan olan, kendi gibi inanmayanı kâfir ilan eder mi hiç?

Her inanç kendi inancına göre Hakk'a yönelir.

Yeter ki inancında zulüm olmasın.

Yeter ki inancında başkasına hor bakış olmasın.

İnsan olan, tüm varlığa Hakk nazarı ile bakar.

İnsan olan, insanlığın iyiliği, huzuru için koşar.

Dili tatlı olur, hâli sevgi dolu olur.

Huzur verir, huzura iletir.

İlmi düşüncelere kapılar açar.

Edebin yolunu öncelikle hâliyle, yaşantısıyla gösterir.

Sorunları çözer, çözümün yolunu gösterir.

Korkutmaz, sevindirir.

Karamsarlığa itmez, moral verir.

Hakikatlerin anlaşılması için çırpınır.

Maneviyatın gücünü hissettirir.

Güçlü olmayı hissettirir.

Hayatın akışına teslim olmayı hissettirir.

Sabrı tavsiye eder.

Olayların hikmetini bulmayı tavsiye eder.

Bu kitâbımızda "Kur'ân'a göre Din-Sünnet Şerîât" hakikatini incelemeye gayret gösterdik.

Gönlümüz izin verdiği kadar anlamaya ve anladığımız kadarıyla anlatmaya çalıştık.

Gönlümüzden Allah sevgisi eksik olmasın.

Dayanağımız Allah olsun.

Her ne olay olursa olsun, Allah'a dayanarak olayın etkilerini taşımayı başarabilelim.

Ölümlü olduğumuzu hiç unutmayalım.

Nefesimiz bir gün duracak hiç unutmayalım.

Hayatımızda elbette acılar, sıkıntılar olacak.

Hayatımızda elbette, hüzünler, karamsarlıklar olacak.

Elbette sevinçlerimiz de olacak.

Acılarda sabredelim, isyan etmeyelim.

Sevinçlerde şımarmayalım, kibre düşmeyelim.

Her zaman tevekkül içinde olalım.

Allah'ı hiç gönlümüzden çıkarmayalım.

Alıp verdiğimiz nefesimiz O'nun en güzel ispatıdır.

Sevgiyle, huzurla, aşkla kalın.
Gönlünüz her dâim Allah duygusu içinde olsun.
Gönlünüz her dâim ilâhi aşk içinde olsun.
Gönlünüzden sevgi eksik olmasın.
Gönlünüzden ilâhi heyecan eksik olmasın.
Sabırla, sükûtla kalın.
Tevekkül ve teslimiyet içinde olun.
Bizi yaratan, bize şekil veren Allah'ı hiç unutmayalım.
Yerlerin göklerin sahibi olan Allah'ı hiç unutmayalım.
Her bir varlığın tek olan sahibini hiç unutmayalım.

İsmail Dinçer
30-11-2025